
TRAIAN UNGUREANU
PROȘTII EUROPEI
Cum se sinucid civilizațiile
HUMANITAS

PROȘTII EUROPEI

Traian Ungureanu (n. 1 martie 1958) este unul dintre ziariştii români de calibru. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Bucureşti, specializarea română–engleză, el scrie pentru început la revistele *Amfiteatru* şi *Viaţa studenţească*. Articolele lui se centrează pe două teme principale, politica şi sportul, în care Traian Ungureanu vede forme de cultură şi comunicare simbolică. Tentat şi de domeniul literar, jurnalistul îşi publică eseurile dedicate culturii literare şi politice în *Viaţa Românească*, *România literară* şi *Caiete critice*. De la sfârşitul anilor 1980 până în 2003 continuă aceste direcţii la BBC, unde este una dintre vocile pe care ascultătorii le aşteaptă cu interes şi nerăbdare. În 2003 are deja peste o mie de articole, cronici editoriale şi eseuri publicate în *Evenimentul Zilei*, *România liberă*, *Opinia studenţească*, *Orizont*, *Contrafort*. Face în continuare jurnalism radio, dar de data asta la Europa Liberă, pentru care realizează, din 2003, cronici politice şi sportive săptămânale. Din 2000 scrie la revista *22*. Din 2004 este deţinător de rubrică la *Idei în Dialog*, iar în 2005 devine senior editor la *Cotidianul*. E preocupat în continuare de lumea sportului, despre care scrie la început în *Fotbal Plus* şi *ProSport*, pentru ca din vara lui 2003 să semneze în *Gazeta Sporturilor*. În acelaşi an este desemnat laureatul pentru jurnalism al premiului acordat de Grupul pentru Dialog Social, în vreme ce Societatea „Timişoara“ îi decernează Premiul „Alexandru Indrieş“. Din 2015 publică săptămânal un blog-editorial în cotidianul *Adevărul*.

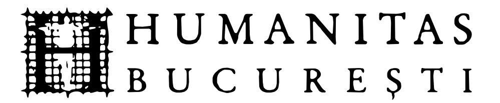
În 2004 debutează în volum la Humanitas cu *Manifestul fotbalist*, o carte dedicată analizei culturale a sportului. Urmează, tot la Humanitas, în seria de autor, volumele: *Războiul timpurilor: asediu islamic şi declinul occidental* (2006), *Tehnica neputinţei la români* (2006), *Despre Securitate: România, ţara „ca şi cum“* (2007), *Eroi şi jocuri populare* (2007), *Olimpia în exil* (2008) şi *Încotro duce istoria României* (2008).

În 2009 a fost ales deputat în Parlamentul European pe listele PDL.

TRAIAN UNGUREANU

PROȘTII EUROPEI

Cum se sinucid civilizațiile

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Adina Avramescu
Corector: Corneliu Radu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Ungureanu, Traian
Proştii Europei: cum se sinucid civilizaţiile / Traian Ungureanu. –
Bucureşti: Humanitas, 2017
ISBN 978-973-50-5748-0
32

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Din partea coautorului

Sunt coautorul cărții pe care ați deschis-o. Nu pentru că încerc să adun, prudent, circumstanțe atenuante, în căutarea unei reduceri de pedeapsă. Pot fi doar coautorul, și nu autorul unei cărți care a fost scrisă, în cea mai mare parte, sub dictarea unor vremuri care turuie întruna. Și care nu își vorbesc de bine contemporanii.

Trăim vremuri interesante – așa cum urează dușmanilor un vechi proverb născocit de chinezi pentru a prelungi pe perioade istorice procedeele torturii individuale. Arareori a fost transcrierea istoriei mai necesară și, într-un fel, mai ușoară.

Și, totuși, vremurile în care trăim și lumea pe care o părăsim sunt însoțite de discursuri cuminți, prudente și calculate, adesea vecine cu lașitatea. Se scrie mult, dar cu grijă. Cu teama de a nu ofensa. Sau cu mare și amănunțită atenție la nervii și supărările celor ce stabilesc ce se cuvine și ce nu. Mărturia, cugetarea și analiza poartă cască dublă, au semnat, din timp, asigurări de tot felul și așteaptă să vadă dincotro bate vântul – cu speranța că uraganul anunțat va adia amabil și va cruța prezentul. Atâta lume știe și înțelege, dar e blocată de teama tabuului încălcat. Atâta lume a învățat să fluiere în biserică pe cânturi aprobate de episcopi.

Și, în fond, ce mare lucru ar fi de spus? Nimic mai mult sau mai puțin decât că lumea noastră e pe punctul de a desființa lumea noastră. Că valorile, îndrăzneala și încrederea care au făcut civilizația Europei sunt în retragere. Și că pe urmele lor

aleargă, foarte grăbită, o idee unică și palidă: abandonul mascat în cuprindere tolerantă.

Europa și lumea occidentală au învățat să susțină idei care le slăbesc. Negarea tradiției, defăimarea identității naționale, religioase și culturale sunt, în gura și în practica elitelor conducătoare, probe de virtute. Înainte de a se risipi, lumea la care renunțăm e dată uitării sau cedată de cei ce ar fi trebuit să o aibă în pază.

Cartea pe care o aveți în față e cerută și scrisă de acest curent, de angajamentul pro-declin pe care elitele conducătoare îl prețuiesc exact în măsura în care își vor prețuită superioritatea morală. Așadar, citiți o carte pe care o datorați epocii. Singurele lucruri care vin de la coautor sunt împotrivirea la clișeu și refuzul opiniei tăinuite.

O împrejurare nu tocmai netedă a făcut ca această carte aspră cu dimensiunea birocratic-utopică a Uniunii Europene să fie documentată, gândită și scrisă de un parlamentar european. Contradicție severă? Numai în aparență. Cei ce se vor grăbi să sesizeze conflictul moral al angajatului-salariat care își critică angajatorul în timpul orelor de program sunt rugați să evite o confuzie, altfel, frecventă.

Parlamentul European e, totuși, un parlament, și nu o companie de stat sau privată. Angajatul nu se prezintă la locul de muncă pentru a bifa strict un număr de obligații contractuale, ci, tocmai, pentru a dezbate și cântări norme generale, în punctul lor de contact cu interesele naționale și cu linia care deschide viitorul comun al europenilor. Critica și, până la un punct, contestația sunt chiar recomandabile. Tăcerea și conformismul nu fac bine și nu pot fi scuzate de fișa postului, mai ales în toiul sezonului infernal care a devenit, după surparea financiară din 2008, anotimp european permanent.

Lucrurile trebuie numite. Date pe față, încă din Prefață. Mai ales dacă timpurile amenință să închidă dreptul la rostire

onestă, la înot contra curentului și la ceea ce avea, odată, în timpuri de glorie politico-spirituală europeană, un nume precis și nenegociabil: critică.

Lumea ideilor europene a rămas, în principiu – dar numai în principiu – fidelă faimosului adagiu lăsat nouă de Voltaire: „Nu sunt de acord cu tine, dar voi apăra, până la moarte, dreptul de a-ți rosti opinia". După două secole și jumătate, splendida replică voltairiană trebuie amendată. Ce ne facem dacă opinia celui apărat de Voltaire e că Voltaire și toți cei asemenea lui trebuie uciși neîntârziat? Occidentul nu cunoaște răspunsul.

Atacată de terorism religios musulman și covârșită de uriașe mișcări de populații în căutare de pășuni mai grase, lumea occidentală e prost apărată. Greșeala persistentă a gardienilor spirituali și politici ai Europei e să trateze atacul drept expresie a unei culturi suferinde și victima drept suspect principal.

Europa riscă extincția culturală sub presiunea și subversiunea unei migrații fără sfârșit, îngăduită orbește de elite indiferente. Procesul continuă fără abatere, alimentat de convingerea valurilor succesive de migranți că Occidentul e obligat să-i primească și legitimat de exhibiționismul moral al elitelor. Terorismul, dislocările culturale dramatice, violența diversificată, militantismul religios, escrocarea sistemelor de asistență socială au încetat să mai șocheze și au devenit parte a noii conviețuiri îngăduite în Europa.

Lumea occidentală a dezvoltat, însă, și o patologie internă. Marele proiect european n-a supraviețuit integru momentului de apogeu. Uniunea Europeană a rămas insensibilă la avertismentele formulate de democrații fundamentale, ca Marea Britanie, și a continuat, cu o aroganță istorică periculoasă, proiectul unui superstat european. Decuplarea Marii Britanii, busola democratică a Continentului, nu putea întârzia. Revolta antielitară a câștigat și Statele Unite, iar asta promite o despărțire pe care Europa trebuia să o evite cu orice preț.

În Est, națiuni încă apăsate de handicapul comunist au o relație nu tocmai normală cu un Vest care continuă să vadă, îndată ce întoarce capul spre Moscova, o plajă populată de națiuni-problemă.

România e întruchiparea perfectă a dilemei Est–Vest: o țară europeană importantă care nu își poate cuceri importanța. La aproape 30 de ani de la căderea comunismului și la 10 ani de la admiterea în UE, România e o problemă pentru ea însăși. Înainte de orice altceva, țara e blocată de incapacitatea de a acționa și de a gândi în folosul național. Inevitabile cu puțin timp înaintea aniversării primului secol de unire, aceste observații nu mai au cum să țintească defecte de parcurs, ci semnalează problemele structurale ale României.

O interdicție implicită spune că a critica linia de evoluție a UE sau impasul românesc sau bigotismul elitelor occidentale e nepatriotic, neprincipial și neproduciv. Poate. Cert e că paralizia criticii n-a dat niciodată regimuri sănătoase și societăți libere.

E pesimismul declarat al cărții de față o cale de ieșire? Poate că nu. Cert e că îndoiala pesimistă e primul pas spre revenirea la realism. Există un pesimism constructiv. Și, apoi, nu e clar de ce atâta lume vede dezavantajele pesimismului, dar ignoră palmaresul funest al optimismului.

Epoca pe care ne pregătim să o cedăm și lumea pe care începem să o desființăm sunt de neînțeles fără ravagiile optimismului. Uităm sau nu băgăm de seamă că optimismul activ a provocat toate marile dezastre ale epocii.

Optimismul exuberant al piețelor încrezătoare în creșterea economică fără sfârșit și în virtuțile vieții pe datorie a adus și a agravat enorma cădere financiar-economică din 2008. Încurajate de un optimism doctrinar care spunea că îndepărtarea tiranilor va dezlănțui o orgie democratică în Orientul Mijlociu, Statele Unite au făcut una din cele mai mari erori geostrategice

imaginabile. Optimismul utopic al Uniunii Europene n-a slăbit niciodată, în ciuda evidențelor care spun că moneda unică a nenorocit sudul Europei, că uniunea fiscală și bancară sunt imposibile și că politica externă comună e un fel de a pregăti eșecuri de tip Ucraina. Și nu tot un optimism exuberant a prevestit, din 1990 încoace, revoluția agrară și apoteoza turismului într-o Românie exportatoare, primitoare și prosperă?

Știm sau ar trebui să știm că nimic nu poate apăra societățile și națiunile de un optimism pus pe treabă. Nici mecanismele de siguranță ale democrației, nici forța brută a dictaturilor nu au ferit vreodată societățile de erorile colective ale optimismului și nu i-au scutit pe liderii politici de nechibzuința optimismului vizionar. Pesimismul are măcar meritul de a mai stinge o parte din farurile care orbesc sălile în care se sărbătoresc succese planificate în absența realității.

Cu totul nevinovați de curiozitățile temperamentale ale acestei cărți, Gabriel Liiceanu și Lidia Bodea i-au întins o mână humanitară, cu speranța că ea deschide o dezbatere ce va fi continuată de eforturi mai valoroase.

O parte a textelor din volum reiau și extind intervenții publicate în blogul vegheat cu pricepere de Iulia Roșu și Mihai Epure, la cotidianul *Adevărul*, și în paginile revistei *22*, unde au fost primite cu răbdare și delicatețe de Andreea Pora și Andi Lăzescu.

Erorile de detaliu, ca și posibila eroare fundamentală, aparțin coautorului. Dacă așa vor hotărî cititorii.

Traian Ungureanu

I

PATIMI EUROPENE ÎN VID

Proștii Europei

Acum, și nu altădată, e momentul să vorbim despre augusta neghiobie europeană. Nu în general, ci anume despre neghiobia europeană față cu barbaria musulmană. În 1915, un ministru rus uitat, sătul de prostia țaristă față cu barbaria bolșevică, așternea pe hârtie o cugetare de neuitat: „Un guvern paralitic se bate cu revoluționari epileptici." După exact o sută de ani, suntem în aceeași situație. Elita Europei ține discursuri stupide la tribună, în timp ce teroriștii musulmani trag liber în sală.

Duminică 15 noiembrie 2015, la două zile după masacrul de la Paris-Bataclan, Bruxelles era un oraș închis, ocupat de armată și tăcut ca o fabrică de analgezice. Pe trotuare, o singură prezență notabilă: stafii locale, gata să plonjeze la primul strănut scăpat imprudent împrejur. Priviri de animal hăituit cercetau mișcările neinspiratului care n-avea altceva mai bun de făcut decât să-și deschidă haina pentru a se căuta de pix sau țigări. Dacă vreți să evitați nevrozele care fac din marile orașe ale Occidentului saloane de boli nervoase și dacă doriți să vă vedeți copiii neînjumătățiți de bombe musulmane, nu vă bazați pe elita europeană. Pe stradă sau acasă.

Pentru că eu știu așa: dacă primești pe cineva în casă iar musafirul te sfătuiește, de cum s-a așezat în fotoliu, să îi interzici soției să se mai machieze sau te anunță că nu va folosi toaleta, pentru că sufrageria e mai largă și mai aproape, îl poftești afară. Cu tradiție, merite istorice și diversitate culturală cu tot. Liderii noștri politici și mediatici sunt, însă, de cu totul altă

părere. Cu cât sunt mai sfruntate pretențiile oaspetelui, cu atât este mai admirabilă și mai fascinantă cultura lui de origine. Şi cu atât este mai darnică asistența socială pentru el și puioasele lui neamuri. Nemaivorbind că înțelepţii înghesuiți în ghetourile musulmane primesc, din ziare, școli și discursuri politice, informația după care cultura țării-gazdă e rușinea pământului. În aceste condiții, distinșii oaspeți se deprind să decidă ce putem publica și ce nu sau cum putem glumi şi cum nu. Şi, în cele din urmă, cât merităm să trăim.

Așa arată Europa șlefuită de zeci şi zeci de ani de ideologie progresist-stângistă, dogma cuprinzătoare adoptată, oficial şi fără excepție, de toate curentele politice. Sau, în cuvintele așezate (discutabil) pe stindardul campaniei anticorupție românești: toți o apă și-un pământ! Nici un politician și nici o vedetă media nu mai are curajul să spună la ce am fost şi la ce mai suntem buni pe lumea asta, noi, creștinii vest- şi est-europeni. Şi să întrebe: în fond, ce au făcut musulmanii în ultimii 1500 de ani, exceptând perfecționarea narghilelei?

Vom vedea îndată pe ce stă folclorul pios-canceros emanat de elitele noastre progresiste și absorbit de un public mult prea numeros. Însă, mai întâi, se cuvine să mulțumim acestui veac generos și sensibil, acestor timpuri întoarse, cu gândul şi cu insulta, împotriva lor însele, împotriva celor ce ne-au făcut europeni după secole de cultură şi speranță, împotriva a tot ce am fost și nu mai știm să fim. Tuturor, o plecăciune pioasă, ca la sfârșit de timpuri şi de lume. Cinste și glorie vouă, gropari harnici de lumi și civilizație! Morţii de la Paris şi Nisa, epavele şi sfârtecații de la Bruxelles, pulverizații de la Madrid şi Londra, striviții de la Berlin, precum şi toţi viitorii ciopârţiţi europeni vă salută și vă sunt recunoscători!

Elitele europene au repetat până la îndobitocire câteva sloganuri sacre. Şi, cum spălatul pe creier e contagios, multă lume le-a preluat. Să începem cu teoria-regină.

Furia ucigașă a Islamului ar fi răspunsul meritat la amestecul Occidentului în lumea arabă. Serios? Și atunci de ce ucide Statul Islamic șiiți, kurzi și iordanieni? Tot ca să se răzbune pe imperialismul britanic? Și încă un lucru: după două intervenții nucleare americane, în Japonia, și după 50 de ani de dictatură sovietică, în Europa de Est, unde sunt teroriștii japonezi jurați să omoare americani și teroriștii polonezi cu veste sinucigașe în metroul moscovit? Aliații occidentali au distrus militar statul german și statul japonez. Rusia a fost și rămâne cel mai sever și mai stupid imperiu colonial cunoscut în istorie. Unde e reacția anticolonială a asupriților?

Problema Occidentului nu e că a intervenit în Orientul Mijlociu. Problema e că n-a intervenit destul. O mulțime de euro-lideri se jură că vor să distrugă Statul Islamic, dar pentru asta nu e suficient să înalți drone sau să arunci bombe, din cer în păpușoi. Și nici teoriile despre măreția musulmană nu ajută.

A doua prostie oficială spune că terorismul islamic nu are de-a face nici în clin nici în burkă – atenție! – cu adevăratul Islam. Teroriștii musulmani deformează învățătura islamică. A se slăbi chingile de pe creier! Suntem, de fapt, în fața vechiului argument stângist care jură că Stalin și Ceaușescu au trădat și deformat nobilul și adevăratul socialism. Până la urmă, religia e ce fac oamenii din ea.

Altă explicație ne amintește indignată că Occidentul a jefuit lumea arabă, că i-a furat petrolul și i-a prăpădit resursele, de la persane la cămile. Evident, șoselele, spitalele și știința de carte lăsate în urmă de Occident nu se iau în considerare. Dar, dacă arabii trebuie despăgubiți, se poate aranja. Trebuie doar să mai aștepte un pic, până încasăm și noi despăgubirile de la otomani și de la ruși.

Urmează argumentul cu sărăcia și excluderea. Statul în fund ar explica Statul Islamic. Șomajul și marginalizarea ar îndreptăți obida bieților radicali (terorist nu e voie să spui, că se

poate supăra omul și explodează). Rezultă de aici că musulmanii sunt singurii săraci ai lumii. Indienii, chinezii, bulgarii și lituanienii îndură și ei, dar numai musulmanii au voie să se revolte măcelărind oameni nevinovați. În plus, printr-un mister care continuă să scape observatorilor, est-europenii și asiaticii găsesc loc de muncă. Musulmanii, și numai ei, ajung mereu prea târziu și rămân pe ajutoare sociale, plus case cu chiria plătită de stat, ceea ce, firește, îi scoate din minți. Pesemne asta i-a făcut pe acești necăjiți să scuipe și să înjure de rămas bun forțele speciale franceze care lichidaseră celula teroristă ascunsă și ocrotită de „comunitari musulmani" în cartierul Saint-Denis, după masacrul de la Bataclan.

Și Belgia? În Molenbeeck, micul cartier mare cultivator de teroriști din Bruxelles, există un bloc cu un bar la parter. Era cuibul din care plecaseră spre Paris, la găurit oameni aleși la întâmplare, exclușii cu kalașnikoave. La etajele de deasupra, muncitori români și polonezi. Răspunsul lor la întrebările gazetarilor care voiau detalii despre vecinii de la parter: nu-i cunoaștem, că ne sculăm dimineața la 5, plecăm la muncă, ne întoarcem seara, mâncăm ceva și ne culcăm.

Proștii Europei.

Poziția brace

Să nu lăsăm în urmă orice speranță! În seara de 14 iulie 2016, măcelul de la Nisa ne-a adus vești bune: nu mai e mult! Încă 10-15 căsăpiri, executate tot mai în silă, și gata! Etapa violentă va lua sfârșit și vom intra în faza pașnică: faza supunerii. Apoi, când oaspeții noștri islamici vor fi îndeajuns de numeroși (*danke!*) și când cei mai luminați europeni vor adulmeca un început de compromis, vom face un pact trainic. Noi le vom fi parteneri tolerați, iar ei ne vor fi stăpâni luminați. La început, va domni paritatea: 6 semiluni și 6 stele pe drapelul UE. Ulterior, va domni realitatea. Una după alta, vor veni, cuminți, schimbarea obiceiurilor, înălțarea noii credințe și, din vorbă în vorbă, stingerea.

După Nisa, totul e bine așezat. Cifra morților a respectat media de lucru. Reacțiile au venit respectând, mecanic, partitura standard: nu vom ceda! nu ne vor clătina! Bla, bla, bla! Desenele idioate cu porumbei grăsuți și legămintele de liceeni au fost lucrate din timp. Paznicii conștiinței noastre au repetat, rinocerește, discursurile care avertizează împotriva islamofobiei – cel mai mare rău care bântuie și dezonorează sufletul Occidentului. Nu credeți? Deschideți televizorul, ziarul sau netul.

Nisa a făcut, totuși, o victimă în plus. Nisa a omorât clișeele. Primul din ele spune, cu o vorbă de milițian care mărturisește soției, în concediu: suntem în război! Serios? Nu suntem în nici un fel de război – simetric sau asimetric, declarat sau nedeclarat. Suntem sub ocupație! Priviți cât de lesne s-a făcut porcăria

scelerată de la Nisa. Uns! Și luați seama la ridicolul apocaliptic în care înoată societățile și sistemele politice occidentale, societățile și sistemele-gazdă.

Pe scurt, de mână cu libertatea oarbă și cu copilul ei repetent, toleranța, am devenit un milion de ținte care își cer dreptul la glonț, bombă și camion. Ucigașilor le curg balele de poftă și de uimire. Nimic mai ușor decât omorul între frați de diversitate. Călăul e peste tot și mereu la un pas de client. Prietenii noștri islamici pot ataca oriunde și nicăieri. Acum sau altădată. La ștrand, la școală, acasă, pe șosea, în tren, la cumpărături, pe stadion sau în cazarma poliției. V-ați baricadat pe durata marilor turnee de fotbal? Atâta cheltuială pentru o amărâtă de amânare a execuției! Nu contează ce păziți voi. Important e ce atacăm noi.

Occidentul și-a organizat sfârșitul meticulos și festiv, așa cum decorezi o sală de mese pentru ultima nuntă de pe Pământ. Priviți în jur și faceți bilanțul.

Pe 23 iunie 2016, Marea Britanie a votat, legal și democratic, despărțirea de Uniunea Europeană. Și, de atunci încoace, cea mai veche întrupare a libertății în Europa e tăvălită și defăimată sub acuzația de huliganism antidemocratic în masă.

La o zi după Nisa, joi, 15 iulie, multe guverne occidentale au sărbătorit victoria democrației în Turcia. Recep Erdoğan a învins o tentativă de lovitură de stat și toată lumea bună europeană a dat iama să îl felicite. Cu alte cuvinte, aceiași oameni au conchis, într-un interval de câteva săptămâni, că Erdoğan e democrat și că Marea Britanie nu mai e. Temerar!

Firesc și democratic, vineri, 16 iulie, de cum s-a luminat de zi, Erdoğan a lansat propria lovitură de stat. Bilanț: 3 000 de militari arestați, 2 000 de magistrați demiși, zeci de mii de profesori, funcționari și polițiști concediați, plus reintroducerea pedepsei cu moartea luată serios în calcul. Erdoğan jură că apără democrația, democrația fiind el. De la noi s-a ridicat

cutezător glasul fostului pacient al lui Erdoğan. Victor Ponta l-a declarat pe Erdoğan democrat și pe criticii lui fasciști. Normal. Cine a pus la cale, împreună cu colonelul Mircea Dogaru, desființarea justiției în România are simțul democrației în sânge.

Eșecul loviturii de stat, paranoia galopantă a lui Erdoğan și schematismul occidental au făcut din democrație o idee vulcanizabilă. Și din Turcia un rahat scindat și poros. Desert ușor pentru Rusia și Islam, pe malul Mării Negre.

Dintre toate aceste motive, marele asalt islamic nu mai are nevoie de operații complicate. Drojdia infracțională din ghetouri, un camion, o vestă și câteva arme sunt de ajuns. Dl Mohamed Bouhlel, franco-tunisianul care a trecut stăruitor cu TIR-ul peste copii, la Nisa, n-a venit de departe și nu avea asupra lui ordine secrete. Nu. A ieșit din casă, a urcat în camion și s-a dus la lucru. La defrișat copii. Singur, entuziast și fără teamă.

Marea atracție pentru călăii care stau la coadă în orașele Europei e slăbiciunea. Măcelarii nu mai fac teorie. Nu mai lansează manifeste și nu mai țin discursuri. Oamenii sunt ocupați până peste cap. Au simțit că suntem slabi și copți pentru subjugare. Victima e legată fedeleș pe grătar. De jur-împrejur, lumea subțire din presă, politică și universități face galerie și are grijă să nu strice vreun rasist petrecerea.

Corpurile strivite de 19 tone de camion au rămas înșirate la Nisa, pe Promenade des Anglais, ca într-o măcelărie bine ținută. Halal măcelărie! Copil lângă mamă, copil lângă tată, copil lângă copil. De pe planeta lor îndepărtată, liderii Occidentului nu văd până la Nisa. Liderii noștri extratereștri nu pricep o iotă din mersul lumii care le îneacă popoarele. Liderii noștri extratereștri nu înțeleg că problema ultimă a tuturor măcelurilor de dinainte și de după Nisa e cursul vieții. Cine dă cursul vieții în Occident: Occidentul, sau Islamul?

François Hollande, președintele asfixiei naționale franceze, are o scuză. A fost surprins de evenimente alături de neprețuitul

frizer oficial de la Elysée – slujbaș plătit cu 9 895 euro pe lună, salariu echivalat cu rangul de ministru al cabinetului. Cine mai are timp să bage în seamă mersul lumii când elitele se tund atât de pasional? Singurii care dau din cap a înțelegere, după ce se întorc acasă de la serviciu, sunt muncitorii de la abator. Ei știu. Ei și vitele lor.

Așa se sinucid civilizațiile. Cu dileme interminabile, cu credință oarbă în propriile confuzii și cu vorbe care ajută lumea să stea în cap. Și, neapărat, cu diavolul de mână.

Înainte de despărțire, o întrebare: ceva cote de refugiați pentru Est? Și un îndemn, furat de la stewardese: *brace*!

Sau, pentru a relua anunțul, actualizat și integral: în situația foarte probabilă, ba chiar iminentă, a unei prăbușiri, fixați-vă burka pe față și luați poziția *brace!*

Rinoceri de elită

De la un moment bine dat încolo, ce se scrie sau ce se vorbește în marginea istoriei e lipsit de sens. Trăim un asemenea moment. Cine vrea poate să îi spună Nisa – 14 iulie 2016. Nu ajută mai mult decât un semn de carte, dar altceva nu e de făcut. Înainte să închizi cartea, e bine să marchezi locul din care n-ai mai fost în stare sau n-ai mai vrut să citești.

Măcelul de la Nisa și-a desfășurat cruzimea și nebunia în două acte. Ultimul e cunoscut: încă unul dintre magrebienii de douăzeci și ceva-treizeci de ani, semi-infractor mărunt, agățat de Franța în vreunul din cartierele banale ale unui mare oraș, s-a pus pe omorât oameni. De data asta, cu camionul. 84 de oameni au fost striviți metodic de un camion de 19 tone. Nimeni n-a fost ocolit. Sugari de șase luni, țânci de trei ani și băiețandri de zece ani au atras, în mod anume, atenția casapului de la volan. Toate astea se știu și nimeni nu poate spune că a aflat ceva nou. Detaliile se tot repetă, într-un bis sângeros, la mijloc de morgă cu grad de ocupare crescând – bucăți de soție, trunchi de copil, găuri în logodnică și alte produse finite ale cultului mortuar islamic.

Mai întâi, însă, s-a petrecut altceva. Președintele Hollande a acordat obișnuitul interviu de Ziua Națională. Sobru și apăsat, președintele a avertizat asupra marelui pericol pe care democrația franceză îl are în față: ascensiunea populismului. Așa se vede de la Elysée. Și nu numai de acolo. Așa se vede din paginile aproape oricărui ziar și pe ecranul aproape fiecărui

post de televiziune occidental. Și tot așa se vede și se predă în aproape orice institut și universitate occidentală.

Acum, dacă așa se vede, înseamnă că toți acești oameni educați și responsabili au ajuns la aceeași concluzie, și nu fără motiv. Unanimitatea lumii conducătoare trebuie să se bazeze pe ceva. Pe un acord, pe o părere comună, susținută de valori certe și nenegociabile. Pe ceea ce se numește – cu un cuvânt îmbătrânit prin seminarii și holuri de parlament – consens. Numai că acest acord e, în partea lui cu adevărat activă și iritantă, mai degrabă un fel de a fi de acord. O intonație specifică a ideilor împărtășite de un anume grup, mereu același și mereu deasupra. Vorbim, adică, de viața și opiniile elitelor.

Discuția care a readus în prim-plan tema elitelor și acordul care le tutelează gândirea a izbucnit, cu o virulență rară, în ultimii câțiva ani. Cu siguranță, zgomotul, resentimentul și, adesea, disperarea celor ce contestă elitele și ideile lor au deformat cadrul și termenii de bază ai problemei. Dar asta nu înseamnă că problema elitelor nu are o istorie și un sistem teoretic foarte nervos.

Toată lumea vorbește de elite acuzând, de cele mai multe ori vag, ceva ce se cheamă ba establishment, ba elite internaționale, clasă globală, grup conducător sau elită dominantă. În orice caz, cineva „sus-pus“, influent până la sau dincolo de limita conspirației, inepuizabil de bogat și dotat, foarte divers, dar funcțional neschimbat, supraeducat și, mai ales, dezgustat sau speriat de suflarea norodului. Cu aceste date, ne întoarcem, de fapt, la sociologia brutală care despică lumea în asupritori și asupriți, aristocrați și pauperi. Aceste imprecizii pot și trebuie să fie rapid eliminate. În fond, discuția despre rolul și mentalitatea elitelor nu duce lipsă de gânditori riguroși.

Termenii fundamentali au fost fixați de sociologia lui Vilfredo Pareto (*Les systèmes socialites*, 1902). Elitele descrise de Pareto sunt manifestarea unei realități sociale dinamice și inevitabile. Cineva, de regulă o minoritate în poziții de comandă, conduce și trebuie să conducă viața societății. Majoritățile vor fi mereu

dirijate de minorităţi, care nu au, însă, o poziţie fixă şi protejată. Elite noi vor încerca şi vor reuşi mereu să infiltreze sau să răstoarne elitele vechi. Pareto vorbeşte de „circulaţia elitelor", într-un joc de direcţie şi control care nu are semnificaţie şi încărcătură morală: pentru Pareto, elitele sunt suma vârfurilor de performanţă socială şi profesională, indiferent că e vorba de avocaţi sau curtezane (în măsura în care aceste două categorii nu se suprapun).

După 1920, ideile lui Pareto se schimbă, sub presiunea unui blocaj care restrânge „circulaţia elitelor" şi fixează „plutocraţia demagogică", un grup de comandă care ştie să se conserve pe două căi: acumulare economică fără preocupare pentru dezvoltare reală în societate şi un discurs politico-etic superior care prelungeşte cariera publică a grupului elitar, mascându-i, în acelaşi timp, dominaţia.

După război, C. Wright Mills constată că tot ce însemna la Pareto „circulaţia elitelor" a luat sfârşit cu desăvârşire (*The Power Elite*, 1956). În 1961, preşedintele american Eisenhower rosteşte un faimos „discurs de despărţire" şi lansează celebra formulă „complexul militar-industrial" (iniţial, formula vorbea de „complexul militar-industrial-parlamentar", dar Eisenhower a renunţat la al treilea termen, bănuind că va fi acuzat de atitudini antidemocratice).

Aşadar, după 1950 suntem în faţa a ceea ce numim, azi, elite: un bloc dominant care atrage nervozitatea şi apoi contestaţia socială prin câteva trăsături fixe. Mai întâi, impresia că liderii sunt mereu aceiaşi sau practică o rotaţie abilă. Dinastiile politice de tip Clinton sau Bush sunt incriminate odată cu zonele care livrează constant echipe identice de lideri: şcolile aşa numitei clase etoniene din Marea Britanie sau *enarquism*-ul* de fabricaţie franceză.

---

* Termenul se referă la ENA (École nationale d'administration), ai cărei absolvenţi formează elita administraţiei publice franceze.

Capacitatea de a conduce sub întruchipări diverse și funcțional identice e primul motiv de contestație care pleacă de jos, în numele „democrației reale", și cere revenirea la autenticitate în politică. Încă mai grav, contestația antielitară acuză toxicitatea terminală a ideologiei secretate de grupul dominant.

În ultimii 20-30 de ani, rețeaua cultural-mediatic-politică a elitelor a dezvoltat un limbaj și un număr de idei care pretind supremația totală asupra scenei publice. Noul concert ideologic țintește instituțiile tradiționale și interzice, sub diverse pretexte etice, vechea interpretare a istoriei și culturii occidentale. Familia e retrogradată la reminiscențele unui model social autoritar, iar identitatea individuală se desparte de etnicitate și religie, pentru a deveni o chestiune reglată de sex, unde sexul însuși e un concept fluid, reglat de dorința sau percepția purtătorului. Cultura europeană e, în totalitate, un eșec și o culpă. Ea a presupus un rasism inițial fără excepții. În fond, toți suntem rasiști potențiali și putem fi mântuiți doar de autoflagelare necontenită și vigilență militantă. Aproape orice definiție clasică a lumii și a instituțiilor umane ascunde un act abuziv care trebuie imediat denunțat și suprimat. Consecința cea mai vizibilă a acestei manii destructurante e deschiderea și, apoi, abolirea frontierelor de stat, urmată de dreptul automat la migrație. La un loc, toate aceste reconsiderări radicale dau un corpus agresiv de idei cunoscut sub numele de *political corectness* (PC). Sau, altfel spus, o tematică și un ton care pot fi descrise drept cod interior și parolă de recunoaștere a membrilor de grup elitar.

Suntem, adică, departe de înțelesul strict utilitar al elitelor cu care lucra Pareto. Elitele de care vorbim azi sunt, în mod pronunțat, o chestiune de organizare și opțiune ideologică dogmatică. Revolta împotriva elitelor se hrănește, de fapt, din suma de interdicții pe care limbajul și ideologia elitelor le impun ca morală publică și politică unică. Transformată în negație universală, această sumă de interdicții proclamă oficial, de la vârful societății, o realitate alternativă, fără legătură cu faptele de

viață pe care atâta lume le consideră, încă, realitate. Din când în când, însă, realitatea veche revine și lovește violent construcția oficială pe care elitele au întronat-o ca reper sacru.

E exact ce s-a întâmplat cu discursul mai sus pomenit, al președintelui Hollande. O intervenție tipic PC, în care sunt de găsit și clișeele și emfaza care proclamă o realitate alternativă, a fost surprinsă și contrată devastator de realitatea cea mai reală.

Replica a venit seara, la Nisa, pe Promenade des Anglais. În felul ei brutal și necomentabil, realitatea a ripostat cu o violență dezgustătoare. Nu! Pentru Dumnezeu, pericolul nu e acolo unde îl văd declarațiile, seminariile și articolele care dau corul oficial. Cine nu e în stare să vadă unde e pericolul ar trebui să se uite sub roțile camionului de la Nisa sau la concertul neîncheiat de la Paris-Bataclan. Închipuiți-vă! Cineva vă dă cu ceva în cap pe stradă, vă taie o ureche, vă ia portofelul și, seara, aflați de la televizor că ați fost victima unui editorial populist publicat într-un ziar radical de dreapta.

E absurd. Blindat de absurd! După Nisa, tocmai pentru că oroarea s-a hrănit pe săturate cu copii, trebuie spus clar: pericolul care nu vede pericolul pe care îl alăptează e rinocerizarea establishmentului. Rinocerizarea voluntară și militantă a celor ce ne conduc, ne informează și ne educă.

Și Nisa a fost urmată de obișnuita baie de mituri de susținere. Nu, musulmanii nu au nici un amestec. Da, vina e a rasismului occidental care stârpește orice șansă de afirmare în ghetourile arabe (și numai acolo). Islamul e o religie a păcii (după supunerea necredincioșilor, dar asta nu trebuie spus) în vreme ce drojdia pro-creștină a Europei nu și-a uitat năravurile și e profund islamofobă.

Le-am auzit și le vom mai auzi, până o să ne crească fes și barbă. Cine își face slaba speranță că faptele și realitatea vor răsturna mitologia rușinoasă a establishmentului uită un lucru. Cel mai important. Nu e nimic gratuit sau inocent în acest

șir de palavre pseudoetice și subsociologice. Totul are un rost. Am ajuns la acel ceva care explică unanimitatea desăvârșită a corului politic-academic-mediatic. Partitura acestor oameni care nu mai termină de vorbit se sprijină pe ceva: pe interesele unui grup aflat la putere și dornic de putere. Marxism? Desigur. Ce e marxist trebuie demontat cu un discurs marxist.

Sigur, acești oameni îi cunosc pe arabi numai de la conferințe și, spre deosebire de plebe, nu trăiesc în zona de contact decisiv. Dar asta nu e tot.

Lumea subțire care nu vede pericolul islamic nu e oarbă degeaba. Acest val de ignoranță premeditată e, de fapt, parola care asigură accesul în sistemul universitar, politic și mediatic. Numai cine știe să recite, să îmbogățească și să întărească tabuul e admis sau menținut în sistem.

În plus, buna și vechea politică e și aici la lucru. Stânga, mereu gata să vadă în masacrele islamice un motiv de solidaritate cu frații de diversitate musulmani, are nevoie de voturi și de păstrarea lor. Două cifre: 94% din populația de confesiune musulmană a Franței a votat stânga la ultimele alegeri locale. În Suedia, procentul e de 73%. Trocul e simplu și mult mai puțin apretat decât discursurile oficiale. Problema nu e doar votul obținut, azi, prin subvenții sociale și recitaluri retorice de rinocer. Problema e trocul de azi, ce pregătește pactul de mâine. Michel Houellebecq l-a descris, recent, într-un roman (*Supunere*) din ce în ce mai depășit de viteza realității.

Alternativa? Zero și nimic. Da, establishmentul a declarat că realitatea nu există, dar nimeni nu poate demonstra contrariul. Dreapta politică și societatea comună sunt demult sleite demografic și castrate de noua moralitate socială a Occidentului. Din acest motiv, după Nisa nu ne rămâne decât să asistăm, îngrijorați și neputincioși, la mersul istoriei. Care își caută sfârșitul în Occident.

Europa, vreau să te f... !

La ce se gândea, oare, dna Merkel Angela în neuitata zi de 1 ianuarie a anului 2016, după calendarul creştin? Se gândea la cum petrec invitaţii ei, adunaţi la Köln, pentru o vânătoare de femei? Sau se gândea, recunoscătoare, la efortul de integrare a refugiaţilor surprinşi, scumpii de ei, cu mâna în chiloţii femeilor? Trebuie, totuşi, menţionat că poliţia a găsit şi mesajul migranţilor pentru situaţii de socializare cuviincioasă. Mulţi din ei purtau în buzunare bileţele pe nemţeşte, cu un mesaj plecat din cu totul alte organe decât inima: *Ich will dich finken!* (Vreau să te f...!)

Nu vom afla la ce cugeta cancelarul german în noaptea în care ţara ei serba, fără să ştie, prima zi a anului 1437, după socoteala calendarului islamic. Ştim însă altceva. Că adevărul gol-goluţ şi scabros despre femeile dezbrăcate cu forţa, pe stradă, la Köln şi în alte oraşe, a avut nevoie de cinci zile pentru a învinge cenzura oficială. În Germania, lumina Europei.

Mesajul cu adevărat sinistru plecat spre noi din inima Europei nu e scandalul sexual, ci scandalul sexual încoronat de complicitatea autorităţilor. Consensul oficial german cere tăcere şi supunere. Poliţia, ziarele, televiziunile, primarii, directorii de şcoală şi atâţia alţi domni şi doamne cu creiere lucind de curăţenie după spălătură au decis că neamul lor e dator să sufere cu plăcere şi în tăcere. Femeile pot fi, adică, violate cu voie de la poliţie, dacă distinşii autori sunt ambasadori ai tradiţiilor afro-arabe, şi cu atât mai mult dacă sunt refugiaţi.

În Germania și în atâtea alte state vest-europene, vechea tradiție europeană a gândului liber exprimat trăiește sub șantaj. Orice protest, orice deget îndreptat spre valul de violuri care bântuie de la Oslo la Zürich e imediat înregistrat la capitolul rasism sau extremism în prag de fascism. E de datoria organelor publice să nege și să ascundă faptele. Adevărul e periculos pentru că n-ar face decât să toarne țiței (mai nou, foarte ieftin) pe foc, stârnind extremismul.

Adevărat, ZDF, marea televiziune publică germană, s-a făcut că plouă și a ținut deschisă umbrela care a protejat violurile, dar a trebuit să ceară scuze pentru că a sărit peste știrile de la Köln. Adevărat, poliția a admis că în mulțimea de la Köln se aflau și afro-arabi, după care a admis că marea majoritate erau afro-arabi, după care a admis că 15 erau refugiați, după care a mai socotit o dată și a aflat că marea majoritate erau refugiați. Dar toate astea numai și numai sub presiunea revoltei de pe net, noua subterană și noul samizdat al democrațiilor europene. Nu demult, dna Merkel îi cerea discret dlui Zuckerberg să vină de hac paginilor de Facebook în care se adună critici antimigrație. Dl Zuckerberg e, deocamdată, tare de ureche, și bine face.

Noul fanatism antioccidental al Occidentului a creat propriul val de refugiați: pe net, unde se strâng și comunică oameni siliți să înțeleagă realitatea, dând cu capul sau cu picioarele larg deschise de ea. O generație începe să priceapă că istoria nu e parfum, că lumea nu e geometrie plană și că Gulag nu e transcrierea greșită a lui Google. Din nefericire, s-ar putea să fie prea târziu.

Asta pentru că, după ce a abolit dreptul la critică și dezacord, punând pumnul în gură oricărei opinii contrare, conformismul euro-german a trecut la persecuția bunei cuviințe publice. Așa de pildă, un grijuliu diriginte german a scris recent o scrisoare în care cere părinților să nu își trimită copiii la școală cu bluze

sau fuste care i-ar putea stârni pe musulmani. E clar că Germania face cele mai bune mașini din lume și nu se poate opri nici când e vorba de oameni. La fel ca superiorii lui din vârful sistemului politic, acest mic idiot local crede automat că poate domestici realitatea, înainte să o cunoască. E ciudat, dar nu întâmplător, că germanii sunt obsedați de natura cu păsărele și broscuțe în pericol, dar ignoră total natura umană. Ce ar fi trebuit să înțeleagă acești funcționari împinși la ruină de propria orbire?

Ar fi trebuit să observe că milionul și ceva de refugiați admiși în Germania și Scandinavia e compus în proporție de 70% din băieți și bărbați tineri. Germania refuză să vadă că are sub ochi un val de bărbați în carne, oase și hormoni. Autentic sau nu, un refugiat lasă acasă multe, dar ia cu el cultura, adică obișnuințele de fiecare zi din ultimele câteva sute de ani.

În lumea din care vin acești oameni, orice femeie neîmpăturită în țoale până sub ochi cere să fie violată. Iar o femeie violată e declarată boarfă și trebuie omorâtă cu pietre de familia sau de clanul care își recâștigă astfel onoarea.

În lumea din care vin acești oameni, datina spune că o femeie poate fi posedată, pentru că e un obiect cu țâțe. În cazul fetelor, se poate coborî sub 14 ani.

În lumea noastră, barbaria sexuală e împotriva legii. În lumea din care vin acești oameni, barbaria sexuală nu e împotriva legii. E legea.

Asta trebuiau să știe meticuloșii germani. Nu era nevoie de deplasări sau de studii speciale. Acasă, în centrele germane de primire a refugiaților, realitatea strigă singură degeaba. Spațiile de cazare sunt locuri de siluire în care femeile sunt luate la rând de toată suflarea bărbătească sau închiriate cu 10 euro ședința. Un lucrător de la un centru de primire de lângă München a spus-o pe șleau, ca să înțeleagă tot neamțul: suntem cel mai mare bordel din Bavaria!

Și, ca să nu facem atâta caz de Germania, merită amintiți italienii care zac în șomaj, își pierd casa, bat la ușa primăriei cu familia după ei și sunt trimiși înapoi în stradă: spaţiile libere sunt pentru refugiați! Dar pentru asta trebuie săpat în ziare și emisiuni TV italiene pe care nu le ia nimeni în seamă. Nu asta e actualitatea europeană de prim ordin!

Actualitatea europeană de prim ordin e alta. E situația din Polonia! Comisia Europeană vrea să o discute iar și iar, pe motiv de încălcare oficială a libertăţii presei. Corect! Modelul de urmat e presa germană. Şi, oricum, nici un guvern est-european de dreapta autentică nu trebuie lăsat nepedepsit. Dar situația din Germania nu e oare de discutat? Dar situația din Europea nu ar merita o discuție cât de cât sinceră?

Acum zece ani, faimosul teoretician rus V. Putin declara că prăbușirea Uniunii Sovietice a fost cea mai mare catastrofă geopolitică a secolului XX. Copilării! Titlul a fost cucerit de altcineva. Dna Merkel și invitația ei la migraţie liberă în Germania sunt cea mai mare catastrofă a secolelor ce vin.

Deocamdată, suntem la faza în care oaspeții dnei Merkel își satisfac cea mai urgentă nevoie: Europa, *Ich will dich finken!* Traducerea, în titlu. Felicitări beneficiarilor și adio cote de refugiați! Avem alte treburi. Curând, intră pe rol legalizarea căsătoriilor homosexuale. Încă o șansă să dovedim că sprijinim progresul.

Calul troian de dar nu se caută la dinți

Tot ce mai pot face liderii europeni e să se de-radicalizeze. Adică să pună capăt fixației relativiste care ține loc de gândire și politică la Berlin și la Bruxelles. Altfel, Europa își va trăi repede sfârșitul, într-o coproducție alimentată de două dogme terminale. Una care ucide – terorismul islamic. Și una care se sinucide – relativismul neabătut al liderilor care apar după fiecare măcel și ne asigură că, peste doar câteva atentate, ne vom covârși adversarul prin virtute.

În iulie 2016, după măcelărirea rituală a unui bătrân preot francez în mijlocul bisericii din Normandia, era de așteptat altceva. Era de așteptat ca liderii europeni să se trezească despuiați în fața realității și mânați de o uriașă poftă de bun-simț.

S-a întâmplat altceva. Europa are doi lideri: unul politic și unul spiritual. Cancelarul german și papa. Amândoi au dat faliment. Din nou, riguros și inventiv.

Un preot e hăcuit în altar de teroriști musulmani? Cancelarul Merkel ne asigură că nu e suficient pentru închiderea porților. Migrația va continua! Dar Angela Merkel minte de două ori. Mai întâi, pentru că Angela Merkel, și nu altcineva, a lăsat un sac de bani pe divanul sultanului Erdoğan, după care Turcia a blocat conducta cu refugiați. Apoi, tot Angela Merkel a avut grijă să se uite intens în altă parte, pentru a lăsa Austria și Ungaria să închidă coridorul care duce spre Germania. Rezumând, doamna Merkel închide tiptil porțile pe care le-a deschis într-un acces iresponsabil, după care comunică lumii

că va continua să le țină deschise. Generozitatea și ipocrizia curg. Combinația e drogul preferat al liderilor occidentali, și doamna Merkel și-a comandat o cisternă.

În aceeași zi (27 iulie), papa Francisc sosește la Cracovia și observă că țara e plină de preoți pe care n-are cine să îi ucidă. Prin urmare, papa cere unei națiuni arhi-catolice și înmărmurite să primească refugiați. Nu ucrainenii fugăriți de ruși, de care Polonia e plină, ci musulmanii care tocmai dovediseră, în Normandia, că știu ce să facă într-o biserică. Mesajul papal a cuprins și o analiză după care lumea occidentală e hăcuită din motive care ar trebui să o rușineze: lăcomia, banii, războaiele pentru petrol și resurse. Cu asemenea idei, papa putea scoate din scenă formația *The Grateful Dead* la Woodstock. Avem un papă socialist și, firește, totul e în ordine.

Întrebarea inevitabilă e: pe când primul papă musulman? Nu se poate? Ba da. În fond, alegerea repetată a unui papă creștin dezincriminează musulmanii. Așadar, la treabă! Încă un brânci, și Europa cade!

De peste Ocean vin ajutoare entuziaste. La Congresul Partidului Democrat, adunat să își ambaleze candidatul la Casa (scuze pentru rasism) Albă, au trebuit să treacă 61 de cuvântări până când cineva a citit un discurs, probabil necorectat, și a pomenit anemic pericolul terorist.

Jacques Hamel, batjocorit și înjunghiat în altar, a fost preot în Normandia, vreme de 58 de ani – până la 85 de ani. Normandia e liberă pentru că stă pe cimitire americane. 30 000 de soldați americani sunt îngropați în Normandia. Măcar pentru asta, Normandia trebuia pomenită. Dar Hillary Clinton nu a avut timp de istoria libertății, pentru că floarea tinerimii americane îngropată în Normandia nu votează.

O altă descoperire deșteaptă e ideea că Statul Islamic se chinuie și se dă de ceasul morții noastre să provoace un război religios. Of! Cu cine? Cu bisericile goale? Cu Franța și Ger-

mania care au gonit crucea din școli și spitale? Cu UE care a afurisit orice cuvânt despre creștinism în documentele oficiale? Cu o euro-trupă de stângo-drepto-centriști care ascund, laolaltă, baza creștină a Europei?

În fond, ce înțeleg acești oameni prin Europa? Zona euro? *Acquis communautaire*? În regulă, deși regula e mică. Pentru atâția francezi care riscă să fie taxați de rasiști, Europa și Franța sunt Charles Martel, învingătorul care a oprit în 732, la Tours, expansiunea musulmană în Europa. Și splendoarea Catedralei de la Chartres și creștinismul tragic din adâncimile sfâșiate ale gândirii lui Pascal.

Europa a fost pălmuită și înjunghiată postmortem în biserica din Saint-Étienne-du-Rouvray. Lumea în care relativiștii ne aștern de dormit nu continuă Europa, ci o aruncă nemilos peste bord. Cu atât mai mult după masacrul din biserica franceză, oamenii care ne conduc insistă să uităm cine și de ce suntem. Ar trebui să nu știm că Europa e triumful creștinismului. Idee reacționară? Mă doare în cotul cu care țin închisă ușa pe care o forțează prostia!

Pentru liniștea dogmaticilor: Europa creștină s-a făcut tot din migranți. Din slavi, unguri, germanici și alte turme tulburi, dar numai și numai după ce toți au primit botezul. Pe asta stă, azi, dl Juncker. O poate vedea, dacă binevoiește să țină cont de cultură și de gravitație. La nașterea Europei a fost botezul. Și azi? Le cerem simpaticilor noștri asistați social musulmani să asimileze Tratatul de la Lisabona? Până îl termină, nu mai rămâne urmă de Europa.

Terorismul e doar brațul înarmat al unui proces istoric fatal pe care liderii europeni îl au pe conștiință. Astfel, pentru prima oară în istoria Europei, o majoritate locală și culturală nu mai e controlată, trecător, de dominația militară a unei minorități din afară. Nu. Sub ochii noștri și sub povața blândă a doamnei Merkel și a domnului Juncker, majoritatea locală

e înlocuită, definitiv, de un import consimțit, încurajat să refuze integrarea (doctrina multiculturală) și invitat să stea în preajma bancomatului aprovizionat de stat (asistența socială). Ce pare război religios e ceva mult mai simplu. Un asalt care ne știe slabi și folosește frica pentru a obține repede putere, control și mult dorita poziție de întreținut. Robia, tributul și domnia. Cunoaștem. Vechi procedee musulmane. Ținta e Vestul pentru că e bogat și are un mare dor de sinucidere. În Est, avem doar femei, dar drept-credincioșii teroriști vor tot pachetul. Vom fi, deci, ultimii pe listă.

Ideea de bază a radicalilor relativiști care pozează în lideri ai Europei e că, în lumea noastră progresistă, calul de dar nu se caută la dinți. Mai ales dacă e troian. Propunerea e contrasemnată de faimoșii musulmani moderați care apar după fiecare hăcuială și ne spun că sunt buni germani sau francezi. Ce nu ne spun ei e că musulmanii care se mai scapă de năbădăi cu bomba sau camionul trăiesc bine protejați printre frații lor moderați. De aici trebuie pornit.

Ce-ar fi dacă domnii care planifică tăieri de preoți ar fi deportați? Ce-ar fi dacă un ofițer l-ar întreba, discret, pe cutare moderat: Dle Suleiman, aud că nepotul dv citește manuale de pirotehnie. Îl deportăm, sau ne spuneți cu ce alți studioși se întâlnește în sala de lectură? Adică muncă de servicii secrete, așa cum se face cu adevărat. Israelian. Și ce-ar fi dacă nu s-ar mai aproba deschiderea de noi moschei și centre culturale musulmane? Din lipsă de spațiu pentru cimitire creștine.

Asta dacă vrem să facem ceva. Liderii europeni ne spun că nu se poate și că ne tot înălțăm moral. Rămânem Stăpânii Universului. Totul e să ne dăm like-uri.

Fotografia de adio

Elita politică occidentală e inutilizabilă. În afară de semnătura pe vraful de demisii scadente, nu mai putem aștepta nimic de la acești lideri pierduți în catastrofa propriei aroganțe. Cândva, înainte de măcelul din 22 martie 2016 de pe aeroportul din Bruxelles, exista o speranță. Puteam crede că transa interminabilă a păstorilor de cârduri de vorbe goale se va risipi la contactul cu violența bestială și răul absolut. Nu e așa, iar asta contează. Căci miza e mult peste ce își închipuie cei ce transformă în summituri și aperitiv birocratic carnea străpunsă de schije. Miza nu mai e Uniunea Europeană – fosta formă de organizare a Europei. Miza e chiar Europa – lumea care ne-a creștinat, ne-a învățat să scriem de la stânga la dreapta, ne-a pus furculița în mână și ne-a lăsat în pază umanismul.

După Bruxelles și bucățile de morți lăsate în urmă, islamic, la aeroport și, apoi, la metrou, trebuia să vină altceva. Trebuia să izbucnească, din toate părțile, forța bunului-simț. Realitatea cere răcnind blocarea granițelor de pe mările Europei, controlul strict al ghetourilor arabe și tăcerea gurilor care își laudă asasinii. În locul acestor fapte simple: încă o tură de lașități. Prim-miniștri și tot soiul de euro-grofi declară că numai o minoritate năbădăioasă de musulmani sunt – bătu-i-ar vina de ghiduși! – teroriști. Și asta pentru că n-au avut de ales. I-am marginalizat, i-am oprimat, și, acum, au tot dreptul să ne taie capul în fața Comisiei Europene sau să pună bombe sub copii, în curtea Parlamentului European.

Dar n-au ieșit, oare, mulțimile în stradă? Ba da, dar nu pentru a protesta în fața Comisiei Europene, cerându-i să revină pe pământ. Nu! Mulțimile au reluat kitschul galeș-hipiot, cu flori și cântece ofilite, cu *hashtag*-uri „*je suis crétin*“ și pianiști hip care lălăie *Imagine* a lui Lennon. Următoarea decizie UE trebuie să oblige stațiile de metrou și aeroporturile să se doteze cu piane în stare de funcționare. Umorul englezesc, ultima formă vie de conștiință europeană, a definit bine situația. O glumă recentă spune că la Londra mulți musulmani nevinovați protestează împotriva valului de persecuții ce va urma atentatului de miercurea viitoare.

Mesajul european e clar și definitiv ca un giulgiu apretat. Elitele au pus piciorul în prag și capul sub ghilotină și transmit de acolo un ultimatum fioros căzăturilor islamice din orașele Europei: până aici! Să vă intre bine în cap! Oricâte bombe veți pune, noi nu vom face nimic! Nu vom mișca un deget! Vom semna eroic hârtiile pe care le-am mai semnat și le vom mai semna după fiecare atentat! S-a înțeles? Victoria e a noastră!

O, de-ar fi numai atât! Liderii Europei au gânduri încă mai înalte. Cel mai îmbietor e adaptarea. Asta înseamnă că Bruxelles n-a fost un capăt de drum, ci un punct de realimentare pe drumul care duce la subjugare consimțită. Aceleași voci care ne explică unde greșim față de inocența Islamului șoptesc discret către potopul arăbesc: nu vă pierdeți cu firea! așteptați! curând, veți da prim-miniștri în Belgia și în Franța, apoi miniștri în Germania și, într-o bună zi, când noi vom fi la pensie grasă sau sub iarbă tot așa, veți conduce Occidentul! Parcă asta am auzit în pantomima jucată de liderii Europei după Bruxelles. Sau nu? Să privim până nu ne cade burka pe ochi.

Iat-o pe dna Merkel, über-Islamizatoarea Europei! Foarte ocupată cu tăcerea, dna Merkel ne-a anunțat, totuși, că „au fost atacate valorile Europei“. Șocant! Cine ar fi bănuit așa

ceva? Păcat că dna Merkel s-a oprit aici și nu ne-a spus și cine va apăra numitele valori.

Urmează, în ordinea confuziei, dna Mogherini, șefa politicii externe a UE. Doamna a înțeles să plângă în public, la auzul veștilor venite de la Bruxelles. Doamna ar trebui să lase locul gol, pentru că tocmai a luat cu brio examenul pentru Scala din Milano. Aria Traviata-Mogherini a reușit să îi încredințeze pe monștrii ucigași de la Bruxelles și pe colegii lor prinși cu lucrul la următoarele atentate că suntem moi, sentimentali și gata de tăiere. Mogherini poate studia cazul Thatcher. În 1984, hotelul în care se afla fostul premier britanic a fost aruncat în aer de teroriștii irlandezi. Au fost uciși cinci oameni. În aceeași seară, Thatcher a apărut din moloz și a anunțat că îi va termina pe măcelari. Așa a și făcut. Fără emoții și fără lacrimi.

Și, în acest timp, unde se afla, oare, liderul și protectorul lumii libere, președintele Statelor Unite, Barack Obama? Păzea! În Cuba, la un meci de baseball, cu prietenii lui comuniști, și pe urmă în Argentina, pentru a dansa tango, la dineul oficial. Istoria e neiertătoare cu impostorii. Îi face măscărici de canal TV în faliment.

Replica defensivă standard a elitelor este că toți cei ce au ceva de reproșat și înjurat pe teme UE fac jocul Rusiei. Curios! Pentru că dacă Uniunea Europeană a ajuns slabă și pe placul Rusiei vina e a celor ce au adus-o în această poziție. Slăbiciunea UE e rodul deciziilor politice ale liderilor UE, și nu al criticilor aduse acestor decizii.

Oricum, vorbim toți fără rost. După ani de palavre, am lăsat în urmă argumentele cu miez și am ajuns altundeva. Am ajuns la Bruxelles, pe 22 martie 2016. Acolo au apărut ultimul argument și sfârșitul cuvintelor. Am ajuns la imaginea care închide tot.

O pot descrie pentru că am trecut pe acolo de zeci de ori. Locul e la câțiva metri de intrarea în aeroport. Cum lași

cafeneaua pe stânga și mergi să predai bagajul, se deschide un spațiu de câțiva metri pătrați. Acolo era de văzut, după explozie, o fetiță de trei-patru ani. În rochie albă. Stătea pe jos, încercând să afle ceva despre o persoană doborâtă lângă sandăluțele ei mânjite de sânge. Din când în când ridica ochii goi, așteptând un răspuns. Apoi se întorcea plângând la trupul acela nemișcat de la picioarele ei. Mama.

E fotografia de adio a Europei.

Jurământ de vasalitate la Passau

În numele cui a jurat Jean-Claude Juncker vasalitate Rusiei, în ziua de 8 octombrie 2015, la Passau? În numele cui a promis președintele Comisiei Europene apropiere de Rusia și dezrobire de dictatele Washingtonului? Președintele Comisiei Europene nu a avut curaj să vorbească de la o tribună vizibilă. Juncker a ales o întrunire obscură, într-un oraș german, sau odinioară german, măturat de valuri de migranți sosiți din Africa și Asia, pentru a strecura câteva șoapte geostrategice și o mare mirare: de ce n-am avea relații realiste cu Rusia și de ce i-am mai urma pe americani?

Dar, mai întâi, câteva vorbe triste și sleite despre ceea ce erau, până nu de mult, orășelele provinciei germane. Cine are nenorocul să intre în Passau sau, și mai rău, Kehl, în inima Alsaciei, va trebui să plece capul umilit și să ceară, în gând, iertare fraților Grimm. Atâtea și atâtea mici orașe de basm și splendoare germană s-au surpat într-o farsă mizeră. Piețele burgurilor sunt ocupate de moschei și de mirarea secolelor care s-au trezit dejucate de un episod de nebunie recentă. Inima germanismului impecabil, cu sate și orășele fără cusur, cu ferme și gospodării temeinice și fără urmă de praf, e năpădită de o dezordine nervoasă și de limbi ciudate, pe care nimeni nu le-a mai auzit de la asediul Vienei încoace. Un șoc de adâncime cumplită îi vestește pe vizitatorii neștiutori că lumea Germaniei mitice a fost lăsată să se sfărâme și că aproape tot ce a fost a dispărut fără urmă. Cine mai vrea să fie o clipă alături de lumea

perfecțiunii posace a landurilor germane trebuie să se refugieze în muzeu. Cine vrea să admire, cu spiritul înălțat, Catedrala din Strasbourg și zidăria ei transcendentă ridicată de misterioși meșteri germani va trebui să țină seama: la câțiva metri de catedrală, un chioșc militant oferă pliante care cer respect pentru musulmani. Lumea vechilor orașe germane e, altfel spus, bine pregătită pentru convingerile dlui Juncker.

Dacă Juncker s-a făcut preș de ceremonie pentru Putin în numele eroicei națiuni luxemburgheze, așa să fie! Conturile băncilor luxemburgheze vor crăpa de depuneri rusești. Ghertoii postsovietici își vor etala Rolexurile și modelele botoxate prin hoteluri de la cinci stele în sus. Va merita. Nici un tanc rusesc nu va parca în Luxembourg. Din lipsă de spațiu și de frica unui stat NATO cu o armată de 800 de oameni.

Dacă, însă, Juncker a decis în numele Uniunii Europene că viitoarea noastră cultură internă va fi islamică sau islamizată și că adversarul e America, și nu Rusia, lucrurile se schimbă. Aroganța vine de petrecanie unei Europe care iese din istorie rușinos și se așază cuminte în poala Rusiei. Nu cu totul, ci doar cu partea ei ponosită și decupabilă: cu Europa de Est. Căci Juncker a vorbit știind bine ce dă și ce expune. Orgasmul european pro-rus nu va mișca o piatră în Vest, dar va scutura din temelii Estul. Mesajul lui Juncker e cea mai funestă propoziție trimisă vreodată din Vest spre Est: ce nu se poate islamiza se poate rusifica!

Va trebui să ținem minte o anume săptămână tristă care a început, în octombrie 2015, la Strasbourg, în Parlamentul European, cu discursurile suprarealiste ale cuplului Merkel–Hollande și s-a încheiat la Passau cu remarcile decăzute ale lui Juncker. O săptămână care a început toxic și s-a încheiat cu o capitulare.

În timpul discursului rostit de Hollande am fost, pur și simplu, incapabil să trec peste situație. Domnul care vorbea la Strasbourg de datoriile morale ale Estului a apărut la tribună

în costum și atât. Fără casca și fără scuterul cu care a fost surprins de presa franceză în zori, la ieșirea dintr-un anumit hotel.

În schimb, am ascultat absorbit intervențiile doamnei Merkel. Și am rămas cu două concluzii apăsătoare: Europa înaintează entuziast spre o calamitate și are nevoie urgentă de disidenți.

Doamna Merkel a ținut să ne asigure că e ea însăși est-europeană. Poate de baștină. Căci a fi est-european până la capăt înseamnă și altceva: să știi, cu un sentiment care amestecă groaza și împotrivirea, ce a însemnat să trăiești ieri sub ruși și azi în preajma lor. Fără asta, a fi est-european e o calitate exotică, egală cu sentimentul paraguayan al ființei, evocat de Cioran într-unul din rarele lui momente de amabilitate umanitară.

Doamna Merkel nu pricepe comportamentul Estului, dar e fluentă în materie de năravuri rusești. Iat-o, de pildă, vorbind degajat despre Nord Stream, o mândrețe de conductă care străbate Baltica și duce gaz din Rusia direct în Germania. Țeava cu pricina are proprietatea minunată de a permite Rusiei să taie gazul Europei de Est fără să decupleze consumatorii germani. Ce are de spus guvernul german despre instalația care exportă gaz amestecat cu șantaj și poate pune în țarc Europa de Est? Doamna Merkel are de spus că proiectul a fost pus la punct de companii private, iar guvernul german nu se poate amesteca în treburile lor. De unde bănuiala că, pentru doamna Merkel, și Zidul Berlinului a fost un proiect agreat de mai multe companii de construcții rusești, fără amestec politic.

Într-o a doua observație rostită la Strasbourg, doamna Merkel s-a arătat întristată de evoluția Estului. Dezamăgirea doamnei Merkel e provocată de un Est care a dat de libertate, dar refuză obligațiile globalizării. În traducere: ați scăpat de comunism și acum vreți să mâncați doar prăjitură. În traducere și mai exactă: ați scăpat de comunism și libertatea voastră e egală cu dreptul de a repara greșelile mele, preluând cote de

refugiați. Nimeni nu uită că în septembrie 2015, așadar cu doar o lună înainte de această decepție de la Strasbourg, doamna Merkel a dat de veste în toate zările că așteaptă oaspeți, oricâți ar fi, din lumea toată și mai ales din Orientul Mijlociu. După care și-a înștiințat vecinii că trebuie să îi cazeze. Doamna Merkel a reușit, de fapt, să îi insulte mai întâi pe est-germani. Dacă ar privi la sondaje și pe stradă, ea ar înțelege că est-germanii se fac la fel de vinovați de păcatele care au dezamăgit-o în cazul României, Slovaciei, Cehiei și Ungariei. Nici ei nu sunt capabili de entuziasm pro-migranți.

Lumea bună europeană se amăgește cu teorii pe care le ia drept probă de subtilitate analitică. Cea mai la modă spune că Rusia va fi în curând victima propriei supraexpuneri militare. Războaiele din Ucraina și Siria vor impune costuri economice insuportabile, populația nu va mai răbda, și de aici revolta sau, pentru a folosi o formulă de un tembelism dovedit, „primăvara rusă“. Susținătorii acestei iluzii fac parte din grupul trist al liberalilor progresiști, ferm convinși că violența și cinismul vor părăsi lumea la rugămintea lor: mama, vreau să schimb lumea! Mă duc afară să desenez un graffiti!

Prima regulă care scapă acestor naivi agresivi e că Rusia nu intră în criză după criteriile de impas ale lumii occidentale. Pentru a intra în criză, e nevoie de două lucruri: de cineva ajuns la capătul răbdărilor și de altcineva care să-i spună că a ajuns la capătul răbdărilor. Presa rusă e de mult în buzunarul lui Putin și, de acolo, nu mai are grija altora. Revolta va avea loc doar când rușii vor îndura mai mult decât pot îndura. Cine așteaptă așa ceva ar face mai bine să se așeze la coada pentru nemurire. Va fi servit mai repede. Un popor care s-a automutilat și a făcut din sclavie un mod de existență natural va îndura exact cât hotărăște stăpânirea că trebuie să îndure. La care prietenii noștri liberali vor răspunde argumentând că până și comunismul rus a căzut. Pardon? La ultima verificare, comunismul

era la locul lui, în fiecare suflet rus, iar onor KGB perfect instalat la Kremlin. Sigur, un comunism fără apetit dogmatic și legat de mafie printr-o strânsă relație materialist-dialectică. În calitatea lor de vechi obsedați de schimbările climatice, liberalii progresiști ar trebui să știe că primăvara rusă e un anotimp strict occidental. Dacă vor să priceapă lumea care îi va scufunda, aceiași liberali o pot citi, în sfârșit, pe Svetlana Aleksievici, psiho-prozatoarea-jurnalistă din Belarus. În primul interviu acordat în calitate de laureată a Premiului Nobel, Aleksievici a vorbit despre esența timpului, la 25 de ani de la căderea comunismului. O epocă de eșec abisal. „Nu ne-am dorit nicicând să fim ce s-a ales de noi."

După o tonă de cărți necitite și o mie de filme grotești cu agenți ruși pălmuiți de Brad Pitt, Occidentul va afla, curând, ce e KGB-ul. Putin va curăța zona de protecție din jurul bazei militare rusești din Mediterana, îl va mai păstra sau nu pe Assad și va slobozi din lesă comandourile iraniene aliate, pentru a face un exemplu de neuitat din Statul Islamic. Dar astea sunt detalii de bucătărie canibală.

La sfârșit, doamna Merkel, ocupată cu dezastrul multicultural pe care l-a curtat, nu va mai avea puterea să noteze că Estul nu mai e. Jurământul de vasalitate depus de Juncker la Passau a pregătit terenul.

Centrul nu mai ține

La un moment dat, observând că, văzuți de departe, toți munții sunt mici, Uniunea Europeană a decis că relieful nu există. Între timp, realitatea și-a luat revanșa și a trimis pe direcția UE o delegație la nivel înalt, compusă atât din munte, cât și din Mahomed. Nimic nu pare să fi pregătit scrobitele elite europene pentru primirea acestei delegații și pentru reapariția vehementă a geografiei și istoriei.

Primul val de populații islamice a pătruns până în inima Germaniei, se pregătește să forțeze Canalul Mânecii și a urcat în Scandinavia, până în preajma Cercului Polar. În replică, liderii apuseni au dat buzna la recitat versul răsăritean după care „ce e val ca valul trece". Ipoteza a fost repetată cu ardoarea unei rugăciuni pe buza Niagarei, dar a căzut repede și din ea a apărut o noutate de coșmar. Aceasta ne anunță că avem în față ceva ce se cheamă migrație permanentă. Un transfer de populație colosal, care va schimba fața și viața Europei. După milionul din 2015, valul sosit în 2016 numără „doar" 600 000 de migranți. În cea mai mare parte sosiți prin Italia, migranții promoției 2016 nici măcar nu se mai străduiesc să invoce persecuția. Cei mai mulți sosesc din Africa centrală și declară cu toată convingerea că au venit spre a se așeza pe locul cuvenit. E de ajuns. Clasa politică occidentală, mediile de informare și societatea civilă profesionistă nu au nimic de obiectat și îmbrățișează fără comentarii noua lege universală: restul lumii are dreptul sacru să se instaleze în Occident.

În ansamblu, țară cu țară și guvern cu guvern, e prea târziu. Pentru a continua baia de poezie funebră, să-i facem loc marelui William Butler Yeats, cu versurile care au congelat, încă din 1919, drama politică și morală a modernității apusene:

„*...Things fall apart, the centre cannot hold;*
Mere anarchy is loosed upon the world..."*

„Centrul nu mai ține". Blocajul structurilor occidentale, incapabile să articuleze un răspuns clar în condiții de criză, e cea mai importantă știre a vremurilor pe care ne pregătim să le încheiem. Noutatea trece neobservată pentru că e mascată de un potop de pseudodecizii care mor imediat după publicare, de *summit*-uri auto-omagiale, de recorduri de bunăvoință naivă și de cugetări confuze.

Un singur lucru și o singură încordare ar fi de ajuns și ar pune bazele începutului: adevărul rostit oficial și în gura mare. Căci răul nu poate fi bătut decât de cei ce-l înțeleg și, într-un fel, îl respectă, numindu-l. Trebuie imediat precizat că răul e singurul lucru din lume care poate fi respectat numai prin denunț public și explicit. Orice ezitare, aproximare și vorbă în doi peri cu amortizor îl ajută. Nu ne putem bizui, însă, pe curajul liderilor noștri. Ne putem bizui doar pe poeți morți care ne suflă versuri fără speranță. Și cum altfel?

Ce nădejde să tragem când îi vedem pe italienii guvernului Renzi făcându-se preș persan și acoperind cu placaj statui romane din muzeul onorat, în ianuarie 2016, de o delegație de lideri iranieni? Prețul: 20 de miliarde de euro în contracte imediate de investiții. Bieții italieni! Nu știu ce e un divan și n-au auzit de proverbul care avertizează: dacă-i dai nas lui Iran...

---

* William Butler Yeats, „The Second Coming", *The Collected Poems of W.B. Yeats*, Macmillan Press, Londra, 1991, p. 189–190.

Nemaivorbind de Franța, pentru care prețul convenit e 118 bucăți de avioane Airbus. Și Franța e în mână: abia a plecat ayatolahul, și la Elysée s-a așternut covorul roșu pentru luminoșii conducători ai Cubei populare. Da, e vorba de Franța, sora noastră mai mare și mai stricată care ne ceartă prin MCV-uri pentru corupție și nelegiuiri, în timp ce se ține de mână cu prieteni care spânzură disidenți de macarale la Teheran. Apropo! Și macaralele au, sigur, nevoie de service. Poate o companie germană?

Să revenim la umorul pozitiv. La una dintre acele știri neconfirmate care fac mai multă istorie decât o mie de știri confirmate. În februarie 2016, o anecdotă care umbla prin Parlamentul European spunea că o delegație afgană și-a anulat vizita oficială, explicând că Bruxelles e un oraș prea periculos. Afganii știau ei ce știau. Aflaseră, probabil, din surse sigure, frățești și locale, că la Bruxelles poate sări în aer orice, cu tot cu delegația oficială. După o lună, pe 22 martie, gluma se umplea sinistru de realitate, pe aeroportul din Bruxelles, după trei explozii și 32 de morți. Și asta ne spune că e prea târziu. Coloanele care circulă fără oprire din Orient spre Europa ajung acasă. În orașe deja cucerite.

Iată de ce autoritățile etice și politice europene nu mai sunt acasă. Sunt pe altă lume și vorbesc interesant, politicos și singure din cavou. Ignoranța acestor oameni care au învățat să creadă în dispariția istoriei, retragerea geografiei și îmblânzirea naturii umane nu e numai înspăimântătoare. E înduioșătoare.

Priviți destinul Angelei Merkel, hegemonul liberal al Europei. Mânată de idealuri neverificate, doamna Merkel a bătut cu încredere la poarta iadului. Și poarta s-a deschis. Liderii care țin să ne explice că Europa e datoare să înfieze tot restul lumii ar trebui să aibă grijă, mai întâi, de propria lor cultură. Acești oameni nu știu ce au atins, ce au stârnit și ce au scos la

lumină. Istoria. Iar istoria e, așa cum vor afla curând acești pionieri ai ignoranței vinovate, un vortex fără sfârșit în care fierb contradicții, amintiri neiertătoare, violență animală și absurditate scelerată. Mai pe înțelesul și spre paguba tuturor: iadul. Poarta la care a bătut avântat dna Merkel.

Nenorocirea vine de afară, și asta doar pentru că e chemată dinăuntru. Mantra cretină care aduce după fiecare nouă oroare musulmană discursuri promusulmane nu va rămâne fără rezultat. Comisia Europeană e chiar nerăbdătoare să vadă ce se poate întâmpla dacă întoarce bătrâna realitate cu capul în jos. Stenograme recent publicate ni-l înfățișează pe Frans Timmermans, vicepreședintele Comisiei Europene, declarând ritos că hărtănirea femeilor de la Köln nu are nici o legătură cu refugiații. Așa e. Marțienii sunt suspectul principal. Și dacă mai așteptăm o lună-două vom afla că destrăbălatele de nemțoaice au tăbărât asupra extratereștrilor naivi și complexați de primul contact cu pământenii și cu poftele lor.

Mai e timp, nu prea mult, să ne amuzăm pe seama acestor clovni cu dosar de sfânt. După care se va întâmpla ce s-a mai întâmplat. Cei ce caută rafinăria cu aruncătorul de flăcări în mână o vor găsi. Erupția vulgară, dar teribil de reală a furiilor populare colorate de rasism și ura acumulată în fața politicii așa-zis democrate nu vor întârzia.

Logica neiertătoare a istoriei se va adeveri încă o dată: trufia îngerilor falși cheamă la treabă strigoi îngropați.

Ce putem face noi, esticii? Ni s-a spus că dacă nu absorbim migranți ne dăm arama pe față și pe tot corpul. Ne dovedim, adică, primitivi și infecțioși. A se scuti și a se lua seama la postura celor care ne dau lecții. Convinși că ne pot reeduca, pedagogii pro-migrație au decis că e nevoie să inverseze un proverb și s-au băgat ca laptele în muscă.

Interlocutorul fiind doar un pic mai plat ca zidul, nu ne-au rămas prea multe. Poate doar să triplăm lățimea Dunării.

Propunerea de a o popula cu crocodili nu e de luat în seamă, pentru că i-ar putea necăji pe ecologiști. Deocamdată stăm așa, mut și prostește, într-o scenetă de grup în care Vestul a pus căruța înaintea boilor, după care s-a apucat să le țină cursuri de etică și mecanică. Tocmai de asta e, poate, mai bine să fii bou. Deși nu e foarte clar cine e boul.

Criza continuă

Să culegi ce ai semănat se cheamă, până la urmă, agricultură. Să te miri de recoltă, pentru că nu înțelegi ce ai semănat, se cheamă impostură. Dacă agricultura e prea aspră pentru liderii occidentali, să folosim geometria: Obama duce în linie dreaptă la Trump, iar Merkel și Hollande la Le Pen. Indignarea oficială care a însoțit erupția radicalilor face televiziune bună și ipocrizie joasă.

În fond, ascensiunea populară a agitaților care au urcat pe val în Statele Unite și în Franța nu e un accident. E rezultatul a 25-30 de ani de autism luminat. În toți acești ani, nimeni și nimic nu a putut îndupleca și întoarce din drum o clasă politică pusă pe reeducat națiuni. Sigur, Trump și Le Pen sunt niște apucați, deși Trump suferă de un tembelism aparte (mult mai jucat, mai abil și mai plin de politică serioasă decât ar fi de crezut). Treaba lor, și tratament reușit! Problema care ne privește cu adevărat e că furia radicalilor a fost înlesnită de aroganța obeză a elitelor. Faptele vorbesc nebăgate în seamă de prea mult timp.

Chemați la referendumuri în Franța, Danemarca și Irlanda, cetățenii Europei au respins propunerile trimise de la Bruxelles, după care au fost informați că au votat greșit și că trebuie să mai încerce o dată.

Asigurați că euro e moneda cu care se cumpără biletul spre paradis, cetățenii Europei au aflat că trebuie să își petreacă anii de șomaj învățând germana.

Poftiți să se desfete cu libera circulație, cetățenii europeni au descoperit că zona Schengen e, printre altele, acordul prin care 26 de state au decis că e mai bine să fie neatente împreună decât să se păzească separat.

Mitraliați de teroriști islamici, cetățenii Europei au aflat că poartă vina de a nu fi creat ucigașilor condiții normale de muncă, viață și tir în poligon.

E cineva de altă părere? Orice scâncet critic a fost stârpit exemplar de armata televizată a binelui ONG-ist. Zi de zi și țară cu țară, cetățenii Europei au primit oficial înștiințarea că suferă de rasism, de naționalism și de alte ideologii venerice.

Ca să nu ne mai chinuim cu zvonurile răspândite de Shakespeare și Pasteur, universitățile, mass-media și luminile politice au stabilit că Occidentul a fost, este și va fi cea mai nenorocită civilizație cunoscută. Tot ce rămâne în urma Occidentului e un șir de crime și nedreptăți în relația cu civilizațiile cuminți din jur. Occidentul e, prin definiție, vinovat și trebuie disprețuit din oficiu. Creștinismul? Ceva legat de cruciade și Inchiziție. O piedică fără de care am fi avut libertăți sexuale depline cu două mii de ani mai devreme. O singură pildă creştină a fost selectată și e recomandată publicului după fiecare act terorist islamic: întoarceți și celălalt obraz! Aşa s-au deprins liderii lumii libere să întoarcă obrazul altora.

Cum nici un necaz nu vine singur, ci flancat de o insultă, autorii acestui curs de autosuprimare susțin că sunt şocați de popularitatea unor Trump și Le Pen. Toți își suflecă mânecile a libertate și cer alegătorilor să apere democrația. Trump, Le Pen și alții ca ei sunt expresia intoleranței și, spre deosebire de tocătorii de referendumuri sau de detractorii creştinismului, nu au ce căuta într-o societate liberă. Gluma e foarte reușită, dar trebuie reprogramată. Deocamdată, scena e închiriată de altă trupă: încălziștii sau ecologiştii sau, pe numele lor real, stânga reconvertită după necazul cu prăbușirea comunismului.

Adunați pentru o mega-conferință pe tema climei, taman la Paris, orașul recent vizitat de musulmani oprimați și bine înarmați, încălziștii susțin că vine sfârșitul lumii. De vină e, iar, Occidentul, civilizația care a pus gând rău naturii. Salvarea e încă posibilă, dar numai dacă, urmând povața încălziștilor, renunțăm la industrii, transport, cărbune, petrol, energie nucleară, electricitate și dezvoltare, în general. După care ne tragem cu toții la pădure, ne punem pe olărit și ne lăsăm tatuați de fecioare ierbivore. Schema de mai sus nu ia în seamă varianta în care sfârșitul nu va veni de la încălzirea climei ci, un pic mai devreme, de la încingerea Islamului. Asemenea chestiuni sunt invizibile pentru ecologiști. Țara arde și baba se piaptănă cu motorină, în timp ce pălăvrăgește cu prietenele la o ceașcă de țiței.

Cineva s-ar putea întreba: ce au toate neroziile de mai sus cu România, o țară stabilă, în care tradițiile, de la hoție la căsătorie, se schimbă anevoie sau deloc? Câte ceva se poate înțelege din povestea cotelor de refugiați. Imediat după refuz, România și Estul au fost declarate bastioane rasiste. Pentru o mai bună înțelegere a culpei, statele Europei de Est au fost amenințate cu suprimarea banilor de la Bruxelles. Argumentul e convingător. Trebuie să facem ceva ca să intrăm în rândul lumii. La nevoie, îl putem declara mulatru pe Enescu și musulman pe Brâncuși bărbosul.

Avertismentul timpurilor sectare ce vin spre noi privește bunul-simț al vieții noastre interne. Dacă sunteți sătui de vestita noastră clasă politică, nu vă grăbiți să copiați cultul care a luat locul marelui model democratic occidental. Nu veți face altceva decât să schimbați o turmă de potlogari cu o armată de călăuze dogmatice.

În Occident, asfixierea vieții publice a venit după ce clasa politică a renunțat la politică și s-a lăsat înlocuită de avocați, mass-media și ONG-uri. De aici legalismul, îndoctrinarea și

militantismul – toate perfect incapabile să apere, acum, valorile pe care stau libertatea și democrația. Cazul civismului pe pilot automat e flagrant. Transformată în industrie a virtuții, dimensiunea civică a produs o castă. Să nu uităm nici o clipă: societate civilă sunt și bursele, și fermierii, și casnicele.

Însă tentația e de înțeles, pentru că vine din exasperare. În fond pe cine să te rezemi? Pe BOR? Mai bine tăciuni stinși în căldare și iarba fiarelor! Criza continuă.

Deutschland UE Alles!

N-a trecut prea mult timp de la faimoasa vorbă a lui Arnold Toynbee după care civilizațiile nu mor asasinate, ci se sinucid. Ne-am mișcat repede. Abia a închis gura Toynbee, și Europa a deschis, pedant, tratatul de tehnica sinuciderii. Și în ce limbă putea fi scris mai bine, mai riguros și mai apăsat un asemenea tratat dacă nu în germană? Singurul cuvânt străin care tulbură coerența de sistem germană vine din greaca veche și tronează pe prima pagină: *Hybris*. Într-o traducere binecunoscută umanității de la Oedip citire și de la ideile răsculate ale Europei iluministe încoace: mândra nechibzuință tragică a celui ce sfidează destinul. Mai aproape de noi: nechibzuința de aparență generoasă a celui ce crede că poate cuminți istoria prin mari alegorii optimiste și alte festivaluri de facere de bine.

Pentru a duce o tragedie până la capăt și pentru a o încheia ca lumea, cu scena plină de cadavre și culturi calcinate, e nevoie, mai întâi, de ceva extraordinar. De o îmbinare perfectă care pune în același fluid ademenitor confuzia, iluzia, încrederea și clarviziunea oarbă. E nevoie, adică, de dispariția sau, măcar, de discreditarea adevărului. Iar cel mai bine ascuns adevăr al zilelor pe care le trăim e că europenii nu vor migranți. Umblă vorba că doar est-europenii nu vor migranți. Dar pe europenii din Vest i-a întrebat cineva? Și a pus cineva întrebarea corectă: vreți să vă schimbați cultura și să trăiți sub alte valori? Comitetele hipiote care agită pancarte de bun-venit în fața gărilor germane seamănă cu orice altceva, dar nu cu un sondaj. Germania

și elitele ei au pus Europa pe pilot etic automat. În consecință, adevărul s-a făcut mic și tace până când va fi crunt reabilitat de istorie. E mai bine să nu fim prin preajmă în acel moment.

Și ce spune adevărul? Spune că refuzul omului de rând și ignorat de pe străzile Europei s-a născut din două motive: din frică și din dezgust. Din frica de cei ce au arătat, și la ei acasă, și la noi acasă, că sunt în stare de orice oroare, că se pricep să pună bombe în copii, să taie capete încet și să omoare democratic mulțimi alese la întâmplare. Celălalt motiv e dezgustul față de o lume care s-a compromis sau, mai exact spus, s-a făcut de râs universal. O lume care nu mai iese din războaie și din căsăpiri de frate și soră, o lume care trece în fiecare zi ultimul prag al umanității și se simte ca acasă în infern. Așa arată lumea plină de viscere, fanatism și bestialitate a Orientului Mijlociu.

Folosind din plin o infirmitate liberală fără leac, Germania a decis că umanismul poate seduce fanatismul. Foarte frumos! Germania a hotărât să primească refugiați în Germania. Foarte bine! Germania a decis să primească refugiați în Estul Europei. Absurd! Pentru o mai bună administrare a absurdului, Germania a decis să pună la bătaie democrația, mai exact pantomima democratică. Adică a inventat cote de refugiați și a fugit cu ele în Parlamentul European, pentru a le parfuma democratic prin vot. Am avut onoarea să votez împotrivă, și degeaba. Cifrele de refugiați trimise de Juncker și Merkel în parlament au ajuns, oricum, moarte la vot. Valul de migranți curge prin fiecare spărtură și a dat peste cap toate contoarele. Prin urmare, ce ne așteaptă? Vom vota săptămânal noi cote de refugiați? Sau vom vota, odată pentru totdeauna, cote nelimitate și eterne, și om mai vedea?

Cotele nu pot rezolva criza migrației, așa cum un apometru nu poate contoriza un tsunami. La Berlin, cineva ar trebui să dea o fugă până la bibliotecă și să afle ce înțelegeau istoricii

germani prin *Volkswanderung*. Și ce se poate întâmpla când mulțimile se pun în mișcare în căutare de pășuni mai grase, iar gazdele se ocupă de cote. În schimb, cotele vor reuși altceva; vor rupe Europa în două. Germania a lansat ideea „cote contra fonduri europene“ și a reușit, în sfârșit, să întărească o frontieră: linia ce despărțea Vestul de Est. Cortina de Fier a fost ridicată, dar n-a fost aruncată. Așteaptă răbdător, rulată în culise. Prea multe mâini se opintesc să o aducă în scenă.

Să privim bilanțul terapeutic prezidat de Germania. Nu există criză pe care UE să n-o fi agravat sub tutelă germană. Ucraina a fost așezată în vid strategic, așa cum se cuvine doar unei țări mici și fără importanță, din clasa Andorra. Apropo, Moldova poate miza doar pe lumea de apoi, cu speranța că acolo nu există Rusia și Germania. Din câte știu, orice discuție purtată de un europarlamentar german cu un român ajunge la punctul: potoliți-vă cu Moldova! Nu le mai dați pașapoarte și nu încercați să modificați frontierele UE! Asta, de la cei care au modificat într-o noapte frontiera UE și au transformat, în aceeași noapte, 16 milioane de RDG-iști în cetățeni germani și europeni. Mai departe vine capitolul Grecia. Acel rebut pe care Germania l-a prezentat ca echivalent economic al unui Porsche pentru a-l declara din nou rebut la prima defecțiune. La un loc, Ucraina, Grecia și criza migranților ne spun ceva grav despre viitor. Ar trebui să înțelegem că Europa nu e pe mâini sigure în formula Deutschland UE Alles.

Singura consolare e că n-am văzut tot. Aroganța generalistă care desparte azi elitele euro-germane de norodul neîntrebat, dar cu drept de vot netezește terenul pentru degringolada viitoare. Purtați în spate de dogmatismul luminat al Germaniei, toți smintiții Europei, de la naționaliști la comuniști, se pregătesc de alegeri și guvernare. Marine Le Pen își poate comanda toalete pentru Elysée.

Vestea bună nu e

În mijlocul unei cacofonii rămuroase din care răzbat anapoda exclamații statistice despre refugiați, migrația în masă își dă, totuși, singură numele. Dacă e pașnică și consimțită, se numește transfer de populație. Dacă vine călare și înarmată, se cheamă invazie. În ambele cazuri, un mare adaos de culoare etnică și energie religioasă forțează același rezultat: o Europă ne-europeană. O Europă în care numai și numai geografia rămâne intactă. Valul care se revarsă pe Mediterana are în spate valuri succesive care au în spate valuri succesive și promit împreună o dislocuire generală. În fond, ideea după care restul lumii are dreptul să se mute în Europa a încetat să fie o ipoteză de nearticulat și a devenit un fapt istoric în plină desfășurare.

Într-un fel nedemn și ipocrit, Europa s-a schimbat, deja, renunțând la ea însăși cu o ușurință suspectă. Și asta de la primul contact cu marea migrație pe care se încăpățânează să o confunde cu o inspecție neanunțată care premiază mucenicii toleranței și pedepsește ereticii incorecți politic. Priviți! Ce a devenit Estul, la câteva luni după ce a refuzat să se lase îndopat cu cotele „permanente și obligatorii“ inventate de președintele Hollande, de cancelarul Merkel și de atâția alți educatori autodeclarați ai Estului? O colecție de state irecuperabile, o rezervație de atavisme culturale condusă de primitivi incurabili. Asta confirmă, mai departe, noua definiție a Uniunii Europene, care e, frazeologic și fiziologic, acea organizație compusă din

Germania și Franța plus 26 de state mai mult sau mai puțin nedemne de Franța și Germania.

Ceva pare să ne spună că sila de Est nu e un sentiment tocmai nou. În fond, Estul e încărcat de păcate consistente: nu acceptă tutela rusă, votează insuportabil de frecvent guverne de dreapta natur și nu e, încă, ostatic al ipocriziilor liberale. Adică al acelei deschideri admirabile care permite campionilor libertății să dea lecții de virtute și, în același timp, să alerge după afaceri cu Putin. Cine ar fi crezut că marea criză a migrației se va solda cu incriminarea Estului? Nimeni, dar asta nu înseamnă că operația n-are logica ei.

Migrația pornită din Africa și Orientul Mijlociu a măturat pe drum instituții, agenții și silozuri de regulamente croite pe baza ideii că lumea e prea civilizată pentru a mai recurge la războaie, răscoale și strămutări. Din păcate pentru idealiștii încremeniți în amabilitate, lumea nu și-a pierdut obiceiurile. Valul uman venit pe Mediterana nu e chiar prost și de capul lui. Mai întâi pentru că practică o mișcare ce s-ar putea numi migrație cu destinație. Altfel spus, nu vrem doar să fim primiți în casă. Vrem în sufragerie. În Germania, Scandinavia și Marea Britanie, unde asistența socială e grasă și frumoasă. Apariția acestui curent la porțile Europei a produs panică. Cancelarul Merkel a revocat de facto așa-numitul Regulament Dublin, adică regulile de intrare în UE valabile până în august 2015, și a început să ceară solidaritate europeană. Unde solidaritate înseamnă cote, iar cei ce le refuză sunt o cireadă nerecunoscătoare.

Adevărul e că sistemul de cote e exact ce e, dar a fost instruit de părinți să nu recunoască: un mecanism de distribuire egală a eșecului politic european, mascat în pompă de angelism cu rază europeană de irigare. În plus, solidaritatea europeană pare obligatorie numai atunci când tună dinspre Berlin. Est-europenii mai atenți și mai impertinenți s-ar putea întreba: unde a fost, oare, numita solidaritate europeană când Rusia a decis

să calce Georgia și apoi Ucraina, cu gândul de a lua iar în gazdă Estul Europei? Partea încă mai stupidă a sistemului de cote bâiguit înălțător la Paris și Berlin e componenta dizolvantă. Cu cote calculate meticulos, Europa se transformă într-o parcare globală. După un amar de glorie istorică și epoci de activism modernizator în care a funcționat ca rampă de lansare pentru tot ce dă civilizația tehnică și politică a lumii, Europa devine ceva neînchipuit de pasiv: o destinație. Un han bogat și încăpător, cu gazde timorate și reguli fără putere. Planul Merkel–Hollande e, pur și simplu, o invitație la migrație, un abandon ospitalier până la destructurare. Sau, cum vom înțelege curând, o formă obosită, dar încă riguroasă de planificare a invaziei. Din Libia până în Siria și mai departe, traficanții de persoane toastează și urează viață lungă mentalității bolnave a patricienilor politici europeni. Rapid și limpede ca pus sub lentile ultraclarificatoare, viitorul s-a apropiat și a devenit palpabil. Scapă cine poate și rămâne european doar cine se închide în casă cu Platon în brațe.

Una din inepțiile care circulă slobod în așa-zisa dezbatere despre migrație e comparația repetată cu enorma criză a refugiaților de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Înainte de a fi o insultă așezată cu un chicot simpatic peste ororile finale ale anului zero european, comparația e o probă agresivă de ignoranță. De fapt, încă un fel de a îndepărta și relativiza înțelesul tragic al celui mai cumplit război cunoscut în istorie.

În 1945, la sfârșitul acestui război european pentru distrugerea Europei, după ciocnirea apocaliptică a nazismului și comunismului, cele două ideologii pornite, cu lațul în mână, în căutarea ființei umane, Europa era, de la Londra la Moscova, o groapă comună într-un cimitir răvășit de nebuni, disperați și dezmoșteniți. Mai toți desculți și flămânzi, înconjurați de copii fără noroc, târâți de mame violate la prima oprire. În

mişcare: patru milioane de germani izgoniţi din Europa Centrală şi de Est, hăcuiţi local sau alergaţi, după noroc, spre Vest sau spre Siberia. Şi alte câteva milioane de polonezi, ruşi, ucraineni, italieni şi cine mai ştie ce, în căutarea unui adăpost cu tavan. Era vremea în care familiile bune din Napoli îşi ofereau cu entuziasm fiicele în schimbul unei conserve americane sau britanice. În fiecare zi. Toţi aceşti oameni – unii sortiţi pieirii la margine de drum, alţii fixaţi cu baioneta pe un zid de grajd – încercau, cu un acelaşi instinct primar, să ajungă acasă. Să se întoarcă acasă. În locul din care fuseseră goniţi sau strămutaţi, la cei rămaşi în urmă sau îngropaţi între ruinele casei părinteşti, cu tot cu vecini, cu sat sau cu oraş calcinat de bombe. Care e, deci, asemănarea? Unde e legătura între milioanele care s-au târât pe drumurile Europei în căutarea casei şi cei ce vin, acum, cu certitudinea netă că trebuie primiţi şi că datoria Europei e să îi adopte fără discuţii?

În cazul în care tonajul brutal al acestei enormităţi nu face faţă discuţiei, apare în scenă argumentul de rezervă: comparaţia cu valurile succesive de refugiaţi est-europeni şi asiatici secretaţi de regimurile de dictatură comunistă şi preluaţi de Occident, din Germania până în Statele Unite. Asemănările par de necontestat. După 1956, când sute de mii de unguri au trecut graniţa cu Austria, fugăriţi de Armata Roşie, deznădăjduiţii sau norocoşii au curs fără încetare, din Est spre Vest. Nu există regim comunist fără refugiaţi, aşa cum nu s-a pomenit poamă care să planeze orizontal şi să îi refuze lui Newton teoria gravitaţiei. Fireşte, Estul Europei ne e mai cunoscut, dar Zidul Berlinului şi Dunărea de pe graniţa româno–iugoslavă nu sunt singurele locuri de fugă de comunism, prin moarte sau evadare. De la mijlocul anilor '70, mai bine de două milioane de vietnamezi, aşa-numiţii „*boat people*“, au încercat să treacă mările spre statele libere ale Asiei de Sud-Est. Ceva mai mult de jumătate au reuşit şi au fost, în cea mai mare parte, preluaţi de Statele Unite.

Marea evadare peste mare a cubanezilor înrobiţi de comunism a început imediat după instalarea dictaturii Castro şi nu s-a oprit încă. Peste un milion de cubanezi au trecut marea spre Florida iar alţii îşi aşteaptă şansa, neînduplecaţi de „democratizarea" regimului comunist, aşa cum are ea loc mai ales în presa occidentală. Marele val istoric al refugiaţilor care au străpuns bariera e de o vârstă cu ultimul regim comunist şi nu va înceta decât odată cu dispariţia lui. Dispersarea furibundă a populaţiei nord-coreene la sfârşitul regimului comunist e unul din puţinele fapte viitoare deja atestate.

Lăsând la o parte sau, dimpotrivă, nelăsând deloc la o parte diferenţele etnice, sociale şi religioase ale marelui continuum de refugiaţi est-europeni, asiatici, ortodocşi, catolici, budişti, atei, săraci, cu dare de mână, cu meserii bune sau necalificaţi, bătrâni sau încă prea tineri, un lucru e cert de mai bine de şaizeci de ani şi garantat pentru viitor: toată această umanitate refugiată a intrat în noile ţări adoptive fără cel mai mic gând ascuns. Fără resentimente sau urzeli, fără planuri de reeducare a gazdelor şi fără pretenţia arogantă de a schimba credinţele şi rânduiala vieţii în noile lor patrii adoptive. Fugarii unguri n-au sosit în Germania, Austria sau Canada pentru a planta acolo sământa comunistă. Românii şi bulgarii n-au intrat în Italia, Spania sau Marea Britanie pentru a le aduce, târâş-grăpiş-bombiş, pe calea cea dreaptă a ortodoxiei. Polonezii topiţi în Franţa sau Belgia nu cer vecinilor să se pună cu burta pe poezia lui Mickiewicz şi nici să mănânce crap de Crăciun. Aproape fără excepţie, toţi aceşti oameni au intrat în Occident cu un singur gând, şi acela deloc ascuns: să muncească şi să trăiască aşa cum n-au avut voie în statele de care au fugit. În rest, obiceiurile locului sunt obiceiurile locului şi, bizare sau rezonabile, trebuie respectate. Sau privite cu umor, de la distanţă. Destui români şi polonezi se distrează pe seama înfricoşătoarei bucătării englezeşti sau sunt astenizaţi de birocraţia

germană. Dar asta nu schimbă nimic. Așa sunt ei, englezii și nemții, și cine vrea mâncare bună pune de-o ciorbă acră iar cine visează la mai puține hârtii pe nemțește înțelege, până la urmă, că nu există *Autobahn* fără *Papieren*.

Autorul acestor cugetări riscante se bizuie pe o experiență substanțială. Adică ține minte foarte bine dialogurile de fiecare seară din lagărul de refugiați pe care l-a împărțit, alături de fugari polonezi, unguri, sârbi și bulgari. Invariabil, toate discuțiile semipoliglote de seară ajungeau în unul și același punct. La declarația oftată și finală prin care polonezul, românul sau sârbul povestitor principal anunța că tot ce își dorește e să iasă din lagăr și să se pună pe lucru. Scopul: un salariu. Proiectul: o casă. Rostul: o școală bună pentru copii. După absolvirea studiilor de lagăr, aceiași oameni puteau fi văzuți și confirmați fără întârziere. Așa de pildă, medicinistul din Cluj transformat în zugrav și tot mai bun vorbitor de germană, în drum spre studiile de echivalare a diplomei. Sau ungurul transilvănean, fugit din a treia încercare peste Dunăre, după cinci ani de pușcărie grea. De meserie tâmplar și bun la toate, s-a angajat pe primul șantier și s-a pus pe adunat ban cu ban „ca să plec în Australia, unde e mult pământ și o se cumper fermă la mine" (a plecat din Germania, a ajuns în Australia, a găsit pământ și a „cumperat fermă la el"). După aproape treizeci de ani, al doilea mare val de sosiri din Est nu a schimbat nimic din programul de participare la viața noilor lor societăți. Poștașul care aduce pachete de la Amazon mi-a mărturisit, după două-trei livrări, că „soția face cursuri de contabilitate și sperăm să îl dăm pe ăla mic la o școală mai bună în Kent, că sunt numai două stații de tren de aici". Întrebarea e încă liberă și poate fi pusă iar: de unde și până unde comparația? Și care e legătura cu valul afro-arab care pătrunde nestânjenit în Occident?

Dacă nu merg comparațiile, atunci poate e loc pentru culpă și alte forme de reinterpretare post-factum a istoriei occidentale.

Ideea răspunderii vinovate a făcut carieră în Occident, și pe această carieră au făcut carieră mii și mii de academici instalați la catedre în universități care nu mai concep să predea bazele culturii europene, dar se simt datori să deteste imperialismul și colonialismul occidental.

Suma teoriilor ramificate despre culpa occidentală poate fi redusă la concluzia după care Europa și Statele Unite ar fi apăsate de crimă și datoare cu reparații, pentru că s-au amestecat în mersul altor culturi, pe care le-au secerat. Discuția despre culpa istorică a Occidentului e, probabil, cea mai mare pierdere de timp academic atestată de la dezbaterile despre complicitatea sau inocența pisicilor negre reperate în preajma vrăjitoarelor puse pe foc prin piețele marilor orașe europene ale secolului al XVI-lea. După logica retroactivă a teoriei imperialismului criminal, o serie de situații și întâmplări lungă cât istoria ar trebui reevaluată și pusă în boxă. Sigur, Occidentul e vinovat și trebuie să ispășească, dar nu înainte de a-i lăsa să se achite pe cei ce stau de mult mai mult timp la coadă. Da, e de dorit ca britanicii să se recunoască vinovați față de Orientul Mijlociu, dar mai întâi e de așteptat ca Franța să plătească în numele normanzilor invadatori ai Britaniei la 1066. Cum e de așteptat ca, mai întâi, statele arabe să plătească statelor africane în care stăpânirea musulmană a practicat vârtos comerțul cu sclavi. Și nici descendenții culturilor amerindiene nu ar trebui să se simtă prea buni și persecutați. Și ei au de ispășit o culpă și de plătit din greu culturilor amerindiene vecine pe care le-au distrus temeinic și nespus de sângeros în mari războaie imperiale și sclavagiste, înainte de apariția conchistadorilor spanioli.

Oricum, până la inițierea în istorie a acestor impostori titrați și titulari de catedre, ar trebui amintit că aceleași personaje care înfierează, acum, militarismul american acuzau Occidentul de complicitate cu tirania tocmai pentru că nu înlăturau prin forță regimurile Gaddafi, Mubarak și Assad. Bineînțeles, ple-

când de la premisa sacră și tembelă după care democrația clocotește în străfundurile lumii arabe și abia așteaptă intervenția ce-i va îngădui să se reverse asupra societăților pregătite să preia datinile Elveției. În cele din urmă, tiranii și tiraniile lor au fost pisate cu bombardierul. Surpriză! În locul lor n-a apărut onorata societate civilă locală, care domnește, mai departe, doar pe Facebook, ci tăietorii de capete care strălucesc pe Youtube, plus o gaură în locul Libiei, cu peronul pe partea germană. Pe acest coridor înaintează spre Europa toate semințiile Africii și lumii arabe.

Orbirea autoimpusă interzice bunilor europeni să observe alte câteva lucruri. Mai întâi că valul pornit din zone ostile Europei va face, măcar în parte, joncțiunea cu ghetourile urbane musulmane care refuză integrarea, secretă resentiment și acceptă doar asistența socială necondiționată ca formă de interacțiune cu autoritățile. Acolo unde țările-gazdă și guvernele paralizate de mitologia multiculturală învață, cu fiecare zi, altă justificare luminoasă pentru cedare, noua forță demografică și ideologică a valului migrant aduce un tonus nepăsător și agresiv, o formă de încredere care perforează și înaintează sigur. Suntem, mai mult decât probabil, dincolo de reversibil. O nouă realitate socială și morală înlocuiește vechea așezare a lumii occidentale. Așa cum a închipuit-o Michel Houellebecq într-un roman recent, societatea occidentală nu își mai aparține și înaintează spre un compromis existențial care presupune despărțirea de reperele profunde ale civilizației europene, exact în măsura în care presupune adopția unei formule de viață indiferente. Cu o excepție: agilitatea servilă în fața pretențiilor și impunerilor noii minorități forjate prin refuzul asimilării.

Vestea proastă e că Michel Houellebecq nu e autor de *science-fiction*, ci un romancier depășit de evenimente. Vestea bună nu e.

Absența

În ciuda proastei reputații, teoria drobului de sare e o formă de realism. Mai întâi, pentru că nu exclude calitățile sării. Apoi pentru că, din aplecare spre științele exacte, admite existența gravitației. Iată de ce am citit, în calitate de vinovat mulțumit, o serie de recente pledoarii tonice de presă așternute în fața vremurilor ce vin.

Mă număr printre cei ce cred că migranții care se instalează în Europa sunt oameni harnici. Mulți se vor pune pe treabă și vor reamenaja noul sălaș până îl vor face de nerecunoscut sau de nelocuit pentru gazde. Cred, cu mare atenție la amenzile și etichetele ce decurg de aici, că valorile creștine au clădit o civilizație fără pereche. Observ amuzat că, după ce ne-a scăpat de tirania religiei, secularismul a dat buzna în altar și s-a transformat în cult intolerant. Și, pe deasupra, dedat la antisemitism șic, proislamic și dirijor de exerciții narcisiste cu minorități multiple la trapez. Mai clar: cred că istoria nu curge mereu în sus. Sper să nu îmi ia cineva legitimația de european.

Alături de alți autori optimiști, nu văd o apocalipsă europeană iminentă. În mod inevitabil, înghesuite de crize și timorate de suflul popular, guvernele naționale se vor conforma tot mai rar și mai puțin deciziilor comune adoptate la Bruxelles, Luxemburg și Strasbourg – cele trei centre decizie cu capitala la Berlin. Dar, într-un fel sau altul, fie ca sumă de birouri cu *staff* și șefi, fie impusă de nevoia de comunicare a statelor membre, o Uniune Europeană va continua să existe. Nu e exclusă

nici varianta în care Uniunea ar putea dezvolta un viitor nepre-văzut de solid, dar asta numai dacă plivim câteva confuzii care își fac veacul comod în discuție.

Prima și cea mai răspândită e confuzia, nu tocmai inocentă, între E şi UE, între Europa şi Uniunea Europeană. Scuze pentru lipsa de rafinament metodologic, dar Uniunea Europeană nu e totuna cu Europa! După toate datele, tratatele și bunul-simț, UE e doar forma de organizare actuală și perfectibilă a celei mai mari părți a Europei. De unde observația și mai nepoliticoasă după care a critica UE nu e totuna cu a fi anti-E. Cu o analogie la fel de neplăcută, a fi anti-PSD sau anti-PNL, anti-monarhie sau anti-republică nu e totuna cu a fi anti-român.

E normal să anunți declinul UE? Nu e riguros necesar să constați că UE e cheia prosperității și securității europene? Și, după atâta amar de istorie bezmetică, nu trăim o epocă de pace, justiție și democrație? Cine iese nevătămat de sub mormanul de clișee din frazele anterioare poate răspunde timid că aproape aceleași lucruri se puteau spune, după aproape o sută de ani de pace, și la petrecerea de revelion din pregătirea anului 1914. De aici, o situație incomodă, dar atestată: reușitele nu au nimic împotriva nenorocirilor ce le urmează, ba, uneori, le pregătesc, în taină, ascensiunea. Adevărat, o tentație veche îi trimite pe comentatori în brațele unei mari și clasice erori de percepție: iluzia retroactivă a trecutului defect, împletită cu iluzia activă a prezentului perfect. Regula acestei poziționări vine dintr-o venerabilă superstiție liberal-progresistă care vede în istorie un marș glorios spre mai bine, întrerupt periodic, dar fără spor de accidente neavenite ca barbaria și fanatismul. Tot ce se poate și, mai ales, ce nu se poate. Căci micul truc al superstiției liberale e dreptul la finalizare eternă. Ca să nu recurgem la argumente savante, putem trimite la figura avântată a scriitorului care propune romane proaste editorului și nu uită să

adauge: de data asta nu mi-a ieșit, dar trebuie să ai răbdare. Romanul la care lucrez acum îl bate pe Tolstoi!

Nu putem decât să așteptăm. Mai bine zis, în condițiile de șantaj moral impuse de consensul progresist al zilelor noastre, avem voie doar să așteptăm. Totuși, cu atâta timp în față, am putea deretica prin detalii și admite că prosperitatea și securitatea Europei (de Vest) sunt rezultatul microclimatului blindat creat de NATO și de Statele Unite. UE n-a făcut decât să administreze, din ce în ce mai prost, lotul dat în grijă.

E frumos până la sublim să dai Uniunii Europene nota care garantează eternitatea. E și miop. Căci optimismul balnear al literaturii de specialitate ignoră vesel monumentul *McCrisis*: un burger supraetajat de crize. Să le numărăm: criza migranților, criza euro, criza terorismului, criza populismului, criza ucraineană, criza britanică. Șase. Și cu automulțumirea care le și întrece: zece! E greu să cânți *Oda bucuriei* când în sală o parte din public își face bagajele, alta se pune pe kebaburi iar alta răcnește că a fost păcălită cu miliarde de euro, la intrare.

Între soluțiile care pot aduce calmul în sală, destui au pomenit secularismul ferm și brațul lui înarmat cu excomunicări – corectitudinea politică. Prima dintre aceste glume spune că secularismul bine aplicat face de petrecanie corupției generale a minții, a faptelor și a istoriei. Dacă e așa, e simplu: tot ce avem de făcut e un transfer confesional, de la o ortodoxie la alta. În plus, secularismul are avantajul celei mai nepregătite doctrine în fața realității prezente. Mica luxație a secularismului e oroarea față de valorile unui Islam pe care se silește să nu îl ofenseze. Nu-i nimic! Ne putem baza pe corectitudinea politică. Adică pe șansa de a dezbate după un *script* dinainte aprobat și încărcat de autoincriminări. Problema nu e practica acestui sport atât de util pentru atrofierea caracterului, ci înscăunarea lui ca teologie oficială. Astfel, dacă ne abatem o clipă pe la tabloul american, scandalul nu e Trump, cu iureșul lui despletit de inter-

jecții, ci Sanders, candidatul care voia să aducă socialismul la putere, sprijinit de 80% din studenții spălați pe creier în universități americane.

S-ar spune că ar trebui să fim mulțumiți, dar suntem ingrați. În lipsa lui Dumnezeu, trimis la cursuri intensive de ateism, ne-a pus UE mâna în cap, dar capul face teorii decliniste. Asta deși UE e o alcătuire cum n-a mai fost sub soare. În fond, față de ce măsurăm declinul și ce altă orânduire regretăm? Răspunsul e: față de propriile standarde.

În ce privește unicitatea sub soare, ar trebui să ne ferim de trofee false. Nu e neapărat un merit să ai monedă unică fără uniune politică și fiscală și nu e neapărat un triumf să ai la poartă o cireadă de crize fără să ai politică externă și militară. Problema UE nu va fi dispariția, ci supraviețuirea prin absență.

Pentru ei, potopul!

Un istoric serios e dator să se dea în vânt după sfârșitul lumii. Ce poate fi mai captivant decât un imperiu care se sparge în zeci de muzee regionale sau o cultură care se duce la fund și reapare, închinându-se unor zei noi? Câte nu încap într-un sfârșit de lume reușit! Câte speculații scăpărătoare și câte vorbe de dat duhul în mijlocul Academiei! De pildă: ce am fi fost fără Roma? Poate o pădure locuită de germani! Dar ce-am fi fost fără germani? Poate aceeași pădure, ferită de poluare! Și cine va fi găsit de vină pentru declinul Occidentului? Credința în lipsa de credință, sau prosperitatea revărsată în obezitate? În funcție de răspuns, vinovatul se va numi Nietzsche sau Sanda Marin. Deși – vorba marelui vienez cu nume greu de reținut până și pentru dr. Alzheimer – cea mai cuminte ar fi tăcerea.

Problema e că nici sfârșitul lumii nu mai e ce-a fost. De asta e tot mai greu să taci și tot de asta trăim într-o sporovăială apocaliptică plină de teorii, fixații și verde cabalin pictat pe toți pereții.

Cea mai sumară listă de noutăți recente face din necazurile terminale și reunite ale Romei, Habsburgilor și otomanilor o ceartă de copii. Ce se întâmplă sub ochii noștri întrece cu mult apetitul istoricului pentru sfârșituri și descompuneri generale.

Ca să începem cu ceva și de undeva:

– Germania își face un *selfie* cu un milion de refugiați, după care începe să se întrebe cine sunt cu adevărat prietenii din imagine.

– Orientul Mijlociu se scufundă în sânge, astfel că Bashar al-Assad, scris cu chirilice, devine OK, tocmai pentru că nimic nu mai e OK.

– Scoția și Catalonia descoperă plăcerea naufragiului și bat din picior după referendumuri și independență.

– Grecia nu vrea austeritate și aduce la guvernare un commando de hipsteri marxiști care se angajează să aplice austeritatea pe care se jură că o detestă.

– În Statele Unite, președintele Obama se trezește făcut șah mat la fiecare mutare a lui Putin și scâncește retoric. Cel mai slab președinte din istoria Americii întrupează ideologia care a învățat Occidentul că rasa și minoritatea bat calitatea. Rezultatul: un ageamiu american e ridiculizat de un geamiu rus. Care geamiu înțelege, totuși, mai bine decât mulți lideri occidentali cât cântăresc valorile europene. Vladimir Putin știe că un an de libertate poate întoarce din drum un popor. Altfel n-ar fi dezlănțuit un război împotriva unui oarecare acord de liber schimb Ucraina–UE.

– Lumea catolică e păstorită de un papă ecologist care meditează la Havana, tâmplă în tâmplă cu Fidel Castro, în treningul bun, de duminică.

– În străvechea Anglie democrată, laburiștii, cândva partid al celei mai cumpănite și cumpătate clase muncitoare, îl alege lider al opoziției pe Jeremy Corbyn, un militant veteran care vorbește despre insurecția anticapitalistă, promite impozit 80% pe bogați și declară că nu va apăsa pe butonul nuclear nici dacă Insula se scufundă.

– O epidemie de autodezarmare bântuie de la un cap la altul al alianței NATO. Bugetele militare au soarta oricărui bun salam de Sibiu.

– Care Sibiu va îmbătrâni, cu tot cu monumente, într-un Est separat de noua schismă pe care lumea o mai numește, încă, Uniunea Europeană.

– Rusia zgâlțâie tot ce mișcă între Baltica și Caspica, având grijă să își lămurească norodul că asistă la o manevră americană.

– În acest timp, un geniu nord-coreean stă cu degetul pe butonul refuzat în Anglia și, pentru a-și alunga plictisul, execută comandanți militari cu tunul antiaerian.

Suita de mai sus are două trăsături. Nu cuprinde anecdote diverse, ci mari curente convergente. Punctul de întâlnire pare din ce în ce mai aproape. Și, doi: tot ce e scris mai sus și încă multe altele s-au întâmplat în mai puțin de cinci ani. Ce urmează e nu numai interesant. E complet imprevizibil. În plină eră a cunoașterii știm tot mai puțin. Conspirațiile sunt din nou populare și tind să explice lumea folosind minimum de rațiune și maximum de evrei.

Al treilea război mondial! titrează statisticienii care se cred istorici. Al treilea? Nu. Al patrulea! Războiul Rece a fost al treilea, Rusia l-a pierdut și acum vrea revanșa. La cald.

Sub presiunea istoriei, geografia a luat-o razna. De curând, de când e tratată cu instrumente rusești, Siria a devenit parte a Ucrainei care rămâne parte a Europei de Est. Ce va face conclavul UE în clipa în care Putin se va declara gata de compromis? Ce va lăsa să-i scape din mână și de sub priviri? E foarte tentant să renunți la ce nu e chiar al tău. La acareturile din curte, și nu la argintăria din scrin. La Est.

Restul rămâne în sarcina copiilor noștri. Pentru ei, potopul!

II

REVOLTA ATLANTICĂ

Trumpeta plebei

Ca orice bun demagog, Donald Trump nu e nici prost, nici nebun. E o consecință. Într-o descriere fără șir: o consecință transformată în destin de revolta celor ce refuză religia impusă de duşmanii interni ai tradiției americane. Neclar? Desigur. Căci reeducările și convertirile în masă sunt, dintotdeauna, un loc de spaime, spume şi furii. O descriere mai ușor de urmărit pe conturul istoriei americane spune așa: Trump e consecința domniei stângii peste munca, sufletul și mintea fostei națiuni politice americane.

După zeci de ani de șantaj moral și dictat ideologic migălos, stânga a dezmembrat națiunea politică americană. Într-un trecut nu prea îndepărtat și tot mai invizibil, americanii de stânga și de dreapta, democrații și republicanii, conviețuiau competitiv, în limitele visului american. Imun la isteria europeană anti-parvenire, visul american garanta fiecărui american dreptul la săritura în Paradis. Visul s-a topit și e, azi, un coșmar virtuos, injectat de ipocrizie. Noul american are dreptul doar la vise aprobate, cu cote de personaje pozitive și negative, în care dracul nu e chiar atât de alb, dar se străduie.

Democraţii au pus capăt politicii și au trecut la instalarea unei noi religii de stat care distribuie martiriu la cerere și divinitate contra vot minoritar, rasial și sexual. Infidelii, adică purtătorii tradiției americane, sunt dați unei vieți fără speranță. Milioane de nefericiți, fosta clasă muncitoare a celei mai

importante zone industriale americane (*Rust Belt*)*, odinioară rezervă de vot a democraților, au aflat că sunt inutili. Clasa muncitoare americană a fost dată ruginei, odată cu minele, oțelăriile, fermele și toate albiile vieții omului de rând. Elita și-a ales altă mireasă electorală: triburile IT din Silicon Valley, redacțiile presei *mainstream*, sfera ONG-urilor și, lipiți din conformism prudențial, cavalerii financiari de pe Wall Street. Umanitatea proletar-manuală a fost retrogradată. Orașele industriale și zonele agricole ale Mid-westului au devenit, într-un galop canceros, locuri de pierzanie, răsfățate de șomaj, alcoolism și anihilarea cu așa-numitele *opiates* (droguri de trecere năprasnică în neființă, cu escală în paradis). Regrete comuniste în marginea gloriosului proletariat internațional? Nu. Aici sunt, de fapt, greșeala și eșecul final al doctrinei piețelor libere lărgite global. O aroganță profitabilă și indiferentă la suferință a atins punctul în care elitele au decretat apariția unei patrii noi și au dat pieirii tot ce era economie locală sau manuală. O seră mirifică, înțesată de *board*-uri internaționale, naveta cu Shanghai, comunități eco-digitale complet securizate și izolate de contactul cu plebea și obiceiurile ei, a dat noilor elite impresia unei lumi separate și suficiente. Restul societății, cu pasiunea pentru fotbalul american și *dinere* obscure, pop-corn, predicatori neobosiți, bere slabă și multă, familii mari și salopete pentru fiecare, a devenit un detaliu rușinos, o relicvă radioactivă iradiind mentalități primitive. Pentru zecile de milioane abandonate în numele progresului necondiționat, viața s-a oprit fără explicații. Tiparul existențial, acea formă în care încape un destin și din care se naște o tradiție, a căzut, în lipsa celei mai discrete șoapte de compasiune.

Uităm cu o suficiență superbă că, departe de impresiile lumii subțiri a orașelor și a ocupațiilor „curate“, există o demnitate

---

* Regiune din nord-estul Americii care a devenit un cimitir al uzinelor după ce în anii ’70 fusese o zonă economică prosperă.

a vieții clădite pe munca în priză directă. Toți acești oameni uitați nu caută succesul strălucitor sau bogăția instantă, ci repetă ferm un tipar care duce la stabilitate și viață fără confuzii. E exact modul de viață distrus în numele unei științe superioare, al unei agere și savante mobilități care fuge lăsând în urmă deșerturi industriale. Calomnia nesfârșită și incriminarea nemeritată a acestei forme de existență e o crimă. O crimă politică, dar, mai întâi, un fel de a săpa și a ciobi structuri adânci și legitime de viață. Cine face așa ceva intră într-un teritoriu din care nu va ieși nevătămat.

De la un cap la altul al Americii, șansa egală, meritul suveran, competiția deschisă, munca pe rupte și fără culoare au fost blocate de decrete liberale. Cotele de gen și rasă, prioritatea sexuală, afurisirea propriei istorii și dogmatizarea învățământului au ruinat o lume odinioară vestită și temută pentru obiceiul înverșunat de a gândi cu capul ei. Clasa prea albă a americanilor crescuți în mistica muncii câștigătoare a fost pitită între relicvele rușinoase ale capitalismului dușman sau, mai degrabă, ale muncitorismului inferior. Mândria de asistat, subvenția morală pe motiv de rasă, recensământul fără sfârșit al victimelor, indiferența la productivitate – toate celebrate ca datorie publică – au condamnat la decădere oamenii care dădeau Americii puterea și viteza istorică.

În fața acestui program de reeducare prin degradare, dreapta a tăcut. Şantajul a lucrat perfect. Facerea robotică de bine a paralizat o dreaptă care s-a lăsat târâtă spre un centrism vid. Dreapta republicană a capitulat învinsă de propria lașitate. În locul replicii robuste care spune că da, există merit și că nu, culoarea nu contează, dreapta republicană a scheunat timid: și noi vrem binele și ciugulim teme din palma stângii. Așa au devenit alegerile un concurs de conformism, opinia contrară un fel de autosuprimare și noua castă conducătoare un cler

infailibil. Așa s-a născut revolta împotriva unui regim care presupune distrugerea omului tradițional și a valorilor lui.

Așa a apărut trumpeta stridentă care taie aroganța noului cult: Donald Trump. Demagogul a sesizat, mult mai repede și mai inteligent decât o armată de sociologi, golul lăsat de o dreaptă fără coloană și a făcut pasul înainte. Contactul cu disprețuiții dați cu capul de toate rasismele inventate de clerul atoateștiutor a produs explozia. Trump e o schijă. Mare și imprevizibilă. Dar asta numai pentru un establishment de mult orbit de propriile convingeri. E tentant să complici discuția în acest punct. Într-adevăr, aliajul pseudoreligios care compune noua filozofie a elitelor e rezultatul unei formule psiho-morale complicate. Însă traducerea economică a acestui impas moral e de-a dreptul elementară. În rol de aristocrație de merit, noua clasă elitară s-a dispensat rapid de clasa producătorilor industriali, în urma unui raționament de mare vulgaritate. În fond, lumea elitelor a decis că are nevoie de produse, dar nu și de clasa producătoare. Dacă produsele pot veni din altă parte și mai ieftin, cu atât mai bine. Operația imediat următoare a fost strămutarea centrelor de producție în zone cu mână de lucru ieftină și abundentă, în marea Chină globală care își întinde spațiile industriale între Shanghai și Mexic. Clasa producătoare americană a fost declarată nulă istoric și economic. Aproape nimeni n-a vrut sau n-a încercat să facă calculul sociologic simplu prin care ar fi putut afla consecințele previzibile ale acestei mutații. Asta nu înseamnă că avertismentele au lipsit. Iată-l pe Richard Rorty, un filozof american altfel foarte prizat de elitele liberale, scriind, acum aproape 20 de ani:

> Mai devreme sau mai târziu, sindicatele și muncitorii de tot felul, inclusiv muncitorii manuali, vor înțelege că propriul lor guvern nu face nici măcar cea mai mică încercare să împiedice exportul locurilor de muncă și prăbușirea salariilor.

> Tot atunci, va deveni limpede că nici muncitorii de înaltă calificare – la rândul lor panicați de riscul reducerilor – nu vor accepta să fie impozitați pentru a plăti asistența socială acordată altora.
>
> În acel moment, ceva se va rupe. Alegătorii din zonele afectate vor ajunge la concluzia că sistemul e greșit și vor trece la căutarea unui lider puternic, pe care îl vor vota – cineva gata să îi asigure că, odată votat, va pune capăt jocurilor regizate de birocrați aroganți, avocați șireți, finanțiști supra-plătiți și academici prostmoderniști.[1]

Trump a lăsat tot timpul impresia că e prematur, strident și, inevitabil, perdant. Establishmentul a lucrat în baza acestor supoziții, folosind toate manevrele clasice de deraiere: campanii de presă ostile, revelații financiare și, mai ales, Dovada, Marea Dovadă a incorectitudinii politice a lui Trump: o înregistrare secretă în vârstă de 12 ani. O înregistrare în care Trump vorbește, așa cum vorbesc cei mai mulți bărbați într-un vestiar sau la popice, de femei și supremația virilă pe care o cer doamnele. Evident, autorii n-au înțeles că se afundă în eroarea de a-l prezenta pe Trump drept Mare Erou anti-PC și au întărit, astfel, certitudinea unei enorme mase de alegători sătui de cultul PC.

Spre sfârșit, așa cum era previzibil, Hillary Clinton a tras pe ea tricoul cu „Remember Vadim 2000! Save Democracy!" și s-a declarat protectoare a libertății. Clinton și asociații au înlocuit sistemul electoral liber cu un campionat de sforțări puritane: după primul președinte de culoare, prima femeie președinte și – de ce nu? – primul președinte incert sexual, primul președinte infirm, primul președinte indian nativ și primul

---

1. Richard Rorty, *Achieving our Country: Leftist Thought in Twentieth-Century America*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1998.

președinte toate cele de mai sus la un loc. Cel puțin cinci mandate sunt garantate. Democrația devine o primă pentru sporul de bigotism. În scenariul stângist american, spasmul călugăresc va continua până la netezirea ultimei cute de pe creier. Stânga va domni papal pentru că, parfumând modelul leninist, și-a născocit un proletariat de victime, rase și variații sexuale. Donald Trump are, cu adevărat, o mare problemă, și ea se află aici.

Problema lui Trump e că a câștigat alegerile. Și că, în acest fel, a sfidat și a infirmat proiectul elitelor birocratice americane. E, de fapt, îndrăzneala pentru care nu sunt iertați nici britanicii, după ce au cutezat, la rândul lor, să sfideze prin vot și să declare muritor proiectul elitelor birocratice ale UE. Reacția stângii elitare la victoria lui Trump descrie în termeni terifianți declinul fidelității stângiste față de democrație și vocația autoritară a noii clase superioare. Astfel, victoria lui Trump a fost urmată de promovarea a două alibiuri agresive. Primul spune că vina e alegătorilor, adică a acelui deșeu vânturabil care a votat cu mâna Rusiei. Al doilea măsoară prostia unui electorat retardat care s-a lăsat îndopat cu *fake news* și a votat în consecință. Panoramând, rezultă că poporul e treaz și inteligent numai când votează cu establishmentul. Altfel, e prost și de prisos.

Cu sau fără Trump, destinul democrației americane rămâne, însă, în cumpănă. Așa cum cursul democrației europene e într-o situație limită cu sau fără revolta britanică. Trump palavragiul statuar din campanie va fi, probabil, înlocuit de Trump îndrăznețul reparator de sistem. Dar președintele Trump va lupta cu un curent subteran amplu. Cu o religie informală și nespus de penetrantă. Un demagog eficient nu poate salva un sistem. În schimb, o stângă cu vocație teologică îl poate doborî. Până la urmă, criza democrației americane e totuna cu asaltul asupra identității fundamentale americane. Situația e pierdută din simplul motiv că aproape nimeni nu își mai aduce aminte sau nu știe ce e identitatea americană fundamentală. Pe fondul unei

asemenea ezitări, orice teologie alternativă e devastatoare. În Europa, unde amnezia identitară e încă mai adâncă, orice posibilă relansare prin mult hulitele valori iudeo-creștine e exclusă cu oroare. Șansa de instaurare a unei derute sinucigașe, sub dictatele unui teologii pseudocivice, e încă mai mare. Europa a ieșit, practic, din istorie de două ori, a provocat două războaie apocaliptice și s-a întors, de la capătul experienței umane, fără identitate. După 1945, Europa de Vest a intrat sub tutelă americană și a dezvoltat, încă o dată, o formă de dirijism. America a dat un cod de conduită, dar nu putea asigura o identitate.

În treacăt, dar nu fără rost, e de observat că Europa de Est suferă sub acuzația repetată de naționalism și predispoziție autoritară tocmai pentru că e, încă, spațiul istoric și cultural al unor națiuni care își mai aduc aminte, care nu și-au uitat identitatea de bază și au reușit, chiar, să se salveze, prin ea, de radierea încercată violent de comuniști. Exemplul tipic e o Polonie apărată și conservată identitar de catolicism. Nu e, deci, o surpriză să găsim azi Polonia distribuită de gardienii moralei europene în rolul de suspect de serviciu.

Acuzația standard spune că Trump e un zurbagiu nedemn de răspunderile unui președinte american. Ce glumă! Cunoaștem, de ceva timp, numele superincompetentului cazat, vreme de opt ani, la Casa Albă: Barack Obama. Oare cine a întors lumea cu fundul în sus și se consideră aprobat din oficiu, indiferent de consecințe, de modificările de hartă produse și de numărul războaielor civile? Oare cine a livrat Rusiei Orientul Mijlociu și cine a premiat terorismul islamic iranian? Cine a făcut din politica internă americană un socialism livrat cu glume de *stand-up* comic? Și cine a transformat mai repede politica în școală de narcisism? Președintele Obama e de față, cu tot cu palmares. E absurd să vorbim de Trump la cererea celor ce i se închină lui Obama.

Cealaltă insultă plecată de pe buzele palide ale elitei face din sprijinitorii lui Trump o turmă de ființe inferioare. Cu

Trump votează needucații, bădăranii, brutele și alte vorbulițe tolerante la care se pricep campionii toleranței. Sunt oamenii lui Trump totuna cu FSN-iștii – după vorba de ocară a democrației românești? Nici o legătură. Doar o similaritate care adâncește diferența. Exact ca FSN-iștii noștri, susținătorii lui Trump sunt băștinașii păstrători ai tradiției economice și politice locale. În cazul nostru, comunismul de sărăcie și subzistență egală. În cazul american, individualismul și logica abruptă a capitalismului. Asta explică de ce la noi FSN și PSD n-au scăzut vreodată sub 25% și de ce la ei bântuie revolta împotriva unui sistem afundat în elitism antidemocratic.

Problema nu e Trump, ci asaltul unei caste care a învățat cum să submineze religios democrația. America și Occidentul european suferă pe aceleași pat. Un subgrup urban și elitar dictează ce se poate spune și ce nu. Ce teme de politică externă sunt agreate de Clooney sau de Bono și, prin urmare, bune pentru popor. Ce se poate mânca și ce nu. Cine e rasist și cine nu. În engleză, numele acestor infantili cu năbădăi e *hipster*. În franceză, e *poseur*. În românește, toți încap la capitolul fițe.

Defăimarea omului de rând și discreditarea națiunilor duc, desigur, la catastrofă, dar asta nu interesează decât jos, acolo unde fiecare adiere greșită a istoriei doare cu adevărat. Revolta plebei e logică, necesară și democratică. Clasa făcătorilor de bine merită o singură favoare: un stagiu de pregătire în Coreea de Nord.

President Trump

Era de prevăzut că, în noaptea de 8 spre 9 noiembrie 2016, cineva, fie Hillary Clinton, fie Donald Trump, urma să câștige alegerile prezidenţiale din Statele Unite. Tâmpenia pe care tocmai ați citit-o nu e în totalitate creația autorului. Ea e, mai degrabă, consecința situației ridicole, grave, neserioase, dramatice, stupide, cruciale, dezonorante, meschine, exemplare și foarte neamericane în care se află Statele Unite. Cu alte cuvinte și același înțeles, numele președintelui ales e mai puțin important decât conflictul care va continua să consume America și după noaptea alegerilor.

Republica americană risca și riscă să alunece în clintonism. Adică să devină un stat administrativ dominat de o ideologie strictă în ciuda aparențelor liberale. Corectitudinea politică – un cult bazat pe mistica victimei și apoteoza minorității rasiale sau sexuale – riscă să devină, chiar fără victoria dnei Clinton, ideologie de stat. Înscăunat oficial în fruntea mentalității publice americane, acest cult va încerca să lichideze ultimele forme de autonomie, gândire critică și libertate individuală. Bătălia pentru Casa Albă n-a fost, așadar, o competiție de valori politice și economice, într-un cadru protejat de garanții democratice. Ciocnirea din campania pentru alegerea președintelui Statelor Unite a fost o încercare existențială, o cotitură a civilizației care poate bloca instinctul american al libertății sau îl poate salva, dar numai cu prețul unei crize extinse. Știm toate astea după decenii de ascensiune a fanatismului stângist

în viața publică și după un an de campanie care n-a lăsat nici o instituție neotrăvită.

Ipocrizia elitară a dnei Clinton și a democraților se exprimă în sloganuri ultraliberale, dar poartă în miez o aroganță aristocratică – un frison nobiliar de castelan luminat care acordă lumii dreptul de a se purifica prin dogmele justiției sociale. Acest elitism crud a pus în centrul politicii, educației și culturii americane câteva idei fixe pe care le-a extins apoi asupra întregii lumi. Pornită de sus și așternută ca un giulgiu atotcuprinzător, operația de reeducare a americanilor a trimis în defensivă și apoi în boxă valorile clasice ale vieții libere: dezbaterea, dreptul la cuvânt și curajul inițiativei. Libertatea individuală a devenit o subspecie a identității rasiale și sexuale. De altfel, Partidul Democrat al dnei Clinton a trecut la practica deschisă a rasismului electoral: subvenționarea populației de culoare și hispanice contra voturi. Dreptul la gândire și exprimare necondiționată în universități, în mediile de informare și chiar în viața privată a devenit un delict sancționat cu izgonirea din viața publică.

Instituțiile fundamentale ale statului au fost îndoite de suflul unei campanii în care dna Clinton și coteria democrată abia dacă au încercat să își camufleze dezgustul față de americanii albi din afara elitelor (*deplorables* – cum i-a numit Hillary Clinton).

Justiția a fost compromisă de intervențiile indecente ale unui ministru care n-a ezitat să se opună redeschiderii dosarului instrumentat în jurul fabricii de favoruri și bani negri care e Fundația Clinton. Abuz în funcție publică? Sigur, dar numai în România!

FBI a fost atacat cu toate gurile de foc și dezinformare ale sistemului pentru crima de a relua o anchetă pe bază de probe noi care o incriminează pe dna Clinton. Așa s-a ajuns la neru-

șinarea incompatibilă cu spiritul fondator american după care legea trebuie suspendată pe timpul campaniei electorale dacă ea nu convine candidatului stângii.

Instituția presei s-a prăbușit sub greutatea propriului partizanat. Toate, dar absolut toate marile rețele media au intrat, fără jenă și reținere, în campanie, pe post de generatoare de propagandă. Un val de mistificare și dezinformare care face din Antena 3 o televiziune de mânăstire a luat la prelucrat mințile publicului. Dreptul fundamental la exprimare și opinie a fost înghesuit într-o lege unică – edictul după care Obama nu poate greși, iar Trump nu poate decât greși. Rezultatul e descalificarea unei instituții care a renunțat până și la aparențele onestității.

Procesul de impunere și șantaj etic a urcat până la Casa Albă. Barack Obama, de departe cel mai slab președinte american înregistrat în istorie, a plonjat, cu soție cu tot, în campania de susținere a dnei Clinton. La încheierea mandatului, Obama va lăsa în urmă, din Pacific până în Siria, o lume răvășită de o incompetență statuară. Dar asta nu pare de ajuns pentru un politician care a început să creadă în magia propriei persoane. O oratorie de imitator provincial al lui Bonaparte a luat locul omului de stat. Pozând tot mai paranoid în rol de Mesia ambulant, Obama a devenit un amuzament, un debutant perpetuu, luat peste picior de guvernele străine și utilizat cu ora de campania Clinton. Decența și credibilitatea jocului politic american au fost măturate de dramaturgia ieftină a instructajelor mitraliate TV către electorat. Spiritul american s-a devalorizat masiv sub presiunea farsei politice.

Cea mai titrată democrație a lumii e pusă într-o situație penibilă de setea de putere și mitomania noului cult stăpânitor. Peste tot în lume, mesajul clasic american e o lozincă dejucată de propriii ei purtători.

Dar Donald Trump? Un singur lucru. Clar și urgent. Trump poate opri căderea. Un grobian, un fustangiu, un demagog fără perdea? Se știe, și nu contează. Jump Trump!

Mai bine scandal decât bigotism. Și, cu mult, mai bine gură mare decât mască perfidă. Așadar, President Trump!

100 metri foarte plat

Inadmisibil! Prima mașină pe care am văzut-o când am ieșit din casă era roșie! Cine a îndrăznit? Eu și prietenii mei coreligionari hotărâsem, din timp și în unanimitate, că toate mașinile sunt albastre.

Precum pe șosea, așa și la alegeri!

Cea mai mare prostie rostită după victoria lui Donald Trump, noul președinte al Statelor Unite, e povestea șocului. Șoc față de ce? Față de ce hotărâse, din timp și în unanimitate, blocul stângii? Față de rezultatul anunțat de luni de zile în presa progresistă? Față de recomandarea fără fisură a establishmentului?

Și dacă ar fi numai atât! Beyoncé și Lady Gaga au încercat, din răsputeri, să lumineze masele, dar s-au lovit de mitocani. Măcar pentru ele, pentru aceste două femei năcăjite, ar trebui să facem ceva. Soluția e la îndemână. Americanii, în frunte cu proștii care n-au măcar un *transgender* în familie, ar trebuie să voteze încă o dată. Dacă nu iese nici așa, se votează până se ajunge la rezultatul dorit. N-ar fi o premieră. Rețeta a fost perfectată de UE și spune că alegătorii greșesc, dar trebuie să voteze până o nimeresc.

A doua prostie suflă în ceafa celei dintâi și spune că victoria lui Trump a răsturnat politica. A întors-o cu capul în jos. Dacă e așa, atunci trebuie să admitem că politica defila prin lume citind Marx în ediții epurate de componenta proletară și se întoarce, abia acum, acolo de unde a pornit: la definiția pur

democratică. Până la urmă, Trump a câștigat alegerile fără să se îndatoreze. Nici grupurilor de presiune, nici ONG-urilor, nici dlui Soros G., nici fabricilor de imagine. Prin Trump a vorbit doar votul celor ce l-au vrut președinte. Atât. Da, Trump a pierdut votul popular. La diferență de 2%. Însă a câștigat, după regulile sistemului american. Așa cum au fost ele construite de istoria și de Constituția Statelor Unite, amândouă scrise și gândite de onor popor. Sau rescriem pe deasupra, cu cerneală simpatică americanilor superiori? Nici o problemă. Așa va fi. Totul urmează să fie rescris. Aici e adevărata discuție. Războiul de dinaintea alegerilor abia începe. Oroarea resentimentară și năbădăile *selfie*-centrice în fața victoriei lui Trump sunt preludiul unei catastrofe istorice. O spun o dată și numai o dată (în acest text): democrația occidentală nu va supraviețui. Și iată de ce.

Mai întâi, pentru că, după referendumul care a scos Marea Britanie din UE și după victoria lui Trump, cei doi fondatori ai democrației occidentale s-au decuplat. UE a rămas la mal, de unde emite platitudini răutăcioase, fără să dea semne că înțelege ce (i) se întâmplă. Nimic despre mesajul trimis de alegători. Nici o amintire istorică despre 1815 (bonapartism) și 1945 (nazism), anii primelor două intervenții prin care fidelii anglo-americani ai democrației liberale au măturat de pe continent construcții autoritare. 2016 putea fi a treia, dar nu are cine să înțeleagă. Pentru asta, conglomeratul elitar de la Bruxelles, Paris și Berlin ar trebui să demisioneze existențial, să se arunce la coș, cu tot cu iluzii și pasivitate. Așa ceva nu se va întâmpla. Europa își va continua drumul spre statul birocratic și politica antipopulară, până la capătul fundăturii.

Apoi, dacă părăsim gazetăria și trecem la tragediile ideologiei, pentru că lumea occidentală e în pragul unui război civil-cultural. Și în plină situație revoluționară autodistructivă. Establishmentul, adică lumea bună a politicii, presei, univer-

sităților, artelor, finanțelor și IT-ului, s-a convertit la o altă cultură, diferită de tradiția occidentală și ostilă ei. Un soi de creștinism șic, portabil și nepersecutat, care a înlocuit regula de bază a democrației: în fața legii, toți cetățenii au aceeași culoare, aceleași drepturi și aceleași obligații. Noua religie a născocit o lume plină de victime discriminate rasial, social și sexual. Toate valorile Occidentului clasic au fost puse sub acuzare. Politic, establishmentul a perfecționat un mecanism cinic și implacabil: import de victime din afară, crescătorie de victime înăuntru și ocrotire necondiționată prin drepturi speciale. Asistență socială garantată, dreptul de a promova fără examen în școli și cariere garantate prin cote. În timpul liber, victimele pot împușca polițiști, care vor fi declarați, post-mortem, rasiști. Dacă e prea obositor pentru client, rămâne, oricum, asistența socială. Singura obligație a beneficiarului e votul.

O dată la patru ani, victimele cu drepturi speciale trebuie să facă drumul până la urne și să voteze pe cine trebuie. Mecanismul ar trebui să garanteze puterea stângii, dar se lovește, încă, de răscoale pe parcurs. De pildă în 2016, când norodul a rezistat la reeducare și a reacționat prin vot. În acest punct, democrația devine neconvenabilă, chiar riscantă pentru elite și trebuie dejucată. Stăpânirea își va asigura supremația doar dacă reușește să aștearnă peste societate și democrație o ideologie unică. Răzbunarea pentru necuviința nespălaților care au adus victoria lui Trump va fi cumplită.

În această situație, rebelii mai au o singură armă: votul ascuțit ca o piatră. Silexul de protest. În rest, numai teamă. În primul rând, teama de a fi modificat. În cultură, cine e modificat nu se transformă în altcineva, ci trece în nimic. Acel om va continua să trăiască, dar va înceta să existe. Aici, în acest șantaj cultural, stă răspunderea și vinovăția aproape criminală a stângii. La rândul lor, partidele dreptei nu mai sunt de folos, pentru că s-au dizolvat în establishment. Pe locul gol au apărut

demagogi și populiști dezlănțuiți ca Trump. Politica s-a brutalizat și anunță o răfuială fără prizonieri. Ori, ori.

Între aceste două blocuri, democrația e strivită și cade. De supraviețuit supraviețuiesc doar aparențele ei formale și generoase. Retorica, exercițiul periodic al alegerilor, accesul liber la informația prelucrată și participarea fără sfârșit la toate cauzele, mai puțin adevărul interior.

Ceea ce trimite la sport – una dintre distracțiile favorite ale circului global mânat de cultul celebrității spontane. După regulile noii politici, mai toate finalele olimpice la suta de metri plat ar trebui reglate prin cote, pe motiv de lipsă de diversitate. Personal, le vreau așa cum sunt. Culoarea e un moft cromatic atâta vreme cât finaliștii s-au calificat pe bază de performanță. Alternativa ar fi o finală în pantă. Prefer 100 m plat. Foarte plat.

Marele scandal american

Donald Trump? N-am auzit! Președinte Statelor Unite e o persoană fără conținut. Trump are puțin de-a face cu Trump. Omul e un conductor de curenți populari, și nimic altceva.

La drept vorbind, nici alegerile din Statele Unite nu sunt alegeri, sau nu sunt doar alegeri. Națiunea americană a votat, pentru prima oară în ultimii două sute și ceva de ani, pentru a înlocui un război civil. Un conflict monumental a opus și opune două societăți care reclamă, fără îngăduință pentru adversar, adevărata identitate americană. Istoria acestei fracturi nu e greu de povestit. Divorțul și tribalizarea ideologică sunt accidente recente.

Pe la 1830, când Alexis de Tocqueville descifra alcătuirea internă a vieții americane, totul era așezat, bloc, într-un sistem înnoitor, dar necontradictoriu. Esența democrației americane era tocmai simplitatea comună, ba chiar naivă, a unei societăți care lăsase în urmă rivalitatea modelelor de viață socială. Democrația americană era generală și foarte locală.

La treizeci de ani de la descoperirea pe care Tocqueville o înfățișa publicului european, proiectul american a fost pus în cumpănă și salvat cu prețul unui război civil cumplit. De atunci, americanii au ajuns la un acord intern general și s-au lipsit de obligația de a-i reeduca sau converti pe americanii de altă confesiune politică: democrații pe republicani și, mai rar, republicanii pe democrați. Evident, tabloul e mult simplificat, dar, în termenii cei mai generali, acordul cultural intern american

a funcționat până la și a fost reconfirmat de intrarea în cel de-al Doilea Război Mondial. În aceiași termeni foarte simpli, se poate spune că primele semne de sciziune au apărut după război. Cel mai probabil, odată cu faimoșii, contestatarii și turbulenții ani '60. Charles Murray, un mare sociolog american, așază momentul de cotitură-ruptură în preajma anului 1962, un an marcat de asasinarea președintelui Kennedy și infiltrat de mutații culturale, la acea vreme greu dacă nu imposibil de perceput

Însă unanimitatea culturală americană n-a căzut într-un an. Declinul are o istorie nebănuit de lungă. Divizarea sau reîntoarcerea societății americane la starea de sciziune a început de mult, încurajată, încă din primii ani ai secolului al XX-lea, de curente intelectuale critice și ostile modelului clasic american. Intelectuali de extracție literară și oameni de presă legați de una și aceeași nouă ideologie au trecut la critica elitară a societății de masă americane. H.L. Mencken e un nume prizat și astăzi. Nemulțumirea iritată a acestui curent a vizat mereu „trădarea proletarilor" sau, altfel zis, obișnuințele de viață și mentalitatea omului american comun, denunțat, îndeobște, pentru vulgaritate, pragmatism obtuz și o incurabilă nesimțire în fața culturii înalte.

O anume detașare resentimentară, antipopulară și anticapitalistă a elitelor culturale era sesizabilă, cu certitudine, în America, încă înainte de anii '60. Apariția sociologilor Școlii de la Frankfurt, fugăriți de nazism și importați de America, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial nu a fost, deci, delictul inițial. Însă opera teoretică și militantă a acestui grup de sociologi promarxiști, de la Marcuse și Fromm la Gomperz, precum și implantarea criticii marxiste în marile universități, de la Columbia la Princeton și Berkeley, au sistematizat și au dat suprafață publică unei noi forțe critice. Treptat, sistemul universitar a fost acaparat de discipolii direcți și indirecți ai Școlii de la Frankfurt. Pe la mijlocul anilor '60, campusurile erau

înarmate cu o doctrină generală și gata de revoluție. Nimic mai naiv – veți spune. Însă copiii răsfățați și răsculați, cu toate garanțiile de protecție intacte, au crescut, au intrat în *newsroom*-urile marilor ziare, au preluat catedre universitare, au condus campanii de nesupunere civică și, peste toate, au profesionalizat critica sistemului american, din care au făcut o religie publică necontestabilă. La un loc, generația instrumentată să respingă lumea capitalist-democratică a evoluat, a înregistrat un enorm succes social și moral și a ajuns un trib elitar, de cultură și limbaj separate. O nouă superclasă s-a declarat suficientă și necesară pentru progresul Americii. Tradiția a fost pusă sub acuzare, iar nomenclatorul victimelor a fost mărit de apariția cultului pentru minorități oprimate. Rasa și sexul au scos din cursă morala clasică. Opresiunea a devenit singurul înțeles al lumii americane, iar poporul în dezacord cu noua religie a fost declarat nul, rasist, bigot și periculos.

La sfârșitul anilor '90, fractura era mai mult decât o despărțire de gusturi și de practici. America plonjase într-un conflict intern ireductibil. O minoritate elitară, dispunând de un uriaș avantaj mediatic, politic și academic, hotărâse să impună o cultură revoluționară și să elimine orice alt fel de viață și de gândire. Politica, în ansamblu, a sucombat în fața acestui vast program de reeducare susținut de amenințarea cu linșajul moral. Dreapta a migrat la stânga, interzicându-și orice protest, orice replică și, în cele din urmă, propria identitate.

Așa arăta lumea americană în momentul apariției lui Donald Trump, un multimilionar strident și un exhibiționist inteligent. Trump s-a postat în fața enormei frustrări acumulate de America tradițională, de acel ocean uman pus sub acuzare de progresismul acerb al elitelor și deposedat economic de globalizarea transformată în dogmă. Asta e tot. Pare rudimentar, și chiar e. Dar asta nu poate diminua proporțiile și ferocitatea conflictului.

Singura noțiune tulbure a acestui moment istoric grav vine din atribuirea oficială a culpei. Consensul mediatic a impus ideea după care marele scandal al vieții americane e popularitatea și suita de victorii cu care Trump, radicalul rasist, sfidează toate, dar absolut toate analizele și predicțiile. E o eroare vecină cu infracțiunea. Trump e scandalos doar în măsura în care mediile de informare au decis că eşecul lor trebuie pus pe seama unui demon antidemocratic. E, însă, destul de clar că Trump e un bun pirotehnist, care știe când să umple orizontul de explozii și când să îngroape muniția. Adevăratul scandal e totalmente ignorat. Acesta e generat de proiectul socialist al stângii politice și intelectuale americane. Abia împrejurarea în care Bernie Sanders, candidat la învestitura Partidului Democrat la alegerile din 2016, a putut propovădui deschis și prizabil socialismul e un scandal. Și abia situația în care aceste idei atrag 80% din tineretul universitar american e un pericol pentru viitorul democrației americane. De partea ei, Hillary Clinton nu a fost cu nimic mai inocentă. Marea favorită a mediilor urbane corecte și de agendă progresistă a folosit în mod curent și deschis cartea rasială, vânând fără reținere sau ascunziş voturile electoratului de culoare, definit, înainte de orice premisă cetățenească, prin culoare. Cu Hillary Clinton, politica americană s-a redus la un program sumar și agresiv care vorbește exclusiv de minorități și opresiune, cumpărând voturi în schimbul statutului de etern asistat.

O altă formulă impusă a prorocit, de pe toate platformele media liberale, că ascensiunea lui Trump se va încheia cu primul mandat prezidențial pentru Hillary Clinton. Șocant pentru adepții cultului victimist al dnei Clinton, n-a fost așa. Alegerile prezidențiale din 2016 au fost, până la urmă, decise de o revoltă populară mult subestimată. Războiul valorilor de viață americane s-a redeschis în America și, odată cu el, o uriașă interogaţie atârnă deasupra omului occidental; va supraviețui libertatea, sau servitutea va urca la putere, drapată în culorile libertății?

Am pierdut alegerile?
Să depășim democrația!

E bine să dai vina pe vecini când ai o migrenă. Nu e medicină pură, dar ajută. Uniunea Europeană a înțeles că e cazul să țină medicul acasă, pentru că a găsit singură cauza eșecului la referendumul din Marea Britanie: Marea Britanie. În orele ce au urmat votului din 23 iunie, lumea a dat de o problemă nouă: o curbură care face din adevăr, legalitate și democrație noțiuni discutabile, negociabile și, în cele din urmă, reprobabile.

Drama britanică s-a jucat după un scenariu vechi: guvernul a întrebat, alegătorii au răspuns, iar răspunsul a devenit răspunderea guvernului. Prim-ministrul David Cameron a respectat strict legea. Și legea locului, și legea onoarei. Într-un discurs amar și demn, Cameron a anunțat că voința alegătorilor e lege și că Regatul Unit va avea, fără întârziere, alt prim-ministru. Însă imediat după discursul lui Cameron idei și opinii iritate au început să schițeze frenetic vremuri noi, fluide și neprielnice democrației.

Mai întâi, a apărut frustrarea mediilor de informare care au dat grosul campaniei mascate pro-UE. După luni de bombardament cu emisiuni pe tema „în UE paradisul, în afara UE apocalipsa“, mediile de informare și asociații lor academici și politici, plus politologi reputați ca Brad Pitt, Matt Damon și David Beckham, s-au trezit infirmați de votul popular. Concluzia: votul popular nu e popular. E rudimentar. BBC și asociații au descoperit că votul a fost pus în urne de bătrâni depășiți, de lumpenul orașelor industriale și de naționaliști

profasciști. Doar Londra s-a dovedit europeană, emancipată, cosmopolită, tolerantă, diversă, *coffee culture*, *cool*, etc și etc. După socoteala mediilor de informare, referendumul a fost decis de 17,5 milioane de retardați.

Campania taberei pro-UE a avut o singură temă: teama en gros și frica en detail. Recapitulând, campania pro-UE a anunțat alegătorii că în cazul despărțirii de UE: vor crește impozitele, se vor scumpi vacanțele, creditul ipotecar și rata dobânzii vor exploda, se va scumpi înghețata, starurile rock vor ocoli Marea Britanie, iar ISIS va intra în țară mai des decât ploaia. Lista e incompletă. Din modestie, campania pro-UE n-a făcut cunoscut că ziua va fi înlocuită de noapte, iar Canalul Mânecii se va lăți, după care va lua foc.

Lecția etică a recursului împotriva votului popular britanic ne privește întrucâtva, dacă e să recuperăm amintiri neplăcute. Campania pro-UE a semănat ca două picături de otravă cu campania FSN din mai 1990. Frica de plecarea din poala UE e sora de peste ani a fricii de revenirea moșierilor. În aceeași măsură, corul care a defăimat poporul FSN-ist e frate de partitură cu disprețul pentru sărăntocii care au scos Marea Britanie din UE. Sigur, în 1990, FSN era detestat ca instrument politic al mascaradei din decembrie 1989, dar reflexul ostil față de prostime e neschimbat și profund nedrept.

În plus, aroganța militantă a hipsterilor cu agendă e tot mai aproape de păcatul criminal al rasismului social. O doamnă campioană a cauzelor stângii a putut fi văzută pe canalul de televiziune BBC2 răfuindu-se cu David Starkey, mare istoric și constituționalist britanic. Starkey a explicat că suveranitatea britanică e suma legilor și pactelor legale respectate în limitele dreptului și sub garanție parlamentară. Doamna i-a amintit că e alb privilegiat și că Europa e locul care dă tinerilor dreptul la vacanțe și clubbing. Adjudecat!

După alte câteva ore, a intrat în scenă binecunoscuta atitudine civică a iluminaților de pe net. A fost deschisă o petiție pentru organizarea unui al doilea referendum. Nu e clar cu ce justificare. Dacă referendumul trebuie repetat pentru că a fost câștigat de cine nu trebuia, e în regulă. Numai că ideea nu trebuie lăsată să doarmă. După aceeași logică, se poate cere repetarea Bătăliei de la Hastings și rejucarea finalei Euro 2016. La fel de clar, de acum încolo, oricine nu câștigă loteria poate cere repetarea extragerii. În acest punct, nu trebuie uitat meritul deschizătorilor de drum. E vorba de Comisia Europeană și de pasiunea ei pentru referendumuri bisate în caz de eșec. Irlandezii au fost puși să repete referendumurile din 2001 și 2008, pentru că au votat împotriva propunerilor UE. În 2005, Comisia Europeană a găsit, totuși, o soluție mai discretă: referendumurile pierdute în Franța și Olanda au fost, pur și simplu, ignorate.

În orice caz, petiția care cere repetarea votului a adunat două milioane de semnături. Și are câteva probleme mărunte. O verificare condusă de Comisia pentru petiții a cusurgiului Parlament Britanic a descoperit că 30 000 de semnături vin din statul Vatican (populație 800 persoane) și 25 000 din Coreea de Nord, inconfundabila capitală a statului de drept global.

Sigur, întrebarea de bază e: de ce trebuia un referendum pentru a decide o chestiune atât de complicată? Pentru cine ține cont și de Marea Britanie în chestiunea referendumului din Marea Britanie, răspunsul e: pentru că suveranitatea britanică e vie, nu e tribală, ci juridică și, deci, în conflict cu proiectul unui superstat european care șterge suveranitățile naționale. Dar asta ține de istorie și de drept. Partea care a făcut din referendum un spectacol nedemn și antidemocratic ține, dimpotrivă, de ignoranța și de aroganța generațiilor care cred că lumea e aici pentru a le oferi satisfacții și loc de joacă.

Keep calm and listen to the People!

Problema Uniunii Europene nu e Marea Britanie, ci Uniunea Europeană. Cu tot cu ministrul de externe german, care, speriat că i-ar putea deranja pe ruşi, încearcă, în mod repetat, să pună pâslari trupelor NATO din Polonia. De aici întrebarea: ce e mai rău? Să iasă britanicii, sau să intre ruşii? Răspunsul trebuie să vină în germană, iar tăcerea în franceză.

După salba de atentate adusă în dar de refugiații primiți sub edict german și după o salbă încă și mai amplă de ezitări în fața Rusiei, UE riscă un auto-șah mat. Neajunsul acestui șah mat dat albului de alb cu piesele negre e că nu poate fi înțeles de un învins care se crede învingător. De fapt, lucrurile sunt simple. Doar timpul, stima de sine dusă dincolo de luciditate și un Everest birocratic dau aparența unei complicații periculoase.

Timpul a întins cursa în care Continentul a pășit de fiecare dată, fără ezitare. Altfel spus, lăsat de capul lui, Continentul a luat-o, iar, razna și a găsit calea care duce de la ideal la utopie. Proiectul european a încetat să mai fie suma relațiilor între vecini care se înțeleg pe baza culturii comune și a devenit suma bârfelor purtate de subalternii aceluiași *über*-șef.

Pentru britanici, proiectul european a fost, mereu, o zonă de liber schimb. Uniunea Europeană nu poate spune că n-a fost avertizată. De mai bine de treizeci de ani, britanicii repetă unul și același lucru: dacă vă apucați de un superstat, nu contați pe noi! Rădăcinile istorice ale referendumului care a scos

Regatul Unit din UE, în ziua de 23 iunie 2016, sunt de găsit în oroarea britanicilor față de un continent transformat în bloc și tutelat de o ideologie și de o putere dominantă. Britanicii au salvat de două ori Europa de la masificare, în 1815 și în 1945. După o logică istorică neabătută, apariția unui nou bloc dirijist și dominant pe Continent a fost, încă o dată, respinsă de britanici. De data asta, la urna de vot. Decizia adusă de referendumul britanic nu e o toană sau un act de vandalism. Da, prim-ministrul David Cameron a făcut calcule politice greșite și mărunte, dar a trezit istoria și a fost măturat de suflu.

Mai departe, a lucrat euro-stima de sine dusă dincolo de rațiune. Produsul ei e ceva ce se numește consens european. În punctele ei cheie, această formă de autosupraevaluare e o dogmă debilă, dar seducătoare. Ea a încurajat, cu premeditare, confuzia între Uniunea Europeană și Europa. UE=E. Așa a fost anihilată evidența după care UE nu poate fi decât forma actuală și perfectibilă de organizare a unei mari părți a Europei. Mitologia UE a indus impresia că UE e realitatea însăși. Că e trecutul și viitorul Europei. Că nu există viață și șanse în afara UE. Că există doar supunere, și nici un fel de recurs. Că orice observație sau unghi critic e o blasfemie urcată din adâncimi barbare. Grecii numeau asta *hybris* – sfidarea care își nenorocește purtătorii. Mai nou, Donald Tusk, președintele Consiliului European și polonez încercat de comunism, i-a spus „aventură utopică".

În Vest, consensul european a devenit *cool* pentru generațiile postbelice crescute la adăpostul prosperității. Copiii din *flower-power* ai Europei au fost învățați că prosperitatea și pacea au fost aduse de o escadrilă de berze UE. Bineînțeles, UE a avut grijă să nu informeze că miracolul european postbelic a fost gestionat de UE, dar asta numai pentru că zisul miracol a fost finanțat de Planul Marshall și apărat de NATO.

În Est, subdezvoltarea și frica de ruși au asigurat preluarea necondiționată a efectelor integrării europene, chiar și când asta a însemnat o extracție masivă de forță de muncă și profit pe piața de consum. Dar asta e mai puțin important. Adevărul e că fără UE România ar fi fost tinda murdară de la intrarea în bordeiul moldovenesc de la intrarea în bordelul rusesc.

În Marea Britanie, consensul european s-a izbit de o insulă de nucă tare. Nu poți reformula definiția libertății și nu poți da lecții de democrație celor ce le-au inventat și le-au dăruit Europei. Rezultatul referendumului e răspunsul unei națiuni care nu și-a uitat suveranitatea. Spre deosebire de ce știm de la națiuni care obișnuiesc să-și dea foc într-o orgie de drapele și folclor, suveranitatea britanică nu e tribală, ci legală. S-a spus că Marea Britanie e o dictatură parlamentară. Întocmai. În lipsa unei constituții scrise, britanicii folosesc formula: constituția e tot ce decide Parlamentul și e agreat de Coroană. Din clipa în care UE a renunțat la ideea unei Europe de colaborări suverane și a devenit un moloh care face legea în toate statele membre, ciocnirea era inevitabilă.

Însă împotrivirea britanică nu e o afacere insulară. E parte a unei revolte panoccidentale împotriva establishmentului, a orânduirii elitare, a ciocoimii VIP. După 2008, căderea economiilor a fost urmată de opt ani de expertize și remedii inepte. Până și copiii șomeri ai șomerilor știu că ideea de a lega prin euro Sudul neproductiv de Nordul hiperproductiv a distrus Sudul și a îndestulat Germania. A se compara: șomaj 5% în Germania și 25% în Grecia, Italia și Spania. Aici, Germania a uitat, sau a înțeles într-un fel cu totul aparte, să fie europeană. Berlinul nu s-a clintit de mila Sudului și a avut doar grija exporturilor. Evident, în interesul cetățenilor germani. Când, însă, Marea Britanie face același lucru, ascultând verdictul propriilor cetățeni, vorbim de naționalism și înapoiere. Logică subtilă!

Un fiasco își cheamă întotdeauna rudele la masă. După căderea Sudului prin euro, a venit Ucraina. În doar câteva săptămâni, UE a fost tăvălită cu degetul mic de Putin. Superba diplomaţie europeană s-a retras scheunând a compromis. După un an, în 2015, a început marele asalt al migranților. Cancelarul Merkel a suspendat gravitația și a capitulat, cu senzația că a semnat actul de fondare a raiului. Ulterior, Comisia Europeană a explicat statelor membre ale UE care n-au avut revelația Merkel ce au voie și ce n-au voie să facă pe teritoriul lor, cu granițele lor și cu alcătuirea neamului lor.

La un loc, aceste eșecuri și sfidări succesive au convins un public larg și nu mai puțin european că elitele au ieșit din realitate. Că nu știu și nu pot să ia decizii în acord cu realitatea prezentă. Confreria globală a supertehnicienilor și a marilor instituții, de la FMI la NATO și UE, s-a compromis și delegitimat. Națiunile au aflat că sunt singure. Singure cu trecutul, tradiția și cultura lor. Societățile s-au retras din contractul neonorat de establishment și au ripostat, la fiecare rând de alegeri, cu partide populiste și idei recuperate din bunul simț al vremurilor trecute. Dintr-odată, democrația a devenit neconvenabilă pentru elite.

Rezultatul referendumului britanic e prezentat ca un act de trădare. Ceva asemănător cu o Transilvanie care se rupe de națiunea română. Serios? Marea Britanie nu se putea rupe de națiunea europeană, dintr-un motiv elementar. Așa ceva nu există, oricâte sesiuni de euro-voodoo s-ar organiza la Bruxelles. În plus, teritorial și cultural, din Europa nu se poate ieși. Dar asta numai pentru cei ce pot face față confuziei UE=E.

UE și corul de presă asociat au reușit să creeze legenda după care, odată plecată, Marea Britanie se va dezmembra, în aplauzele dlui Juncker. Legenda trebuie dată la verificat.

Scoția nu va pleca din Marea Britanie, pentru că demagogii care fac acum zgomot sunt fericiți să trăiască din lozinci

naționaliste și bani de la bugetul britanic. Dacă Scoția pleacă, se duc și banii, iar demagogii vor trebui să guverneze cu adevărat. Apostolii naționaliști scoțieni știu bine trei lucruri pe care nu se îndură să le anunțe public: exportul de whiskey nu poate ține trează economia, în UE nu se intră pe bază de prezență la ghișeu, iar saltul Scoției în UE va însemna saltul în brațele dlui Scheuble – cunoscut de un cap la al altul al Europei sub mult mai ușor pronunțabilul nume de Attila al finanțelor. Și atunci Scoția va afla, cu adevărat, ce-i aia austeritate. Nu cumva e mai comod în Regatul Unit, veșnic finanțator și țap ispășitor?

Ideea după care Irlanda de Nord se va uni cu Irlanda n-a fost niciodată rostită în Irlanda de Nord. Cine vrea așa ceva nu știe nimic despre cazanul cu furii irlandeze și crede că un război civil seamănă cu propria-i ecranizare. Trecem.

La fel de nătoadă e supoziția după care, părăsind Uniunea, Marea Britanie se preschimbă într-o națiune nedemocratică. Așa e! În urma mărilor ce seacă rămâne un strat gros de zahăr. Dar străinii? În primul rând, sutele de mii de români care muncesc în Marea Britanie.

Ipoteza după care Londra a rezervat, deja, trenuri și vapoare pentru deportări vine dintr-un folclor de presă iresponsabil. E loc destul pentru români în Marea Britanie și, cu o expresie anglo-franceză, *business* berechet. Britanicii care s-au bătut pentru a ieși din UE n-au cerut stoparea migrației. Au cerut migrație controlată, după modelul Statelor Unite, care au practicat numai așa ceva, dar, de când cu glumețul Barack Obama, cer altora să nu facă așa ceva. Așadar, cine e în e în. Cine vrea să vină trebuie să sune la ușă.

UE a pornit greșit a doua zi după referendumul britanic. În prima ei declarație, cancelarul Merkel a vorbit de „continuarea procesului de unificare". Interesantă povață: ai pierdut un picior? nu pregeta! îl poți pierde și pe celălalt! Și, ca să treacă de la vorbe la fapte, cancelarul german a chemat la raport și dis-

cuții post-britanice șase state super-membre ale UE. La Berlin, nu la Bruxelles. Restul de 21 pot sta acasă, în frunte cu Estul, care nu trebuie ajutat să se bage în seamă.

Măcar cancelarul Merkel a știut să ceară, în declarații ulterioare, echilibru și reținere față de britanici. În schimb, abia întors din Rusia, Jean-Claude Juncker cel Cumplit a cerut o pedeapsă exemplară. Martiriul britanic trebuie să aibă loc în văzul statelor membre care ar fi tentate de divorț. Vrea neapărat UE să dea impresia că e o închisoare care pedepsește familie evadaților?

Pe termen scurt, britanicii vor avea, oricum, de suferit. Divorțurile sunt traumatice. Pe termen mediu, Marea Britanie va dovedi că poate ține insula la suprafață. Atlanticul e prietenos. După care va veni rândul UE să-și rezolve problemele. Fără bun-simț uman și asistență divină, va fi imposibil.

Până la urmă, britanicii n-au făcut altceva decât să dea un vot de încredere în Marea Britanie. E ceva în neregulă? Când 17 milioane de oameni îți spun că te-ai îmbătat cu propriile iluzii, e bine să te duci la culcare, cu urechile larg deschise. Chiar dacă te numești UE. Morala e simplă: *Keep calm and listen to the People!*

Veri buni ai marțienilor

În ciuda unui număr considerabil de opinii contrare, tot mai multă lume începe să descopere, odată cu referendumul din iunie 2016, că Anglia e o insulă. Sigur, o insulă care a cucerit mările și a controlat lumea, dar, până la urmă, o insulă. Și cu asta geografia se poate retrage. Căci insularitatea geografică e notabilă doar în măsura în care a favorizat insularitatea structurală a lumii britanice.

La doar 30 de kilometri de Calais, britanicii sunt diferiți. Uneori, cu totul diferiți. Situația e amplă, deși pare simplă: cineva e altfel, dar asta se poate trata. Nu e deloc așa. Căci separația engleză e înconjurată de similaritate. Mai corect spus: o civilizație distinctă, ca britanismul, nu pare distinctă pentru că a dat lumii o mare parte a formelor de viață moderne.

În capul discuției tronează, pe merit, engleza ca mijloc de comunicare și conviețuire de proporții globale. După război, în mai puțin de cincizeci de ani de expansiune, engleza a devenit prima formulă de comunicare unificată de la latină încoace și ultima înainte de Facebook. Seria continuă cu tehnologia de primă ștanță postfeudală a Revoluției Industriale. În paralel, explozia sporturilor și a jocurilor moderne de extracție britanică a impus convingător, chiar acolo unde capitalismul a fost contrat de rezistențe socialiste, spiritul global pro-competiție. Tot Anglia a fondat noua religie a *entertainment*-ului, amplificată ulterior de Hollywood. În sfârșit, explozia neîncheiată a muzicii

și culturii pop britanice a modelat, de la Londra la Tașkent, toate generațiile post-'60.

Însumarea acestor valuri de culturalizare și reculturalizare a avut un efect curios: Marea Britanie s-a lărgit atât de mult, încât a devenit invizibilă. O lume saturată de influențe britanice a dezvoltat, explicabil, o miopie agresivă la specificitate. În aceste condiții, lumea e surprinsă și chiar consternată. Așa-zisa despărțire de Europa pare de neînțeles: ce i-a apucat pe englezi? De unde și până unde divorțul? De cele mai multe ori, explicațiile dau vina pe ingratitudine, resentiment, încăpățânare și alte forme de negativism primar. E nedrept. Englezii nu sunt sau nu mai sunt lumina lumii, dar asta nu înseamnă că au regresat în naționalism gol. Englezii sunt, pur și simplu, altfel, iar noi am încetat să înțelegem asta de ceva timp.

Diferența engleză nu vine din pitoresc, deși nimic nu poate diminua faimoasa și, adesea, nedigerabila excentricitate britanică. Deosebirea vine din tradiții, instituții și principii.

Mai întâi, sistemul legal e diferit. Mai clar spus, lucrurile care fac legea în Anglia nu sunt lucrurile care fac legea pe Continent. Legea și dreptatea anglo-galeză (căci acesta e teritoriul de validitate al dreptului și legislației parlamentare britanice) se nasc din precedent. Continentul se sprijină, dimpotrivă, pe un generator normativ. Cu alte cuvinte și forțând termenii, în Anglia legea e pragmatică, pe Continent e birocratică. În Anglia, faptele țes legea, pe Continent legea e o consecință de sistem scriptural. De altfel, englezii redactează puțin. Nimeni n-a găsit necesară o constituție scrisă. Dar Anglia are o constituție. Deosebirea e că pe Continent constituția stabilește, explicit, regulile mari, iar în Anglia constituția e rezultatul necodificat al raporturilor între puterea de stat și cetățeni. O definiție deja invocată în paginile de mai sus rezumă constituția britanică în felul următor: legea e tot ce hotărăște Parlamentul prin voința Coroanei. Formula e mai ușor de înțeles decât pare. Sursele

puterii sunt, în istoria și tradiţia britanică, Parlamentul și Coroana. Coroana a pierdut lupta, dar rămâne, instituţional, în picioare. Parlamentul legiferează, iar Coroana autentifică sau agreează. Produsul e legea, care nu poate fi atacată sau abolită de nimeni, cu excepţia Parlamentului. S-a spus că Marea Britanie e o dictatură parlamentară. Eticheta e funcţional corectă. Când vorbesc de suveranitate, englezii subînţeleg suveranitatea parlamentară. Formula dă principala sursă de conflict cu filozofia politică și juridică a UE.

Legislaţia UE primează în faţa legislaţiei britanice și, în acest fel, încalcă suveranitatea – principiul politic fundamental al Marii Britanii. Adevărat, parlamentul britanic însuși a acceptat această limitare de suveranitate, dar contradicţia e vie. În 1973, la data admiterii, Marea Britanie nu a fost primită în UE (care nu exista), ci într-o Comunitate Europeană incomparabil mai suplă și mai puţin centralizată. Oricum, chiar în aceste condiţii, din 1973, după referendumul și după legea care au trimis naţiunea în Comunitatea Europeană, o parte însemnată a politicienilor și a societăţii britanice a cerut, fără încetare, refacerea suveranităţii parlamentare, adică a suveranităţii naţionale. Iar asta înseamnă despărţirea de UE.

Marea discordie constituţională care opune Marea Britanie și UE continuă cu alte inadecvări de structură. Sistemul de proprietate, în special imobiliară și funciară, e diferit. Sistemul de credit e diferit. Sistemul educaţional e diferit. Sistemul de apărare e diferit. Iar diferit nu înseamnă un pic altfel. Diferenţa vine dintr-o deosebire profundă de gândire și de percepţie a realităţii care explică, deși nu justifică, și neînchipuita oroare a așa-zisei bucătării englezești. Până și noţiunile de frig, cald, dulce și sărat înseamnă, în Anglia, altceva decât pe Continent. În viaţa cotidiană și în obișnuinţele cele mai mărunte englezii pot părea sălbatici și insensibili. Faimosul sânge-rece englezesc e, de

pildă, o realitate care poate atinge cote stupide. Dar asta nu înseamnă că englezii sunt frați buni cu marțienii. Sunt veri.

În interiorul culturii britanice se bat și se zbat două curente contrare: forța propriilor instituții și influențele externe. Disputa e veche. Noutatea dramatică e că, în ultimii 20-30 de ani, urmând o deplasare globală, o parte importantă a elitelor politice, artistice și media s-a separat și s-a alăturat rețetei Bruxelles. Acest grup educator are o forță formidabilă și încearcă să impună propria cultură, eliminând parțial esența istorică a Marii Britanii. Mijloacele folosite de tabăra pro-UE înaintea referendumului din 23 iunie au amintit prea des de o fabrică de panică, după cum zicerile taberei care a militat pentru despărțirea de UE s-au scufundat, prea des, în mistica provincială a britanismului pur. Referendumul a adus victoria refuznicilor sau, mai corect, a suveraniștilor. Dar asta nu va rezolva diferența și nu va stinge conflictul. Se discută mai puțin sau aproape deloc ce se întâmplă de cealaltă parte a Canalului Mânecii, de la Calais spre est, în sânul convingerilor și certitudinilor continentale, contrate de desprinderea britanică. O zicere destul de cunoscută spune că englezii primesc apariția ceții cu observația: Continentul e izolat! S-ar prea putea ca mersul istoriei să dea dreptate acestui meteo-aforism.

Ultimul loc de joacă

Dacă tot e adevărat că greșelile se plătesc, e bine să te prezinți cu bani potriviți la casă. Dar asta presupune că știi să numeri și că ai curajul s-o faci. Nu e cazul Uniunii Europene. De fapt, nu e cazul unei lumi care își stimează erorile, în chiar clipa în care e răpusă de ele. Adevărul n-a fost niciodată mai necesar și mai detestat. În consecință, marele eșec al Uniunii Europene la referendumul din Marea Britanie merge înainte, susținut de o galerie care își încurajează frenetic rateul și, prin asta, sfârșitul.

Așadar, să începem cu sfârșitul, pentru a da de început. După uppercutul încasat pe 23 iunie 2016, concluzia șic e că soarta Marii Britanii și a Europei a încăput pe mâna a 17 milioane de huligani. „PSD-iștii englezi!" – a strigat cineva care crede că așa răcnesc gentlemanii. Prima eroare e aici și vine dintr-o miopie care a impus o numărătoare foarte parțială.

Ce facem cu alte zeci de milioane de huligani răspândiți în Franța, Germania, Olanda, Italia, Cehia, Austria, Finlanda? Ce sens au toți acești oameni de nevăzut pentru europenii deștepți care, de astă dată, refuză să mai fie paneuropeni? Să ne venim în fire și să dăm de știre: huliganismul e o boală britanică doar în fotbal, unde a fost subcontractat fanilor purtători de bâtă, bere și drapel. În viața societăților europene, vorbim de cu totul altceva: de o revoltă împotriva formelor de viață prescrise de sus. Și cu asta intrăm în subiect. Ar trebui să-l înțelegem bine. Altul nu va mai fi.

Există un norod european mult mai numeros şi mai sensibil decât îşi închipuie elitele summitarde, popimea tehnocrată şi dăscălimea ONG-istă a Europei. Această mulţime, compusă din needucaţi, adică oameni cu totul altfel educaţi decât spălații pe creier cu produse dogmatice aprobate, e neliniştită. Disperată – ca un condamnat care aude dulgherii bocănind la eşafod şi ştie că nu mai e mult până în zori. Toată această masă a fost exclusă de planurile care croiesc forme de viaţă noi, în care e loc doar pentru marii amici ai binelui şi progresului. Or, după un amar de tăcere impusă, referendumul din Marea Britanie a dat dreptul la cuvânt acestor oameni încă vii, cu drept de vot și destin.

Când rezultatul referendumului a ajuns la Bruxelles, replica a scos la iveală un volum deprimant de panică şi laşitate: sunteţi rasiști, prefascişti şi nesfârşit de proşti! Autorii acestei replici ruşinoase pentru spiritul european nu trebuie iertați, dar trebuie, la rândul lor, înțeleși: au aflat că progresul din mica lor fabulă de uz personal nu e ireversibil şi că istoria nu e obligată să fie de partea lor. Dar astea sunt complicațiile intime ale bovarismului european. Mai important e altceva: cum am ajuns aici?

Simplu: nesocotind realitatea şi ignorând natura umană. Şi mai simplu: prin utopie. Care se împarte în două direcţii de măturat adevărul. Prima e construcţia migăloasă şi neabătută a unui superstat european. Edict cu edict și trufie cu trufie, aparatul central european a dislocat suveranitatea parlamentară, sistemele juridice, moneda şi frontierele naţionale. Cu timpul, națiunile au rămas fără aer. Popoarele Europei au început să înțeleagă că tot ce le rămâne e să primească botezul unei religii alandala în care binele de limbă germană şi profit francez joacă alternativ pe Dumnezeu şi pe Satana. Centralismul luminat european a lăsat mase enorme de oameni să orbecăie în arbitrar şi necunoscut.

A doua direcție impusă de utopie e migrația. Adevărul e scris cu litere cât lumea și trebuie rostit: migrația necontrolată e o nenorocire. Am spus necontrolată. Am spus exact ce spun și simt atâția europeni înlocuiți peste noapte de alți europeni aduși pe salarii mici, dar nu mai mici decât salariile de acasă.

Există un tabu care oprește orice cuvânt critic dacă e vorba de „cei trei milioane", de diaspora românească aflată la muncă în UE. Ei bine, nu! Migrația românească nu e un motiv de mândrie națională sau de consolare economică. Migrația românilor plecați la muncă multă cu brațele sau cu capul are un singur înțeles și o singură explicație: România e un stat eșuat care se ușurează de surplus. România și Polonia, Bulgaria și Lituania au căzut de mult într-un echilibru falimentar care exportă forță de muncă și păstrează acasă o ruină ce nu poate schimba nimic.

Mutarea nesăbuită care a livrat milioane de est-europeni, în numele libertății de mișcare pe piața muncii, produce probleme la ambele capete. În Vest – un resentiment surd. În Est – o miriște în care nu prinde nici o sământă.

Cum nu era de ajuns, Uniunea Europeană a sucombat în fața marelui val migrator afro-asiatic. Problema nu e, așa cum s-ar crede, numărul. Problema e declarația de capitulare rostită, în numele Europei, de cancelarul german Merkel. În august 2015, cancelarul german a anunțat deschiderea porților. Amestecul popoarelor și culturilor a primit dreptul la haos. Cu același prilej, cancelarul Merkel a declarat nulă identitatea europeană, de la Manchester la Atena. Din acel moment, referendumul din Marea Britanie a fost pierdut. Așa cum va fi pierdut orice referendum european, cu excepția celor organizate în interiorul cancelariei germane și între amicii dlui Juncker. Revolta națiunilor era inevitabilă. Gradul de școlarizare al alegătorilor și intrigile sângeroase din interiorul Partidului Conser-

vator britanic sunt doar mărunțișul aluvionar care însoțește curentele mari.

Cine va avea curajul să privească, o clipă, tragedia în ochi va înțelege că spasmul care a cuprins Europa e biciuit de amintirea britanică a democrației și de căderea europeană a demografiei.

Extincția societăților și culturii europene nu mai e o ipoteză sinistră. E o direcție matematic dictată de căderea natalității în Germania, Franța, Benelux, Scandinavia dar și în sud-estul european, care a pus la dispoziția Vestului ultima rezervă de populație. Temerea Marii Britanii, care stă de pe o rată demografică încă viabilă, e că, în mai puțin de zece ani, valul migrator afro-asiatic va fi înzestrat de Germania și Franța cu un pașaport european. Canalul Mânecii va fi penetrat. O Mare Britanie membră UE nu va putea mişca nici măcar degetul care apasă trăgaciul armei de la tâmplă. În secret și la nivel de masă, Marea Britanie nu are încredere într-o Germanie îngenuncheată de etica vinovăției şi de o foame demografică fără saț.

Mulți oameni cumsecade s-au refugiat în ideea după care reacția britanică e o eroare dictată de ignoranță. De aici convingerea că, dacă ar fi pus mâna să citească în metrou Tratatul de la Lisabona, britanicii de rând ar fi votat pro-UE. Păcat că recomandarea a venit abia după referendumul pierdut de doctorii în legislație europeană. Oricum, acuzația de ignoranță e o calomnie măruntă. Reacția britanică e mult mai profundă și mult peste problemele de *acquis communautaire* (pentru a face loc unei vorbe franțuzești trecute prin pesmet scolastic) Reacția britanică a fost generată de cea mai gravă teamă din câte sunt pe lume: teama de stingerea propriei culturi.

Europenii de toate felurile au motive să trăiască același fior. Europa își pregătește demisia, cu mandat demografic german și francez. Oficial, minoritatea musulmană a atins 5,8% în Germania și 7,5% în Franța. Neoficial și previzibil, procentele aleargă spre 10%. Europa cade, dar acest detaliu e anatema la

Bruxelles, loc dominat de o atmosferă cehoviană, cu scene de aristocrație retrasă la moșie, unde se felicită în pauzele seratelor de muzică de cameră.

Socoteala de bază scapă unei elite orbite de utopie. Ea spune că, în condiții de migrație liberă, UE nu poate fi stabilă decât dacă are sisteme de asistență socială la fel de bogate sau de sărace în fiecare stat membru. Și mai departe: în condiții de migrație liberă, dar cu sisteme de asistență socială inegale, de la opulent la mizer, Uniunea Europeană nu rezistă. Mai devreme sau și mai devreme, statele suprasolicitate de cheltuieli se vor stinge, se vor retrage sau vor dezerta.

Și, în fața acestei situații premortuare, care e ideea de geniu a UE? Încă un summit? Și mai multă Europă? Până n-o mai rămânea deloc? – vorba cântecului de aniversare și beție. Reacția sleită de după referendumul britanic spune că Germania e un hegemon nepregătit. Dacă vrea să facă, totuși, ceva pentru Europa, Uniunea Europeană trebuie să respecte cultura și viața zecilor de milioane care se simt desființați de meniul utopic al elitelor.

Politica, inclusiv politica europeană, nu poate miza pe militanți *cool* și grupuri de fani tineri, spre a exclude temeiurile de viață ale omului comun. Argumentul celor ce vor UE fără discuții și corecții stă, în prea mare măsură, pe ceva care se cheamă *coffee culture*, turism recreațional și graffiti de aeroport.

Dacă e doar atât, Europa e mică, amuzantă și perdantă. E o mașină nichelată care secretă indiferența perfectă față de propria cultură. Ce e aia? E să știi că mama și tata nu sunt singurii tăi părinți. Generația euro-hip nu vede și nu înțelege tragedia din jur. Treaba ei! Dar, în acest caz, ar trebui să-și găsească alt loc de joacă. Ultimul.

Umanitatea e supraevaluată

Din motive care ne privesc până în străfundul sufletului și ne așază, pe două rânduri, la coada la nebunie, respectiv sinucidere, Fidel Castro o duce bine postum. Castro a ajuns unde trebuie. Plecat dintre noi pe 25 noiembrie 2016, singurul cubanez nesubordonat lui Fidel Castro a citit satisfăcut inscripția cu care a fost așteptat la noul loc de muncă: *Bienvenido al Infierno!* Desigur, Castro a apucat să vadă cu coada ochiului ce a lăsat în urmă, pe pământ. Zile și săptămâni în șir, crema făcătorilor de bine occidentali l-a plâns și l-a invocat, în numele unui viitor just și social.

Să fii petrecut pe ultimul drum de mari lumini ale lumii și de bocetul lor distins, după o viață de crimă și minciună; să poți trage linie peste munți de cadavre, în aplauzele invidioase ale democraților; să ţii zece milioane de oameni cu doi dolari pe lună și discursuri săptămânale de cinci ore; să împuști zeci de mii de nefericiţi prin subsoluri de pușcării și, pentru toate astea, să te alegi cu recunoștința oamenilor de stat pe care ai fi fost gata să îi trimiţi în lagăr! Ei, bine, dacă lucrurile stau așa, ai tot dreptul să îţi aprinzi o havană cu o filă din Constituţia Statelor Unite şi să îţi spui în barbă, destul de discret pentru a fi auzit de Talpa Iadului: umanitatea e supraevaluată!

Viaţa după Castro a început cu elogiul unui hipster care pozează suspect de des în chiloţi de sport, emoţionează liceene *and I was like wow!*, prestează *selfie*-uri ca un struţ scăpat la

nunta patronului Nikon şi o face, în rest, pe prim-ministrul Canadei.

Tovarăşi, are cuvântul Justin Trudeau, prim-ministrul Canadei! Citām: „Fidel Castro a avut cel mai lung mandat de preşedinte din istoria Cubei. Și-a slujit poporul aproape jumătate de veac. A fost un revoluționar şi orator legendar. Și admiratorii, şi adversarii îi recunosc abnegația şi dragostea pentru poporul cubanez. A fost o onoare pentru mine să îl cunosc" (aplauze prelungite, se scandează: Castró şi Trudeau/ Exploatatorii încotro?).

Marele bărbat de stat canadian e prost ca noaptea polară. Sau poate nu? Căci, în ciuda condițiilor neprielnice de pe parcursul nopții amintite, mai multe personaje magnifice s-au alăturat sesiunii corale deschise de Trudeau, În rolurile principale: Barack Obama, jucăria favorită a lui Putin, Jean-Claude Juncker, mai-mare peste Comisia Europeană, de mult decis să dea cu stânga în dreapta până o rămâne numai stânga, şi Federica Mogherini, şefă a politicii externe a UE şi fostă membră cotizantă a Tineretului Comunist Italian. Toți şi atâția alții au găsit cuvintele, ambiguitățile, eufemismele şi subînțelesurile care le-au permis să strecoare un adio tovărăşesc, încărcat de emoție revoluționară şi regret militant.

Între formulele culese din bazinul de şerpării oratorice, merită menționate expresii ca „figură istorică", „luptător pentru echitate", „cel ce a schimbat destinul țării" şi alte ziceri care se revendică de la marele aforism al lui Stalin: nu poți face omletă fără să spargi ouăle! Fireşte, Stalin avea dreptate şi aici. Deşi nu e clar de ce anume doritorul de omletă trebuie să dea cu ouăle de pereți. Singura abatere masivă de la linia progresistă a democraților care oftează pofticios la marginea tiraniei a venit de la Donald Trump. Preşedintele ales (fără aprobarea stângii şi fără contribuția dezinteresată a filantropului Soros) a vorbit de plutoane de execuție, închisori şi dictatură. Dar asta nu

face decât să arate că Trump e mai reacționar decât se știa și mai fascist decât se credea.

Cine se miră a jucat mult fotbal la școală. După ce a pus căluș profesorului de istorie și l-a așezat în poartă.

Povestea admirației occidentale pentru tiranie e veche și transmisibilă cum numai blestemele și bolile genetice sunt. Înainte de Castro, adorația Occidentului s-a așezat la picioarele lui Stalin, l-a venerat pe Mao, l-a justificat demn pe Pol Pot și s-a prosternat în fața lui Khomeini. Politicieni, scriitori, artiști și universitari sătui de farsa libertății au luat lumină din gulaguri, din temnițe, din scrierile așternute de clasicii demenței și au adus-o în Occident, pentru a o împărți asupriților.

De fiecare dată, revoluțiile cântate de stânga occidentală s-au terminat sub ghilotină, între ghețurile Siberiei, cu un glonț în ceafă sau în sclavia îngăduită celor cruțați. Ei, și? De fiecare dată, crima și oroarea au întărit credința și au îndulcit osanalele, între apostolii occidentali ai revoluției universale. Trilurile progresiste stârnite de dispariția lui Castro sunt rodul a zeci de ani de îndoctrinare și resentiment, absorbite între o raită la *supermarket* și o vacanță în Toscana. Cea mai nouă generație de salvatori și făcători de bine a fost școlită temeinic de inițiatori, de cei ce au văzut cadavrele umflate de foame ale ucrainenilor anihilați de Stalin și au spus că așa arată îngrășămintele prielnice Revoluției.

Cum de nu s-a dezlegat blestemul, oricât de înalte ororile? Cum de trăiește orbirea, oricare ar fi veacul? De ce nimic nu poate opri nebunia care urcă și azi, la plecarea lui Castro, din atâtea și atâtea pântece îndestulate, minți mobilate și limbi ascuțite?

Cunoaștem răspunsul, și îl cunoaștem degeaba. Cât va fi lumea și cât ne va trebui până să îi venim de hac, vom fi bântuiți, urmăriți și instigați de o boală fără leac. De credința în datoria de a răsturna mersul vieții și de a reface umanitatea în

jurul unui ideal revoluționar. Există două Geneze, și una din ele a născut răul. Există doi demiurgi, și unul din ei a poruncit omului să nu aibă odihnă până nu pune capăt creației Celui Dintâi.

Suntem, din nou, gata. Suntem pregătiți, iar, să așezăm lumea sub o ideologie unică, sub ideea după care trebuie să existe o singură idee. Totul e copt. Progresul dănțuiește, iar, mână în mână cu ura pentru cei ce nu se alătură cultului.

Întrebarea, singura și ultima întrebare adevărată e: cine îi apără pe tineri? Pe cei ce n-au cunoscut comunismul în Vest și, mai nou, pe cei ce nu l-au apucat în Est. Handicapul e uriaș. S-a spus că, până la urmă, comunismul nu poate fi înțeles decât de oamenii care l-au trăit și de oamenii care îi înțeleg pe cei ce l-au trăit. Așa e. Dar nu trebuie uitat că au existat minți care au înțeles, din timp, Ideea Unică și fanatismul vremurilor viitoare. De pildă, doi ruși. Primul a vorbit, pe la 1840, de „Suflete moarte". Celălalt i-a numit, după încă 30 de ani, „Demonii". Cu ei citiți și fără tricoul cu Che Guevara, mai e o șansă. Dar încercarea trebuie pornită de la convingerea umilă că umanitatea e supraevaluată.

Cine suntem?

Să observăm, cât mai avem ce: națiunile occidentale au pornit revolta împotriva lumii de deasupra. Știrea a căzut prizonieră imediat după naștere și e târâtă de mediile de informare sub un titlu care arată că există loc de cazare pentru nuci în perete: gloata extremistă atacă democrația! În spatele acestei lozinci care distinge între plebe și iluminați, spumegă un amestec de aroganță și iritare boierească. Unde e deranjul? Ei, bine, necazul e că o mulțime neatentă la modă continuă să înțeleagă definiția libertății în termenii care i-au dat numele. Asta înseamnă dreptul de a decide cum îți curge viața, fără indicații de la guvern. Înseamnă să nu accepți să ți se spună cu cine trebuie să te învecinezi în țară și în cartier. Să crezi că legea e nu numai oarbă, dar are și o boală de piele care respinge culoarea. Și încă atâtea alte detalii nesuferite, fără de care viața e arta de a te conforma în fiecare dimineață.

Revolta a țâșnit cu cea mai mare putere în Marea Britanie și în Statele Unite. Pentru că Trump și Brexit? Nu. Pentru că gluga pe ochi și pumnul în gură. Revolta a izbucnit exact acolo unde exercițiul libertății e vechi și amintirea lui nu s-a stins. Adevărat, nu iese fum fără foc, dar nici focul nu pornește fără piromani. Elitele care se plâng, azi, de fum s-au transformat, cu timpul, într-o castă autosuficientă care a ajuns să creadă că națiunile pot fi expropriate politic, iar libertatea poate fi rechiziționată.

De o parte și de alta a Atlanticului, politicieni, imperii media și educatori universitari au coagulat și au creat o lume de uz intern. Pe ce baze? Pe votul noului proletariat recoltat din minorități de tot felul, plus generațiile trecute prin aparatul universitar de polizat creiere. După ce a fost concediată politic, fosta societate tradițională a fost trimisă la dospit, în șomaj. Întrebați în China și puneți degetul oriunde pe harta sferică a globalizării. Noua aristocrație internaționalistă a spus „adio, depășiților!" și s-a dispensat de clasele de jos, în numele concurenței libere și al diversității înflorate. Sigur, nu chiar în condiții egale. Așa-numita elită și-a dăruit un avantaj: nu e nevoită să trăiască față în față cu consecințele propriilor decizii. Așa s-a nimerit: copiii – la școli scumpe și ferite, casele – în cartiere bine scumpe și bine păzite, dineurile – fără bombe sub masă.

La capătul acestei lungi dislocări, națiunile au devenit perfect inutile. Lumea de circuit global a elitelor s-a trezit pe deplin suficientă. Mai mult, nebunia a fost poftită la masă, pentru că trece drept înțelepciune strategică. L-ați auzit pe John Kerry, pe când era secretar de stat american? *ISIS is on the run!* Probă de sprint? Asta numai dacă te uiți pe lângă camionul de la Nisa, ca să vezi mai bine Olimpiada de la Rio.

Două cauze mari au provocat reacția națională, dar nu naționalistă a societăților occidentale. Mai întâi, dezastrul politicii de migrație. Zeci de ani de migrație fără filtru au culminat cu o avalanșă care a măturat echilibrul vieții în fiecare mare oraș și pe fiecare stradă lăturalnică. Mai puțin în cartierele desemnate ale elitei. Stimulați și sfârtecați de bombe, AKM-uri și topoare, oamenii de rând au cutezat să facă legătura între migrație și terorism, deși recomandarea de sus le cerea să se recunoască rasiști.

A doua cauză e iluzia pieței europene a muncii. Planificatorii au ajuns la concluzia semeață după care ce se poate în Liga Campionilor și în circuitul corporatist se poate și la nivel de masă:

azi la Torino, mâine la Manila, niciodată la Brăila! După logica acestei plăsmuiri, piața europeană a muncii merge cam așa: est-europenii care n-au de muncă acasă se duc la Birmingham, iar șomerii din Birmingham pleacă, a doua zi, la Stuttgart. Parcă lipsește ceva. Și nu e vorba de bilete de avion.

Deciziile care au transformat Occidentul într-un terminal pentru restul lumii n-au luat niciodată în calcul societățile-gazdă. Elitele au presupus că, în fond, e datoria plebei să se ridice la înălțimea utopiei oficiale. Iar plebea a decis că, oricare i-ar fi numele și renumele, nu vrea să dispară la ordin. În fond, revolta din Marea Britanie și Statele Unite are puncte de plecare diferite, dar stă pe aceeași angoasă. La anglo-saxoni: rădăcinile încălcate ale libertății. La francezi: impasul economic fără sfârșit. Și la unii, și la alții: frica de dizolvare a identității. În 2004, Samuel Huntington, un învățat încă accesibil în biblioteci, avertiza că întrebarea care chinuie națiunile occidentale, și deloc elitele, e: cine suntem? Dar Huntington n-a fost niciodată un universitar inclus pe lista aprobaților.

Ce au toate astea cu noi? Să fie la ei! Și, după ce au terminat cu creierul, să se spele și pe cap cu ele! În cazul nostru, s-ar zice așa: lipsa de racordare e o binecuvântare! Până la un punct. De pildă, după părerea activiștilor progresiști, cum dai colțul dinspre Centrul Vechi și o pornești spre Berceni, intri în comuna Neanderthal. Pe acest teritoriu, un cuplu homosexual nu are dreptul la recunoașterea căsătoriei. Ei, și? Înseamnă asta că n-am abolit șerbia, acum mai bine de o sută de ani? Nimic nu ne împiedică să întreținem cele mai solide relații politice cu statele UE și cele mai variate relații sexuale cu cetățenii acestora. Dar ideea după care minoritățile au automat dreptul să stea pe un scaun cu un picior în plus rămâne dincolo de noi. Din acest punct de vedere, nu avem, încă, probleme cu capul.

Problema Estului e altundeva. În marginalizare. Criza de structură a UE a scos la iveală înscrisurile ascunse de pe actele

cu care ne-am luat. Estul n-a fost dorit cu adevărat. Dacă era altfel, n-am fi, acum, în situația de a constata că suma relațiilor reciproce e precară: fonduri europene contra forță de muncă și piață de desfacere. Mai mult, nucleul occidental face pregătiri pripite de decolare. Estul ar urma să rămână o anexă secundară și provincială a grupului euro. Așadar, proiectul de avarie spune că Europa e Germania plus zona euro iar Estul e un teritoriu nealocat sau realocabil.

În inima acestui teritoriu, România riscă să rămână suspendată. Garanțiile de securitate rămân la NATO minus Turcia, iar forța internă la nimeni. Riscăm să fim un stat întâmplător, condus de pramatii contestate de opozanți gomoși.

Pericolul nu s-a stabilit în Occident. E plenar. În vreme ce Occidentul dă faliment politic, noi nu ne putem nici măcar ruina. Am făcut-o deja. Rețeta de redresare ne scapă pentru că e bâlbâită de oameni care nu pricep o iotă de istorie. Singura contribuție activă la redresarea națională are ca regulă de lucru un proverb DNA care spune așa: negustorul cinstit e hoț neprins. Umblăm cu aspiratorul printre ruine. E puțin și mecanic. Mai ales că lumea din jur își pune probleme mari și înțelege prin justiție ceva mult mai larg. Totul. Începând cu supraviețuirea.

Ar fi bine să ne întrebăm: cine suntem? În Europa și în propria țară.

Civilizație, virtute și cădere

Ce s-a întâmplat cu ordinea internațională, cu optimismul colectiv și cu certitudinile democratice de la începutul anilor '90? O regulă discutabilă spune că întrebările de mai sus trebuie urmate de o lungă demonstrație ornamentată bibliografic și cât se poate de lipsită de concluzie.

Una din etapele obligatorii ale zisei demonstrații fără final e o excursie elegiacă pe tema destinului mărunt al odinioară strălucitorului Francis Fukuyama – autorul glorificat și crucificat de propriile concluzii care vesteau, într-un foarte muritor articol din vara lui 1989, „sfârșitul istoriei“ și apoteoza globală a ordinii liberale. S-a scris îndelung și resentimentar despre viața academică a dlui Fukuyama. Și, în mare parte, degeaba. Autorul care schițase planurile paradisului global liberal nu avea nici o vină. Să nu uităm: în momentul apariției textului care vestea biruința definitivă a bunelor idei liberale ale Occidentului, toți eram de acord, absolut de acord și de necontrazis. Istoria însăși consimțise să ne confirme, retrăgându-se umilită în muzee. Toată lumea spera sau, mai bine zis, știa, cu acordurile de pace pe masă și dictaturile la picioare, că absurditatea neobosită a istoriei își găsise sfârșitul, copleșită de binele manifest al democrației. Nimeni nu l-a contrazis, atunci, pe Fukuyama. Pentru că nu avea cu ce și de ce.

Adevărul gol-goluț, privat și de grup e că toată lumea a traversat anii imediat următori lui 1989 cu senzația certă că trăiește „sfârșitul istoriei“. O vreme, am crezut, chiar, că lucrurile merg

de la sine, că istoria se repatriază voluntar și că tot ce ne rămâne în sarcină ține de operații banale, de *service*. Egalitatea și pacea, transparența politică şi libertatea minorităţilor, alegerile libere și dreptul la proprietate fuseseră adoptate, misterios, dar îmbucurător, de restul lumii și nu cereau decât mici intervenții cetățenești, în momente de impas trecător. Un miting înțesat de sloganuri luminoase, o campanie de semnături tumultuoasă, o pichetare răbdătoare, un discurs avântat rostit de vreun lider politic sau o rezoluție generoasă aprobată în aplauzele parlamentului – toate și fiecare în parte erau de ajuns, prea de ajuns. Lumea se schimba, aproape la cerere, sedusă, convertită și luminată de cuvinte, de principii și, în final, de evidența universală a soluției democratice.

Au trecut treizeci de ani de atunci și e cazul să reformulăm, Poate, chiar, să rescriem integral. Cu o condiție: în locul regretelor sau al negației încăpățânate, suntem datori cu un răspuns în care trebuie să încapă și apariția speranței, şi revenirea la supremația istoriei. Și splendida ipoteză de la începutul anilor '90, și deruta îndârjită care agită prezentul.

Răspunsul e vechi, ruginit de vechi și cunoscut: ca întotdeauna, iluzia binelui nu a supraviețuit despărțirii de realitate.

Ca întotdeauna, slujitorii dedicați profesional binelui s-au făcut vinovați de trufie, de hybrisul așternut de greci în calea celor ce îndrăznesc să uite sau să nesocotească mersul istoriei și alcătuirea omului în lume.

Ca întotdeauna, declarația de eliberare a fost ajunsă din urmă și zdrobită de reapariția istoriei.

Pare complicat, dar e dezarmant de simplu. Sigur, adevărul își face loc greu, și nici nu putea fi altfel. În fond, o lume întreagă, cu vocabularul, cu programele și cu experții ei reputați, s-a compromis și, bineînțeles, are totul de pierdut. O lume întreagă, influentă și, încă, așezată în capul mesei, încearcă din toate puterile să dezmintă starea de fapt. Însă, pentru cine vrea

să ştie, cu adevărat, ce s-a întâmplat în mai puțin de treizeci de ani, faptele și ideile, nechibzuințele şi aroganța, ipocrizia şi orbirea sunt, iarăşi, argumentele care explică rătăcirea colectivă.

Ce s-a întâmplat în treizeci de ani poate fi descris, povestit şi repovestit în atâtea feluri. Acum, însă, cu datele pe care le avem la îndemână, povestea spune că lucrurile au mers în felul următor: în lumea occidentală, adică acolo unde s-a născut ipoteza progresului ireversibil, colaborarea umană a căzut. Cetățenia de interes şi operă comună a dispărut. Statul, media şi poporul nu mai aparțin aceleiași țări. Statul administrativ şi mediile de informare, lumea învățată a universităților și mediile artistice, adică toată lumea încredințată, din vreun motiv sau altul, că are căderea de a lumina calea de urmat, au făcut o descoperire uluitoare. Mai bine zis, au generat o realitate nouă, în care mulțimea sau poporul sau suma oamenilor de rând nu mai e necesară sau nu mai contează. Cu alte cuvinte, treptat, dar sigur, lumea conducătoare a cunoaşterii, artelor şi politicii a parcurs distanța care o mai separa de funcția de cler. O amnezie insidioasă a făcut grupuri largi de profesionişti ai ideii politice și ai culturii să uite că lumea democratică presupune tocmai coexistența și colaborarea, consimțământul și acordul. Cu timpul, condițiile prime ale democrației și-au pierdut greutatea și înțelesul. Rând pe rând, sub presiunea științei imbatabile a noului cler, datele genetice ale democrației au fost reevaluate critic și împinse spre margine, sub acuzația de vulgaritate.

Cum a fost posibil așa ceva? O întrebare mult mai nimerită e: şi de ce n-ar fi fost aşa? În definitiv, de atâta timp, toate circumstanțele istorice cântau în strună și recomandau lumii de vârf a Occidentului să se angajeze în această aventură ispititoare și, negreşit, promițătoare de mai bine. În 1945, la sfârșitul războiului, printre ruinele fumegânde ale marilor orașe ale Europei, întruchipările răului fuseseră răpuse. Distrugerea fizică și ideologică a nazismului (dar nu și a comunismul aliat și,

firește, recompensat) lăsase spațiu liber pentru relansarea masivă a unei noi mentalități de grup și a unui nou corp de idei politice. Europa greșise, dar eroarea putea fi înlocuită, din temelii, de o viziune nouă, mântuită de erori și imună la excese tragice. Următorii șaptezeci de ani de pace au confirmat prosper această idee și, mai mult, i-au asigurat infailibilitatea. Lumea politică și intelectuală a Europei de Vest renăscute s-a trezit confirmată cu fiecare nouă zi de pace și succes. Ferită de imixtiunea ideilor adverse, de violență și negație, lumea occidentală a urcat cu gândul acolo unde nu cutezase nimeni: până la presimțirea unui adevăr universal. Nu vechiul universalism al tradiției creștine, ci adevăratul, în sfârșit modernul universalism întemeiat științific, nespus de uman și epurat definitiv de ideologii. Și așa a fost. Pozitiv, ca sub o planificare luminoasă, lumea europeană s-a îndreptat și s-a moderat. Economiile au distribuit tot mai mult și mai multora. Politica s-a adunat la centru. Acord peste acord și consens peste consens, au clădit soluția comună și vădit reușită.

Adevărat, de pe la mijlocul anilor '60 lumea câștigătoare a Occidentului a trebuit să facă față unui frison rebel. Prima generație născută după război s-a întors împotriva părinților, într-o mișcare de protest infantil-năbădăios, romantism adolescentin și poezie umanitară. Generația '68 se dezicea de comoditatea burgheză a succesului. Stalin și Mao făceau figură șic și ocupau înnoitor catedrele universitare. Mai apoi, cu un ultim zvâcnet revoluționar, contestația trecea într-un val terorist de stânga, cu devize și simbolistică delicios proletare, plus suprimări fizice de capitaliști, militari și alți lachei ai imperialismului american. Dar spasmul a fost cumințit rapid, așa cum se cuvine unui scandal intern, într-o familie bună. Rebelii au fost îmbunați și omologați public, pe post de critici de direcție, în universități, mass-media și în noile partide autonome ale ecologismului, independenților și reformismului ONG-ist. Acțiu-

nea directă care contestase eroic puterea, între două reprize de sex liber, o vacanță la Marakesh și o partidă de LSD, fusese pensionată prin promovare. În rest, lumea occidentală a continuat să trăiască activ şi încrezător sub protecția unui clopot continental. Mult în afară, istoria reală și contradictorie era lăsată să zburde și să umple viețile altora. În primul rând în Est, unde națiunile Europei Răsăritene ispășeau sub dictaturi – și pe drept, după gândul nerostit al multor intelectuali apuseni – vina de a fi refuzat sau întârziat joncțiunea cu sensul occidental al progresului istoric. La fel, în afara Europei, acolo unde tiraniile și violența erau, oarecum, de înțeles. Dacă nu chiar de admirat, în calitatea lor subtilă de expresie a unor culturi divergente, exotice și, la o privire tot mai atentă, superioare, prin autenticitate, Occidentului.

În orice caz, consensul occidental a înaintat ferm și motivat, sub încurajarea unei suite interminabile de reușite. Securitatea fără fisură și standardul de viață fără egal au fixat mai bine concluzia după care liderii morali și politici ai Europei găsiseră soluția, iar soluția era tocmai bună de prescris și exportat în toate zările.

Nu au trecut proba două observații, silite să trăiască anonim și fără glas în dezbaterea generală asupra miracolului european. Mai întâi, adevăratul nume al protectorului. Securitatea desăvârşită a Europei nu a fost și nu e garantată de pieptul gol al elitei, ci de forțele NATO, așezate în punctele strategice ale Europei de Vest. Planurile defensive și simulările de front ale forțelor NATO nu s-au schimbat. Pivotul strategic rămâne apărarea Berlinului. De altfel, prea multă lume uită că primul eveniment efectiv al așa numitului Război Rece n-a fost o zi cu lapoviță, ci podul aerian al Berlinului, gigantica operațiune americană care a aprovizionat și ținut în viață Berlinul închis de blocada sovietică.

A doua observație absentă din povestea care deapănă renașterea postbelică a lumii occidentale e numele finanțatorului. În prima lui ipostază, finanțatorul s-a numit Planul Marshall, cu 120 de miliarde de dolari pompate de Statele Unite peste ruinele Europei de Vest. După șocul regenerator și după reinstalarea unei economii fertile, de la mijlocul anilor anilor '70, numele finanțatorului a suferit o ușoară modificare și a devenit: deficitul bugetar. Guvernele occidentale au alunecat lin în practica și convingerea după care generalizarea prosperității poate fi susținută de cheltuieli uriașe angajate pe datorie. Ansamblul comunitar și economic occidental a devenit o coproducție complexă în care arta datoriei camuflate a ajuns politică de stat și sport privat. Cu miniștrii de finanțe în frunte și cu cartea de credit în mână, toată lumea a adoptat credința magică în virtuțile îndatorării permanente. Toate alegerile și toate victoriile electorale au călărit pe promisiuni lejere și pe presupunerea că bugetele sunt, prin definiție, nelimitate.

Cu sau fără cele două observații lipsă la apelul de bună recapitulare istorică, lumea postbelică occidentală a coagulat credibil și a generat destul de repede un acord general tot mai îndepărtat de valorile austere ale tradiției economice anglo-saxone și de etimonul democrației clasice. Avertismentele vizionare n-au lipsit. Încă din 1944, marele economist austriac Friedrich Hayek, publica *Drumul către servitute* și așeza în fruntea cărții un motto în aparență deplasat: „Socialiștilor din toate partidele!". Formula părea născocită de un radical neîngăduitor cu timpurile sau iritat de influența crescândă a colectivismului; cuvintele lui Hayek sesizau, însă, înaintea tuturor, deplasarea generală a lumii occidentale spre ideologia economică și practicile birocratice ale socialismului. Nimic nu l-a confirmat mai riguros pe Hayek decât convergența următorilor patruzeci de ani de dirijism euro-american. Pe continent, Uniunea Europeană a urmat, migălos și credibil, o operă de omogenizare economică

și politică nobilă, dar fundamental alergică la autonomia istorică a națiunilor și chiar la primatul gândirii critice a individului. În Statele Unite, dar și în Marea Britanie – cele două întrupări statale ale democrației moderne –, curentul a urcat la fel de harnic, prin grija și urzeala surdă a unei birocrații de stat tot mai numeroase și ramificate.

Curentul a provocat o revoltă masivă, în anii '80, sub conducerea și viziunea unor Ronald Reagan și Margaret Thatcher, ultimii doi lideri politici de confesiune liberală ai Occidentului. Odată depășit accidentul anglo-american, proliferarea dirijistă și birocratizarea vieții publice au preluat din nou frâiele, și nu le-au mai lăsat din mână.

În 1989–91, căderea în lanț a regimurilor comuniste și falimentul Uniunii Sovietice au credibilizat rețeta. Cu una din lozincile foarte plauzibile ale acelor timpuri: capitalismul a câștigat Războiul Rece. Odată cu acest moment auroral, întărită și celebrată universal, elita politico-etică a Occidentului a preluat cu adevărat și fără adversar puterea. Liberalismul a făcut pasul înainte și, constatând dispariția istoriei, a afișat deschis un program cosmopolit, globalist și civilizator care poate fi descris, destul de bine, ca extremism tolerant.

Noii mandarini ai toleranței au trecut la aplicarea fără reținere și retuș a unui program îndrăzneț, dar credibil de remodelare a societăților occidentale. În centrul acestei răzvrătiri progresiste: alinierea civilizațiilor și programe de eliminare a surselor de conflict uman. Chiar înainte de atestarea statistică alarmantă a declinului demografic occidental, acest curent a trecut la demolarea barierelor și limitelor, de la frontiere și piețe de muncă la nevoia minimă de integrare. Migrația a devenit o temă majoră și, mai apoi, o datorie indiscutabilă. Rezultatul acestei politici a creat o situație nouă și paradoxală. Aceiași adepți ai omogenității umane universale au impus în societățile Occidentului politica identității. Mai clar: nou-veniții (mai puțin

est-europenii) au fost încurajați să își conserve specificitatea și să refuze integrarea. Scutită prin decret de conflicte istorice și divergențe civilizaționale, umanitatea a fost declarată fără întârziere sumă a identităților minoritare. A apărut, astfel, așa-numita politică identitară, în care numărul și varietatea minorităților certifică vocația democratică a unei societăți. Dar mania minoritară nu e chiar nevinovată.

Pe măsură ce noul curent majoritar al stângii a găsit că fosta clasă muncitoare e inadmisibil de vulgară și că poate vota și la stânga, și la dreapta, urmându-și interesele, compasul electoral s-a orientat spre rezerva de minoritari. De aici, producția masivă și depășirile de plan la minorități reale sau imaginare. Minoritarii economici, etnici, sexuali, rasiali au fost adoptați sub deviza diversității, remunerați prin programe de asistență tot mai vaste și atrași în bazinul de vot al stângii. Și numai al stângii. Căci, nu trebuie uitat, minoritarii sunt de stânga, sau nu sunt deloc. Așa cum știm din discursul stângii americane și vest-europene, un minoritar sau un discriminat care nu se aliniază la stânga e un trădător și își pierde statutul. Mai clar: fiind de dreapta, prim-miniștrii britanici Margaret Thatcher și Theresa May nu sunt femei, așa cum Ben Carson, ministru în administrația Trump, și Clarence Thomas, judecător la Curtea Supremă a Statelor Unite, nu sunt de culoare. Adică sunt doar biologic, și lipsesc total din listele cu minoritari exemplari.

În dimineața zilei de 11 septembrie 2001, transa gobalistă a fost întreruptă de șocul marelui atac terorist musulman care a ucis 3 000 de oameni la New York. Pentru prima oară, consensul occidental se ciocnea de forța ignorată, subestimată și poetizată a unei ordini ostile și violente. Lovitura a continuat și s-a transformat, cu bestialitate programatică, în campanie teroristă prin orice mijloace și în orice situație. Măcelurile de la Madrid, Londra, Bruxelles, Paris, Nisa, Berlin au provocat oroare, dar au găsit societățile occidentale nepregătite de ripostă.

Un îndelung exercițiu pacifist și un minuțios program de reeducare au transformat societățile occidentale în camere de ecou pentru clișee și au impus, peste tot, psihologia colectivă a resemnării virtuoase. După fiecare nouă lovitură, reacția prescrisă oficial a înlocuit trăirea umană. După fiecare nou morman de cadavre și bucăți de cadavre, prima reacție a cerut invariabil vigilență față de islamofobi. Elitele nu s-au clintit. Programul de culpabilizare internă, autoadmirația generată de noi recorduri de toleranță și obsesia vocației democratice ascunse a statelor musulmane au continuat să producă deraieri interne și dezastre externe.

Idealismul militar al lui George W. Bush a deschis seria erorilor, dar a fost repede înlocuit de o nechibzuință încă mai sfruntată: civismul plantat de președintele Obama în locul politicii externe. După doar câteva discursuri și acorduri istorice, noua politică civic-americană a aruncat în aer Orientul Mijlociu, pentru a face loc Rusiei, pe post de salvator autoritar. În paralel, discursul general al mediilor politice și al directorilor de conștiință publică a continuat să insiste asupra datoriei față de populațiile oprimate ale Africii și Orientului Mijlociu. Limitele și securitatea societăților occidentale au fost bruscate fără reținere. Orice sugestie contrară și orice atenționare au fost reprimate de la înălțimea acuzației de rasism. Conflictul intern era deschis. Asaltul elitar asupra societăților sau grupurilor copleșite de migrație s-a dezlănțuit în cele mai felurite variante. Marea noutate a fost recuperarea unui delict extras din vremurile de glorie ale stalinismului: delictul de opinie. Cenzura publică a devenit o realitate ubicuă și inatacabilă, un oficiu fără sediu, dar inevitabil. Opiniile contrare și protestatarii de toate categoriile au fost trecuți în rândul situațiilor care nu merită nici un fel de proces și se califică automat la exil public. Orice scâncet suspect și orice mişcare de protest au devenit o necuviință antidemocratică. În tot acest timp, înalții prelați ai noii

corectitudini politice sunt scutiți de consecințele propriilor decizii. Spre deosebire de masele vulgar antidemocratice, personalul de elită nu locuiește în cartiere terorizate de migranți și nu riscă să se risipească pe tavanul vagoanelor, pentru că nu servesc metrou și, prin urmare, nici atentate teroriste. Ceea ce nu a împiedicat nașterea unei etichete care acoperă fără excepție manifestările și persoanele neconvenabile: populism.

Așa arată, de la începutul anilor 2000, fosta lume occidentală a consensului democratic. Dacă se mai poate ghici, azi, ce simțea, pe la anul 300, un cetățean roman, înconjurat și dizlocuit de expansiunea implacabilă și inexplicabilă a creștinismului, e de ajuns să privim în jur. O clasă conducătoare descrisă îndeobște sub numele de „elită" s-a convertit la noua Idee. Însă, acolo unde creștinismul a adus o doctrină profundă, mai toată floarea lumii politice și intelectuale occidentale e contaminată și subjugată, azi, de câteva fixații naiv-rudimentare. Elitele s-au decuplat de restul societății și au trecut la un program virulent de convertire. Faimoasa și sacra libertate de gândire și expresie occidentală a fost înțărcată și transformată în adeziune de cult. Viața și gândirea sunt reglate sever de câteva teme fără recurs. Rasismul a fost declarat, din principiu, culpă vie, de masă. Oricine e – sau, dacă nu e, riscă să devină – rasist. Universitățile au fost transformate, în special la catedrele de științe sociale, literatură și istorie, în școli de îndoctrinare acerbă. Cine mai crede că năbădăile ideologice ale universităților sunt un incendiu limitat se înșală. Insurecția noii ideologii dominante a anexat *newsroom*-urile marilor instituții de presă și a fixat agenda politică, la dreapta și la stânga. A guverna a devenit, înainte de orice altceva, un test de conformitate doctrinară. Agenda publică a fost confiscată, fără rest, de bigotism.

În aceste condiții, viața politică a societăților occidentale a încetat să se mai simtă legată de principiile democratice și recunoaște un singur stăpân: fidelitatea față de dogmă. Încet-încet,

politicieni individuali și grupuri politice majore s-au dezlipit abil de regulile de bază ale formulei democratice pe care, altfel, continuă să o celebreze, cu un entuziasm de bigam fidel căsătoriei. Primele semne au venit odată cu suita de referendumuri soldate cu rezultate neplăcute și, în consecință, ignorate de Uniunea Europeană. Alegătorii din Irlanda, Franța și Olanda au aflat uimiți că s-au așezat singuri în calea istoriei, pur și simplu pentru că au urmat dreptul la consultare și expresie democratică prin vot. Altfel spus, un număr uriaș de cetățeni occidentali a aflat că dreptul la vot rămâne intact, dar nu mai contează. Situația a înaintat spre un conflict ireductibil. E momentul de la care am început să vorbim, în mod repetat, aproape nevrotic, de „elite“ și de „mase“, de agendă progresistă și de grupuri retrograde, rămase în urmă și nedemne de participare la progres.

Așa ne-am trezit, după 2014, în situația nemaipomenită în care democrația însăși, așa cum e ea prescrisă de legea fundamentală a statelor occidentale, a devenit, concomitent, un vestigiu stânjenitor pentru elite și ultima speranță pentru așa-zisele mase. Dezavuarea, defăimarea sau nesocotirea votului popular e, deja, o obișnuință, o atitudine legitimă care nu lasă loc de tresăriri sau reflecție. Exemplele stau la coadă.

În Marea Britanie, un referendum perfect legal, organizat de guvernul în funcție, pe 23 iunie 2016, a scos țara din Uniunea Europeană. Din acea zi, consensul elitar a conchis că rezultatul e o dovadă de prostie și că votul lăsat pe mâna vulgului e un instrument periculos.

În decembrie 2016, un alt referendum, organizat de guvernul italian, a zdrobit propunerile care ar fi întărit un prim-ministru cap de birocrație. De atunci încoace, lumea bună italiană lucrează pentru a îndrepta greșeala gloatei și netezește calea spre reinstalarea echipei care a pierdut referendumul.

Pe 8 noiembrie 2016, alegătorii americani au respins varianta Clinton și au dat președinția lui Donald Trump, un personaj declarat antisistem. Din clipa în care a fost anunțat rezultatul, toată lumea presei, a stângii politice, academice și artistice a captat canalele media, de unde declară, fără întrerupere, că alegătorii au greșit și că democrația americană e în pericol.

În Polonia și în Ungaria, alegătorii au aceeași vină. Au votat, adică, guverne de dreapta, neafiliate la consensul occidental. De atunci încoace, zeci de milioane de alegători polonezi și maghiari sunt insultați frenetic de corul virtuoșilor occidentali. Bineînțeles, și Polonia și Ungaria au fost declarate state pre-totalitare. Ne vom reîntâlni, curând, cu răbufnirile populare la urna de vot și cu excomunicarea marilor căzuți ai consensului occidental. Alegerile care vin în Europa de Vest vor fi, limpede, arena unui conflict repetat între mase și elite. Însă, chiar înainte de încheierea acestor confruntări virulente care au luat locul disputelor democratice de odinioară, un lucru e cert și grav. Vremurile stau răsturnate și tânjesc după dogmatism.

Pe tot parcursul anilor din urmă, rolurile s-au inversat. Înțelesul primar al democrației a fost salvat de masele „neștiutoare" și a fost atacat de elitele supracompetente. Ar fi cazul să ne amintim că expertiza elitară nu e la primul faliment. Marea criză financiară declanșată în 2008 a venit în timp ce corul experților dădea asigurări de vreme bună. Uniunea monetară și moneda euro au fost prezentate de experți drept ultimul pas înainte de saltul în paradis. Toate sondajele experte au reușit să dea rezultatul greșit la alegerile din Statele Unite și din Marea Britanie. Dar, peste toate, va trebui să ne amintim, cândva, că, atunci când a fost vorba de menținerea așezării de bază a Occidentului, oamenii de rând au sărit în apărarea democrației. Elitele erau prea ocupate cu evadarea în utopie. Paradoxul și lecția merg mai departe. În plină epocă modernă și democratică, funcțiile și valorile s-au inversat. Elitele au îmbrățișat un con-

formism dogmatic agresiv, au redescoperit calitățile ideii unice și foloasele cenzurii. În același timp, masele au rămas fidele libertății și gândirii autonome, într-o societate care nu fuge de dezbatere și nu acceptă tabuuri.

Despărțirea mase–elite e, în termenii largi ai culturilor, punctul de divergență a două tradiții. De o parte și de alta stau, de-acum despărțite: tradiția normativ-birocratică a Continentului (ulterior importată de elitele liberale americane) și tradiția individualismului acerb anglo-saxon. Sau, în alți termeni: aplecarea Continentului spre ideologie și pragmatismul anglo-saxon. Conflictul era inevitabil. Aceste etimologii politico-filozofice distincte au fost, un timp, sedate de consens, dar niciodată anihilate. Ele au revenit masiv, după 2014-15, odată ce pretenția de dominație elitară, în Statele Unite, și transa liberală, în Germania, au atins apogeul. Statele Unite și Marea Britanie au bruscat o ordine pe care n-o mai puteau accepta decât cu riscul anchilozei.

La plecare, după Brexit și Trump, semnalul american și britanic trimis Europei e imposibil de răstălmăcit: ori vă treziți, ori vă descurcați singuri cu spatele la Atlantic și cu fața spre Rusia! Declarațiile aparent bizare și nechibzuite ale președintelui Trump despre un NATO „învechit“ și „depășit“ trebuie traduse plecând de la exasperarea lumii anglo-saxone. Trump e un mânuitor frecvent de șocuri și, în acest caz, lipsa de măsură încearcă să obțină o reacție de mobilizare europeană. Cu un citat imaginar și plauzibil: dacă nu reveniți la atlantismul activ, va trebui să vă descurcați singuri cu Putin; NATO, așa cum arată astăzi, e subfinanțat și depășit de surprizele asimetrice ale terorismului.

Însumând, Uniunea Europeană va trebui să pună capăt letargiei dogmatice. Va trebui, adică, să înțeleagă că riscă despărțirea de lumea atlantică. Numai un exces de retorică patriotic-europeană ne împiedică să înțelegem că decuplarea

anglo-americană e o criză europeană. Adevăratul perdant în divorțul de Marea Britanie și distanțarea Statelor Unite e Uniunea Europeană. Și nu invers. Geografia e înșelătoare. Despărțirea de marele platou democratic anglo-american e un semnal rău și, posibil, începutul unei epoci de degradare pentru Uniunea Europeană. Ceva ne spune că nici lumea scandinavă nu se simte prea bine în compania centralismului franco-german. Întreg nordul negerman al Europei reține amintiri, mai vagi sau mai pronunțate, de autonomie.

Pe scurt și la mare adâncime, civilizația occidentală riscă diviziunea. Construcția europeană, sprijinită de hegemonia confuză a Germaniei, și lumea de tradiție democratică anglo-saxonă se distanțează. Și, dacă lucrurile stau așa, Europa are în față un risc incomparabil mai mare. Europa e pe punctul de a deveni, iar, o structură continentală fără ieșiri, expusă unei enorme presiuni rusești. Europa riscă să fie izolată de propriul provincialism luminat, birocratic și strategic.

Nu e, de fapt, nimic de discutat pe îndelete, în mijlocul evenimentelor care grăbesc noul parcurs istoric al Occidentului. Totul e, dimpotrivă, urgent. E lesne de observat. Clasa conducătoare a lumii occidentale s-a înrolat într-un exercițiu agresiv de etică narcisistă. Liderii publici occidentali își proclamă ostentativ moralitatea. Și, în acest timp, lumea cade cu ei. Fuga de istorie, de realitate și de structura ei contradictorie și-a găsit alibiul în practica unei virtuți vecine cu fanatismul. În spatele acestei farse bigote, crește o imoralitate fundamentală. Imoralitatea și egoismul dus până la indiferență în fața societăților, a ceea ce erau, nu foarte demult, înțelepciunea limitelor și respectul pentru colaborarea umană. Așa am ajuns să ne punem întrebarea: ce facem cu o civilizație care cade în plină ascensiune a virtuții?

III

UNDE E ESTUL?

Ștreangul de dar

Nu e mare lucru de capul meu, dar știu unde m-am născut. Sunt, adică, est-european. După cugetările recente ale unei anume școli de umor german, onestitate franceză și alte nuci în perete, asta înseamnă că m-am născut spre a fi reeducat. Îmi ispășesc păcatele la serviciu. Mai precis, la reuniuni cu ușile bine închise, la care europarlamentarii din Est încep pe scaun și termină sub mocheta pe care tropăie, acompaniați de chiote antirasiste, adevărații europeni. Pentru cei ce au întârziat la naștere și n-au avut ocazia să se desfete cu o ședință de înfierare organizată de Partidul Comunist Român, lucrurile merită relatate în toată brutalitatea lor dogmatică.

În deschiderea lucrărilor, unul din adevărații europeni enunță principiul egalității. Noi, Vestul, și voi, Estul, suntem frați buni! Putem deveni gemeni! Tindem spre siamezi! Nimic nu ne poate lega mai trainic decât solidaritatea în clipele grele. La auzul acestor cuvinte de leac, esticii se relaxează și zăresc, o clipă, duhul lui Erasmus fugărind prin sală un individ cu mustață și cămașă brună. Exact în clipa în care placajul lui Erasmus e pe punctul de a-l scoate din joc pe caporal, se aude o întrebare îmbietoare ca o strachină de cianură: votați, sau nu pentru cote de refugiați? Din liniștea groasă, răzbate un sunet doinit, specific organelor de est-european strânse în menghini aurite. O voce de absolvent al Școlii Superioare de Martiri anunță de pe masa de operație că nu votează.

Rând pe rând, vest-europeni indignați denunță lipsa de recunoștință a foștilor frați din Est. Unii notează că operațiile de separare a siamezilor au făcut progrese enorme și exclud anestezia. Se aude, iar, aceeași întrebare: votați cotele? Nu! – răspunde maghiarul baricadat într-un borcan cu gulaș. Nu! – zic românii consumatori de semințe, în timp ce își fac cruci mari. *Niet!* – întăresc balticii, zguduiți lingvistic de amintiri geopolitice recente.

Ședința se încheie cu o prezentare din care reiese că est-europenii sunt rasiști de seamă. Se constată că statele din Est nu știu decât să profite. În consecință, Uniunea Europeană ar face bine să taie fondurile care curg nemeritat, odată cu sudoarea poporului german, spre Budapesta și Ferentari.

Rând pe rând, vorbitorii arată că est-europenii, conduși cu brio de români, sunt neamuri de hoți care n-au ce căuta în UE. În același timp, migranții afro-arabi sunt descriși ca tot ce e mai harnic și mai cinstit de la Sfântul Fancisc încoace. Alte remarci privesc șansele de admitere a României în spațiul Schengen. Evaluările oscilează între un alt sfânt (Așteaptă) și Paștele sărbătorit de cabaline.

La plecare, părțile își reafirmă fidelitatea față de idealul european. Vesticii precizează că vor respecta decizia esticilor și că nu concep să recurgă la presiuni. Esticii le mulțumesc și le urează, în gând, scufundare ușoară. De afară se aude imnul UE, în interpretarea unui grup de instrumentiști în uniforme cu ecuson brodat. Litera T e vizibilă pe ecuson. Analizele diverg. Vesticii cred că T vine de la toleranță. Esticii cred că vine de la Titanic și observă, în treacăt, că orchestra cântă în apă până la genunchi.

Întruniri parlamentare de acest fel au loc tot mai des și amenință cu falimentul fabricile de perdele. Nesimțirea argumentelor lansate fără produsul amintit e atotcuprinzătoare. Însă nu buna-creștere e problema reală a acestor episoade, ci

ipocrizia circulară care i-a transformat pe mulți politicieni occidentali în enoriași cinstiți ai propriilor minciuni.

Prin urmare, trebuie să trecem de la floreta de aluat la bardă. Deși trebuie recunoscut că alții au necazuri mai mari. Gândiți-vă la Barack Obama! Nu l-a mai prins pe Lenin în viață și, la sfârșitul lui martie 2016, a trebuit să se consoleze vizitându-l pe Castro.

Să începem cu ipocrizia ipocriziilor: banii. Da, primim bani de la UE. Dar, dacă e să facem nota înainte de plecare, trebuie pus la socoteală și profitul monumental și neimpozitat extras din România de companii vest-europene. Altfel, s-ar putea să rămânem cu impresia că băncile germane și austriece care tronează la fiecare colț de stradă au un mandat strict umanitar și lucrează pentru a-și înzestra clienții.

Nota ar trebui să cuprindă și realitatea de pe piața de consum, atât cât se mai vede ea de sub avalanșa de exporturi UE. Piața muncii are și ea ceva de spus. Aflați într-o scurtă deplasare începută acum aproape 25 de ani, câteva milioane de români saltă PIB-ul, plătesc taxele și cumpără produsele Italiei și Spaniei – două din statele sudice cărora Germania le-a dăruit dreptul de a falimenta în euro.

Altă împrejurare de luat în seamă e admiterea în UE. Da, așa e: România a sărit din Vlăsia în UE, menținând codrul amintit pe post de casă de vacanță și cazinou contabil. Însă admiterea noastră în UE n-a fost un act de caritate decât în măsura pe care o cunosc bătrânii îndrumați spre azil, înainte de licitația care le pune casa la vânzare. Mai tot ce e serviciu public, lemn, apă, combustibil și alte trufandale din subsol a fost trecut în portofoliul companiilor vest-europene. Restul putem fura și singuri.

Sigur, suntem rasiști, cum bine au înțeles prietenii din UE. Dar măcar știm cine suntem. În timp ce românii, ungurii și polonezii și alte popoare infecțioase înaintează pe drumul rasismului,

germanii, francezii și alte nații emancipate se apropie de starea rarefiată în care a fi german sau francez e totuna, adică nimic, și, oricum, o rușine.

Unificarea Europei de Vest cu Africa de Nord și cu Orientul Mijlociu continuă sub grija neabătută a idealismului german în zdrențe. Dacă e vorba de asta, nu mai suntem nici uniți, nici unioniști. Până la urmă, sinuciderea colectivă e tot sinucidere. Știm că ștreangul de dar nu se caută la scame, dar putem ajunge la același rezultat cu metodele noastre.

Ce se poate cumpăra cu 30 de euro

O știre născută în mai 2016 ne informa că, la Berlin, se croia în taină planul unei armate europene pe model german. O știre ceva mai recentă ne spune că soldații germani aflați la manevre NATO în Norvegia s-au retras spre cantină. Ordinele de la minister erau stricte: nici un minut peste orele de program. În cătănia germană, săptămâna de lucru are fix 41 de ore. *Zeiss und Zeit!* Soldații germani au părăsit exercițiile NATO după exact 41 de ore. Orele suplimentare sunt interzise. Episodul a fost urmărit cu spaimă la Moscova: ce ne facem dacă nemții nu nimeresc din prima cantina? Sau dacă adoptă programul extins, de 42 de ore? Important e că Uniunea Europeană a trecut testul. Problemele defensive ale continentului sunt rezolvate. Moscova e în gardă. Ne putem ocupa liniștiți de politica externă.

De asta s-a învrednicit Comisia Europeană și, din nou, senzația de mare putere a primat. Produsul final constă în două recomandări pe care Comisia și le-a recomandat cu ajutorul Germaniei, după care le-a recomandat, tot în mai 2016, Parlamentului European. În ce mă privește, nu aș fi putut vota așa ceva nici dacă dna Merkel se oferea să îmi citească în turcă pasajele favorite din frații Grimm.

Prima recomandare spune că, de la sfârșitul lui iunie 2016, cetățenii turci trebuie să intre în UE fără viză. A doua recomandare spune că statele membre UE care continuă să refuze cotele de migranți sunt bune de plată. După calcule secrete și

neînchipuit de complexe, Comisia a ajuns la un tarif: 250 000 de euro pe cap de refugiat refuzat.

Să începem cu vestea bună pentru 75 de milioane de cetățeni turci, bașca toți acei domni afiliați la ISIS care cumpără sau falsifică un pașaport turcesc. Recomandarea de liberă trecere a fost semnată vizibil cu majuscule gotice. Stilul e inconfundabil. Recunoaștem imediat acel politician german care s-a specializat în deschiderea de porți, bariere și granițe. Acordul care mătură vizele e rezultatul navetei sârguincioase susținute de doamna Merkel pe direcția Ankara. Acolo a aflat cancelarul german că are onoarea de a conduce politica Europei cu arma la tâmplă.

Recep Erdoğan, lider și tartor turc, a avut întotdeauna darul de a pune problema în termeni simpli, pe înțelesul tuturor: ne dați 3 miliarde, și încă 3, după care ne scutiți de vize. Dacă nu, vă umplem de refugiați! – zise Erdoğan cu mâna pe robinetul care deschide conducta, și ceru să le mai aducă o baclava. Dna Merkel a servit și a acceptat. Ce era să facă? În fond, după ce inviți restul lumii în Europa, trebuie să găsească cineva – altcineva – o soluție. Aici e primul mesaj devastator: Uniunea Europeană a demonstrat lumii întregi că nu e în stare să își aibă singură de grijă. În consecință, s-a pus la dispoziția lui Erdoğan.

Cu această ocazie, UE a reușit să se lepede de propriile valori. Erdoğan, noul partener-patron al Europei, e orice, numai democrat nu. De acum înainte, orice stat membru UE, dar și orice pașă sau satrap afro-asiatic are dreptul legal de a mustăci la pledoariile prodemocratice ale Europei. Și dreptul să treacă la șantaj de mare precizie. Temutul stat Niger, de pildă, a comunicat că e dispus să pună frână pe migranți contra unei donații de 1 miliard de euro, poftiți, vă rog, niște numere de conturi prezidențiale!

A! Dar Comisia Europeană e, cum o știm, neîndurătoare. Comisia a pus în vedere Turciei că, înainte de a scăpa de vize,

trebuie să îndeplinească nu mai puțin de 72 de condiții dure, în special în ce privește garantarea drepturilor civile. Zis și făcut! Negocierile merg ca obuzul prin caș. În fiecare zi, Turcia îndeplinește încă un snop de condiții, iar Comisia bifează la caiet. Parodia e desăvârșită. După cincizeci de ani de tratative generale UE–Turcia, în care părțile abia reușeau să încheie o frază pe an, negocierile au comutat pe viteza luminii. Cum s-ar spune, a fost nevoie de lovitura de stat eșuată în 2016 și de represiunea interminabilă organizată de Erdoğan pentru ca dosarul turc să fie așezat, înapoi, în raft.

A doua recomandare a Comisiei urmărea să îi pedepsească pe repetenți. Pe înapoiații care nu pricep ce e aia solidaritate europeană. E vorba de Estul feudal, rasist și profitor. Cu o formulă de neuitat, Comisia dă dreptul acestor state „să își manifeste solidaritatea în alt fel". Mai precis, plătind 250 000 de euro pentru fiecare migrant alocat și refuzat.

În cazul României, socoteala spune că, deocamdată, ar fi de plătit cam 500 de milioane de euro (penalități corespunzătoare cotei de circa 1 700 refugiați). Prin urmare, în schimbul a mai puțin de 30 de euro de căciulă carpato-danubiano-pontică, românii vor putea dovedi că sunt și solidari și buni europeni și demni de grațiile dlui Juncker. Merită! Cu numai 30 de euro devii neamț onorific și, în plus, scapi de refugiații pe care Comisia Europeană spune că i-a oprit, deja, prin acordul care îi pupă papucii lui Erdoğan.

La o adică, plata poate veni și din alte surse. De pildă, dintr-o taxă specială de 99% pe profit, aplicată băncilor și firmelor germane care lucrează în România. Sau, mai util pentru planetă, o scutire de cash, în contul emisiei de carbon care rămâne nealocată, în absența a mii de refugiați. Sau o licitație pentru moscheea pe care Erdoğan o vrea la București. Preț de pornire: 500 de milioane. Dacă scoatem mai mult, putem comanda un

grup statuar înfăţişând Europa cu ciubuc şi şalvari, la o tacla despre statul de drept cu Erdoğan.

Nici o grijă! Mecanismul cotelor alocate Estului va continua să îşi doarmă somnul de veci. Nu se va întâmpla nimic. Ce e inaplicabil e inaplicabil. Şi atunci? De ce a trebuit Comisia să revină la un cal mort şi să îi comande nutreţ la preţul de 25.000.00 de euro porţia?

Aici e perversitatea şi, tot aici, umilinţa. Comisia Europeană s-a făcut preş persan în faţa lui Erdoğan, dar ţine să pozeze în regină a demnităţii. De aici cele 72 de condiţii impuse înainte ca Turcia să poată exporta, fără viză, martiri în căutarea a 72 de fecioare. Dar asta nu era de ajuns. Din tablou lipsea inimitabilul behăit al ţapului ispăşitor. Comisia trebuia să îşi spele onoarea şi, după ce şi-a făcut principiile pilaf la Ankara, să strige că nu renunţă la principii. În faţa cui? A est-europenilor, desigur. Căci, în diviziunea europeană a muncii, esticii au un rol bine fixat: sunt plastilina recidivistă tocmai bună de modelat, remodelat, monitorizat şi reexaminat. Fără Estul înapoiat, răspunderea loveşte în faţă Comisia Europeană. Odată denunţat Estul, ciuma e la lucru şi Comisia se face, simultan, doctor, binefăcător şi pedagog sever. Iar asta înseamnă că – fără teamă de cacofonii! – Comisia e bună, morală şi progresistă.

În încheiere, rămâne aşa cum e onest, logic şi european: cancelarul german umple Europa de musulmani, Uniunea nu face faţă propriului pocinog, Uniunea cumpără răgaz de la Stambul, Estul Europei e de vină şi bun de plată.

Onoare, adevăr, tăcere, rușine (în această ordine)

Pe la Vama Veche bântuia, la începutul lui 2016, o neliniște migratoare: vin refugiații! Se auzea că Onor Guvernul ar pregăti un centru de ceva pentru persoane care ar fi ceva legat de războiul din Siria.

Planurile de strămutare s-au stins, însă, repede, între hârtii. Motivul: nu poți face mai mult decât nu poți face. Rezumând: Uniunea Europeană nu a reușit să facă nimic structurat în fața valului uman care vine pe mare și nu va depăși acest nivel de eficiență. Schemele și planurile care se succed periodic nu rezolvă problema, deși o ornează cu o serie de presupuneri care îi trimit la școală pe Verne, Wells și Asimov.

Reveniți pe pământ, pentru o vacanță cât mai educată la Vama Veche, e bine să privim și să plivim câteva din miturile de șantaj care planează pe post de drone umanitare deasupra așa-zisei dezbateri pe tema refugiaților. Cea mai bună cale e să recurgem la gândirea primară și la limba română comună.

Mai întâi, despre ce vorbim? Oficial e vorba de criza refugiaților – o formulă care v-a intrat pe o ureche și nu va ieșit pe cealaltă, după ce ați auzit-o ceva mai des decât conjuncția „și". Pentru clarificare: Vama Veche și Europa, sora ei fără vamă, nu au de-a face cu o criză a refugiaților. Ce se întâmplă sub ochii noștri e o migrație. Populații întregi se mută din Africa și Asia în Europa. Valul a pornit, din Africa, cu mult înaintea războiului din Siria. În 2015, la patru ani de la declanșarea războiului din Siria, au început să curgă și refugiații. Pe culoarul

deschis de ei, au apărut migranți din tot Orientul Mijlociu și Îndepărtat. Refugiații sirieni ating abia 30% dintr-o masă dominată de migranți fără legătură cu războiul din Siria sau cu alte conflicte. Așadar, un număr enorm de persoane știau că Europa e bogată și dă asistență. Apoi, au aflat că Europa e și slabă. Apoi, că există o cale de intrare fără obstacole și întoarcere. În consecință, masele umane s-au pus în mișcare și au început să intre în Europa, unde sunt așteptate de oratori drogați cu principii etice și populații locale care nu au de ales, dar învață, zi de zi, să voteze împotriva sistemului.

Lăsând la o parte bunăvoința nătângă a samaritenilor amatori, criza refugiaților e o catastrofă istorică. Una din acele mutații care schimbă ireversibil teritorii, tradiții și structuri de viață locale. Modelul nu e nou. Valuri succesive de populații au mai fost atrase magnetic de zone de mare bogăție economică și slăbiciune politico-militară crescândă. Ce e de penetrat și colonizat va fi penetrat și colonizat. Ciclul pășunilor grase năpădite de căutători de trai bun n-a dispărut niciodată. Ce vedem acum e ediția omagială care marchează criza internă și căderea Europei.

O altă formulă de gândire mitologică e argumentația sprijinită pe comparații și analogii istorice. Toate false. Starul și argumentul forte al acestei categorii e modelul american, scos din arhive și prezentat publicului general pe post de argument definitiv: migrație, creuzet, toleranță etc. Promotorii acestui raționament, inclusiv personaje oficiale americane, au mare grijă să mintă prin omisiune.

Da, modelul american a fost și e o rețetă de succes. Însă comparațiile omit, cu bună știință, un detaliu: nu există nici o legătură între modul selectiv practicat dintotdeauna de americani și balamucul devălmaș care curge, și în acest moment, prin Europa. Statele Unite au admis și admit migranți numai și numai după un proces riguros de selecție. În Statele Unite

intră doar cei doriți de Statele Unite. Spun asta cu actele pe masă. Mai precis, formele de intrare ale bunicului meu în Statele Unite. Chestionarul cuprinde 23 de întrebări și nu exclude refuzul. Modelul american nu s-a schimbat. E cea mai reușită soluție cunoscută în materie de migrație, dar asta nu dă nimănui dreptul să măsluiască argumente.

Dacă tot am onoarea să fiu nepotul bunicului meu, ne putem socoti cu o altă minciună pusă la lucru cu bursă europeană. E vorba de afirmația după care migranții de azi repetă exodul și suferințele migranților europeni de după război. Mai precis, norodul care trece azi marea spre Grecia și Italia ar trebui asimilat cu nenorociții care hălăduiau spre Germania după 1945. Serios?

Comparația presupune o insultă meschină pentru cel puțin un milion de morți. Necunoașterea temeinică a istoriei e o cerință contemporană presantă, dar asta nu îi scutește de vină pe operatorii de falsuri. Așadar, între 1945 și 1950, în jur de 12 milioane de etnici germani au fost expulzați din statele Europei de Est. Fie că erau acolo plantați de regimul invadator nazist, fie că sosiseră de sute de ani, germanii au fost scoși din case, o parte masacrați rapid și restul goniți. Coloane enorme de oameni în zdrențe au pornit spre Germania. Un milion, poate mai mult, au murit de foame și de frig în șanțuri și pe câmp. Cine vrea poate spune că germanii și-au meritat pedeapsa. Aș vrea să aud, însă, argumentele celor ce compară refugiații anului 1945 cu migranții anului 2016. Cine are onoare știe că adevărul cere tăcere, acolo unde nu e rușine.

Lecții de la Renzi

Nu demult, în primele luni ale lui 2016, pe atunci prim-ministrul italian a încercat să fie logic. Rezultatul: o luxație cerebrală cu șanse infime de vindecare. Datele de bază ale accidentului spun că Matteo Renzi a vrut să fie european, fără să se asigure că e și onest.

După părerea lui Renzi, statele est-europene sunt duplicitar-nesimțite. Adică refuză să accepte refugiați sosiți în UE, dar nu au nici o ezitare să accepte bani din fondurile UE. Prin urmare – spune Renzi – avem două feluri de state în Uniunea Europeană. Mai întâi, state exemplare, generatoare de fonduri și colectoare de refugiați. Apoi, state de șmecheri, ca România, care nu vor refugiați, dar se îndeasă la banii Uniunii Europene.

Neplăcut! Ba chiar respingător! Dar ce zic eu respingător! Infam! Să ne păstrăm totuși cumpătul, așa cum trebuie să o facă orice bun european. Să ne întrebăm: dar dacă Renzi are dreptate?

Răspunsul nu e tocmai convenabil. Ne place sau nu, realitatea pare să țină cu Renzi. Fapte nu tocmai mărunte vin în sprijinul declarațiilor rostite de Renzi într-o discuție cu Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene, zis și Tatăl Cotelor, după planul pe care pe care l-a compus spre răsfirarea refugiaților încolonați de dna Merkel.

Ce spun faptele cu care Renzi își poate sprijini victorios declarațiile? E vorba, aproape fără excepție, de date care atestă,

încă mai abitir, rolul de stat delapidator pe care România continuă să îl joace în relațiile cu UE și, în primul rând, cu Italia.

Astfel, statisticile arată limpede că Italia nu e al doilea partener comercial al României. Aceleași cifre spun că în România nu funcționează aproape 40.000 de societăți comerciale cu capital italian. De asemenea, că firmele italiene nu dau 20% din totalul societăților cu capital străin înregistrate în România. Știm de asemenea că inexistența acestui tip de participare italiană dovedește o dată mai mult că antreprenorii italieni nu dețin zeci de mii de hectare de pământ, ferme și fabrici în Banat și în Moldova. Evident, inexistența acestor bunuri exclude ipoteza după care italienii exportă masiv profit acasă. La fel de înșelătoare e și prezența a cel puțin cinci bănci comerciale italiene în România. Cercetările cele mai recente spun că toate aceste bănci lucrează cu un mandat strict umanitar care presupune pierderi pentru Italia și urmărește înzestrarea economiei locale românești.

Cazul italian doboară și ipoteza generală după care piața muncii și piața de desfacere românească ar fi un depozit consacrat de slană din care surorile noastre colege de UE, dar nu și de Schengen, se servesc în felii groase și gustoase. Nemaivorbind de dreptul consumatorului de a ține din scurt posesorul depozitului folosind o lesă încrustată cu inițialele MCV.

Cealaltă realitate de care Matteo Renzi n-a știut, din păcate, să se folosească e dubla hoție românească în relațiile cu Italia. Astfel, refuzul de a admite investiții italiene e însoțit de exportul de populație românească în Italia. Adevărul gentil ignorat de Renzi spune că un milion și ceva de români taie frunza spre confortul câinilor italieni. Spre deosebire de refugiații afro-arabi cu care se mândrește Matteo Renzi, un milion și ceva de români indolenți trăiesc pe socoteala statului italian, nu plătesc impozite, se lăfăie în locuințe sociale și, dacă joacă

fotbal, împing Fiorentina în Seria B. Renzi a fost cinci ani primar al Florenței și nu trebuie să lase așa ceva nepedepsit.

Cercetări încă mai amănunțite, dar, din nefericire, necunoscute lui Matteo Renzi, infirmă relatările superficiale după care româncele muncesc *badante* și spală, hrănesc sau plimbă bătrâni și infirmi italieni. Nici relatările după care românii lucrează, într-o proporție covârșitoare, pe șantiere, în spitale, în școli și în agricultură nu se verifică. În puținele cazuri în care lucrurile stau într-adevăr așa, e vorba de profitori români care zidăresc la propriile vile sau de proprietari români care țin italieni săraci în soare, la cules de roșii.

Matteo Renzi are toate motivele să fie sătul de est-europeni și scârbit de duplicitatea românilor. Nu e, deci, surprinzător că Renzi privește cu încredere, peste capul est-europenilor, în direcția justă: spre Moscova. Acolo da partener, seriozitate și etică a muncii! Iată de ce Matteo Renzi a avut toate motivele să declare, în mod repetat, că Europa nu poate fi construită fără Rusia. De altfel, stătea în bunul obicei al lui Renzi să dea câte o fugă la Moscova de câte ori găsea timp și bilete. Așa, de pildă, Renzi a fost primul lider european care s-a prezentat cu un buchețel de flori la Moscova după ce Rusia a anexat Crimeea. S-ar zice că în capul acestui european convins se află numai gaz rusesc. Să nu fim meschini! E loc și pentru țiței iranian. Iată de ce guvernul Renzi a primit o delegație iraniană sosită la Roma și a dus-o la Muzeul Arheologic, dar numai după ce a dispus ca statuile greco-romane obscene care dezonorează de două mii de ani Europa să fie acoperite cu placaj.

Matteo Renzi e un european adevărat. Noi nu.

Apă de Polonie

Așa cum spune un vechi proverb polonez gândit pe jumătate în nemțește și pe jumătate tot în rusește: ce ți-e scris pe hartă ți-e pus! De aici, obiceiul Poloniei de a se dezmembra periodic în bucăți comandate de cei doi mari vecini și tot de aici obiceiul Germaniei de a repeta erori vechi, cu speranța unei soluții mai bune.

E ridicol! Suntem în 2017, dar dorința de a sărbători trecerea în 1939 pare mai tare ca Europa. Polonia s-a trezit, iar, la colț, târâtă acolo sub acuzația de comportament antidemocratic.

Privit de la Bruxelles și Berlin, guvernul de dreapta al Poloniei e vrăjmașul legii și ucigașul presei libere. Autoritarii de la Varșovia au fost chemați la Parlamentul European pentru a da explicații, cu promisiunea fermă că nimeni nu se va obosi să îi asculte. O mulțime de conștiințe ocazionale au folosit prilejul pentru a-și parfuma pedigriul democratic. Ce poate fi mai bine-venit decât un pic de apă de Polonie? În același timp, în obiectivitatea ei fără seamăn, presa europeană susține că Polonia geme sub jugul unei regim de apucați, ales cu o majoritate largă de alți apucați.

Sesizările sfâșietoare ale presei sunt salutare. În lipsa lor, multă lume putea rămâne cu impresia că marea problemă a Europei e Ucraina sau islamizarea socială și, de la Köln citire, sexuală. Ei, bine, nu! Marea problemă a democrației europene se numește Polonia! Aflăm din acest diagnostic solemn că Europa nu e în stare să facă deosebirea între instalatorul polonez și

violatorul pakistanez. Dar să mergem la locul crimei. Ce s-a întâmplat în Polonia?

Oroarea a început în 2015, când alegerile generale au fost câștigate de cine nu trebuia. Dreapta a zdrobit partidul de guvernare. Nenorocirea nu s-a oprit aici. Confirmându-și reputația de fanatici, alegătorii polonezi au scos din parlament toate partidele de stânga.

Încă un detaliu: sondajele anunțau victoria dreptei de multă vreme. În consecință, înainte de a fi înlocuit, marele guvern bun și democratic al Poloniei s-a gândit să se asigure că alegerile se țin degeaba. Au fost inițiate prevederi legale perfect ilegale pentru numirea de judecători la Curtea Constituțională înainte de termen. 14 din cei 15 judecători ai Curții au fost selectați dintre oamenii de casă ai fostului guvern. După alegeri, noul guvern a revenit asupra acestei potlogării și a modificat legea.

A doua mare nenorocire s-a abătut asupra presei. Sub vechea guvernare, presa era liberă. În primul rând să stea la picior, în așteptarea subvențiilor controlate prin bine cunoscuta tehnică a reclamei cumpărate de agențiile de stat. În mod cu totul democratic, presa organiza, recunoscătoare, orgii proguvernamentale și înfiera din rărunchi opoziția. După alegeri, guvernul de dreapta a preluat mediile publice de informare și a scos din funcții oamenii fostului guvern. Asta e tot.

A fost mai mult decât de ajuns pentru conștiința democratică a Europei, care a ajuns, pe loc, la concluzia că nimeni nu e mai presus de lege, cu excepția alor noștri. Câtă vreme guvernul iubit de Berlin și Bruxelles își făcea de cap la Varșovia, dând de pereți cu Constituția și cumpărând în viu ziariști, nu s-a auzit nici o șoaptă. Pe bună dreptate! E știut că UE e o organizație foarte tânără, înființată la puțin timp după alegerile din Polonia.

Probabil că nu există fericire mai mare pentru un dogmatic liberal decât să găsească nod în papură, în timp ce caută acul

în carul cu fân. Dar, în cazul Poloniei, suntem în altă situație. Marii prodemocrați de la Bruxelles au pus, mai întâi, acul în carul cu fân și acum strigă că l-au găsit.

Așa-zisa crimă poloneză e un basm ieftin. Nu starea democrației poloneze a pus în mișcare brigada anti-deviaționism. Nervii, ulcerul și măgăria vin din altă parte.

Mai întâi, din simplul fapt că anihilarea stângii poloneze e insuportabilă pentru consensul european (format din stânga plus dreapta de la celălalt capăt al stângii). În al doilea rând, refuzul vehement al noului guvern polonez de a accepta cote de refugiați i-a făcut pe nemți să vadă Orbán în fața ochilor și să își aducă aminte că democrația poloneză e în pericol. În sfârșit, dedesubtul argumentelor care ceartă democrația poloneză se află ciocnirea pe tema bazelor permanente americane cerute de Polonia. Germania și Franța nu le vor, pentru că se consideră datoare să garanteze confortul strategic al Rusiei. Peste un timp, când va fi prea târziu, luminile franco-germane vor înțelege că au mușcat din momeală și că au acceptat să fie mâna cu care Rusia lovește în nervura slabă a Europei. Cu alte cuvinte, în punctul de sudură Est–Vest pe care Rusia l-a dorit mereu slab și pe care Europa l-a mai abandonat o dată, cu prețul unei catastrofe, în 1939.

Din păcate, destulă lume crede, în continuare, că istoria e suma lucrurilor care nu se mai pot întâmpla și că, din 1989 încoace, asistă la un foarte animat festival de coincidențe. În această logică, e absolut normal ca dreapta poloneză să aibă tot felul de necazuri repetate și întâmplătoare: ba cade cu avionul prezidențial în Rusia, ba cade cu statul de drept în fața Germaniei! Ghinion ideologic!

Defăimarea stupidă a Poloniei nu e o insultă aruncată la nervi. Miza e Estul, de la Baltica la Marea Neagră. Cu o Polonie demonizată pe motiv de uneltiri antidemocratice, Europa de Vest își îndepărtează aliații și își apropie dușmanii. Nu e o

noutate, ci o filă în plus smulsă din manualul de sinucidere. În fond, cine a deschis ușa valului musulman n-o va închide în fața Rusiei. Sub privirile absente ale UE, Rusia desface șuruburile pe linia Varșovia, Kiev, Chișinău.

Secolul XX a trecut, în mare parte, degeaba. Polonia l-a luat în serios, a fost antinazistă și antibolșevică și a dat lumii o biserică în care comunismul și-a rupt dinții. Stânga europeană îi numără și azi, motiv pentru care n-are timp de adevăr. Chiar înduioșată de problemele stângii, Europa ar trebui să înțeleagă două lucruri. Mai întâi, că nu toate societățile est-europene au fost anihilate de comunism, iar Polonia a fost luată în UE cu voce cu tot. Și, apoi, că o țară care a trecut prin ce a trecut Polonia nu are nevoie de meditator la democrație. Polonia nu datorează nimic Europei. Asta în timp ce Europa datorează Poloniei mult mai mult decât știe sau vrea să își aducă aminte.

La est de Articolul 5

Avem tot dreptul să strigăm turmentați de pe statuia nemuritorului Traian: încercuire, fie! dar să o știm și noi! Umblă vorba prin dăscălimea geopolitică și pe la gazetele naționale că am fi încercuiți. Ei, aș! Și cine ne-a încercuitără, monșer? S-avem pardon: guvernele pro-muscălești care se înghesuie să ne smulgă de lângă mama noastră Europa. Am zis!

Acum, să ne deslușim.

Dacă există cineva cu adevărat încercuit de Rusia, atunci e vorba de Polonia și de republicile baltice. Nu pe hartă, nu de jur-împrejur, ci politic și propagandistic. Lituania, Letonia și Estonia stau cu fața la Rusia și Belarus și cu spatele la Baltica. Polonia pare ferită, dar trăiește cu o așchie militară rusă (Kaliningrad) înfiptă în graniță și cu spatele la o Germanie mai fluidă decât apele Balticii. Polonezii și balticii sunt nucile tari. Rușii au mai încercat să le spargă și știu că vor avea de asudat și de vărsat sânge. În rest, gelatină liberal-pacifistă. State ca Germania, Franța și Italia nu cer nici un strop de sânge sau de sudoare. Rușii sunt deja înăuntru. În mințile obosite ale politicienilor, în tembelismul anticapitalist al stângii, în afacerile și conductele de gaz care țin legat Occidentul de Kremlin.

Iar noi?

Noi ne-am speriat de victoria filorușilor în Moldova și Bulgaria. O presupunere automată face din Igor Dodon și Rumen Radev niște ideologi pietroși, în slujba Moscovei. Evident, nici Dodon, nici Radaev nu pot fi suspectați de atlantism. Însă

vasalitatea lor de expresie rusă e mai complicată și mai lunecoasă decât varianta din manual. Nu trebuie să excludem, cu totul, mărunțișurile meschine ale psihologiei umane. Dodon și Radev respectă fidel regula politicianului est-european: un speculant abil care va căuta să pape banii UE și să ciupească gaz rusesc. Simultan. În jurul lor, oligarhii bine instalate au afaceri grase de la Viena la Berlin și nici un interes să rupă legăturile cu ugerul furnizor. Prin urmare, e cât se poate de realist să așteptăm, și de la Dodon, și de la Radev, vorbe în dungă, pertractări și nici un angajament clar.

Dar, dacă tot vorbim de Moldova plutind pe Dodonul liniștit, n-ar strica să scufundăm o gogoriță care și-a făcut veacul pe Prut. Ar trebui, adică, să venim de petrecanie gălăgiei jenante pe tema Moldovei europene și frățești. Moldova nu e nici națiune, nici speranța Europei, nici mireasa noastră rătăcită. Moldova e un exemplu clasic de stat eșuat. O aglomerare umană confuză, între granițe negociabile, zaruri schimbătoare și culturi încrucișate de Miciurin. După 27 de ani de pășunism politico-patriotic, e momentul să ne oprim, să ne frecăm la ochi și să remarcăm că Moldova e o mare halcă de carne de tun electoral. România o folosește, cu succes limitat, în preajma alegerilor. La rândul ei, Rusia folosește pseudo-unionismul românesc pentru a-i capacita hormonal pe rusofonii din Moldova. În rest, vorbe, seminarii, pașapoarte românești salvatoare și baze militare rusești în Transnistria (pe care nu le va muta din loc nici gripa aviară, nici NATO). În mod fundamental și trist, Moldova e o amintire despre ce urma să fie națiunea română dacă istoria n-ar fi avut loc.

Foarte probabil, volumul de infiltrare rusească va fi mai mare și mai lesnicios după victoriile lui Dodon și Radev. Dar asta nu schimbă dramatic situația dată. Bulgaria și Moldova sunt de mult penetrate.

Încercuirea de care am început să ne văităm ar continua pe conturul Slovacia, Serbia, Ungaria. Și nici roxolanii nu dorm! Până la proxima invazie, e de notat că Orbán, Fiko și Vucici

nu sunt inabordabili și nici nu fac figură de neinstruiți în materie de politică și istorie est-europeană. Cine îi crede adversari ireductibili a citit prea multă presă germană și îi confundă cu reflectarea lor în editorialele euro-conforme. Dictatura poloneză și dictatorul maghiar trăiesc și belesc numai în editoriale și prin dezbateri parlamentare de omorât timpul și hârtia la Bruxelles. Sigur, rușii vor face foarte bine ce știu să facă foarte bine: vor trage cu toate katiușele propagandistice și vor scoate la plimbare fantoma unui bloc prorusesc în Est. E un tic strategic de care Rusia nu se poate despărți, tocmai pentru că acest soi de dezinformare are mare succes de casă în Occident. Apropo, tema încercuirii nu e tocmai o noutate, ci o vechitură sovietică. Inițiatorul e Stalin, care a folosit ideea pentru a justifica pactul cu Hitler. Putin a pus în circulație același alibi pentru a scutura NATO de pe granițe.

Dar să nu ne liniștim, că ne stă rău. Rămâne problema lui Trumpov, noul președinte american și, de la *New York Times* citire, agentul voluntar al lui Putin. Fișa postului a fost scrisă și lipită de Trump în timpul campaniei electorale și, încă mai înspumat, după victoria care a mâncat ficățeii lumii bune din Manhattan. Condusă de Clinton News Network (CNN), presa de casă a dnei menționate și-a făcut datoria și a livrat snoavele plantate de Rusia. Lenin avea dreptate, dar stătea prost cu imaginația. Într-adevăr, burghezia se va prezenta la locul execuției, după ce va fi cumpărat, de la comuniști, frânghia necesară. Ce n-a prevăzut, însă, Lenin e că zisa lume bună va urca pe eșafod cu *New York Times* în mână și va citi, până la coborârea cagulei pe ochi.

Presa *bien pensant* occidentală suferă de pe urma necuviinței nespălaților care l-au votat pe Trump și, de nervi, se face că nu mai știe din ce a crescut Putin. Din slăbiciunea, naivitatea și lăcomia care se simt atât de bine în mediile politice de la Berlin, Paris și Washington. Până la urmă, măreția lui Putin și nenorocirile care macină Europa sunt o coproducție Obama–Merkel.

Obama a răscolit mușuroiul în Libia și în Siria. Merkel a primit cu brațele deschise milionul de migranți pus în mișcare de marele om de stat progresist american. Lista omisiunilor e mai lungă. Ar fi de știut, de pildă: cine a resetat vesel relația cu Rusia? Nu cumva secretarul de stat H. Clinton? Și cine a perfectat o alianță cu Putin în Siria? Oare nu cuplul Obama–Kerry?

Până să aflăm dacă Trump se va îneca în borș rusesc, știm că Putin a făcut ce a vrut din Obama, Clinton și Kerry: samovar, opincă și turbincă. Dar Putin nu e un zeflemist. Dimpotrivă, acest mare democrat rus înțelege bine ce se întâmplă pe și sub masa de joc. Și are toate motivele să creadă că vacanța s-a terminat. După opt ani de triumfuri în presă, Barack Obama, necruțătorul campion la Candy Crush, pleacă. În locul lui, vine un pokerist care clipește rar și joacă pe mize mari. A se vedea numirile decise de Trump la CIA, Apărare și Securitate Națională.

Adevărat, Trump a pus piciorul în prag și a cerut un NATO cu cotizațiile plătite la zi. Cum altfel? Nici un lider american nu mai poate vinde acasă povestea unei alianțe NATO care ține în circuit Europa, cu un buget plătit în proporție de 70% de americani. Statele membre vor trebui să urce măcar la 2%. Cine nu vrea să tremure trebuie să plătească măcar gazul din brichete. România poate face și o mică economie.

Problema NATO–Europa de Est e, însă, mult mai serioasă decât o lasă să se înțeleagă partea goală a pușculiței. Problema e faimosul Articol 5. Dacă acel ceas nenorocit va sosi vreodată, va invoca NATO Articolul 5? Va porni America la război cu Rusia de dragul Estoniei sau, Doamne ferește!, al României?

Răspunsul umblă neconsultat prin Pacific. Președintele filipinez Duterte are faima unui sonat, dar pare să fi calculat realist că America nu va face război cu China de dragul Filipinelor. Și a virat spre China. Aici, în această nesiguranță abisală, e spațiul european de manevră al Rusiei. La est de Articolul 5.

Mai poate gândi Estul?

De când cu faimoasa vorbă care stabilește că trecutul uitat revine pentru a-i pedepsi pe amnezici, lumea gânditorilor est-europeni se crede tot mai mult în concediu. În fond, atâtea minți ascuțite și atâtea condeie suple și-au făcut datoria, și asta demult. La începutul anilor '90, intelectualii est-europeni au ridicat, într-adevăr, o baricadă. Anticomunismul declamat furtunos a dat o literatură de conștiință adesea patetică, dar întotdeauna profund pedagogică: o generație sau două au fost alfabetizate etic și istoric de acest prim efort intelectual al Estului liber.

Cu timpul, însă, datele energice ale marelui val anticomunist în literele și gândirea Estului au devenit ele însele canon. Și, ca orice canon, au început să rateze din ce în ce mai vizibil prezentul. Nu pentru că și-ar fi abandonat menirea, ci tocmai pentru că i-au rămas fidele fără să înțeleagă schimbarea timpului. De fapt, e mult mai complicat. De asta ar fi mai bine să admitem, de la bun început, că Estul și România au o problemă: nu își găsesc vocea. Nu spun ceva care să fie altceva, convins și convingător, articulat și proaspăt. Vocea intelectuală a Estului nu surprinde și nu provoacă. Vocea intelectuală a României e tot așa, dar suferă, în plus, de o paralizie de fabricație locală. Pentru o politică de asigurare sănătoasă sunt de precizat două lucruri: numele nu contează, oricât de mari sau și mai mari ar fi ele, iar autorul acestor rânduri se recunoaște printre cei vinovați ieri de păcatele denunțate azi.

Problema intelectuală a Estului și a României pornește de la incapacitatea gânditorilor răsăriteni de a recunoaște că au

de spus ceva în actuala criză europeană. Acest blocaj e rodul unei alte probleme: lipsa de înțelegere a mizelor. Care e miza Estului? Ce ar trebui să spună Estul dacă și intelectualii lui și-ar găsi șirul și cuvintele? Răspunsul pleacă de la adevărul asupra istoriei recente a Europei, inclusiv și prioritar a Estului. Din motive nu tocmai greu de înțeles, dar nu complet inocente, Estul și România intelectuală nu s-au pregătit cum se cuvine. Problema nu e să fim docți și bibliografic la zi. Problema e să fim serioși. Și curajoși.

La începutul anilor '90, intelectualii Estului au fost anticomuniști de profesie. Era normal. Travaliul anticomunist era în primul rând o bătălie politică internă, o încercare adesea disperată de a opri preluarea lumii românești și captura societății într-un perimetru controlat de nomenclatura comunistă camuflată în agent al schimbării. Profesionalizarea anticomunismului intelectual a fost însoțită de joncțiunea cu ideea proeuropeană. România a devenit rapid un spațiu intelectual dotat cu o tribună anticomunistă și cu o cameră de ecou proeuropeană. Fuga de comunism și urmările lui presupunea, într-adevăr, joncțiunea cu valorile europene. Anticomunismul local și natural a fost dublat de o campanie care a preluat și bifat orice vorbă și program venit de la Bruxelles. Uniunea Europeană nu mai era o simplă referință pozitivă. Era viitorul.

Cândva, după 2008, Europa a început să patineze. Mai pe românește și un pic mai static: diferența între Europa canonizată în Est și Europa în realitatea ei vizibilă a început să crească vertiginos. La mijlocul lui 2015, Europa era deja o colecție de crize suprapuse: euro, Marea Britanie, Ucraina, migrația necontrolată dinspre Africa și Orientul Mijlociu. Europa de Est a fost mai degrabă martora contrariată și ignorată a acestui cumul de migrene. Peste toate, disprețul a lovit imediat: împotrivirea la planul inept de cote alocat statelor estice a provocat arii arogante intonate în Vest. Într-un fel, dar numai într-un fel,

aroganța occidentală a fost și rezultatul muțeniei estice. Când te-ai obișnuit cu ideea că partenerul estic e mut sau nu tocmai antrenat la lucrul cu capul, aroganța și disprețul vin mai ușor.

Ce trebuia să spună Estul? Să dea un răspuns, Și anume un răspuns de pe poziții istorice. Adică declarație-replică plină de curajul de a articula realitatea esențială a europenității comune. Povestea nu e complicată, dar e foarte incomodă. Și spune așa:

Pe continent (și nu în Marea Britanie, unde edificiul era în picioare și deloc în pericol) democrația europeană a fost clădită după eșecul apocaliptic al utopiei de formulă nazistă și comunistă, cu prețul celui mai cumplit război din istoria omenirii. Europa de Vest a fost salvată, după ce propriul delir autoritar (nazismul) a fost distrus de o alianță care a adus împreună democrațiile (anglo-americane) din afară și celălalt delir autoritar european: dictatura sovietică. Istoria e mult mai complicată și acceptă o discuție despre originile europene ale catastrofei europene sau, altfel spus, despre destinul ideii iluminist-scientiste europene și mutația ei exterminatoare în dogmatism nazist și comunist. Aici era loc, de altfel, pentru discursul intelectual avizat al est-europenilor.

În orice caz, concluzia istorică tragică a evoluției comune europene a făcut ca libertatea Europei de Vest să fie forțată și să vină numai și numai cu prețul căderii Europei de Est. În mod fundamental, într-o logică sinistră, dar incontestabilă, construcția democrațiilor occidentale a presupus decuplarea Estului. Nu la capătul unei conspirații (Ialta) și nu prin abandon vinovat, deși aceste două teorii, sau mai degrabă resentimente, sunt cum nu se poate mai atrăgătoare și convenabile. La fel de important: Uniunea Europeană însăși e consecința, și nu cauza acestui proces istoric.

Uniunea e fructul politic și administrativ al garanțiilor de securitate și al injecției de capital de sub umbrela (anglo)americană.

Pretenția după care Uniunea e autoarea ordinii postbelice e o rimă pioasă și șchioapă, foarte utilă la ocazii festive, dar nejustificată istoric. După aceeași logică mereu ignorată, Uniunea e și consecința spațiului de construcție degajat prin prăbușirea Europei de Est. Cu alte și mult mai însemnate cuvinte, Europa de Est nu a fost o absență vinovată, ci o participare tragică la geneza Europei democratice edificate în Occident.

Logica reală a istoriei trebuie apărată și repetată public de la un capăt la altul al Europei. Exact în acest spațiu de tăcere și repaus intelectual trebuiau să pășească gânditorii estici și români. Întârzierea lor a fost justificată de obligația anticomunistă de la începutul anilor '90, dar eschiva de azi nu mai are temeiuri. Dacă gândirea vestică ezită sau nu înțelege, intelectualii Estului nu au acest drept. Asta nu înseamnă că intelosfera occidentală poate fi scuzată. Să nu uităm că procesul de recuperare a Estului a început cu o premisă generoasă și inexactă. Declanșată în 1990 ca un act de caritate luminată, reintegrarea europeană a Estului trebuia să fie rapid hrănită de observația potrivit căreia procesul reluat după căderea comunismului e continuarea aceluiași proces, întrerupt violent în anii '40. E exact poziția de pe care Europa de Est trebuia să intre în joc, în discuție și, cum s-ar zice, în rândul lumii. Premisa de caritate enunțată în Vest la reîntâlnirea cu Estul e o eroare etică toxică pentru Est și un fals istoric masiv.

Firește, intelectualii estici și români au motive să se codească. După ce au înțeles dincotro bat vântul și fondurile, o parte au plecat la stânga, unde au început să agite local și miniatural „teoria critică", așa cum cer slujbușoarele în comitete și comiții hrănite de reîntrupările fără sfârșit ale așa-numitei Școli de la Frankfurt. Alții se lovesc de o problemă de opțiune fundamentală. Destule nume mari și serioase ale dreptei intelectuale est-europene se gândesc că nu face să te rățoiești la Europa. Sau că numai de naționalism n-avem nevoie acum.

Și totuși, dacă e să dăm nume atitudinii cu care lumea intelectuală răsăriteană e datoare, atunci îi putem spune naționalism pro-estic. Multă lume s-a obișnuit și pensionat în rutina euro-conformă, dar ar trebui să înțeleagă că, azi, o asemenea postură e, mai curând, un ritual comod. Oricum, cine vrea să lase la cursul actual proeuropenismul lucrează cu o cotă de valoare în scădere, dacă nu cumva depășită. UE are nevoie de curajul opiniei și de vocile conjugate ale Vestului și Estului. Dar pentru asta Estul trebuie să-și găsească discursul. A face observații critice la adresa UE nu e totuna cu a fi anti-UE. Iar a fi anti-UE nu e totuna cu a fi antieuropean. Intelectualii Estului n-ar trebui să se teamă.

În plus, dacă spațiul identității afirmate estic va rămâne în continuare neocupat, singurele voci active în zonă vor fi naționaliștii de pășune. BOR poartă, la rândul ei, o răspundere enormă, dar cazul ortodoxiei e la fel de trist ca vocalizele dislexice ale politicienilor români care cred că spun ceva despre Europa. Rămân în cursă, prin insistența ciclului televizat de 24 de ore, bârfitorii și fabricanții de petarde cancaniere ai *talk-show*-urilor. Cu ei, avem zgomot, dar n-avem nici o opinie și nu punem la treabă nici o idee. Intelectualii au spațiul și răspunderea. Le mai trebuie curajul. Și demnitatea.

IV

PRICEPISM ROMÂNESC

Vechii noștri prieteni

După toate semnele și procentele, plebea s-a răzvrătit. Revolta neciopliților albi sătui de muncă la negru, proiecte umanitare și discursuri înalte fugărește lumea bună în jurul urnei de vot. Puneți degetul oriunde pe hartă și îl veți retrage pârlit.

În Marea Britanie, revolta a provocat divorțul de UE. În Statele Unite, Donald Trump, un miliardar regicid, a doborât două case domnitoare (Bush și Clinton) și a adus la putere *show*-ul *live*-democratic-popular. Ungurii au desființat cotele de migranți din basmele multiculturale născocite la Bruxelles. Austria a fost pe punctul să aleagă un președinte radical de dreapta. În Franța și Olanda, alegătorii sunt gata să cheme la putere demagogi vârtoși.

Nicăieri n-a fost mai lesne de văzut cauza acestor furii repetate decât în obrăznicia la care a ajuns stăpânirea în Columbia. Timp de mai mult de cincizeci de ani, o armată de teroriști marxiști omoară 200 000 de oameni, distruge sute de sate și face miliarde din droguri. Recunoscător pentru cele de mai sus, președintele țării, încurajat de colegii lui socialiști, Obama și papa Francisc, le oferă: un acord de pace, una amnistie, zece locuri în parlament și nici un sfanț confiscat. Chemați la referendum, alegătorii scuipă pe oferta de nerefuzat. Nici o problemă! Pe scenă apare juriul premiilor Nobel, care oferă președintelui Premiul Nobel. Pentru Pace. Pentru ce altceva? Președintele reia negocierile cu marxiștii, meșterește ceva împreună

cu ei și trece tărășenia prin parlament. Fără vot popular, că e mai sigur.

Ceva mai la deal, în Nicaragua, vestitul marxist asasin de fermieri și președinte Ortega se lasă convins de onor parlament să mai candideze o dată. A treia oară.

Ceva mai la vale, în Bolivia, nu mai puțin faimosul băștinaș indigen-marxist-președinte Morales ia cunoștință de decizia Curții Constituționale care îi interzice să candideze a treia oară și, în consecință, anunță că va candida pentru a treia oară.

În Marea Britanie, lumea fină și ultragiată a elitelor se aliniază la normele originare de drept al sud-americanilor și pornește o suită de manevre labirintice, în încercarea de a strecura subtil UK înapoi în UE sau de a repeta votul de la referendumul care a scos UK din UE.

Pe scurt, democrația nu mai place, iar deciziile luate prin vot popular repugnă. Acestea sunt izvoarele furiei. Revolta izbește, peste tot, făcături festive, croite pentru deliciul moral al binefăcătorilor. Aroganța nu își mai vede aroganța. Societăți umilite refuză aranjamentul și ripostează, cât mai e timp și cât se mai votează liber. Până aici, totul e scandalos de limpede. De aici încolo, începe cazul României.

Unde e revolta societății românești? Cum de nu izbucnește odată răscoala alegătorilor, în țara corupției plenare? În fond și oricât de neconvenabile ar fi datele, de aproape treizeci de ani, PSD e cel mai corupt și cel mai votat partid al țării. Ba chiar îi trage un 44% de neuitat în 2016. Cum de se poate așa ceva? De unde atâta lipsă de politețe și civism față de șeful de clinică UE și de medicul de familie DNA?

Răspunsul nu e nici plăcut, nici neplăcut. E real. Răscoala nu se pornește din lipsă de scânteie și de răsculați.

Nimic din ce e rău, strâmb și stricat n-a fost impus, în România, numai din afară sau numai de deasupra. Doar leacurile sunt de import și de sus. Realitatea e internă și social-neaoșă.

Corupția nu îngrașă revolte populare pentru că e locală, națională și populară. Organică, într-un corp obișnuit să funcționeze cu boala în sânge. Spre deosebire de consensul care unește establishmentul occidental și e pălmuit de la Londra la Bogotá, corupția noastră nu face figură de aberație, pândită și pedepsită prin vot. Asta nu înțeleg cei ce își pun speranțele în DNA, ca revoluție de sus. Din același motiv, majoritatea discuțiilor despre corupție se duc în termeni când naivi, când stridenți.

N-ar trebui să ne scape: curând, vom aniversa o sută de ani de unire și cel puțin două sute de hoție. Ambele naționale și demne de o cercetare mai serioasă. Ca să nu spunem: de respect.

Corupția nu place, dar e populară. Cine susține că n-o practică are memoria scurtă și e, probabil, zugrăvit pe un perete de altar. Corupția nu e frumoasă, dar e utilă. Nu face bine, dar te ține la suprafață sau îți face loc. La fel, nesărata (și, în consecință, de dus la ocnă) discuție pe tema plagiatelor.

Aproape toate doctoratele sunt furate, așa cum aproape toate filmele sunt descărcate de pe *„torente"*. Altfel, de unde o nație de doctori și doctoranzi, de la ghișeul gării până în parlament? Nu uitați să vă verificați soțul sau soția; într-o bună zi, s-ar putea întoarce acasă doctor al Universității din Colț. Alături de furtul din bugetul de stat, parvenitismul prin împăunare doctorală e o datină socială, nu o excepție și nu o abatere de la albia corectitudinii naționale. În fond, alfabetizarea dusă la bun sfârșit de comuniști a continuat cu un eșec. Proștii dotați cu pix și promovați de Partid s-au vrut academicieni-doctori-ingineri. Cap de coloană, Ceaușeasca. Noii parveniți politici le urmează, azi, pilda. Când nu se mai vor doctori, se simt masoni sau inițiați în culte cu cristale și energii anticanceroase. Cineva s-a suit în copac și are rât. Personal, contez pe vreo douăzeci-treizeci de prieteni apropiați. Am, deci, onoarea statistică să cunosc jumătate din autorii de doctorate cinstite în România. A doua jumătate a plecat din țară sau iuțește pasul spre vama Nădlac.

E foarte probabil ca lucrurile să nu stea deloc așa sau să stea exact așa cum sunt mâzgălite în rândurile de mai sus. Nu contează. După atâția ani de vorbărie calificată și succes electoral al corupției, suntem datori cu un singur lucru: să facem cunoștință cu lumea reală și să ne băgăm în seama poporul. Altfel, rămâne deschis doar drumul vechi pe care au eșuat atâtea minți și îndreptări, de la eminențele lor interbelice încoace.

În acest punct, intervin, de regulă, lamentațiile care fac din români un popor ce nu-și merită scriitorii și din mămăligă un aliaj greu. Asta e țara și ăștia sunt românii! Nu explodează și nu știu să se pună împotrivă! Cu siguranță, așa sună cele mai neatente gânduri rostite în ultimii 27 de ani.

Căci, neînțeleasă și subestimată, revolta societății românești a avut deja loc. Atâta doar că, fiind o reacție de masă, fără program și însemne pe buletinul de vot, revolta a fost trecută la „și alte necazuri".

Protestul românilor a fost devastator. Revolta a scos din țară 3,5 milioane de oameni. În mare parte, așa cum spune un instructiv raport OECD (decembrie 2013) încă înainte de 2007. Cu alte cuvinte, românii s-au lămurit repede și au plecat, pariind, corect, că admiterea în UE nu va schimba raporturile fundamentale în țară și nu le va da o șansă în plus. Așadar, marele protest românesc nu a fost o speranță, ci o sentință. Oamenii n-au respins, ci s-au desprins. Adică au arătat că știu două lucruri: că țara lor are o problemă și că problema nu poate fi rezolvată. După un amar de experiență cumulată în patruzeci de ani de comunism și douăzeci fără comunism, românii au declarat România o boală fără leac. După care s-au externat. Așa am scăpat de societate și am rămas cu societatea civilă.

Ce puteam face? În principiu, ce nu se mai poate. Adică tot ce era de făcut de mult și nu mai are loc de viață astăzi. Și anume: dezvoltarea. Dacă România pornea, acum 27 de ani, cu planul cinstit de dezvoltare a regiunilor, populațiilor și talen-

telor nu ne mai trezeam cu o țară goală, o boierime coruptă și o dăscălime amețită. Evident, așa ceva nu s-a putut pentru că era singurul lucru de care noua putere se temea cu adevărat. Laureații răsturnărilor de regim nu au obiceiul să își pună titlul în joc. Odată distrus monopolul economic al rețelei post-comuniste, România risca să devină o democrație *de facto*.

Consecințele au venit rapid și fără recurs. Mai întâi, abandonul național, pe lângă care abandonul școlar e o șotie nevinovată. De plecat au plecat și alți est-europeni, dar proporțional conducem cu nenumărate ture de Arenă Națională. Apoi, mirajul soluției importate, după care Măria Sa sistemul penal-administrativ va izbăvi țara, de sus în jos. Fals.

Metoda e la fel de nenaturală și lipsită de aderență ca un curs intensiv de esperanto. Ea poate pedepsi la nesfârșit, prin rotație sau tragere la sorți, îndeosebi înaintea campaniilor electorale și mai ales politicieni maziliți prin ucaz obscur. În rest, anii de pușcărie pe cap de demnitar vor crea doar satisfacții trecătoare la galerie și un centru de putere în plus. Adică sentimente și abuz. Trăiri pasive și pârghii active de control. Vechii noștri prieteni istorici.

Colectivul greșit

De ce am face excepție? Vremurile curg perfect anapoda în restul lumii, așa că ne putem permite, pentru consum și deliciu propriu, o revenire în trombă la fesenism. La acei ani de omogenitate tăcută pe care noi i-am uitat, dar beneficiarii îi regretă precum navetistul tihna în halat și papuci. Cu o deosebire. De data asta, proiectul e un fesenism în Nirvana, un compact luminos, cu totul scutit de așchii opoziționiste. Care e procedura? Prin ce mutări și cu ce piese văzute sau abia văzute vom termina partida fedeleș, în stare de auto-șah mat?

Mai întâi, era nevoie de o victorie categorică a PSD. Și ea a avut loc. Alegerile generale din noiembrie 2016 au fost câștigate de la clar în sus de acest partid inerțial, păcătos, ruginit, reacționar și retrograd care are toate păcatele lumii, mai puțin unul: nu și-a abandonat baza socială. PSD e cel mai vulgar (a se citi: social) partid al României. Simplul fapt că asta nu aduce nici un câștig numitei baze sociale e cu totul secundar. Alegătorii PSD rămân, de regulă, cu buzele umflate, plus un pui și o pungă, dar nu riscă depresia. Oamenii se simt reprezentați. Pe drept sau pe nedrept, prostește sau visceral, alegătorii PSD știu pe cine contează. E de ajuns. Ba chiar e cheia politicii. Mai ales dacă așa-numitele partide ale dreptei emit dodii și repetă balade procapitaliste cu rime socialiste.

Așadar, victoria PSD a fost categorică pentru că PSD nu s-a aventurat în ipoteze arogante și speculații neatente la realitatea economică, morală și socială a României.

PNL, sau cea ce numim, în genere, dreapta, a făcut, sârguincios, contrariul. S-a coafat pentru dineu înainte să arvunească bucătarii. S-a adâncit în speculații care dau gata asistența la un seminar, dar șoptesc alegătorilor năuci: nu contați pe noi! suntem și mai năuci! ne mai gândim, mai încercăm dar, deocamdată, nu știm ce vrem și cine suntem! PNL a căzut, adică, în ligheanul cu apă de roze plimbat prin fața unui public subțire pe care l-a luat drept societate. Crema PNL n-a prins o știre de ultimă oră care tocmai împlinește șaptezeci de ani: nu avem burghezie! Avem doar grupuri de aspiranți admirabili care degajă un iz distins de liberalism occidental, dar n-au întindere și adâncime națională. Adevărat, între Chitila și Copou se întinde ceva, dar cine vede în acest ceva un prilej de afaceri cu arendașii locali și nici un motiv de transpirație în campanie ține un ochi închis.

Dacă mai vrea ceva, dreapta trebuie să provoace o febră populară între alegătorii pe care, altfel, i-a tratat molcom cu manuale de deshidratat gherghefuri, de tip „România – 100 de banalități care vă plictisesc pe viață“. Ce trebuie spus, de fapt?

Trebuie spus jos și tare (la nivel județean și central) că dreapta dă partidul familiei cu doi membri, o singură definiție și două sexe; al impozitelor mici; al realismului între europeni; al nici unei moschei și al tuturor celor ce vor să iasă formați din școală și vii din spitale. Un program în 100 de puncte minus primele 96 trebuie să anunțe: atâția bani la sănătate; atâția la învățământ; atâția munți de hârtii scoși din viața micilor afaceri și demisia dacă nu facem șoseaua București–Restul Lumii, cu oprire la Sibiu, până la încheierea mandatului. Dar pentru asta e nevoie de curaj, convingeri și valiza făcută în caz de evacuare prin vot popular. Asta e de spus. De făcut e mult mai puțin. De pildă, în lipsa autostrăzii, o fugă de documentare pe jos, până la politicieni de dreapta din Alba Iulia, Oradea, Târgu Mureș, Cluj, Brașov și alte reușite inexplicabile la București.

Cine vrea să vadă cu ce putem aniversa suta de ani de la Unire va găsi acolo și metodele, și rezultatele.

Însă accidentele necontenite care dau deruta vieții noastre politice nu au fost provocate de ceață, dezorientare sau nepricepere.

Toate au un punct de plecare precis: răspunsul viclean provocat de tragedia de la Colectiv. Da, reacția oficială a fost o eroare, dar o eroare lipsită de inocență. Colectiv cerea un răspuns politic, dar tragedia fost îndrumată abil spre funcția de detonator de sistem. Pentru mai multă claritate: răsucirea care a scos din scenă guvernele politice nu a țintit regenerarea națională, ci a fost primul act al unei operații de substituire. Autorii proiectului au folosit furia publică și au creat impresia că scot din scenă un regim corupt, ba chiar toate păcatele reunite ale politicii. N-a fost așa. Operația a vizat și a reușit cu totul altceva: geometria imperfectă, dar nedomesticită a sistemului politic a fost înlocuită cu un regim de mare ambiguitate. Un regim infinit maleabil și docil, compact și reciclabil, fără însemne politice, la dispoziția mâinii care face cărțile și fără participarea mâinii care votează.

Tot ce a început după Colectiv a lucrat la normalizarea confuziei ca sistem de control și guvernare. De aici figura de ctitor fără hram a dlui Cioloș. Un om stimabil, dar și un lider, politicește vorbind, fără sex. Asta nu înseamnă, însă, că dl Cioloș n-a stabilit un record național. Domnia sa e primul politician român care a năzuit la victorie cu sprijinul partidului pe care l-a ignorat.

Așa de pildă, într-un interviu de pus pe rană pentru o mai bună infecție, dl Cioloș a descoperit că a acceptat să fie candidatul PNL și că asta îl stânjenește. Sigur, dl Cioloș a fost de față la ședința Consiliului Național al PNL care l-a votat în unanimitate candidat, dar n-a remarcat evoluțiile din sală. Așa cum nu a remarcat nici desfășurarea unui miting cu 20 000 de oameni la care a participat și a vorbit, pur și simplu pentru

că se afla în trecere prin Piața Revoluției, în seara zilei de 6 noiembrie 2016. Suntem în cea mai slobodă și năroadă comedie.

În aceste condiții, victoria PSD va fi însoțită de declinul PNL-Dreptei. USR a făcut un scor bun și se simte încă mai convins că reprezintă o forță socială. Nimic mai ridicol! USR e în situația dlui Cioloș. Crede, adică, fără să cerceteze, că tehno-purismul de inspirație UE poate guverna convingător România. Nu e așa. USR va afla că se sprijină pe aer. Și că problema nu e să scoți capul cinci minute din Evul Mediu. Problema e să incluzi în politică societatea. Altfel, vei câștiga Turul Franței, pe Calea Victoriei, în tricou USR. Și atât.

Glumele netratate se transformă în farse istorice și, din păcate, suntem la un pas de așa ceva. Odată intrați în zodia politicii tehno și în mania transparenței fără conținut, ne paște un absolutism prin rotație în care nimeni nu va fi alergat cu bâta pe stradă, dar toată lumea va pleca de lângă sistem. La pensie, pe sofa, în afara țării, în nișe sau către documentare cu delfini. Pe locul rămas liber, guvernele se vor așeza la coadă și vor mânca docil din mâna cui le va numi.

PSD guvernează. Oamenii de aparat și alți detergenți de scos ultimele pete de convingere se vor succeda lăsând în urmă sunetul cărții împinse pe plușul din cazinou. În fundal și în plin dezinteres general, tot ce era o dreaptă ipotetică, dar recuperabilă se face țăndări. Fragmentele vor fi aruncate la gunoi sau, dacă se convertesc la traseism, vor fi înghițite de noul Front.

Altfel spus, ne pregătim de o lungă domnie a conformismului harnic producător de imagini, lozinci și automulțumire. Stânga a învins. Cu ajutor tehno, dar și cu slăbiciunea gravă a celor ce și-au luat răspunderea să facă politică de partid.

În consecință, nu mai contează: guvern PSD sau PSD cu susținere USR sau PNL cu Dâncu prim-ministru și cu susținere UDMR. E totuna. Vom trăi sub administrația aceluiași grup. Vom fi conduși de Colectivul greșit.

O șosea!

Cine îl ia pe Nu în brațe are datoria să fie părinte bun. Trebuie, adică, să-și învețe odrasla cum să argumenteze convingător. Din fericire, în România, buna educație a lui Nu vine servită și e gratuită. În fond, nu există răspuns la vreuna din marile probleme ale țării care să nu fie Nu.

Iată: se poate îndrepta școala? Nu. Se pot civiliza spitalele? Nu. Se poate ridica presa? Nu. Se poate trăi cuviincios la bloc? Nu. Dar la volan, la restaurant sau la circa financiară? Nu. De ce? Pentru că, de fiecare dată, încercăm îndreptarea unui handicap prin serviciile altui handicap. Modelul e învățământul. O școală slabă livrează elevi slabi care vor livra o școală slabă. Cercul nu e doar vicios. E și betonat.

Prin urmare, e normal și cuminte să ne resemnăm în fața premiselor imbatabile ale înapoierii noastre și să renunțăm la renașterea prin strategii stufoase. Asta ca să respectăm istoria și ce am făcut din ea. Dacă, însă, vrem să și supraviețuim, e cazul să ticluim o ripostă abruptă și vicleană. Cum ar veni, să ne păcălim tradiția și aplecările naturale.

Asta înseamnă că avem nevoie de ceea ce se numește, cu o expresie infernală, proiect de țară. Formula e cea mai promițătoare alăturare de cuvinte de la „forurile competente vor analiza" încoace. Însă ideea e necesară, târzie și realizabilă, cu condiția să cuprindă o inițiativă care depășește rutina politică și refuză sertarul.

La fel de important e să nu stăm la sfat cu toată lumea care are o părere și încă o bere de băut. Unii vor sugera că soluția e să forțăm finala Ligii Campionilor. Alții vor milita pentru piste de bicicliști pe Vârful Omul. Alții, bucătari-strategi la Primărie, cred că important e să faci din București un borș de Caracas și Fanar. Și atunci? Care e soluția?

Soluția e să lăsăm baltă palavrele, riturile politice și pretențiile fine la mijloc de maidan. Soluția e să facem ceva. Ceva clar, palpabil și măsurabil. Un singur lucru: o șosea!

O șosea, de la București sau Pitești la Sibiu sau Cluj. Din Sud, dar nu spre, ci până în Transilvania. Atât! Nimic, dar absolut nimic mai mult sau altceva!

Putem face o șosea, fără să așteptăm a doua venire a legiunilor romane? Putem face, în pragul aniversării de o sută de ani de la Unire, șoseaua care unește o țară mereu contrariată de decalajul Sudului față de Transilvania? Putem face șoseaua care desfundă comunicarea națională și dă cep circulației de oameni, camioane, valize, Wi-Fi, investiții, margarină, locuri de muncă și limbă română cu accent pe profit național?

Să oprim restul. Să renunțăm la toate proiectele născute pentru bilanțuri și alte rude ale alibiului. Să facem un singur lucru. Politicienii, rudele lor, ziariștii, ONG-urile, avocații, instituțiile, Serviciile își pot sufleca mânecile și trebuie să rabde câțiva ani de apostolat. Anii de sforțări, concentrare și cheltuieli din care să iasă o șosea. Una singură.

Punctul de plecare al acestui proiect cu obiectiv unic, scris într-o singură propoziție, pe o singură pagină, e pericolul. Starea de slăbiciune internă a națiunii a sărit, deja, în debilitate și amenință cu risipirea în drojdie și păcănele. 30% din elevi nu pot trece primul lor examen național. 3,5 milioane de oameni maturi au plecat oriunde nu e România. După ce a făcut o facultate pe săptămână și a electrizat tinere setoase pe Facebook, un anume Tudy a ajuns, prin iunie 2016, viceprimar la București.

Poate că asta va salva Uniunea Europeană – după cum promite numitul Tudy într-o serie de interviuri justificative. Pe noi ne va îngropa.

Odată cu ruperea Marii Britanii de UE, am promovat. România a devenit al șaselea stat al UE. După noi, țară mare, cu hectare și potențial gras, începe plevușca. Asta în grafice. În realitate, suntem pe locul șase, dar ne batem din greu cu Bulgaria, în finala pentru locul 26.

E nevoie de o rupere brutală, stridentă și palpabilă. Suntem în situația condamnatului care aude dulgherii meșterind la eșafod și știe că trebuie să lase în urmă ceva. Un semn care nu se șterge, pe zid: nu mă uitați! am făcut ceva pentru voi! Deocamdată palmaresul nostru colectiv și democratic spune că am născut un Manole meșter în antimaterie. Am învățat să surpăm noaptea ce n-am clădit ziua.

Iată de ce trebuie să facem ceva. Dacă așteptăm, alături de cântăreții narcisiști ai ONG-urilor, să fim, mai întâi, etici și lăudabili în rapoarte, așteptăm degeaba. E în regulă: să fim împotriva bunei-cuviințe europene! Să fim corupți, lacomi, cheltuitori, guralivi și nedrepți. Să fim un Singapore în boscheți. Dar să fim și să facem ceva! O șosea! Am ajuns în situația disperată în care avem nevoie de un comunism inteligent. Ne trebuie un proiect. Unul singur, nu o sută. În lungime de atâția kilometri și executabil în atâtea luni.

Să-i lăsăm pe alții să facă afaceri și capitalism. Noi nu știm și nu vrem. Măcar să săpăm albia. Vom fura totul mai târziu. Dacă ne facem treaba, vom avea ce.

Os domnesc în mujdei

Uneori, obosite de glorie sau atinse de caritate, marile case nobiliare românești își deschid porțile și acceptă în preajmă umbrele scăpătate ale Foștilor. Așa de pildă, îngăduința cu care vestita Casă de Teleorman a acceptat să își plece urechea la jalba anexei de Hohenzollern.

Joi, 16 iunie 2016, principesa moștenitoare Margareta și-a adăugat titlul de Alteță Asistată, după o întâlnire cu Liviu Dragnea. Șef al partidului care i-a fugărit și expulzat tatăl din țară. Bașkan temut de Teleorman și purtător al Marelui Ordin de Deținut Onorific la Jilava.

De regulă, discuțiile între două case de cea mai aleasă stirpe caută să potolească vreun conflict heraldic, vreo suprapunere întâmplătoare de stemă și simboluri. La acest punct, summit-ul Hohenzollern–Teleorman ar fi avut ce rezolva. Căci – iată! – emblemele celor două case se ciocnesc regretabil. Pe blazonul Casei Regale: un vultur cu crucea în cioc. Pe scutul Casei de Teleorman: o găină cu șpaga sub aripă. Dar nu! Cele două case au lăsat deoparte heraldica pentru a discuta cordial și public despre șpăgi implicite și favoruri legale.

Pe scurt, principesa locuiește la Palatul Elisabeta, unde e colocatară cu regele Mihai. Prevăzătoare din cale-afară, principesa și-ar dori, după dispariția regelui Mihai, viză de flotant și cazare plătită, plus o subvenție-pensioară de la bugetul de stat – vă rog frumos, mărite Dragnea, Domn de Teleorman

și Mare Cavaler de Jilava! Pentru Dumnezeu, în fond, amândoi suntem români și amândoi ne revendicăm de la bugetul de stat!

Cu această impresie a rămas o bună parte a presei amuzate de partida de bișniță declanșată sub portretul regelui Mihai. E prea puțin și înșelător. *Summit*-ul a urmărit două obiective mult mai serioase și a reușit admirabil.

Înainte de orice, *summit*-ul Hohenzollern–Teleorman a confirmat net vocația noastră istorică pentru ridicol, bășcălie și derizoriu. Din preajma celor doi negociatori, Caragiale a repetat cu un zâmbet resemnat: V-am mai spus! Istoria României e suma farselor solemne jucate de instituții goale, vânători de pleașcă și lipitori la buget.

Câtă demnitate și ținută au existat în destinul familiei regale s-au șters în prezența Principesei de Ia-Mă în Spațiu și a Binefăcătorului de la Alexandria.

Tragicul nu ne-a ieșit niciodată, comedia ne-a făcut loc tuturor. O principesă care nu știe că destinul monarhiilor nu e pensia cerșită tartorilor, ci demnitatea îndărătnică trebuie trimisă la cursuri de reconversie profesională. Istoria Europei e plină de poveștile regilor și prinților rătăcitori, săraci, dezmoșteniți, dar neatinși în onoare și măreție. Principesa noastră e pragmatică și nu servește povești.

După cincizeci de ani de comunism, casa regală avea o singură misiune. Știm acum că n-a înțeles-o. Misiunea regalității române nu era redobândirea coroanei, a palatelor sau a subvențiilor de stat. Singurul rost și marea datorie publică a Casei Regale erau onoarea conservată prin refuzul vizibil al obișnuințelor politice și morale ale locului. Numai așa putea regalitatea să se lase moștenită. Cu ultima suflare, monarhia era datoare să dea generațiilor ce vin un model alternativ, o formă de viață contrară mizeriei morale și neseriozității cu care începe și se încheie fiecare zi de viață socială în România. Până la urmă, Casa Regală a profitat de absența unui rege gata de plecare și

s-a aruncat, nesătulă, în oala cu ciorbă de șmenuri. Poftă bună, și nu uitați să puneți smântână!

Al doilea succes al *summit*-ului istoric de la Palatul Elisabeta a fost o impecabilă demonstrație de corupție *live* și fără perdea. Dragnea și principesa și-au organizat, singuri și fără griji, cel mai mare flagrant cunoscut în istoria hoției oficiale românești. Sau asta nu e corupție? Câteva întrebări ajutătoare nu strică.

Traficul de influență în folosul Casei Regale nu e tot trafic de influență?

Abuzul în serviciul Coroanei nu se numește tot abuz în serviciu?

Proiectul de lege pentru „reglementarea statutului Casei Regale", promis de Dragnea, nu e un caz clasic de legislație cu destinație?

Negocierea pactului bani de la stat pentru principesă contra imagine publică pentru Dragnea nu se cheamă tot constituire de grup infracțional organizat?

Discuțiile ulterioare, pe aceeași temă, între Liviu Dragnea, Călin Popescu-Tăriceanu și Valeriu Steriu nu asigură forma continuată a infracțiunii menționate?

O potlogărie la vedere, în decor regal, nu pute mai discret. Osul domnesc muiat în mujdei își pierde istoria. Am tot auzit adagiul care vrea să rezume fulgerător esența lumii în care trăim: corupția ucide! Poate. Dar mai întâi degradează. Iar asta detronează.

Monarhia salvase România

Ultima înfățișare a monarhiei dispare. Regele Mihai se stinge. E cazul să privim și să înțelegem. În fond, e istoria noastră, și s-ar putea să mai avem nevoie de ea. Măcar pentru cazurile rare în care ne apucă dorința să fim un pic mai serioși în fața întrebărilor pe care le plimbăm, fără răspuns, prin cărți și cafenele: ce s-a întâmplat? de ce suntem cum suntem? cum am ajuns aici?

Răspunsul definitiv ca o lespede sună așa: dispariția monarhiei e o victorie a comunismului. Lucrurile s-au petrecut relativ repede și după același model în tot estul Europei. Înconjurat de multă literatură proastă și de amintiri confuze, filmul a ajuns la noi sub forma unei legende patetice și ghinioniste. N-a fost așa. Invazia militară sovietică a distrus, după un calendar precis, bazele monarhiei. Operația a început cu alegerile trucate din 1946, care au generat un parlament de slugi populare entuziaste. Apoi, patruzeci de ani de îndoctrinare au lămurit generațiile noi că monarhia e un regim de stat igrasios și criminal. La sfârșitul acestei lungi perioade de prelucrare mentală, societatea, în aparență victorioasă, știa ceva în cel mai bun caz confuz despre monarhie.

E punctul în care ar trebui să înțelegem prima lecție istorică majoră care ne privește: comunismul a fost impus artificial, din afară și prin violență. Cu toate astea, consecințele lui sunt naturale, interne și consimțite.

Asta înseamnă că în 1989 monarhia încetase să mai existe. În afara unui oftat nostalgic pe la mitinguri tot mai obosite, România nu putea articula mai mult. Zvâcnetul de la începutul anilor '90 a fost un fel de a drapa sentimente anticomuniste în simpatie pro-monarhică. Lumea de atunci înțelegea cu o frustrare enormă că e nevoită să trăiască într-un simulacru nou-nouț și postcomunist, dar nu mai putea cupla cu realitatea monarhiei. Purtată la rever, pe drapele și în fantasme colective, efigia regală nu mai avea în spate o omenire, o societate și, în cele din urmă, o națiune pregătită să rupă cursul istoriei. Cu alte cuvinte, faimoasa modernizare comunistă era un fapt împlinit.

Concept foarte la modă printre istoricii occidentali, modernizarea comunistă trimite la capacitatea de planificare omogenă a regimurilor comuniste, care au umplut țările subjugate de fabrici, betoane și băști industriale în loc de căciuli țărănești. Mult mai puțin discutat e celălalt efect: reeducarea etică și mentală. Societatea e transferată pe un platou care dă impresia înălțimii și iluzia saltului într-o lume la zi cu progresul uman.

Tocmai în acest punct, care marchează eșecul unei societăți programate să își respingă trecutul, se deschide o discuție pe care comuniștii nu și-ar fi dorit-o vreodată. Altfel spus, ultimele zile ale monarhiei pot prilejui o comparație radicală și un bilanț istoric definitiv.

Cum? Mai întâi așezând alături cele două pietre funerare. Inscripția de la căpătâiul comunismului spune, la o privire mai atentă, ceva foarte sec și sever. Astfel, la ora bilanțului, comunismul era un regim care a avut la dispoziție zece mandate parlamentare consecutive, fără opoziție, fără presă și fără opinie publică. În acest interval total securizat, regimul comunist a construit autoritar o mașină națională de imitat industrii, a proletarizat aproape toată suflarea agrară și a școlarizat o populație pe care a irosit-o pentru a acoperi poziții în schema

industrială cu care a acoperit țara. Rezultatul final al libertății totale de acțiune pe care s-a sprijinit regimul comunist e un regres național mascat în modernizare. Progresul uman a fost exclus. Din acest punct de vedere, adevărata consecință a regimului comunist e degradarea societății. A materialului uman – cum le plăcea comuniștilor să spună.

Monarhia a avut un mandat istoric mult mai redus. După 1866, până la sfârșitul anilor '30, când a fost sufocată de jocuri politice terminale, monarhia a avut la dispoziție cam şaptezeci de ani plini. Intervalul e modest în comparație cu maidanul pe care comuniștii au zburdat, fără griji și adversar. În acest răstimp, monarhia a dat României singura epocă de dezvoltare autentică (1880–1920). Un sistem politic defectuos a reușit, totuși, să dea ceva societății, plasând în conștiința publică, oricât de imprecis, ideea de merit. Persoana a răsărit din adâncimile unei tradiții de dominație colectivă și a început să se transforme în burghez, politician, comerciant, artist, inginer și avocat. Presa, slujită de condeie acerbe, a oprit alunecarea în nevroză ideologică, deși a sfârșit ea însăși în febră partizană. Unirea din 1918 a pus în legătură provinciile separate și a devenit actul fondator al infrastructurii naționale. Comuniștii, care rămân în conștiința publică pe poziția de mari constructori de infrastructură, n-au mișcat un deget. De fapt, cea mai mare întrebare lăsată în urmă de un regim care a avut în mână toate resursele e de ce n-a construit autostrăzi (în afară de suta de kilometri București–Pitești). Răspunsul e: pentru că nu a avut interesul. Modernizarea comunistă nu trebuia să stimuleze circulația internă, care risca să antreneze un nivel de comunicare periculos. Ne aflăm în prezența acelui secret nimicitor pe care Hannah Arendt l-a descoperit în miezul orânduirii totalitare, care:

> ...se bazează pe singurătate, pe experiența de a nu mai aparține deloc lumii, care se numără printre cele mai radicale și disperate experiențe ale omului.*

Vechea superstiție a comunismului constructor de umanitate și industrii cade. Comunismul a fortificat în oțel și beton cadrele unei societăți închise și a nivelat, acolo, o societate care urma să îl slujească pe veci, într-un autism tot mai apropiat de sclavia recunoscătoare. Monarhia, cu rateurile și inconsecvențele ei periodice, a deschis drumul pe care îl căutăm și azi.

---

* Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, Humanitas, București, 2014, p. 285.

Copii gratis și gimnastică pentru popor

Gimnastica românească a căzut de pe bârnă și a rămas lată la sol, paralelă cu gloria. Un vaier poporal-gazetăresc a însoțit știrea despre sinuciderea gimnasticii feminine românești. În 2016, pentru prima oară din 1968 încoace, gimnastele au ratat calificarea la Olimpiadă! Pentru prima oară din 1976 încoace, gimnastica nu va aduce acasă medalii! Ce e de făcut?

Pe scurt, nimic, în afara unei răsuflări ușurate. Am scăpat! Nu mai suntem datori să aplaudăm patriotic o îndeletnicire primitivă, cocoțată pe post de virtute națională. Povestea defunctei gimnastici românești poate fi spusă, în sfârșit, fără ocol și alibiuri tricolore.

Nu există fraudă mai mare și mai convingătoare pe lume decât frauda împotriva propriei conștiințe – frauda care consolează și convinge o mulțime sau o țară că fac față, că provoacă respect și că dau lumii ceva fără seamăn. De pe la începutul anilor '70, motorul acestei fraude a fost gimnastica. Brusc și scăpărător, gimnastica dovedea că suntem ieșiți din comun, că facem lucruri uluitoare, mult peste ce se screm să izbutească țări și puteri vestite. Eram, deodată, în Pantheon, pe bază de copii-minune. Un torent de complexe, resentimente și suferințe își găseau leacul cu fiecare medalie și titlu suprem la gimnastică.

România arăta că secretă natural valoare. Milioane de oameni se simțeau egalii lumii din afară, egalii lumii pe care n-aveau voie să o viziteze, dar o puteau sfida productiv: facem și noi ce credeați că puteți numai voi! O specializare secretă în

performanță înaltă și indivizi-unicat contrazicea tăios splendorile tehnice ale lumii din afară. Noi, cu sărăcia noastră de aur, voi cu belșugul vostru sterp! Demnitatea venea singură și ni se așeza la picioare. România era, așa cum o sfătuiau Partidul Comunist, dar și o veche psihologie defensivă, depozitară monopolistă de comori. O țară bogată, cu holde mănoase, munți de aur, păduri dese, țiței și miere, ARO imbatabil, tractoare fără seamăn, medici și actori de geniu. Plus gimnastică!

Nemaivorbind de patriotism. Fără să știe, fetițele care urcau pe podium trânteau palme pe obrazul gros al marelui vecin sovietic, așezat, adesea pe o treaptă de podium mai jos. Tricolorul se înălța pe cel mai înalt catarg, odată cu mândria noastră de români abia întorși de la o coadă la picioare zvelte de pui. Fetele noastre de aur ne făceau cu mâna de la Montréal și reveneau în cușca de unde plecau iar în turnee, în timp ce noi rămâneam acasă, să îi preamărim pe Tovarășul și pe Tovarășa. Lumea era insuportabilă, cu excepția momentelor în care autorii vieții noastre insuportabile deschideau hubloul, ne arătau niște fete cu medalii de gât și ne demonstrau, astfel, că suntem cineva.

În spatele acestei manevre propagandistice uzuale în Estul comunist s-au ascuns tot timpul două realități nenorocite. Mai întâi, dezumanizarea. Privită peste medalii și fanfare, gimnastica a fost o școală de dresat copii. E, totuși, o diferență între un adult responsabil din naționala de handbal hiper-campioană mondială și o mână de fetițe depuse de părinți în lagărul cu regim acrobatic de la Deva. Coada din fața centrelor de pregătire care ștanțau roboțele în etate de 14 ani era semnul celei de-a doua realități din spatele gloriei: disperarea socială. Pentru milioane de familii asfixiate de viața orașelor industriale, gimnastica briliantă a anilor '70 și '80 era singura speranță de scăpare. Singura cale de evadare din ciclul care promitea să repete, cu generația copiilor, viața la bandă și în schimburi a părinților.

Fără s-o spună, părinții din târgurile românești își dădeau copiii la stăpân, cu speranța că se vor rostui, vor ieși din țară, vor face un ban, își vor cumpăra apartament la București, video și mașină. La fel ca nevolnicii care își făceau, odinioară, copiii argați, părinții din Onești, Ploiești, Deva sau Sibiu sperau să spargă cercul. Cu diferența că, spre deosebire de alte vremuri, copii lor intrau la o cazarmă de dresură dură, de unde nu se alegeau cu o meserie, ci cu deprinderea de a stârni acrobatic mândrie națională.

Măreția așa-numitei școli românești de gimnastică a venit din impunere fizică și deznădejde socială, nu din deschidere și educație. Partidul a plesnit din bici și a creat un manej, iar poporul și-a livrat copiii.

După 1976, miracolul Comăneci a transformat această industrie într-o manie națională. Gimnastica a devenit biblie, politică de stat, motiv de conflicte diplomatice și furnizor de modele umane. Fetița cu cozi și voce subțire a făcut vid în jur și a luat locul oricărui alt model de devenire umană. Ca de obicei, cobaii nu au vină și nu pot fi luați la rost. Gimnastele vor protesta, desigur, apărându-și tinerețea.

Experiența gimnasticii românești nu e de urmat sau de salvat. Cei ce vor arăta că gimnastica de mare performanță s-a mutat în societăți libere ca Statele Unite ar trebui să observe că, acolo, gimnastica e sponsorizată comercial și privat. Și că, în ciuda căruței de medalii, gimnastica americană, britanică sau italiană sunt un sport marginal, fără audiență și acoperire de presă notabile.

Cine vrea gimnastică românească n-are decât să o sponsorizeze, deși ar face mai bine să se uite spre alte sporturi și modele. Ne-am folosit, deja, prea mult și prea ieftin copiii.

Obiectați?

Sunt un mare apărător al minorităților. De pildă, nu am nimic împotriva căsătoriilor homosexuale, dacă ambii parteneri sunt fumători.

Mă bucur că, în sfârșit, suntem de acord: da, e discriminare să crezi că două persoane se pot căsători numai dacă sunt bărbat și femeie. Și, firește, e tot discriminare să crezi că o căsătorie poate lega doar două persoane. Oricât vor nădușí fanaticii religioși, nu văd nici un argument în sprijinul căsătoriei limitate la două persoane.

E evident, dar s-a spus prea puțin: legalizarea căsătoriei homosexuale va fi un mare câștig, dar nu și un capăt de drum. Logic și natural, pasul următor trebuie să fie legalizarea poligamiei. După aproape treizeci de ani de încercări imprecise, lupta pentru libertate și democrație trebuie să atingă esența.

Avem motive să nădăjduim că vom înlătura, curând, prejudecățile care țin în chingi definiția căsătoriei. Va fi de ajuns? Liman fals! Vom fi egali și liberi numai din clipa în care vom îmbrățișa integral progresismul deja la putere în atâtea societăți occidentale. Așadar, mai devreme, sau și mai devreme, va trebui să introducem în școli lecții de orientare sexuală, pentru a lăsa micuților dreptul de alegere timpurie a sexului și practicii favorite. Vor urma, fără întârziere, cotele care vor așeza reprezentanți ai minorităților sexuale în consilii de administrație și, proporțional, în universități.

Dar rectificarea mentalităților trebuie să urmeze o albie mai largă. Ocazia prielnică pentru această îndreptare se apropie. Numai ura și înapoierea ne-ar putea împiedica să recunoaștem, meritele comunității LGBT* la făurirea Marii Uniri. MP3, RMN și CFR (marfă) mai au de așteptat. În genere, manualele de istorie vor trebui să își desfacă filele pentru a face loc contribuției ignorate a comunității LGBT în ceasurile grele ale istoriei noastre, de la înghesuiala de la Posada la răsturnarea lui Cuza și mai departe.

Istoria trebuie întregită cu exigențele prezentului. Nimic nu poate ajuta mai mult la risipirea întunericului decât inițiativa liderilor naționali. Președintele Iohannis a întredeschis ușa, avertizând, în octombrie trecut, asupra pericolului pe care îl presupune persistența fanatismului religios în discuțiile despre natura căsătoriei. Președintele a recurs, chiar, la experiența personală, vorbind de virtuțile toleranței în tratamentul minoritarilor etnici. Așadar, putem conchide, alături de președinte, asupra a două adevăruri imediate. Sacralitatea familiei, venerația marianică și taina nunții, așezate în miezul doctrinei creștine, sunt manifestări ale fanatismului religios. În același timp, vandalismul ideologic minoritar e garanția libertății.

Fără îndoială, rămas prim-ministru, și dl Cioloș s-ar fi așezat unde și cum trebuie. Domnia sa a păcătuit cu un punct de vedere ostil, remis de guvern Curții Constituționale. Însă Dacian Cioloș a avut mereu în arsenal o unduire neîntrecută, o anume fluiditate care i-a permis să leviteze pe deasupra partidelor, să se sugereze prim-ministru fără a candida și să ceară sprijin politic masiv fără a ceda un gram de autonomie. Toate l-ar fi ajutat să se replieze suplu pe tema pârdalnicei de căsătorii. Fostul viitor candidat socialist de la negocierile pentru un nou mandat de comisar european și viitorul fost om al dreptei de la nego-

* LGBT este un acronim care se referă la persoanele lesbiene, gay (homosexuale), bisexuale și transsexuale.

cierile pentru un nou mandat de prim-ministru puteau face mișcarea cuvenită.

Oricum, și fostul prim-ministru, și președintele știu ce îi așteaptă de la Bruxelles și din atâtea alte centre de binefacere obligatorie dacă mișcă în front. Gardienii democrației au ajuns, peste tot în Occident, la concluzia că le stă mult mai bine pe post de aristocrație. Referendumurile și, în genere, votul popular nu mai sunt sigure. Dau prea mult glas ignoranței și fanatismului mujicesc, iar asta cauzează migrene printre zei. Democrația pierde teren. Ne stă foarte bine, așa rupți în fund cum suntem, să ne aliniem la indispoziția democratică din saloanele Occidentului. Ne mai rămâne doar să o așezăm în gaura din tricolor pe Chirița înconjurată de furculisioane.

Asaltul condus de prietenii fericirii a început. Înainte de a fi măturați de suflul media, academic și politic pe care călărește noua morală, e bine să lămurim câteva lucruri.

Mai întâi, e de spus că îi vom regreta pe hoții, tejghetarii și brutele care dau, după câte ne pare acum, grosul clasei politice. În locul lor se vor așeza pretorienii virtuții. Un leninism prea consistent pentru gustul marelui Lenin va înlocui orice replică, discuție sau șovăială. După toate semnele, viforul bigot al corectitudinii politice ne va atinge curând. Activismul de pionieri smintiți s-a pus în mișcare și, după tipicul care a biruit Europa de Vest, va veni de hac și veselei societăți românești. Un alpinism virtuos care nu iartă nimic, de la Everest la scara blocului, va cuceri sau paraliza orice formă de gândire și exprimare liberă în spațiul public.

Asaltul urmează reguli demult verificate. Manualul spune că toți cei ce mai îndrăznesc să creadă în valorile și instituțiile iudeo-creștine vor fi somați să probeze că nu sunt extremiști, rasiști și născători de monștri. Cum? Ca la un bacalaureat paukerist. Le aduci în fiecare zi la ușă un amărât și rostești tunător: hai, ia spune că săracii nu trebuie asistați! A doua zi,

le aduci în prag un minoritar sexual și declami marțial: hai, ia spune că trebuie persecutat! Cu asta, suntem mult dincolo de jumătatea drumului între argument și șantaj. Accepți scâncit acordul cu noul dogmatism? Vei fi monitorizat mai departe, dar poți exista. Te opui sau ai rezerve? Ești un paria nedemn de viață publică, un deșeu uman care contaminează și își merită izolarea. Și, totuși, e rezonabil! În fond, ce mare lucru cer militanții noii morale? Alegerea e liberă și îngăduitoare: îi lași să-ți anihileze valorile, să-ți distrugă memoria, să-ți asfalteze sufletul, și te vei salva. Vei fi omologat.

Până atunci, avem onoarea idioată de a asista la prima vânătoare de vrăjitoare organizată de vrăjitoare.

Partea cu adevărat sinistră a acestei povești cu sectanți vopsiți luminos e că o civilizație întreagă și trăitorii ei de rând se trezesc, prin decret, acuzați. Ei trebuie să se explice și să își pledeze nevinovăția, după buna tradiție lăsată nouă de stânga comunistă, mămică a noilor revoluționari. Nu e de ajuns să invoci bunul-simț primar care spune că uniunea bărbat–femeie e, pur și simplu, naturală. Nici să amintești, timid, că, în fond, căsătoria e un dar și o instituție a umanității creștine. Că ea e a celor ce au creat-o și nu poate fi invadată și anexată decât cu riscul mutilării. În sfârșit, că gramatica de gheață care nu face diferențe între mire și mireasă nu e o lărgire a libertății decât în măsura în care ne impune dreptul la greață și nebunie prin libertate.

Sigur, cineva sătul de prapuri și soboare poate cere, excedat, o explicație mai simplă, un motiv respirabil pentru lumea laică. E, oare, căsătoria partenerilor de același sex totuna cu divorțul de creier? Până la urmă, de ce nu îngăduiți căsătoria mirilor și mireselor de același sex? Simplu. Din același motiv pentru care ei și ele țin morțiș să locuiască în case clădite din cărămidă plămădită din apă și argilă. Și nu vor accepta niciodată să stea în case clădite din apă și apă sau din argilă și argilă. Și, cu asta, casă de piatră!

Ultimul cuvânt vine de la Tracey Emin – vestita artistă britanică, eternizată de o lucrare-instalație alcătuită dintr-un pat răvășit, înconjurat de resturi și chiștoace. Singură și oprimată în propria casă, după zile lungi petrecute la fereastră, Emin s-a îndrăgostit. De un bolovan. Cum ar veni, de domnul Stone.

Ea e, cum se știe, o artistă celebră. El, soțul, e o piatră mare din grădina casei. Dra Emin a privit-o, a îndrăgit-o și, în martie 2016, s-a căsătorit cu ea. Cu piatra. Amin, Emin!

Dacă aveți ceva de obiectat, sunteți dușmanii libertății și suferiți de fanatism.

Comedy Central Penal

După bob legat la ochi și *frisbee* cu nicovala, nu există sport mai periculos decât căutarea dreptății. Cărarea celor ce aleargă după justiție pură e îngustă și departe de mânăstiri. Rătăcirea e ușoară, ba chiar sortită. De o parte a drumului, se cască ridicolul, de cealaltă, abuzul. Între timp, întrebările pe care întârziem vinovat să le punem se distrează – la propriu – pe cinste. Mai întâi: de unde excepționalismul justițiar românesc, furios și abundent, ca nicăieri altundeva? Și: de unde inepuizabilul geniu penal al unei țări care nu poate ține curat un spital, dar crede că poate face lună societatea?

Răspunsul e derutant ca o dilemă budistă. Blestemul circular în care delincvența sporește pe măsură ce e căsăpită vine dintr-o situație pe care nimeni nu vrea să o recunoască: justiția sau ordinea de drept, cum i se spune în zilele festive, nu poate fi moșită, proclamată sau impusă. Dreptatea nu va fi niciodată egală cu suma pedepselor dictate în numele dreptății. Ea e actul fondator al unei societăți, și nu produsul ei. Din acest motiv, societățile care n-au fost capabile să o construiască vor alerga după ea, tot mai aproape de linia de la care începe tentația puterii în numele binelui. Nu există, adică, situație politică mai periculoasă decât momentul în care un stat promite ce e de nepromis: progres fără susținere istorică. Din păcate, dar inevitabil, adevărata definiție a lumii românești cade în limitele acestei reguli. Fără bază istorică pentru justiție, România e condamnată să mimeze la nesfârșit un experiment fără șansă.

Statul român susține, fără ezitare, că poate transforma o lume coruptă într-un produs cu prima șansă la Oscarul pentru Echitate. E nu numai imposibil. E periculos. Căci lumea românească, și orice altă lume de pe lume, nu pot fi reînființate din mers. Ordinea de drept pe care o căutăm nu poate fi stabilită prin acumulări de sancțiuni penale, discursuri și programe. Dacă ar fi așa, am putea conchide ferm că apariția metrului a creat distanțele și că, până la kilogram, nimic nu avea masă. Acolo unde există cu adevărat, ordinea de drept precede zelului penal. Ea e, de fapt, rezultatul unei răsturnări istorice, al unei reașezări masive de sistem care se cheamă, pe drept cuvânt, și nu în glumă, revoluție. Procesul invers e absurd: nici un pachet de legi și nici un secol de dirigenție europeană nu vor putea produce, de sus în jos, o nouă așezare istorică.

Înseamnă asta că hoții trebuie lăsați să fure? Întrebarea gâlgâie de indignare netrucată, dar nu duce nicăieri. Hoții vor fura oricum. Adevărat, legislația îi oprește, dar istoria le dă voie. A! N-am putut sau n-am știut să răsturnăm lumea veche? Se poate și așa, dar cine susține, în aceste condiții, că poate înființa justiția prin ore suplimentare de birou e un ipocrit. Spre deosebire de lumea în care trăim, nici feudalismul, nici comunismul n-au uitat să se înființeze înainte de a defila, și asta explică de ce au mers atât de bine. Așadar, cine fură, azi, cu aprobarea tacită a unei istorii neisprăvite poate fi denunțat, ținut în preventiv, condamnat și chiar eliminat. Toate degeaba. Hoțul va fi înlocuit de hoți și justițiarii ipocriți de justițiari ipocriți. Ambele tabere se presupun și se alimentează reciproc. Între ele, o mulțime de oameni speră, pentru un timp. Doar pentru a înțelege, mai târziu, și, oricum, prea târziu, care sunt rosturile lumii în care trăiesc.

Ultimii ani de anchete și arestări, tirade projustiție și, cu deosebire, orgia încrucișată de capturi de candidați și lideri de partid în ajun de alegeri spun unul și același lucru: toată lumea,

dar absolut toată lumea vorbește și lucrează în afara ordinii de drept. Și etern demonizata clasă politică, și criticii ei. Primii prin delincvență în evantai, ceilalți atârnați de iluzii, la mare înălțime deasupra realității.

Acest ofsaid universal e rodul situației de la întemeierea așa-zisului nostru stat liber, de drept și democratic. 1989 nu a marcat o răsturnare istorică și nu a instaurat o ordine de drept. Cu toate astea, ce a urmat a crescut de la premisa contrară, după care statul român are la bază o revoluție și un nou sistem de drept. Suntem, astfel, într-o colosală situație de impostură, într-un delir de parvenire colectivă: vrem să fim ce nu suntem, și am învățat cum să ne prefacem. Suntem, adică, până la gât, în simulacru. În pretenție și imitație. În camuflaj. În *Comedy Central Penal*.

Începând cu instituțiile care administrează justiția și fac dreptatea, toți ne purtăm ca și cum am fi altcineva și altundeva. Miniștri, guverne și platforme vin și trec, fără nici o reparație de sistem. Educația, sănătatea, fiscul sunt cercetate și rămân la fel. Rând pe rând, demnitari și magistrați anunță, cu mânecile suflecate, că „au identificat problema“. Apoi se adâncesc în contravențional. Amenzi, ani de pușcărie, suspendări, ridicări de licență și alte ghionturi penale țes o hărnicie fără rezultat. Matricea generatoare de hoție și mizerie lucrează mai departe. Plagiatorii cad, industria merge mai departe. Mașinăria care a dat țării 67.000 de doctori și doctorate e suverană. O bănuială urcă dintre munții săptămânali de dosare: nu lipsa justiției e problema, ci tocmai existența ei beteagă. În plus, moda arestărilor la termen, imediat înainte de campaniile electorale, spune că onor păzitorii noștri ne cred un pic naivi. Nu e cazul. Onor cavalerii anticorupție au impresia că dacă au trecut la cusut cu ață albă pe fond alb nu se mai vede firul. Dacă știam că așa vor sta lucrurile, poate nu ne mai deranjam în decembrie ’89.

Așa cum se știe, fiecare pasăre pe limba din interceptarea ei piere. Dar asta nu e consolare. Cel mai grav e că în plin dezmăț nimeni nu-și mai dă seama că suntem pierduți. Suntem, adică, țara în care interceptările și ascultările sunt cel mai susținut, cel mai frecvent și cel mai eficient efort național. Industria, legea, sistemul politic, administrația, agricultura și alte ocupații secundare sunt tolerate. Supravegherea, denunțul, arestul bine programat și filajul rămân ocupația genetică a statului.

De aici întrebarea: ce ne-am fi făcut, noi și justiția, dacă eram o țară de muți fără telefoane? Am fi șomat? Am fi emigrat în Rusia? Am fi primit, de bunăvoie, hoții în case și delapidările în buget?

O împrejurare personală face să cunosc situația din Marea Britanie. Stat naiv și neprotejat! Interceptările și stenogramele lipsesc. Justiția se face cu capul și merge strună. Singurele cazuri în care apar interceptări sunt procesele de terorism. Publicul ascultă înregistrări din care află că o trupă de cretini retușați pe creier se pregătea să arunce metroul în aer. Atât. În rest, nici urmă de tras cu urechea. Oare de ce? N-or fi dotați? N-or avea fonduri? Or fi timizi?

Farsa domnește de la nașterea României evadate din comunism. Găsiți o excepție și vom răsturna lumea. Județ cu județ.

Nu, nu ne vom stinge. Dar nici nu vom deveni ce ne place să credem că suntem deja. Vom fi la fel, dar din ce în ce mai dominați de încurcătura obscură în care ne-au băgat pretențiile și farsa. Vom învăța să ne învățăm cu ifosele celor ce spun că fac dreptate și cu nemișcarea unei realități care nu face gimnastică la ordin.

2015 bis

Să nu începem anul și anii ce vin cu gânduri negre. Să îi începem fără speranță. E mai bine. În primul rând, pentru că speranța e un profesor de istorie neserios, ba chiar un iluzionist iscusit. Oricine cutează să se împotrivească acestei concluzii insuportabile ca o insultă continuă e invitat să își aducă aminte ce anume spera în dimineața zilei de 22 decembrie 1989.

Odată înarmați cu suficient pesimism constructiv, putem trece la previziuni realiste. Prima și cea mai importantă dintre ele spune că nefericitele căderi și derute ale timpului în care am intrat după 1989 vor continua, deși calendarele vor insista să indice, în naivitatea lor aritmetică, ani noi. La așa odor de vremuri, o singură consolare: blocajul care împiedică și va împiedica apariția anilor noi nu e monopol românesc.

Nici lumea occidentală nu are motive să aștepte răsturnarea situației impuse de marea deraiere a popoarelor, etniilor și religiilor adusă în 2015 de desființarea digurilor și contagiunea forțată a culturilor. Crizele vor continua să se amuze pe seama liderilor politici europeni, cu siguranța unei maladii care contează pe un corp complice. În fond, și colosalul transfer de populație afro-arabă, și deformarea pro-germană a Zonei Euro sunt expresia unei crize vechi și adânci care a condus la degenerarea clasei politice europene. Riposta internă a fost slabă. Astfel, revolta antisistem care a transformat, rând pe rând, alegerile din Grecia, Franța, Spania și Portugalia în acte de vandalism electoral nu va revigora nimic. Radicalii de stânga și

de dreapta, împinși în scenă de votul popular, pot cel mult lărgi deficitele bugetare. Cercul se închide și ia cu el toate aceste proiecte debile de viitor care cred că repară ceva, înlocuind suferința provocată de austeritate cu iluziile hrănite de nechibzuință bugetară. Dar să nu-i mai căinăm pe alții doar ca să chiulim de la priveghiul de acasă. Cazul nostru repetă blocajul, dar are cauze complet diferite.

Putem înțelege mai repede și, din păcate, mai bine de ce nu ne așteaptă vremuri noi numind cele două remedii pe care le-am invocat insistent în ultimii ani, fără să înțelegem că lucrăm cu mituri.

Mai întâi: românii din afară. Speranța în schimbarea generată de experiența și de votul românilor din afară e, mai degrabă, o formă de reorganizare a disperării. Cine face socoteala până la capăt va observa că milioanele plecate sunt o pierdere fatală. Câștigul adus de finanțarea celor rămași, fără mijloace, acasă e vital, dar mai mic decât pierderea de calitate și de potențial național. În spatele celor plecați a rămas o țară tot mai prost pregătită pentru viitor. Euro-colonizarea în care sperăm aproape mistic e, practic, imposibilă sau respinsă. Reîntoarcerea oamenilor încărcați cu etică pozitivă în Occident e rară sau curmată de mașinațiile mizere ale mafiilor profesionale locale. În consecință, deși poate da procente, votul românilor din afară nu poate influența starea de fapt.

Al doilea remediu, consacrat în 2015, e strada ca expresie a politicii alternative. La sfârșitul lui 2015, imediat după oroarea de la Colectiv, strada a pus în retragere sistemul politic și tot ea a deschis spațiu pentru un guvern, în teorie, non-partinic. Așadar, spre deosebire de românii din afară, strada poate influența starea de fapt. Problema e că nu o poate finanța. Lăsând marxismul la o parte, dar nu foarte departe, asta înseamnă că strada nu are greutatea economică din care crește puterea politică. Unul sau altul din oamenii care protestează exasperat pot

câștiga binișor, dar asta nu înseamnă că strada e o burghezie care face jocurile în teritoriu și mai are de cucerit doar centrul. Strada e, în cele din urmă, un martor revoltat. Avem, deci, drama, avem protestele, dar clădirea teatrului e a altora.

Nimic nu ilustrează mai bine această condiție tristă decât o lozincă pe deplin ineptă care a făcut carieră frumoasă: vreau o țară ca afară! Aceste cuvinte împreunate de dragul unei rime suferă de defecte serioase. Mai întâi, pentru că „afară“ poate însemna și Albania. Apoi, cine vrea ceva ca „afară“ trebuie să știe că totul depinde de ceva de dinăuntru. Aici, în acest punct, putem înțelege că problema care ține departe viitorul e lipsa motorului intern. Pentru a rezuma o istorie lungă, motorul intern e neschimbat din 1945. Adevărat, au trecut șaptezeci de ani, și nu mai suntem un sistem economic și politic dominat de aceeaşi rețea. Suntem un sistem economic și politic dominat de aceeași rețea, plus fonduri europene. Acest regim reînveșmântat, dar inatacabil explică, poate, de ce am recurs la mituri. Probabil știm bine că remediile interne n-au din ce crește și, din acest motiv, închiriem imagini sociale și eroi depărtați – strada pe post de burghezie și românii din afară în rolul dacilor liberi.

Ce putem face? Ce putem pune în loc? Să nu fim naivi și caraghioși! Să nu încercăm, adică, să sărim peste propria noastră istorie. Riscăm să aterizăm afară și pe de lături. Ne putem baza și ne vom baza, ca întotdeauna, pe principala noastră resursă: o pasivitate plină de imaginație. Așa cum e ea cuprinsă în formula: om trăi și om vedea!

Ne desființăm

Cea mai mare izbândă a degradării e să-și facă uitați părinții. Asta e totuna cu a spune că Gabriel Oprea și abatorul Colectiv sau accidentele din Apuseni și de la Siutghiol nu sunt inexplicabile sau întâmplătoare. Și totuși, mormanul de comentatori trântiți la pământ de uimire lasă impresia că toate aceste orori recente sunt o mare noutate.

Cine crede așa ceva suferă de naivitate în formă agravată sau e, pur și simplu, neatent la lumea în care trăiește. Gabriel Oprea, de pildă, e un caz tipic de tiran urcat din căzătură. Dar asta nu-l face aparte sau cap de drum. Gabriel Oprea – militarul de iarmaroc, doctorul cu semnătură digitală la inelar, patriotul de zahana – e cristalizarea unei lungi istorii comune de viclenie și alterare. Ceea ce nu-l scuză pe Oprea, dar ne dă șansa de a cântări lumea care l-a creat.

Istoria josniciei românești poate umple o bibliotecă și poate ține în viață o universitate. Totuși, n-are rost să fim academici. Putem sări peste preistorie. Faza clasică e îndeajuns de recentă și instructivă.

Dacă vrem cu adevărat să înțelegem cum am ajuns la Oprea și la infernul de la Colectiv, putem porni din nenumărate locuri și de la tot atâtea fapte murdare. În toate aceste împrejurări fondatoare domnește cruzimea față de învinși, căzuți și omul de rând. Lângă ea, e de găsit, neapărat, patima ciocoiască a șefiei și, imediat după ea, dorul de destrăbălare cu însemne boierești.

Mai aplicat. N-ar trebui să uităm că acel ceva pe care l-am botezat revoluție a culminat cu execuția lui Ceaușescu. Asta spune că, pe la noi, slugile ling și stau la pândă. Când stăpânul șchioapătă sau slăbește, te dai la o parte sau înfigi cuțitul. Neagu Djuvara povestește, într-o carte prea puțin citită, cum se beleau domnii fanarioți sub ochii curtenilor gata să dea o mână de ajutor călăului trimis de la Stambul. Mai aproape de noi, cazul Crăiniceanu–Frumușanu, cei doi tineri uciși, în 1991, de împrejurări fără autor, spune că viața celor mici e scurtă, ieftină și inutilă. Când e vorba de grupuri mari, procedura e diferită. Dosarul Mineriadei e, din când în când, plimbat între televiziuni și tribunale. După care se întoarce în fișet, la îngălbenit. În urmă, rămâne o singură remușcare. Măcelarii din iunie '90 regretă că pe atunci nu existau drone și au fost nevoiți să cheme minerii.

Între obiceiurile stricate care fac legea în lumea cu care tocmai cădem, nici unul nu dă o dependență mai mare decât împăunarea. Ridicați prin propria neștiință din șanț, noii șefi au pretenții năprasnice. Mai întâi și mai întâi, vor să se vopsească boieri. Poftesc, adică, la neamul de soi și la cultura subțire. Prea puțină lume știe, dar primul doctorat atârnat în salba Elenei Ceaușescu a fost dăruit în 1973. Oprea a curs pe toboganul deschis de savanta cu coc și lărgit de crema proștilor de vază ai democrației. Numai morții și foștii lor șoferi au rămas fără doctorat în administrația și politica românească. Oprea a făcut un pas în plus. A umilit nerușinarea cu o nerușinare mai mare: a fost el însuși conducător de doctorat și a împrăștiat diplome printre confrații de tâmpenie.

Dacă vreun loc pe lume poate fi recunoscut din satelit și nu e Marele Zid chinezesc, atunci e vorba de România. E locul în care se văd cu ochiul liber, din spațiu, păduri enorme de copaci încovoiați, cu scroafe în vârf. La o privire mai atentă, se poate

vedea de asemenea că România e locul în care numai comunele fără gară n-au universitate.

Ce nu se deslușește de sus e la fel de interesant. Hoția și minciuna joasă, de târâtoare uleioasă, au cucerit viața, de la vlădică la converși. Ați auzit de schema cu două femei înlăcrimate care te opresc pe stradă și-ți dau un măr sau niște biscuiți de sufletul răposatei lor fiice și nepoate? Până vă dumiriți, e bine să stați cu mâna pe geantă! Să nu uităm nici contribuția oamenilor de bine pân' la mine. Iată un prieten, frate – combatant pentru democrație și dreptate care te abordează cum ai atins o funcție, după socoteala lui, atotputernică. Te așteaptă răbdător la poartă sau te cheamă la o bere, să mai vorbim și noi ca băieții! După a treia frază și a doua halbă, afli că n-ai cum să-l refuzi. Are și el o mândrețe de fată care a făcut, ca tot românul, studii europene. Nu se poate să nu-i găsești un loc la DRPNABRT. Dacă dai tu un telefon e de ajuns! E un copil excepțional! O să vezi! Hai, mă, că ne cunoaștem de atâta vreme! Îl refuzi. Peste două zile, tot cartierul știe că te-ai oferit să angajezi fata doar dacă acceptă să o cunoști mai îndeaproape.

Să ne întoarcem la Oprea al nostru. Nu-i departe. Cu el am atins fundul și acolo vom rămâne multă vreme. Omul se crede, probabil, o victimă. În fond, cu ce e el mai vinovat decât alții? Asta într-o lume în care sondajele se vând și se cumpără, moderatorii TV fac morală cu geanta de bani sub scaun, Victor Ponta a fost prim-ministru, deși suferă de minciună canceroasă, iar procurorii relansează sfânta dreptate cu anabolizanți: am stat pe vine douăzeci de ani, și acum doborâm recordul mondial la suta de metri plat în preventiv.

Soiul nu va pieri. Pentru că e la el acasă. În schimb, va pieri, fără să dispară de pe hartă, România. Prostia românească a ajuns la zenit. Ieșim din lume în mod rușinos. Fără s-o știm, ne desființăm.

Sarea-n bucate bio

Mi-e rușine de ce-a ajuns țara mea, așa cum îți e rușine de un părinte generos când e beat și turnător când e treaz. Dezastrul țării mele e ușor de povestit. Panoramic și cu amănuntul. De la înălțimi statistice și după câțiva pași pe stradă.

De acord: începem regulamentar cu corupția. De la o graniță la alta și de la primul telefon al zilei până la ultima suflare, suntem corupți, coruptibili și corupători. Să privim, însă, și jumătatea plină a paharului! Plină cu ce? Țara pe care o bănuim evlavios de recuperare prin transplanturi de probitate nu există. Și n-a existat. Cândva, locurile pe care le numim, astăzi, țară au fost, poate, curate. Apoi, a apărut, oarecum inutil, oarecum fatal, societatea, sau, mai exact, suma faptelor care ne fac români, descurcăreți și inoperabili. Acum 27 de ani, acest îndelung exercițiu istoric a fost premiat cu o șansă neașteptată de pus poalele-n cap. La capăt, România e o carcasă goală prin care umblă brambura iluzii, scuze și urzeli.

Palmaresul național e adjudecat de un pesimism neînduplecat care a stins natalitatea. Oamenii nu se mai vor urmați de-ai lor. Încrederea în viața de peste o zi e cât firul de nisip, iar imaginea vieții de peste un an e un deșert integral. Adevăratul nostru proiect de țară e socio-bejenia. Ea a scos din țară aproape patru milioane de oameni și, cu asta, aproape o treime din forța de muncă. Pocinogul e botezat festiv diaspora și alintat ca o ispravă de soi. Ne fălim cu partea lipsă. Cu brațul tăiat.

Între cei rămași, nimeni n-a fost cruțat. Oamenii satelor, odinioară gospodari stabili sau măcar suverani pe propriile găini, sunt reduși la o oaste răzleață de buimaci. Asistența a luat, cu succes, locul vieții. Clasa de mijloc încasează toate insultele care țintesc de la mijloc în jos, e persecutată sado-birocratic și impozitată cu o mișelie care face din fanarioți un club de timizi. Fără surse agricole și industriale de dezvoltare, dar cu munți de programe care piticesc lanțul carpatic, economia crește din consum. Adică din celălalt nume al îndatorării. Producția e un obicei uitat. Înainte de a-și lichida clienții, apăsarea cheltuielilor cu asistența socială și îngrijirea sănătății macină un buget mai degrabă imaginar.

Educația e o ocupație absurdă, ca o cură în stațiuni care nu mai au izvoare, dar dau certificate de sănătate. Cunoașterea a plecat din școli, gonită de profesori mai rău pregătiți decât cititorii de contoar. De sus, din loje, parvenitismul doctoral toarnă confetti decupați din teze plagiate.

Nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu ultimele fărâme de bună-cuviință publică. Strada e o pușcărie mobilă, plină de fraieri luați la umilit de tartori spurcați. Mitocănia face cursuri gratuite de retorică în masă. Umanitatea caldă și măruntă care lega conversațiile a dispărut. Limba e un lighean cu zoaie care leagă, ca o molimă, milioane de purtători de ligheane cu zoaie. Familia e, de regulă, o colecție de supraviețuitori și retardați inexplicabili. Folclorul, de care ne simțim mândri și reprezentați, înmormântează bunul-simț pe la nunți, în bună înțelegere cu manelele. Țigănia face figura pe care o asigura, altădată, francofonia lumii bune.

Noroc cu presa! Oglinda națiunii e o damigeană înfundată cu bani, insulte și scuipat din care au fost scoase acordurile și virgulele. Știrile sunt, mai mereu, zvonuri, minciuni și alte reptile *breaking!* Toate „pe surse“. Așa cum se cuvine într-un bordel care lucrează numai cu *cash*.

Ceva neîntrerupt și degradant trage în jos o țară care nu mai suportă o clipă de decență și își dorește un singur lucru: să tragă ușa după ea și să se lăbărțeze mai bine, în așteptarea respectului. Două ștampile verbale încununează un destin și garantează poziția de căpetenie, în familie, pe stradă și în societate: „Ești tare!“ și „I-ai făcut!“

În tot acest timp vitreg și pătat, lațul se strânge de jur-împrejur. O știm sau nu, ordinea globală post-1989 s-a prăbușit. Idila pro-democratică a anilor '90 s-a risipit. Rusia e, iar, prima între hingherii de popoare. Propaganda putinistă curge mâlos și ia cu ea redacții și condeie. Uniunea Europeană, mama noastră civic-financiară, colecționează crize pe care le mângâie și le sporește pentru un colaps cât mai reușit. NATO are trese și uniforme. Lumea occidentală nu are lideri. În lipsă de viziune și voință, Occidentul se arată prin București întrupat de ambasadori care ne citesc, între două dineuri, afurisenii docte.

Dascălii noștri americani se pregătesc de bal. Au ce serba. În noiembrie anul trecut, Hillary Clinton-Ghiță era gata să intre în Casa Albă, de mână cu FBI-ul. La picioare, preș, fosta mândră democrație americană. Ministrul Justiției se făcuse *bodyguard*-ul candidatei, iar candidata găsea normal să-i ia la șuturi pe anchetatorii FBI care cutezaseră să o întrebe de ce a distrus mailuri pe care le promisese justiției: cum vă permiteți? Mândra presa americană s-a făcut goarnă de casă și a urlat necontenit că, pe perioada campaniei electorale, legea nu trebuie aplicată (la noi, sezonul de vânătoare începe exact în campanie). Sondajele false au acoperit orizontul și au lăsat alegătorilor convingerea că Hillary Clinton trebuie să câștige. În caz contrar, gravitația nu există. Dar a meritat. Am avut ce învăța. După noul canon, Hillary Clinton n-ar putea candida în România (fiind ocupată cu arestul preventiv), dar Sebastian Ghiță ar fi liber să se bată pentru Casa Albă.

Când e să fim membri UE cu adevărat, devenim de nevăzut și de negăsit. Suntem zero pe lângă Valonia. Așadar, această minusculă regiune belgiană nu-i suferă pe capitaliștii nord-americani și refuză să accepte acordul comercial UE-Canada. Cutremurat, guvernul belgian refuză, și el, să semneze. În toată presa mare nu veți găsi, însă, o iotă și nu veți auzi o șoaptă despre ceilalți doi refuznici: România și Bulgaria. E, totuși, simplu: nu semnezi un acord cu cei care te pun să cerșești vize de intrare. Dar asta nu contează. O regiune sclifosită e mai băgată în seamă decât două state laolaltă. Suntem de nimic și neomologați.

Și, peste toate astea, înăuntru pândește marele pericol moșmartinesc. Prin octombrie 2016, Sibiul a fost terorizat de insurecția unui ursuleț! Doar șansa n-a împins fiara spre Deveselu și ne-a ferit de un CSAT.

Ce e de făcut în fața puhoiului de corijențe naționale?

Una din soluțiile cele mai prizate e o mișcare de iscusită acrobație etică. Simplu. Îți subțiezi buzele, te faci zvelt ca firul de trestie gânditoare și spui: clasa politică! Ea e de vină! Brusc, dezastrul românesc se divide. De o parte, clasa specializată în rău. De cealaltă, exemplarele trufanda, sabotate de pușlamale, în pragul capodoperei. Schema e tentantă și va produce răul pe care l-a mai produs în România. Va separa, adică, între căzuți și spirite superioare.

Înainte de a fi clișeu, acest refren e alibi. Căci a te decupla ca exemplar adorabil în comparație cu porcinele infernale din preajmă e nespus de măgulitor. Deodată, problemele țării se fac o sumă de mofturi imediat rezolvabile. Dacă s-ar retrage clasa politică! Totul s-ar însori, netezi și împlini!

Remediul care lecuiește cancerul prin extirparea clasei politice e ornat, adesea, de un alt clișeu (l-am susținut, la rândul meu). E vorba de ipoteza unei căderi catastrofale de heraldică. Acolo unde erau Carp și Mihalache s-au așezat Gigi și Nuți. Insultat

postum, Brătianu se îngroapă mai adânc. Și îl găsește acolo pe Maniu, pus la foraj de noii țărăniști. Așa și e! Dar numai pentru cine vrea neapărat să creadă că interbelicii s-au clonat în beneficiul nostru.

Adevărul strict e că nu există legătură între vechii și noii liberali sau țărăniști. Teoria partidelor vulcanizate după '89 e tristă și circulă încununată cu o tichie de mărgăritar. După același raționament, pentru că scrie la ziar, subsemnatul ar trebui să se lase asemănat cu Caragiale. Și să pună la inimă reproșurile celor ce îl ceartă că, după atâția ani, n-a scris nimic peste *O scrisoare pierdută*.

Clasa politică nu poate fi nici alibi, nici paravan pentru comerțul cu iluzii. În fond, prima formă de respect cu care suntem datori publicului larg e să nu încurcăm borcanele cu decorații de vitejie civică.

Clasa politică e vai de capul ei. Însă tot ea a făcut, de pildă, momentul 1992. Scindarea FSN a fost cel mai însemnat eveniment istoric de după comunism și e, totuși, opera clasei politice. Care – trebuie spus – ne-a salvat. Cu un FSN intact, eram, și azi, o Cubă fără trestie de zahăr. Adevărat, tot oamenii politici au reușit, de pildă, isprava cu Marian Munteanu candidat la Primăria Bucureștiului. Munteanu putea face figură de moderat doar dacă aveam de ales între Moța și Marin.

Cu toate astea, prostiile clasei politice nu explică tot. Îmi e rușine de ce a ajuns țara mea, dar nu vreau să mă pitesc după un clișeu.

Așadar, pentru onor corul antipolitic, o singură urare: a se citi mai atent cărțile bune! Și o dietă 100% bio: mai multă modestie, plus un dram de răspundere. Dacă tot spunem că nu vrem să înstrăinăm *Cumințenia pământului*, ar fi bine să avem grijă și de *Sarea-n bucate*.

Pricepism românesc

Născut în România, Leonardo ar fi trecut neobservat. Geniul lui da Vinci ar fi fost condamnat la anonimat de o nație care știe în genere tot și în detaliu restul.

E de la sine înțeles că orice eveniment public fericit sau nefericit apare doar pentru a verifica, încă o dată, enciclopedismul nativ al românului. Oroarea de la Colectiv? După câteva zile a trebuit să admit că, în marea lor majoritate, amicii de terasă, șoferii de taxi și vecinii de bloc sunt specialiști în chirurgie plastică. Lucru îmbucurător, competența acestor somități spontane e confirmată. După ce își revarsă gratuit coșul de informații, conferențiarul ambulant lasă să-i scape în treacăt că amicul lui, chirurg-șef la un mare spital, i-a dat dreptate: operațiile se fac așa cum spune el, și nu cum credeai tu, în micimea ta neinformată. Adevărat, de operat operează specialiști titrați, dar singura lor menire e să confirme neasemuita pricepere a vecinului pe care l-ai întâlnit în pragul ușii.

Nimic mai îndreptățit, deci, decât nălucirea care te face să vezi, brusc, mulțimea din Piața Unirii îmbrăcată în halate albe. Medicina stimulează vocația analitică a românului mai abitir ca orice. Deși stăm bine și la vinificație, reparații auto și, mai ales, la seismologie. Politica și fotbalul nu mai țin pasul. Sunt două teme obosite și, prin urmare, rămân în sarcina altor vârste și neamuri. Competența românului nu mai are timp de așa ceva. Și bine face.

După un exercițiu prea îndelungat în preajma celor lumești, pătrunderea românului s-a adâncit în tainele nevăzutului. Priceputul român comun te va informa că bioenergiile, magnetismul astral și fluxurile microbiene controlează Universul. Ele fac și desfac politica, dar și mersul trenurilor, căsătoriile și proporția ideală în borcanul de murături. Românul inițiat a înțeles cum stau lucrurile și te avertizează amabil: du înapoi puloverul roz-verzui! Sau tot n-ai înțeles de ce a căzut guvernul?

Inofensive când fac ordine între culori, cristale, mobile și temperaturi, competențele mistice ale românului devin o problemă din clipa în care se lipesc de lucruri serioase. Mai întâi, pentru că vin de petrecanie faimosului umor românesc. Vorbitorul care nu face deosebirea între Coran și Cioran sau debitează cu privire fixă despre tratamentul arșilor e sigur pe el și își ucide modestia pentru a se transforma într-un predicator rigid. Dacă trece la păcatul satanist pedepsit cu foc la Colectiv, nimic nu îl poate dezminți sau modera. Orice replică e un delict ostil. Mitică se schimbă la față și se face Lenin. Bârfa românească se umflă și trece iute, ca un uragan nedeclarat, în denunț și, de acolo, în crimă. Să nu uităm că, după ultima noastră izbucnire principială, Nicolae Iorga a fost retras din lume urgent și fără ezitări.

De ce și de unde această lipsă de concediu care ține mintea românului cu radarul încins? Totul spune că această competență nevrotică e, de fapt, un semn de nesiguranță. O logoree născută din temeri. Personajul care încearcă, în orice împrejurare, să pună capăt necunoscutului e dominat de frica de a nu fi surprins fără replică. Nu știu! și Nu mă pricep! devin o tragedie umilitoare. S-ar crede că ne aflăm în fața unui păun obligat de natură la erecția permanentă a penajului. Omul trebuie să arate că e de neînlocuit și că nu poate fi ignorat.

Scormonind mai adânc, dăm de panica în fața exigențelor adevărului, de neîncrederea în îndoiala rațională. Oamenii

noștri nu își permit asemenea lux. După o regulă care dă și foamea de înavuțire, competența dramatică a românului mărturisește teama de timp. Nimic nu trebuie ratat și nimic nu trebuie lăsat să-și urmeze cursul. Asta cere răbdare și te poate plasa pe locul doi, printre perdanți. Calea mai scurtă e mai bună.

Marea nefericire vine, însă, din acumularea oficială a delirului informat. Efectul final al pricepismului românesc e indecența publică fastuoasă. Respectul și distanța se sting. Un Rareș da Vinci sau un Gâdea de la Mirandola pot explica orice. Morții și viii, dramele și reușitele, golful și creștinismul – totul poate fi cercetat, răsturnat, descusut, întors pe cealaltă parte și cu capul în jos. Sub masca bunei informări lucrează porniri obscure: în primul rând, dorința de a împrăștia mizeria. Nu există lucruri de neatins, situații private, oameni curați sau măcar acceptabili.

Devine, astfel, mai limpede de ce suntem o țară de mult logodită cu vorba în doi peri, cu minciuna sculptată și cu depozitarul lor de drept, serviciile secrete. Piața defăimării e cu adevărat liberă. Calomnia e legalizată. Auzul fin și bine dotat tehnic al interceptărilor ia locul legii din care face un moft solemn, aplicabil în funcție de sezon și de numele guvernării. O orbire gureșă trece drept politică. Ne închipuim că știm tot și, din acest motiv, nu pricepem nimic.

În căutarea comunismului pierdut

Atâția savanți români și savante romănce, alături de copiii lor savanți romănași, turuie după colț, în lift, prin ambasade și la coafor, în servere, peste dealuri, pe canalul și în județul următor. Să nu ne plângem! Suntem împreună și timpul trece. În fiecare clipă e vorba de orice și nimic nu e greșit, deși vorbitorii cu cap abia urmează la cuvânt. Atât viitor reușit nu s-a pomenit de la aprinderea primului bec. Seara, când vine vremea să-și scoată căștile, generația în vigoare trage pătura peste golul din urmă și are un plan pentru a doua zi: mai vedem mâine, când s-or deschide. Ce? Toate alea.

Așa cum se poate citi mai sus, adevărul nu stă la taifas în limbi materne. Adevărul se arată într-o limbă străină, care folosește cuvinte cunoscute, dar vorbește în imagini de neînțeles. Traducerea mormanului de rable și aiureli din primul paragraf spune că dispariția fricii a clădit banchiza pe care plutește lumea în care trăim. În 1989, comunismul a fost înlocuit. De atunci, o țară întreagă s-a pus pe spălat învățături și văruit puncte cardinale.

E uluitor, periculos și infantil! Milioane de oameni au scăpat din cușcă și își caută de treabă prin jur. După 27 de ani, totul spune că am ratat comunismul. Bătaia și spaima, nefericirea până la os și răbdarea mută în fața prostiei au trecut degeaba.

Mai ține cineva minte peste zi și mai tresare cineva noaptea cu gândul la cei peste care lumea s-a închis în anii comunismului? Popescu, înmormântat pe 1 decembrie 1989, nu mai are ce aștepta de la noi. De când suntem liberi, uităm programatic

și tragem cu dinții, din toate puterile politice și personale, să lichidăm seriozitatea și să ne facem pulbere, după ce ne-am făcut praf.

Cine nu ține minte comunismul sau îl ignoră ca pe o marcă defunctă de țigări nu e vinovat de incultură politică. E vinovat de cea mai profundă incultură umană. Nimeni nu e dator să fie anticomunist, pentru că nimeni nu se mai poate înrola în echipa de pompieri care a stins incendiul de săptămâna trecută. În plus, anticomunismul afișat și oficial e plicticos ca o alarmă blocată. Sună la fel și la aceeași oră. Dar anticomunismul ca amintire a fragilității umane în fața violenței e altceva. E tot. Nu trebuie să cunoști istoria PCR sau numele secretarilor generali ca să te îngrozești. Trebuie doar să rămâi cu gândirea într-o rână și să refuzi plutirea bezmetică, tocmai pentru că ai fost avertizat năprasnic. Ar fi cazul să ne lăsăm de civism. Înțelepciunea nu se câștigă la simulator. Educația și politica sunt singura cale, iar asta înseamnă că trebuie să căscăm bine ochii la realitate, dacă o mai recunoaștem cumva pe stradă și dacă n-avem chef să trăim pentru alții sau degeaba.

După 27 de ani de rămas bun, dispariția comunismului are rezultate tot mai precise. Să privim în jur. Peste tot, un ocean de pretenții fără acoperire.

Sistemul politic e slab și se pregătește de o irelevanță compactă. PSD, cel mai mare partid al României, a reținut un singur lucru din comunism: alibiul progresist.

Dar legea? Dacă ne încredem în domnia legii, asta nu e decât un tic de drumeț naiv, plecat spre cofetăria care pune frișcă pe resentimente. În fond, pe termen scurt și lung, justiția arestează, dar nu contează.

Educația e înghesuită în școli și în universități dedate la perversiuni pe creier proaspăt. Cultura publică se ocupă cu trecerea și petrecerea distractivă a timpului. Tragedia și drama au primit repartiție în știrile despre accidente de șosea.

Pe stradă e ca în parlament și invers. Toată lumea vorbește și, o dată pe săptămână, apare un vizionar nou care descoperă că proștii de romani n-au vrut neam să învețe de la daci cum se folosește iPhone-ul. Sau că suntem bogați și deștepți, dar ne abținem cucernic să dominăm lumea. Iată, de pildă, vaierul care însoțește prima Olimpiadă (Rio, 2016) ratată de gimnastica tricoloră. Suntem pierduți! S-a închis școala națională de dresură de fete. A dispărut bârna și am câștigat dreptul să nu o mai vedem în propriul ochi.

S-ar zice că, fiind pestriță și mișcătoare, viața românească e nevinovată ca un dialect. Nu. Ușurința și nepăsarea vin de la școala de omorât conținut și, mai ales, din refuzul de a respecta ponderea răului. Rezultatul e o armură de petice moi. De la justiție și presă la mințile conducătoare și diplomație, totul e penetrat de cine vrea și, mai ales, de cine vrea să n-avem direcție: de ruși, de nătângi, de cocoșism și de mama lor – uitarea. Frica de nașterea și renașterea răului a dispărut. Așa s-au așezat în fruntea mesei degradarea minții, aplecarea spre timpul tocat și vorba tâmpită. Așa s-au născut mulțumirea de sine cu doctorat la etaj și carierele de salvatori naționali care aduc la mal doar (pardon! decât) propria persoană.

Ne consolăm ușor. Alții au metastaze. De pildă, Norvegia, unde legea a învățat să-și bată joc de ea însăși. Acolo s-au găsit judecători în stare să decidă că detenția ucigașului Breivik e inumană și trebuie spălată cu compensații. Dar oare nu s-ar îmbuna Breivik de tot dacă ar primi în grijă copiii confiscați de la familii de români bestiali? Sigur, noi nu suntem așa. N-am descoperit fanatismul care face din dreptul occidental o scândură de călcat bunul-simț.

Nu. Noi am decis că infernul prin care am trecut a fost o întâmplare regretabilă, în genul confuziei care te face să suni la apartamentul greșit și să rămâi cu gazda, la șmotru, vreme de patruzeci de ani.

În prezența Marelui Dispărut

Aniversările lasă în urmă o istorie slăbită. Cine nu vrea să rătăcească firul ar face bine să se ferească de istoria cu orar fix a momentelor aniversare. Discuția în jurul celor 20, 25 sau, curând, 30 de ani trecuți de la „dispariția" comunismului explică de ce.

Mai întâi: s-a stins cu adevărat, și, dacă da, când a plecat dintre noi comunismul? Punctul terminus e cel puțin discutabil. A căzut comunismul odată cu Zidul Berlinului – așa cum spune, cu voce de manual, consensul aniversar? Știm, bineînțeles, că, spre deosebire de istoria reală, memoria colectivă preferă simbolistica exemplară și spectacolul de stradă. Căderea Zidului a împreunat memorabil emoția evadării și spectacolul fizic al stavilei străpunse. Însă comunismul nu s-a prăbușit atunci.

La data căderii Zidului, comunismul era, deja, infirmat structural. Sistemul fusese învins, de sus până jos, în Polonia. Nu după un incident miraculos, nu după o zi de grație, ci după aproape cincizeci de ani de rezistență civilă și spirit catolic. Zidul n-ar fi căzut fără victoria profundă a polonezilor, organizați într-o societate neoficială, paralelă și numeroasă. La sfârșitul anilor '70, rețeaua Solidarność aduna zece milioane de oameni și anula astfel argumentul legitimității populare pe care se sprijinea propaganda oficială. Însă comunismul a fost scos din scenă cu mijloace popular-naturale doar în Polonia. Restul ține de o istorie mai degrabă iluzorie.

Dacă atâta lume ține să vorbească, dintr-o suflare, de „dispariția“ comunismului, formula e de înțeles. Într-adevăr, ceva important s-a întâmplat cu comunismul la sfârșitul anilor ’80. Însă concluzia radicală după care comunismul s-a făcut nevăzut e, mai curând, o dorință. Nimic nu dispare fără urmă în sau din istorie.

În Occident, formula a prins pentru că a făcut din Est o ilustrare convenabilă a așa-numitului „sfârșit al istoriei“ din teoria lansată de Francis Fukuyama. Fiind dat dispărut, comunismul a scutit puterile occidentale de decizii menite să garanteze lansarea neîngrădită a democrației. Declarat defunct, comunismul a rămas o realitate istorică și existențială prea puțin înțeleasă. Cercetările de profunzime s-au demodat rapid. Pe scenă au apărut cifrele; indicatorii folosiți pentru a măsura progresul societăților curățate de comunism. PIB-ul, numărul de partide și procentajul de înnoire a legislației au devenit starurile suficiente ale dezbaterii.

În Est, „dispariția“ comunismului a permis fostei clase dominante o mișcare uluitoare. În termenii cei mai reali, clasa dominantă s-a mutat dintr-o epocă în alta și a rămas, totuși, acasă: în zona de comandă a economiei, a administrației și a sistemului politic.

Cazul României e cu atât mai interesant cu cât a pornit bruiat de un mare handicap de percepție și concepție. Istoriografia românească a atins punctul 1989 înglodată în mania revoluțiilor care ar fi pus cruce, în serie, vechilor regimuri. Urmând până la paranoia o tentație mai veche, istoricii regimului comunist au descoperit și colecționat, pe drum, un număr ridicol de revoluții. Festivalul revoluționar român cuprinde: Răscoala lui Horea (declarată, la un moment dat, revoluție), Răscoala lui Tudor (botezată tot revoluție), mai cunoscuta și autentica Revoluție de la 1848, lovitura de stat din 23 august 1944 (botezată, mai întâi, insurecție și avansată,

apoi, la gradul de, păzea! „Revoluție de Eliberare Națională și Socială, Antifascistă și Antiimperialistă“) și, în sfârșit, cunoscuta lovitură de stat din 21 decembrie 1989 (propulsată, instantaneu, la rangul de revoluție anticomunistă).

E enorm pentru o țară care își poate observa bine continuitățile și incomparabil mai greu discontinuitățile. Dincolo de caricatură și de filonul caragialesc al Rivoluției, ușurința cu care istoria românească dispune de revoluții ridică o problemă serioasă. Mitologia revoluțiilor a împins percepția publică spre tipare de gândire magică. În această logică, un eveniment miraculos sau un personaj epocal suspendă mersul istoriei, provoacă o răsturnare bruscă și dă o șansă curată noului. De aici obișnuința de a confunda o revoluție cu imaginea ei. Tot de aici frecvența cezarismului de provincie, care n-a încetat să furnizeze șefi de stat în ultimii 150 de ani. Pe baza acestui model, istoria modernă a României a dezvoltat două constante: imitația și expectația. Cu alte cuvinte, radierea trecutului a dat acces la scurtătura spre modernizare prin sincronizare, o situație din care societatea a reținut dreptul la așteptări enorme. E poate cazul să înțelegem că renașterea temei „modernizării“, pe care politicienii au invocat-o fetișist în ultimii douăzeci de ani, e un ecou târziu al sincronismului care a bântuit comic și academic secolele XIX și XX.

E de altfel ciudat că ideea de „postcomunism“ a făcut carieră într-o lume care sărbătorește la intervale regulate „dispariții“ de regim. Argumentul invocat, în genere, pentru a demonstra ruptura de comunism e consolidarea sistematică a democrației în ultimii 25 de ani. De regulă, cei ce folosesc acest argument pun automat semnul egalității între democrație și organizarea de alegeri libere. Cu această definiție, democrația nu presupune neapărat schimbarea raporturilor de structură și putere în societate. Altfel spus, democrație poate însemna alegeri de alt fel, cu o societate de același fel. Pentru clarificare

se poate folosi marea inovație tehnică a societăților postcomuniste: apariția unui pachet de operații care pune la lucru rețele administrative, medii de informare și statistici de mare detaliu. Rezultatul e o știință aparte care permite controlul avansat asupra alegătorilor și planificarea rezultatelor votului liber. Această tehnică, exercitată cu mare pricepere de toate partidele și instituțiile media, e una din cele mai triste trăsături ale regimurilor postcomuniste. O algebră neagră care conservă structuri de putere primitive.

O discuție onestă despre „dispariția" comunismului scoate la lumină prelungirea și diversificarea unor tipare foarte active în comunism. Nu toate au fost inventate atunci. Trecutul nu e o succesiune de epoci fără legătură, iar România nu a fost niciodată cu totul și cu totul altă țară. Însă multe din constantele negative ale istoriei românești au fost cimentate în comunism și au trecut, de acolo, în așa-zisul postcomunism. Suntem copți pentru un nou Caragiale: mai întunecat, mai confuz, mai mizer. Cel vechi se face vinovat de prea multă cultură și literatură. Ne-am mulțumi cu Ilf și Petrov, odată ce își rescriu capodopera sub titlul *Doișpe scaune*.

Dacă e să pornim cu cea mai stridentă din prelungirile trecutului, atunci e vorba de obsesia titlurilor. Marea majoritate a figurilor de decizie, între care un procent uluitor de politicieni, e dependentă de încoronarea academică. Toată lumea vrea să aibă doctorat, să fie profesor universitar, să semneze tratate. Nărav vechi. Puțină lume mai ține minte că Elena Ceaușescu a devenit Membru al Academiei Române încă din 1973. Aceeași sete de titluri domină după aproape treizeci de ani de postcomunism. De la prim-ministrul Victor Ponta la miniștri, primari și deputați, toată lumea e doctor în baza unei lucrări furate. Bineînțeles, furnalul de doctorate n-ar fi funcționat fără falsificarea prealabilă a universităților. În România, numai așezările fără gară și spital sunt lipsite și de universitate. Doctoratele

sunt, însă, parte a unei aspirații mai largi: nevoia de legitimitate. Toată lumea vrea să fie cineva recunoscut și omologat.

Exhibiționismul e un sport social fără rival. Mașini opulente, femei de vitrină, case care răcnesc de bogăție, haine „de firmă" sunt expuse cât mai vizibil, pentru a da identitate și calibru.

După o lungă perfecționare în comunism, slugărnicia a aterizat perfect în postcomunism. În mediile politice, oricine s-a ales cu un titlu de conducere e întâmpinat cu „domnule președinte" și cu o suită extraordinară de manevre de îmbunare. În partide, universități sau companii domnește arta feroce a intrigii, calomniei și prostituției (exercitată, uneori, la propriu). Ușurința cu care o persoană se vinde a supraviețuit fără pierderi regimului comunist. Presa și eșaloanele de partid gem de tineri care aleargă după șansa de a se vinde celui ce dăruie sau lansează o carieră.

Un alt calc perfect comunist e proeminența șocantă a serviciilor secrete, a interceptărilor, a stenogramelor și a dezinformării dirijate prin presă. După 25 de ani de reforme și presupus control civil, tentația de a influența sau conduce prin mijloace subterane e aproape neatinsă.

Dar cea mai serioasă prelungire a comunismului în lumea nouă e continuarea eroziunii generale a valorilor. România păstrează, încă, handicapul care o ține, de mult, în afara direcțiilor de dezvoltare occidentale. Degradarea învățământului și a limbii au consolidat o educație esențial negativă. Declinul școlii, mascat în comunism de accesul gratuit la învățământ, s-a ramificat după 1989, odată cu multiplicarea institutelor, universităților și academiilor de carton. Impostura, frauda și ignoranța au devenit motoare de pregătire și scot în afara competiției generații în serie, asta dacă nu le trimit în afara țării.

Primii 25-30 de ani neocomuniști sunt o istorie mai incomodă decât presupune o aniversare festivă. Nu totul e negativ. Noi libertăți – pornind cu circulația în afara țării – sunt o

realitate. Sectorul economic privat e viu, deși nu poate dicta. Agricultura a făcut un salt tehnologic formidabil, dar e controlată de o subnomenclatură politică lipită de exportul brut. Însă, dincolo de detalii, raportul fundamental care dă natura societății vine din comunism și a fost recolorat fără schimbarea substanței. Grupul dominant comunist și-a secretat succesiunea și menține controlul asupra bugetului, informațiilor și administrației. Toate țin la picior o parte prea mare a societății. Care aniversează, la cifre rotunde, despărțirea de comunism.

2018 = 1918 – 100

Mai sunt doi ani, dar putem face liniștiți bilanțul. În 2018, vom constata că 1918 a căzut cu exact o sută de ani în urmă. Și atât.

Socoteala se complică doar dacă lăsăm în pace artimetica festivă. Într-un anume fel grăbit de sălbăticii naționale care au culminat cu oroarea de la Colectiv, socoteala se întoarce împotriva noastră și spune că 2018 = 1918 – 100. Nu e un calcul de negăsit în incomparabilul nostru sistem de învățământ, dar aberația vine din altă parte: din încetarea curgerii istorice. Această stare de repaus general înrădăcinat promite un singur lucru: catastrofa de la Colectiv nu va fi ultima. Vor fi și altele. Timpurile o permit și totul o cere. Pe cât se poate crede, sistemul și oamenii cu care ne pregătim să aniversăm un secol de stat unit și modern vor fi, împreună și unii împotriva altora, martorii unei lungi și dureroase destrămări.

Ca întotdeauna mare consumatoare de istorie, ironia pândește la ambele capete ale ultimei sute de ani. La fel ca în 1918, avem o problemă de unificare. Nu atât unificarea național-lingvistică de care fac atâta caz pășunismele literare, ci unificarea de civilizație. Decalajul de conduită și dezvoltare care desparte Transilvania de zonele de sud și de est s-a adâncit într-atât, încât riscă să devină ruptură. În fond, Transilvania n-a fost niciodată parte a Orientului nostru muntenesc și moldovenesc. Numai sub comuniști a fost Transilvania adusă în Est, dar deplasarea nu a reușit să distrugă fundația. Esența orientală a Sudului și a Estului a fost fortificată de comunism și de încă 25 de ani de

anarhie administrativă și mentală așa-zis democratică. Azi, ea e nu doar diferită, ci radical diferită, nu doar influentă, ci dominantă. Asta sugerează că vom sărbători Marea Unire cu o povară enormă în spate. Operația s-a soldat cu adâncirea faliei. Integrarea națională presupune în continuare doar forme etnice, lingvistice și folclorice. Sistemul național a petrecut ultima sută de ani traversând grozăvii și mizerii impuse de propria populație coagulată în instituții slabe. Un eveniment de abjecția și cruzimea nenorocirii de la clubul Colectiv nu e, de fapt, altceva decât o probă de sistem.

Tinerii incinerați în clubul Colectiv sunt întruparea sinistră a unei direcții fără de direcție. Asta e revoltător și ușor de spus. Dar adevăratul scandal nu e local, ci istoric, iar expresia lui cea mai nimerită trebuie căutată într-un clișeu: tinerii de la Colectiv sunt o pierdere. Nu există nimic mai profund și mai adevărat decât această formulă banală. O pierdere. Dar nu o pierdere neașteptată sau izolată, ci încă o pierdere, într-un șir de tragedii, amnezii și ipocrizii care dau o retrogradare colectivă. Un sindrom național de diminuare.

În fond, România pierde, fără întrerupere, societate, instituții și persoane individuale. În ultima sută de ani a făcut-o cu o accelerație nebună. Pe de o parte, prin strămutarea care aduce dispariția treptată dintre granițele României a milioane de oameni plecați la muncă în Occident. Locul de acasă rămâne gol și se lărgește. Pe de altă parte, prin abandon intern și degradare rapidă. Mediile sătești și sub-urbane care se întind, rareori întrerupte, de la Turnu Severin la Constanța și de la Călărași la Iași sunt deșertificate uman. Abandonul e nedeclarat și total. Fără infrastructură, fără nici o șansă serioasă la educație, fixați în venituri mizere, milioane de oameni sunt măcinați de un ciclu existențial nemilos: îndobitocire, sărăcie, beție. Pierderea prin degenerare individuală nu e mai puțin însemnată în mediile urbane, unde un sistem de educație complet răsturnat își

face de cap și produce derută. Sute de mii de tineri eșuează în superficial și escapism. Cei mai orientați se lipesc de sistemul politico-administrativ, pe care îl parazitează masiv. O bună parte se retrag din viața publică înainte să fi făcut primul pas.

Instituțiile de care care facem atâta caz asigură golul de structură pe care stă sindromul național de diminuare. Biserica Ortodoxă n-are egal în materie. Ea se reduce, practic, la pompă, cler și nevoile lui. Lăcomia stridentă se îmbină cu o ignoranță exasperantă, adesea vecină cu obscurantismul. Fără curaj și chemare, Biserica lucrează cu adevărat doar la răspândirea și adâncirea confuziei între cler și credință. Spiritualitatea e mereu un citat arhaic din care enoriașii rețin datoria supunerii smerite.

Până de curând, armata era într-o situație foarte asemănătoare. Admiterea în NATO a impus o undă de modernizare, dar esența nu s-a schimbat. O armată în care numărul generalilor va depăși curând trupa nu are cum să dea consistență instituțională sau să oprească declinul vieții sociale.

Politica e într-o situație perversă. E, simultan, vinovăție și alibi. E un joc decăzut, dar și mană cerească pentru oricine vrea să-și confirme, din afară, superioritatea. Rezultatul e o confuzie perfectă în care o politică joasă a produs o antipolitică țanțoșă. De aici miturile cu care lucrează nepermis de multă lume calificată. Înainte de toate, refrenul după care „toți sunt la fel". Nu, nu sunt. Dacă erau, în ultimii 15 ani i-am fi avut președinți pe Năstase, Vadim și Ponta.

Începând cu rândurile de mai sus, e prea multă vorbăraie în jur. Ultima sută de ani se încheie cu un potop de palavre, o scădere dramatică de gabarit și un măcel oribil, de Lumea a Treia, într-o capitală de stat membru al UE. De-am reuși să facem, în sfârșit, ceva serios, sincer și durabil! De-am reuși, în sfârșit, să ne fie rușine de noi! Atunci, da, ar fi o speranță.

Doar limba ne ține împreună

În dimineața zilei de 1 decembrie 1990, Alba Iulia era un oraș plin de Dacii, muncitori și ceață. Spre prânz, Ion Iliescu și Petre Roman au urcat pe scenă. Un vuiet recunoscător s-a ridicat din zeci de mii de piepturi. Între cei doi, un bătrân uscat și nenegociabil: Corneliu Coposu. De la primele lui cuvinte, un val noroios de huiduieli a plecat din mulțime. Împresurat de zoaiele lumii noi, Coposu a continuat să vorbească. Trebuia să vorbească pentru că încerca să facă legătura cu mândria apusă a unei țări care se unise sub promisiunea că va ști să își aibă de grijă. Huiduielile au mers înainte, încurajate pervers de Petre Roman.

Înainte de a fi doborâtă de negura guturală a mulțimii, șansa a plutit o clipă deasupra Pieței. Șansa unei Românii serioase și punctuale la întâlnirea cu istoria. Eram acolo și am văzut-o murind, pe scena de la Alba Iulia.

Corneliu Coposu e cel cerut de manifestanții plecați pe stradă, în căutarea unei soluții, după măcelul fumegând de la Colectiv. Nu-l mai avem și nu-l putem reedita. Nu mai producem lideri naționali. Însă Coposu ne-a salvat. Nu ne-a făcut mari, pentru că nu mai avem din ce crește, dar ne-a ferit de scufundarea în statul lui Ion Iliescu. Coposu e cel mai important om public al României în care trăim. Restul, de la Iliescu la Constantinescu și Băsescu, sunt secundari. S-au dovedit secundari. Coposu nu a avut talentul și abilitatea politică a celor ce îi trăiesc, fără să știe, în umbră. Dar ne-a dat direcția. Fără

direcția Coposu, fără discursul rostit până la capăt, sub huiduieli, la Alba Iulia, fără încăpățânarea de extraterestru programat să practice buna-cuviință politică, am fi plonjat direct în cazanul cu refuzați, robi și deșeuri. Am reușit să amânăm, dar am pierdut, curând, șirul. Cu lecția lui Coposu, ne așteptau o politică de valori și suferința plină de sens care conduce spre primele certitudini ale civilizației.

Am rămas cu prea puțin. Facem, în continuare, o mare confuzie. Ne consolăm cu gândul că prosperitatea clasei de mijloc, pe care o fetișizăm în lipsă de altceva, va aduce succesul. E insuficient, pentru că, istoricește, am rămas intacți. Înconjurați de folclor și scurtături pragmatice, suntem o societate incapabilă să imagineze premisa elementară a unei societăți. Altfel spus, am ratat unirea. Individual, social și național. Unirea ne reușește doar la șezători și în alte ocazii oficiale. Adevărul nerostit și cumplit pe care stă zbenguiala tragică dintre granițele noastre e că nu am făcut față Unirii din 1918.

Peste un an, vom aniversa un secol pierdut. 1918 plus 100 fac, într-adevăr, 2018, dar numai în manuale. În realitate, fac mult mai puțin. Fac, de pildă, dezintegrarea umană care pustiește tot ce mișcă, bea și coclește între Turnu Severin, Constanța și Iași. Asistați, uitați și derutați de tot soiul trăiesc de-a valma în sate și târguri care curg spre dispariție. Nu ne-am unit. Nu avem nici azi legături cu Transilvania. Am lăsat șoselele în seama romanilor, la a doua lor apariție prin partea locului. Nu ne pricepem deloc la istoria pe care o tot aniversăm, și de asta n-am înțeles că Transilvania a fost parte a Estului doar sub comuniști. Unirea din 1918 nu a rezolvat problema României, ci a redeschis-o, la mare adâncime. De fapt, patru ore cu trenul până la Brașov și încă șase până la Oradea nu e prea mult. Cât ați vrea să faceți până la periferia Austriei?

Ar trebui să-i reabilităm pe ardelenii care, ca Vlaicu și Goga, au avut temeri și au refuzat să se îmbete cu entuziasm unionist.

Aveau dreptate. N-am înțeles că Unirea nu e o modificare de hartă care ne face mai mulți și ne pune între aceleași granițe, ci o formulă de integrare și dezvoltare comună. De o sută de ani, România pierde. Milioanele plecate la lucru nu țin doar de decalajele de piața muncii, așa cum tot spun economiștii șmecheri rămași acasă. Nu e vorba de plecări, ci de un refuz venit la capătul unei estimări de neclintit care spune pentru milioane de oameni că România e frumoasă, dar le încurcă viitorul. Pierdem prostește și puținul rămas. Tinerii de la Colectiv au fost cedați fără luptă. Pierdem și puținul care vine. Școala Ardeleană a făcut oameni cu carte, școala românească face abulici. Cine nu trece prin școală degeaba pleacă din țară sau se ascunde printre computere.

Doar limba ne ține împreună. De asta vorbim până pârjolim străzile, ziarele și televiziunile. Incapacitatea noastră de a trăi dincolo de limbă și de expresie e șocantă. De la Coposu încoace, nici un politician n-a mai putut gândi România ca națiune istorică. Rămânem cu fantoma unei limbi care își caută națiunea.

Împotriva dreptului la liberă exprimare greșită

Aproape tot ce face gloria libertății politice e un prieten periculos pentru limbă. Apropos: vorbiți românește? Dacă da, atunci spuneți repede ce aveți de spus! Curând, veți deveni de neînțeles și veți înțelege tot mai puțin. Limba română nu își mai e de ajuns. Limba română se schimbă cu o neglijență și o lipsă de gust girate de libertatea din jur. Îmbiată la democrație internă și dezlegată de norme în numele deschiderii culturale, limba pierde rapid tot ce o deosebește de instabilitatea piețelor bursiere și de sistemele primare de semnalizare (de la semafor și icnet la pumnul ridicat). Nuanțe și adâncimi șlefuite în sute de ani și de sute de milioane de vorbitori se predau, înconjurate de interjecții.

Și, totuși, de ce ne-am îngrijora? Nu e, oare, loc pentru orice și oricât în limbă? Nu „duce" limba orice? Nu vor fi toate impuritățile și rebuturile măcinate de selectoarele mereu active ale limbii? Poate ne facem griji degeaba și vorbim, parafrazând o zicere mai veche, fără sens pe linia lui 41.

Într-adevăr, limba e o capodoperă istorică fără seamăn, singura care își conține autorii, anonimi sau titrați, și toate contribuțiile lor, reflexe sau premeditate artistic. Însă, în modul cel mai neașteptat, tocmai anomalia fertilă care pune limba în avantaj față de cel mai recent vorbitor sau autor (deși la îndemâna lui) se poate transforma, brusc, în pericol. Și tocmai asta se întâmplă acum. Ierarhiile și autoritatea normelor sunt suspendate. Sala mașinilor lexicale și gramaticale a trecut la program

de voie. Acest program fără program va dicta atâta vreme cât vom continua să facem confuzia între caracterul popular al limbii și democratizarea de inspirație politică.

Limba e un fenomen popular, căci, în lipsa suflului oral și a invenției care scapără de concizie, am fi reduși la o caznă inutil de savantă sau, dimpotrivă, la tăceri întrerupte de gesturi vizibile. Însă creșterea limbii nu are nimic de câștigat din democratizarea programatică. În lumea, azi, prea puțin cunoscută a științelor lingvistice, democrația e o calamitate situată între acizii tari și demolare. Deloc întâmplător, epocile de scandal normativ, timpurile eliberate de constrângeri didactice vorbesc anapoda, se bâlbâie pestriț, pierd timp și sens, fără grija ascultătorului buimac sau a partenerului de vandalism lingvistic. Chiar înaintea crizelor politice, mersul societăților e blocat de indecizia lingvistică, de incapacitatea de a lega în forme imediat comunicabile gândirea și expresia. Și invers. Epocile încă reglate de respectul normelor sunt timpuri de mare proprietate lingvistică, absolut stăpâne pe oralitatea lor.

Așa de pildă, când Caragiale, deschis la întâmplare, spune ceva instantaneu asimilabil, literatura face o demonstrație de siguranță și control desăvârșit în relația cu limba populară. Iată-l pe unul din nenumărații amici vorbăreți ai *Nuvelelor și schițelor* debitând dezinvolt, pe la 1910:

„Nene Iancule, întocmai pe dumneata te căutam; deseară mănânci la noi – să nu zici nu!... În sfârșit, imposibil să refuzi!“

Ne-am obișnuit să adulmecăm urma replicii comice, dar asta nu poate lua nimic din coerența acestei intervenții tipice pentru literatura lui Caragiale. În fond, cu această replică în aparență inanalizabilă, suntem într-o zonă de pace culturală deplină. Oamenii vorbesc direct în literatură, iar literatura își citește oamenii. Nu e cazul să ne întoarcem la analizele care fac mare caz de virtuțile oralității în literatură. Caragiale și, odată cu el,

atâția alți scriitori ai epocii nu fac stil cu program și nu recurg premeditat la oralitate pentru a-și deschide literatura la sunetul străzii. Amicul care face invitația de nerefuzat vorbește, pur și simplu, natural, într-o epocă în care limba se mișcă fără probleme de la popular la literar.

După o sută de ani, revoluții politice și literare și mutații tehnologice pentru o mie de ani, invitația vesel-curgătoare cu care personajul lui Caragiale țâșnește din pagina de carte nu mai e pașnică și isteață. Eliberate total de restricții, după modelul atâtor instituții publice și comportamente individuale, limba vorbită și expresia ei scrisă au pierdut libertatea secretă care le pria. Democratizarea nu a descătușat nimic. În locul prozei amicale vorbite de personajele lui Caragiale, s-a instalat un dezmăț vătămător care reține din complexitatea limbii doar capacitatea de a rosti ceva. Revenind la eșantionul extras din Caragiale, îl găsim suprimat de o limbă română încă română prin unități și combinațiile lor, dar ininteligibilă sub raportul expresiei. O limbă care vorbește, dar comunică, înainte de orice altceva, propria ei nesiguranță.

Mutat în limba uzuală a personajelor cu prestigiu oficial și politic, în discursul uzual al presei, fragmentul ar vorbi de:

> „Domnul care urmează să servească masa într-o locație exclusivă decât în prezența gazdei sale care a ales să nu o refuze".

În limba noului cinema hipnotizat de vulgaritatea continuă a străzii, același fragment e o chestiune de priză directă și sună cam așa:

> „Iancule, ce p...mea faci fițe? Hai să ne spargem în figuri că n-ai mâncat așa nici la mă-ta de fraier stricat! Mi-ai dat tu m...e, da' acum te-am făcut!"

E de spus aici, deocamdată inutil în fața viforului vulgar, că un autor vorbește corect și când personajele lui vorbesc greșit sau

urât. Dar asta numai dacă în spatele înregistrărilor de oralitate frustă se ghicește un scriitor care își controlează lumea, și nu se lasă târât, convins sau sedus de ea. Asta explică, printre altele, de ce Creangă nu e un fonograf dialectal, ci un scriitor așa-zis cult. Și tot asta explică de ce mulți dintre campionii limbajului infernal din proza și filmul recent nu sunt moderni, ci extrem de provinciali artistic.

Odată disecată cu plăcere invitația adresată dlui Iancu, e momentul să ne punem pe treabă. Și să bruscăm, mai întâi, una din molcomele tradiții teoretice după care limba română nu face, acum, altceva decât să se adapteze. Să se adapteze din mers, cu erori minore și reparabile, la ploaia de meteoriți neologici – la noutatea unică și torențială a termenilor care presează dinspre noua realitate *online*, la instrumentarul terminologic internațional al politicii, diplomației, dotărilor casnice, sporturilor, culturii *celeb* și la codurile vorbite sau scrise pe piața corporatistă a muncii. Asaltul înseriat al acestor solicitări nu poate fi diminuat sau negat. Într-adevăr, în acest punct limba română trăiește o febră neologică intensă, dar cunoscută din episoade anterioare.

Până la un punct și chiar dincolo de el, limba română e, azi, în situația unei uriașe hale de colectare, exact ca în a doua jumătate a secolului XIX. Atunci și acum, limba a absorbit, fără filtru, mareea lexicală generată de întâlnirea cu o civilizație materială, administrativă și politică nouă. Chirița și Rică Venturiano sunt ridicoli, dar și eroii unei crâncene bătălii lingvistice. Mania neologică a secolului XIX s-a resorbit, și limba a acceptat, în timp, o parte, și numai o parte, a termenilor care au luat-o cu asalt în primele momente de contact cu lumea nouă. Probabil, procesul se va repeta. Nu există motiv care ne-ar putea face să credem că, peste un timp, va trebui să ne recunoaștem învinși de puterea lui „a se focusa“, folosit cu emfază

tehnică în locul lui „a se concentra". În fond și „a se concentra" e copilul unui import violent, deși mai atent și deloc arbitrar.

E, de asemenea, de crezut că semeția stupidă a lui „a suporta" și „suport" folosiți cu pudoare de laborant pentru a evita prea vulgarii „a sprijini" și „sprijin" vor dispărea, la un moment dat. Aplicație (cerere), alegație (afirmație), punctual (de detaliu), locație (loc), determinare (hotărâre) ar trebui să se stingă sub ridicolul dislocărilor stupide de sens pe care le-au provocat. Neologo-mania nu e o boală de lungă durată. Însă problemele de creștere și, mai ales, de descreștere ale limbii române, în varianta instalată virulent după 1989, sunt mult mai vaste și mai serioase.

Pojarul neologic declanșat de contactul cu o lume nouă e o boală controlabilă. Totuși, câteva semne spun că problema nu se limitează la import și imitație nesățioasă. Din spatele seriei „aplicație – determinare – suport" pândește o mobilitate neserioasă în fața structurilor de bază ale sensului, o infidelitate care permite atâtor vorbitori să renunțe cu ușurință la exigențe raționale. Suntem în punctul în care ne despărțim de discuția lingvistică și ne apropiem de cauzele sociale și de mentalitate ale patologiei limbajului. Lingvistica se oprește aici, fără să fi făcut o breșă notabilă. Cabinetul de curiozități și monstruozități lexicale e captivant, dă pe afară de ridicol, dar nu explică mare lucru.

Șocul care a zgâlțâit din temelii limba română nu a venit dintr-o simplă coliziune de vocabular. Limba a fost atinsă și deformată mult sub suprafața lexicală, la o adâncime la care pot lucra numai distorsiuni și surpări provocate de mutații colective formidabile. În ultimii aproape treizeci de ani, limba s-a înnoit și s-a îmbogățit, dar evenimentul traumatic vine din altă parte. De la vorbitori, mai precis de la vorbitori bulversați de răsturnarea și neașezarea lumii lor. Limba a preluat, cu pierderi și riscuri enorme, starea generală de inadecvare a societății. Cu alte cuvinte, tot ce s-a întâmplat cu adevărat important,

negativ și, de multe ori, ireversibil în limba română, tot vandalismul slobod al oralității de după 1989 e, de fapt, sunetul lingvistic al unei extraordinare tulburări sociale. Așadar, problema de bază a noii noastre limbi nu vine din afară, din contactul cu limbi și lumi străine, ci e dictată de ce s-a lucrat înăuntru.

Înainte de orice, limba a răspuns, brutalizându-se, unei răsturnări sociale masive și, prin excelență, neavenite. Acest accident devastator pentru culturile-gazdă se numește parvenitism și e cel mai vizibil și mai profund eveniment trăit de societate după 1989. Brusc, în câteva luni sau, cel mult, câțiva ani, rolurile și ponderile sociale s-au schimbat spectaculos. Puterea politică și autoritatea socială au fost preluate fulgerător de grupuri noi care au ocupat scena și au început rapid să își expună importanța și să alerge după statut sau legitimitate. Asta în două modalități clasice. Pe de o parte, imitând stilul și însemnele de prestigiu ale ultimului grup dominant cunoscut – în acest caz, lumea de mare putere și bogăție a filmelor care au umplut golul final al timpurilor comuniste. În mare, acest efort s-a consumat mai ales la nivel de costum și anexe de mare lux: vila, mașina, femeia, plantația, vacanța exotică. Limba a scăpat relativ ușor și a fost atinsă mai degrabă neologic. Însă aceleași grupuri au adus cu ele, pe scenă, o a doua forță, mult inferioară și, în același timp, incomparabil mai productivă.

Noua clasă dominantă a transportat spre vârful ierarhiei sociale o formidabilă lipsă de educație sau, mai exact spus, un foarte răspândit semidoctism regional și naționalist. Acest pachet deficitar a devenit motorul principal de expresie și invenție lingvistică al lumii oficiale și, mai departe, modelul preluat de o mare parte a societății aspirante la succes. Prin urmare, minusurile, golurile, lacunele și improvizațiile naive au devenit principalele instrumente de lucru și arbitri generatori de norme lingvistice. Producția rezultată din această răsturnare socială e mult mai însemnată, mai gravă și mai rezistentă decât valul

inocent neologic de la începutul anilor '90. În ultimii zece ani, ea a trecut din ipoteză fluidă în structură tare a limbii și a început să funcționeze ca normă autoritară. Succesul sau eșecul acestei malformații vor decide asupra limbii și vor stabili dacă vom vorbi într-un cod rudimentar sau într-un limbaj suplu.

Bineînțeles, prima certitudine a acestei noi mecanici lingvistice a fost generalizarea lui „ca și". Ascensiunea lui „ca și" ilustrează perfect transformarea generală prin care a trecut limba, în doar câțiva ani. Folosit răzleț și încă neacceptat, „ca și" era, înainte de 1989, o curiozitate minoră care pigmenta discuțiile duse în grupuri de funcționari, (uneori) profesori și personal tehnic (așa numitul TESA). În aceste medii și la acea vreme, „ca și" mărturisea, încă discret, dorința de corectitudine și auto-apretare culturală, năzuința spre limbajul înalt și omologat al vorbitorilor educați care știu să evite cacofoniile. Curând după 1989, procedeul a devenit un semn masiv de recunoaștere a excelenței lingvistice. Folosit maniacal, după orice apariție a prepoziției „ca", inevitabilul „ca și" a încetat să mai fie o curiozitate și a devenit o chestiune de bună ținută lingvistică. Vorbitori trăgând după ei colaci multipli de „ca și" au preluat corul colectiv al corectitudinii lingvistice și s-au legitimat, astfel, cultural. „Ca și" a luat funcția unei garnituri mobile și permanente care evită, garantat, rușinea cacofoniei și ascunde cum nu se poate mai bine originile needucate ale vorbitorului. Psihologic, supremația lui „ca și" e rezultatul fricii de ridicol transformate în excelență permanentă. „Ca și" a dat vorbitorilor prestanța omului stăpân pe limbă și confortul celui ce evită, expert, capcanele care înghit vorbitori neinstruiți. Nesiguranțele și tatonările vorbitorilor care căutau, înainte de 1989, distincția lingvistică au dispărut. Puterea nețărmurită a lui „ca și" a acordat unor grupuri complexate la sosirea pe prima scenă brevetul de expertiză și bune maniere lingvistice.

Drumul spre creație era deschis. Noua clasă dominantă și vorbitoare a trecut dezinvolt la îmbunătățirea suplimentară a limbii. Așa au apărut invenții și adaosuri pe care limba a trebuit să le accepte, la ceva timp după prima victorie a noii clase vorbitoare. Nu există campion între contribuțiile variate ale acestui tip de creativitate, dar preferința pentru „cu subiect și predicat" spune că ne aflăm în fața odorului favorit.

„Cu subiect și predicat" a fost pus în circulație și înnobilat de politicieni care, prinși în dezbateri TV, au găsit în această formulă angajamentul care tranșează disputa. Cineva care anunță că susține „cu subiect și predicat" semaforizarea unui oraș, candidatura unui coleg de partid sau mărirea alocațiilor pentru mame e, deodată, luminat din două unghiuri. Mai întâi, ca om politic de curaj dus până la marginea riscantă, dar nobilă a nechibzuinței. Căci orice e rostit „cu subiect și predicat" trece în asumare eroică. Procedurile obscure ale politicii se desfac și lasă la vedere silueta unui romantic robust, oarecum exaltat, în fine, un om de principii care nu mai suportă cețurile comode ale eufemismului. Apoi, „cu subiect și predicat" dă vorbitorului aura și gulerul tare al pastorului, acel aer metodic și energic de examinator al imperfecțiunii morale care acoperă epoca.

Expresia țintește sus, dar e rezultatul tipic al nevrozelor lingvistice provinciale. Lumea care a urcat la vârful politicii a venit, în mare parte, din medii provinciale, iar asta a însemnat, tot mai accentuat, în anii comunismului, o formă de bovarism, o serie de pretenții de statut și profesionale irealizabile care și-au vărsat frustrarea în expresie lingvistică. Altfel spus, mica dramă socială s-a jucat și lingvistic. După 1989, această recuzită verbală a fost remorcată de noi parveniți și revărsată asupra publicului larg, tocmai pentru a dovedi și răzbuna meritul ignorat atâta vreme, în trecut.

Rădăcinile provinciale ale noilor formule de dezvoltare internă ale limbii sunt, de altfel, mult mai adânci decât s-ar

putea crede. Noul grup politic victorios în democrație s-a prezentat în fruntea mesei fără să fi lăsat acasă nici una din obișnuințele lingvistice anterioare. De aici, de pildă, preferința pentru ceva ce s-ar putea numi arhaisme de alint. E vorba de construcții evident supuse patinei, dar lipsite de sursă literară precisă. Ele nu sunt împrumutate din vreun text cronicăresc sau din limba zonelor rurale, ci imită vechimea, în căutarea efectului ornamental și a micului tic simpatic de vorbitor-artist. Așa de pildă, politicieni care discută de modernizarea statului sau de gradul de colectare fiscală se declară gata „să bată obrazul" ministrului de finanțe. Sau, aidoma unui retor-filozof încercat, își iau elan, anunțând grav că „vor face vorbire" despre Ordonanța de urgență 6.

La alt nivel, dar cu același efect, jurnalismul, în genere scris și vorbit de oameni tineri, cu panaș urban, a legiferat generalizarea titulaturii de „român". Prin urmare, în fiecare zi o știre sau o remarcă a prezentatorului TV ne informează că „românii" au luat cu asalt magazinele, că „românii" au învățat să se ferească mai bine de gripă sau că „românii" au ales în acest an Poiana Brașov (deși nu e de trecut cu vederea predilecția crescândă a „românilor" pentru agroturism). În acest timp, „românii" (desigur, alții) consumă tot mai multe antibiotice și tot „românii" (aceiași) manifestă un interes crescând pentru asigurările de viață. Noutatea acestei formule încurajează în ascultător o situație specială: patriotismul infinit și microscopic. Căci, prin grija acestei formule, societatea nu mai are consumatori sau pacienți. Turiștii și chiriașii au dispărut. Proprietarii și pensionarii s-au stins, iar șoferii s-au retras în anonimat. În locul lor, au apărut peste tot, gata să susțină orice statistică și să certifice orice mutație, „românii" – la plural, dar, în fond, multiplicarea unuia „de-al nostru", persoană neaoșă și de încredere.

Această mică plecăciune patriotică nu trebuie să înșele. Limbajul de presă nu e confiscat de sentiment național. Dimpotrivă,

sforțarea cea mai de soi a presei caută să rearticuleze modern o limbă desigur „română", dar întrucâtva păcătoasă, din lipsă de funcționalism anglo-saxon. Așa au apărut, în ajutor, balamale nichelate care dau limbii un baleiaj amplu și necomplicat. Avem de-a face cu mici intervenții care se plâng de complicațiile proverbiale și acuză excesul de nuanțare al limbii române. Astfel, „undeva" a trimis în șomaj orice altă variantă. „Undeva" atribuie și rezolvă orice. Un nefericit accident de circulație a avut loc duminică după-amiază, „undeva" după ora trei. Tot pentru o comunicare dinamică, e de știut că, pentru a răsturna guvernul, opoziția mai are nevoie de „undeva" la 11 voturi. La fel de simplu poate fi adusă în fața publicului situația unei reputate vedete de club și *fashion* care a abandonat bunele obiceiuri și trebuie să mai piardă „undeva" la zece kilograme.

Alte adjuvante fac servicii publicului scutindu-l de complicațiile inutile ale limbii atunci când trebuie relatate discuții purtate de oameni însemnați. Una e să spui cuiva „că". Mult mai serios și mai ferm e să spui cuiva „faptul că". Dacă, de pildă, e vorba de ditamai prim-ministrul, vechiul și orfanul „că" e nelalocul lui. Așadar, prim-ministrul i-a spus ministrului de interne „faptul că" trebuie luate măsuri pentru limitarea furturilor. Firește, ministrul de interne a răspuns raportând „faptul că" va convoca o întrunire de urgență la minister.

În situațiile care implică personaje extra-politice sau situații de fină complexitate culturală, presa renunță la „faptul că" (mult prea încărcat de tensiunea deciziilor de stat) și se apucă de „ceea ce" (incomparabil mai distins). Noua normă spune, prin urmare, că marele artist sărbătorit de colegi le-a spus acestora „ceea ce" crede că e secretul împlinirii în sculptură. La rândul lui, publicul larg a răspuns acestui favor înghesuindu-se să vadă „ceea ce" a zămislit artistul, în lucrările adunate într-o expoziție retrospectivă.

Instrumentarul care operează asupra limbii în locurile de intimitate exagerată conține cel puțin alte două piese inevitabile. Mai întâi, interdicția relației prea apropiate cu atributul. Mai simplu: enunțul „casa este roșie“ trece drept formă neîngăduit de intimă. Soluția e inserarea unei pene, un soi de articol de castitate care întrerupe necuviința. Așadar, „casa este una roșie“. Nici atribuirea acțiunilor nu trebuie lăsată în seama unei gramatici prea directe. De aici, ajutorarea bietului „de“. Singur și stingher, „de“ riscă să fie strivit de importanța acțiunii. În plus, „de“ e inadmisibil de comun. Prin urmare, o panglică inaugurală nu poate fi tăiată „de“ președinte, ci numai „de către“ președinte. La fel, un șofer reținut de poliție face parte dintr-o știre banală. Interesantă e abia știrea în care șoferul e reținut „de către“ poliție.

Până aici, presiunile și mutilarea limbii vin, oarecum, logic și galeș, din neînțelegeri sau frustrări trecute și dintr-un foarte prezent dor de prestigiu.

Victoria lingvistică a grupurilor rău pregătite sau mâncate de complexe a fost urmată, însă, de represiune. Succesul cu care s-a încheiat primul asalt asupra limbii a dat acestor grupuri curaj și a trecut în violență lingvistică pură. Sentimentul de putere și nevoia de reprezentare lingvistică a sentimentului de putere au măcelărit fără ezitări raporturile și mecanismele cele mai naturale ale limbii. Comandanții victorioși ai noului limbaj au trecut, adică, la eliminarea completă a mecanismelor gramaticale cheltuitoare de timp. Funcția primă a mesajului a devenit proiecția de forță a unui vorbitor de necontrazis. În acest punct, apar formule de o stupiditate dură și nepăsătoare. Înainte de orice, întronarea uluitorului „doișpe“ în rol unisex. Și pentru masculin, și pentru feminin. Agățat de gâtul substantivelor feminine, „doișpe“ are, pur și simplu, o componentă umilitoare. Formula care refuză acordul de gen transmite o nesimțire de șef de clan și o lene de retardat. În fond, limba

română nu cere mult. Acordul numeralelor e obligatoriu în doar două situații: pentru unu și doi. E prea mult pentru răbdarea unei societăți care a început să echivaleze bădărănia autoritară cu maturitatea.

Amputările continuă cu suprimarea altei complicații refuzate de creierele conducătorilor prea puternici: corelațiile de prepoziții în negații. Ca să nu facem spectacol savant: o negație care exprimă o restricție cere prezența lui „decât", iar o afirmație care restrânge ceva cere prezența lui „doar". Situația a fost simplificată cu barda. Așa a apărut monstruozitatea care circulă slobod și oral prin țară: am „decât" zece lei în buzunar. Folosită fără excepție, așa cum cineva folosește drumul mai scurt și sticla de plastic, această construcție e o crimă fără alibiuri lingvistice. Desfigurarea vine, de-a dreptul, din gustul pentru brutalitate și dominație, strămutat din actele vieții practice în detaliile limbii. „Decât" e echivalentul lingvistic al treningului purtat oriunde și oricum. O nesimțire care se desfată expunându-se urcă din această construcție lingvistică și își împroașcă auditoriul.

Lucrul cel mai tăinuit al carnagiului lingvistic general de după 1989 e sediul central. Multă lume o aude, puțin lume o spune: presa de sfărâmat limba lucrează în sudul țării, cu precădere în București. Capitala e un oraș mare și dezlânat, iar asta se aude perfect în limba locală. Urbanitatea Bucureștiului e întreruptă de mari zone corcite și nehotărâte între sat, mahala și oraș. Gigantismul a rămas nerezolvat și reproduce total cacofonic un melanj stilistic, de accente și lexic fără albie. Rezultatul cumulat al acestei aglomerări nevrotice e o limbă avariată din toate părțile și de toți vorbitorii. Fonetic, limba a căzut spre un grai gutural cu o curgere ușor nazală și cu accente excitate în puncte nenaturale ale frazei. Muntenismul vioi și tăios al limbii nu a dispărut, dar e copleșit de nepăsarea urâtă a noii limbi. Limpezimea ironică a limbii populare sau elocvența elegantă a

limbii culte provoacă deriziune sau admirație tocmai pentru că și-au pierdut locul și influența.

Cazanul fierbe bolborosind în sud, dar asta nu înseamnă că în celelalte provincii istorice se vorbește o limbă română bine crescută sau conservată. Contribuțiile provincialismului transilvan au o stridență aparte. Purtătorii lor, de regulă persoane publice sosite la București pentru a prelua funcții oficiale, au impresia că pigmentează limba, dar nu fac decât să dea o mână de ajutor infecției. Regina bolilor transilvane e un dativ strâmbat în jurul prepoziției „la". Un bun politician sau funcționar transilvan spune că „I-am dat la Emilia dosarul, să îl citească". În plus, încăpățânarea de a accentua greșit, pe prima silabă, numele lunilor ianuarie și februarie nu are deloc farmec regional. În cel mai bun caz, acest obicei lingvistic degajă un aer de ostatic recent eliberat, după o sută de ani de izolare în gimnaziu.

Moldova e mai puțin cunoscută pentru acrobații lingvistice hidoase, dar asta și pentru că Moldova e partea cea mai discretă a circuitului economic și cultural național. Izolarea a decis în cazul Moldovei, dar asta nu e o consolare pentru starea limbii române.

E foarte probabil că nemulțumirea față de spectacolul lingvistic național va fi văzută ca moft elitar. Cu alte cuvinte, ar exista o anume aroganță a urechii, obișnuită să găsească nod în papură și dezacorduri în gura vorbitorilor de limbă română vie și netrucată. Bănuiala e îndeajuns de întemeiată. Snobismul gramatical-lingvistic e un articol curent între intelectualii care nu și-au încheiat socotelile cu vulgul sau meșteresc neobosit la propria statuie. Limba populară poate fi certată ușor, prea ușor. Cine nu știe să asculte cu pătrundere subtilitățile spontane ale limbii populare pierde, adesea, mecanisme și virtuozități stilistice fără pereche. Și nu e vorba, aici, doar de fapte uitate de limbă. Limba vorbită e încă la lucru, cu toate micile și marile ei finețuri, inovații și rezolvări subtile.

Prin anii '80, de pildă, circula o formulă de versificație logică fulgerătoare: „Mă servești, te servesc!" E în acest fel de a face oral cu ochiul o capacitate de comprimare lingvistică admirabilă. Aceleași vremuri de mizerie au adus în gura vorbitorilor o formulă fotografică de recunoaștere a bunăstării. Cineva care purta un „alendelon" avea dare de mână. Numele actorului francez Alain Delon fusese importat în bloc și făcea un serviciu foarte precis expunerii orale. Tot de acolo venea admirația pentru cel ce „și-a făcut video", adică a cumpărat cu o grămadă de bani ceva greu accesibil. Expresia semnala, dintr-un foc și aproape clandestin, respectul pentru buna întocmire gospodărească, exact așa cum o făceau odinioară cuvintele de laudă pentru cineva care „și-a făcut o pereche de case". În ambele cazuri, oralitatea face o analiză sociologică definitivă.

La fel de lucrate sunt formulele de sprijin retoric folosite expert de vorbitori în aparență nesiguri. Așa de pildă, cutare povestitor care se consideră dator să înceapă cu o precizare negativă: „Nu ieri, alaltăieri, mă duc la piață și..." Sau un altul, care se întrerupe brusc și se dezice abrupt de propriul enunț: „Țin minte ca acum! Anul trecut în martie, ba nu! mint! în februarie, mă duc la circa financiară și le spun: păi bine, domne..." Ambele procedee par perfect inutile și șchioape. Totuși, frecvența și precizia cu care ele intervin în discurs spun că ne aflăm în fața unor tehnici premeditate, de oralitate rafinată. În ambele cazuri, vorbitorul își întrerupe discursul pentru a capta atenția și pentru a face un act de autentificare suplimentar. Vorbitorul dispare un moment, pentru o revizie spontană, și reapare certificat de date precise. Atât argumentul, cât și purtătorul lui devin, astfel, infinit mai credibili. Auditoriul nu mai poate pune nimic la îndoială. Persuasiunea retorică și-a făcut șah mat audiența. Toate aceste minicapodopere ale limbii vorbite stau pe o competență lingvistică remarcabilă. Cine subestimează inteligența limbii vorbite pierde o bibliotecă și un depozit de muniție retorică.

Din păcate, însă, principala știre lingvistică a timpurilor noastre spune altceva. Într-adevăr, lumea vorbește prost românește. Mai grav, lumea rău vorbitoare nu mai e de mult alcătuită din oameni needucați. Aproape tot sectorul purtător de diplome și distincții școlare vorbește prost și nu pare deloc deranjat. Trebuie amintit imediat, respectând succesiunea istorică a dezastrelor, că educația a fost răpusă prima, înainte de declanșarea măcelului lingvistic. Prăbușirea educației școlare e bine documentată de declinul continuu al ratei de reușită la bacalaureat și de gradul de abandon școlar. Însă importanța educației școlare e vădit supraestimată. De fapt, educația fundamentală, inclusiv buna așezare lingvistică, sunt, în mare parte, decise înaintea și în afara școlii, de valori și norme transmise în familie. Asta explică de ce am avut destui scriitori străluciți și de ce avem tot mai puțini buni vorbitori de limbă română cu educație redusă.

Multă lume mai are, probabil, în urechi o limbă colorată, dar limpede, așa cum era ea vorbită de părinți sau bunici, în sate răspândite aproape peste tot în țară. Această rezervă de educație internă a dispărut aproape cu totul. Migrația spre oraș sau în afara țării explică mult, dar nu prea mult. În fond, deplasarea forțată spre oraș a fost sistematic încurajată și impusă de administrațiile comuniste, încă de la începutul anilor '50. Cu toate astea, ruptura a devenit ireversibilă abia din momentul în care mediile urbane și, mai apoi, rurale au fost inundate de o cultură complet divergentă: de democratizarea antinormativă a anilor '90.

Sună periculos de retrograd, dar asta numai atâta timp cât vom continua să credem că democratizarea e compatibilă cu buna calitate a culturii și, în acest caz, cu misterele codurilor valorice reținute în buna educație de familie. Ne-am obișnuit să venerăm principiile pluraliste, aducându-le un mare deserviciu. Adică nesocotindu-le limitele și teritoriul natural. În fond, numai o enormă inadecvare poate duce la ideea după care familia e un alt fel de parlament, iar școala o altă întruchipare a secției de vot. Întâmplător, îmi vine în minte o recentă anchetă

sociologică britanică, provocată de o întrebare oarecum mirată: cum se face că familiile de viță ale Scoției vorbesc în continuare o engleză impecabilă, neatinsă de formidabilul accent local scoțian? Răspunzând întrebării care voia să afle cum de a fost posibil așa ceva, destui subiecți au precizat, fără protest, unul și același lucru: cu nuiaua!

Culturile nu se inventează. Se moștenesc. Fără autoritate, tradiție și întâietăți, cultura se transformă în spectacol, iar spectacolul uită de cultură. Democrația n-a fost gândită pentru a genera o cultură sau alta, ci pentru a reprezenta oamenii și pentru a-i feri de conflicte. Tot ce am adăugat ulterior e discutabil și, de multe ori, greșit.

Și în cazul României de după 1989, acest adevăr-limită a trecut neobservat sau a fost trecut între dovezile de nepregătire în fața istoriei. Extinsă, în același timp vag și virulent, democrația ca fugă de norme a grăbit degradarea culturii și a pregătit abandonul lingvistic în care trăim astăzi. Respectul față de norme a traversat într-un timp sfâșietor de scurt distanța de la datorie la superstiție inutilizabilă. Cultura și-a pierdut, în genere, înțelesul. Înlocuită de *entertainment* permanent, cultura a căzut între ocupațiile marginale, unde face figură de arhivism tolerat.

Adevărat, la vârful societății, acolo unde banii o permit și ifosele o forțează, se practică un mecenat cultural notabil. Achizițiile de valori au piață. Tablouri, obiecte de lux decorativ și antichități cât de cât stimabile ating prețuri respectabile. O oarecare protipendadă circulă prin săli de teatru, organizează festivaluri sau sponsorizează ceremonii culturale. Din așa ceva poate ieși stimă de sine, dar nu cultură. Fără știință de carte pisată în școli și fără cunoaștere sistematică, societatea românească va continua să își declaseze ideile și limba.

Un secol pentru Est și Vest

Nu alegem timpul în care venim pe lume, dar avem un cuvânt de spus ulterior. Putem înțelege când s-a nimerit să fim și în ce moment al timpului se află lumea în care trăim, dar numai și numai după o ceartă de pomină cu sfătuitorul nostru cel mai viclean: calendarul.

Veți fi observat că o anume etichetă istorică a impus o exclamație optimist-indignată: așa ceva nu se poate în secolul XXI! De regulă, adică la fiecare început, miez și sfârșit de secol, aceeași exclamație izgonește mereu aceiași clienți din lucrurile îngăduite de timp: barbaria, neștiința, violența, minciuna și, în genere, lucrurile mai mici sau indivizii care nu ne plac. A existat, desigur, „un așa ceva nu se poate" în secolul XX, dar și în optimistul și nu mai puțin științificul secol XIX. E de crezut că același adagiu a însoțit, repetitiv, secole mai vechi. Dacă nu ne vine să credem că lucrurile stau așa, de vină e acea linie trasă în numele progresului care desparte istoria în modern și premodern (sub acuzația de primitivism). E de bănuit, deci, că Roma a fost martora unor mitinguri furtunoase, cu sclavi purtând pancarte pe care scria cu litere enorme: „Trăiască feudalismul, viitorul de aur al omenirii!"

Oricum, exclamația pe care o emitem, azi, cu atâta confort istoric spune, în cel mai bun caz, ceva despre pretențiile excepționale pe care le-am adoptat. În rest, acest sumar grăbit al superiorității noastre nu ne plasează cu adevărat în timp. Suntem, desigur, în secolul XXI, dar clipa reală a existenței noastre colective

e dată de cu totul altceva: de suma acumulărilor istorice de tot felul care preced clipa de față sau de lipsa lor.

Cazul României a fost și este spectaculos, poate mai spectaculos acum, când ne apropiem de două aniversări mari și, aparent, certe: treizeci de ani de democrație post-comunistă și o sută de ani de stat național unit.

Prima ocazie festivă, cea mai apropiată de noi, e deja arvunită de un baraj critic și contestatar aproape neîntrerupt. Nu e de așteptat, de aici, decât prelungirea retorică egală a venerației și a negației cu care ne-am obișnuit să celebrăm sau să desființăm Revoluția. A doua mare aniversare, sprijinită de un uriaș consens național, e, desigur, mai însemnată. Nu neapărat și mai bine înțeleasă.

E pur și simplu inutil să te bați cu 1918, cu Marea Unire și cu înălțimea civic-patriotică a oamenilor și timpurilor care au născut prima Românie integrală. Doar un soi de huliganism vocațional, în genul contrarienilor care decid să se apuce de fumat la început de an, poate pune la îndoială acest moment istoric monumental. Cu toate astea, o anume inadecvare însoțește aniversările anuale ale lui 1918 și e de crezut că o va face, mai apăsat, la centenar.

Problema nerostită a Marii Uniri nu e Unirea, ci posteritatea ei. Cu alte cuvinte, raportându-ne automat la 1918, greșim asupra așezării noastre în timp. Căci aniversarea Unirii spune, în definitiv, unul și mereu același lucru. Spune că (și) România anului 2016 sau 2017 sau 2018 e rezultatul momentului istoric 1918. Nu e greșit, dar e parțial. Marea Unire e vie, dar asta mai ales în măsura în care face din România anului 2017 o continuatoare lingvistică, etnică și culturală. Nu etică și nici politică. Da, Unirea și memoria ei țin de cel mai pur și legitim patriotism. Or tocmai asta ar trebui să ne spună că, în multe alte privințe, fractura e masivă.

Până la urmă, România de azi nu mai e rezultatul strict al Primului Război Mondial. România în care trăim e rezultatul celui de-al Doilea Război Mondial. Crizele și dilemele cu care ne batem astăzi sunt problemele unei țări care avansează, încă, în trena evenimentelor traumatice provocate de al Doilea Război Mondial: ocupația străină, urmată de o dictatură națională de aproape cincizeci de ani. Aici e diferența și abia ea ne plasează cu adevărat în timp. Aniversarea Unirii ne trimite într-un trecut cu care nu mai trăim sau pe care îl purtăm în noi, reflex și nativ, prin limbă și sentimentul organic de apartenență națională. Politic și civilizațional lucrurile stau cu totul altfel. E greu de admis, dar semnificația Unirii s-a micșorat sau a fost pătată de amploarea degradantă a unei ordini noi și, cu adevărat, nelegiuite – regimul de dictatură comunistă, sau, altfel spus, de dominația unei lungi istorii fără consimțământ. Consecințele acestei impoziții au fost și sunt radicale.

În primul rând, istoria impusă continuă să modeleze istoria prezentă într-un grad pe care prea puțină lume e pregătită să îl recunoască. Nu e vorba doar de bine-cunoscutele, contestatele și deja, prăfuitele transferuri de personal și structuri din nomenclatorul comunist în aparatul administrativ al statului democratic. Problema e alta. Discuția pe care ar trebui s-o purtăm e mult mai complicată și mai neplăcută.

Ea pleacă, într-adevăr, de la marele moment 1918, dar numai pentru a spune că Unirea a fost ultimul act național major de care România și românii au fost în stare. E, oare, această constatare tristă unul din motivele nemărturisite care fac din amintirea Unirii o sărbătoare delicată, înconjurată de nostalgia după un trecut pierdut, după vremuri de coeziune și acțiune națională pentru totdeauna pierdute? Și, în fond, nu subliniem, fără să știm, această prelungă stare de incapacitate națională atunci când contestăm autenticitatea Revoluției din decembrie 1989? Nu cumva măsurăm pios, la fiecare 1 decembrie, distanța tot

mai mare care ne separă de ultima noastră atestare istorică în calitate de națiune lucidă „la volan"?

După 1989, România a rămas țara problemelor întâlnite în 1989 și nerezolvate din 1989. Revoluția care a pus capăt regimului comunist a pus întrebările tipice oricărei răsturnări de regim: ce facem cu trecutul? Cum îl transformăm în viitor fără a distruge prezentul? Oricât de neconvenabilă ar fi constatarea, la sfârșitul lui decembrie 1989 România era, totuși, un stat dat și definit, în aproape toate privințele, de palmaresul regimului comunist. Acest dat, considerat tezaur sau balast, moștenire sau blestem, cerea o decizie, un act de transformare istorică, la un nivel nemaivăzut de la actul transformator din 1918. În locul lui, societatea românească a produs și produce, pe toate căile și la toate etajele, o inadecvare, o lipsă de acțiune și idei care pot fi rezumate sec și negativ cu un singur cuvânt: nepricepere. Toate soluțiile, toate guvernele și toți președinții, toate birocrațiile și toate programele de import au venit și au trecut fără a rezolva vreuna din problemele de fond ale României. În datele ei esențiale, țara a rămas țintuită de crize care nu și-au glăsuit rezolvarea, ci au dezvoltat crize suplimentare.

Nu e cazul să ne credem, automat, mai vinovați, azi, decât au fost cei dinaintea noastră. Ducem mai departe o tradiție venerabilă. Cei ce cred că suntem prea amabili cu epoca libertății postcomuniste ar putea trage cu ochiul la dovezi de imobilism mult mai vechi. Și aici, Caragiale ne spune ceva.

Ne-am obișnuit să credem că analiza lui Caragiale e savuroasă, agilă, dar depășită. Într-adevăr, în lumea descrisă de Caragiale nu există ideologie dominantă și violență dogmatică. Amândouă au venit, odată cu încheierea anilor '30, la 25 de ani după dispariția lui Caragiale, impuse de violența legionară și antilegionară, de război, apoi de ocupația sovietică și de dictatura comunistă. Pe de altă parte, există un Caragiale pe care nici măcar șocul comunist n-a reușit să-l infirme.

Lumea lui Caragiale e populată, de la un cap la altul, de oameni care nu fac nimic major, oameni care nu pot și nici nu încearcă să schimbe ordinea lucrurilor. Asta nu înseamnă că avem de-a face cu oblomovieni, cu leneși sau inactivi de indolență orientală și metafizică slavă. Nu. Oamenii lui Caragiale sunt ocupați până peste cap, dar își consumă energia și competențele într-o singură direcție. În competiția pentru poziție, voce și relevanță în limitele unor grupuri închise: în familie, în clanuri, în tovărășii, în alianțe și culise de sistem. E exact starea de inacțiune națională și agitație individuală ferventă care dă definiția vremurilor și după 1989.

Partide, organizații, ziare, condeie, contestatari, reformatori, alegători și inovatori repetă schema. Nimic nu poate schimba ordinea lucrurilor și nimic nu poate scoate de pe afiș criza fundamentală cu care a început prima zi de postcomunism. Toate energiile și talentele, fierea și dăruirea, idealurile și negațiile sunt extrem de active într-un război intern fără sfârșit, într-o bătălie cu sorți schimbători care poate aduce sau nu proeminență personală și consolidarea poziției în ierarhia de grup. România reîntâlnește România cu o manevră care ocolește decis 1918.

Dacă revenim la momentul prim, la pragul istoric decembrie 1989 și la răspunsul cu care eram datori în fața bilanțului comunist, avem toate motivele să constatăm că piatra de fundație a rămas la locul ei și sprijină înclinarea neproductivă a noului edificiu. În clipa despărțirii de dictatură, România era un conglomerat social, industrial și agrar în cea mai tipică tradiție comunistă. Un proletariat urban masiv și o populație agrară deposedată așteptau, cu teamă sau cu speranță, o nouă repartiție, mai bine zis o decizie drastică și clară, în interiorul noii ordini economice și politice democratice. Decizia n-a venit pentru că n-a fost niciodată luată. În locul ei a venit nepriceperea. Iar nepriceperea a luat două forme.

Mai întâi, eșecul oficial și administrativ. Ultimii aproape treizeci de ani au fost irosiți în dezbateri politice și inițiative economice fără rezultat. Cele două mari familii politice ale României democratice au dat faliment cu mult înainte de abordarea problemei.

Stânga, adică PSD și alte grupuri politice programatic legate de soarta clasei muncitoare, au făcut zgomote protecționiste, au asigurat o întreținere socială vagă unei populații în șomaj și atât. PSD și compania au arătat, pur și simplu, că nu știu ce să facă în situația dată, că nu se pricep și că nu au de gând să riște un confort electoral asigurat de frustrarea populației paupere a fostelor orașe industriale și de o fostă țărănime risipită după prăbușirea structurilor agricole.

Dreapta, reprezentată rând pe rând de PNȚ, PNL și PDL, s-a distins repetând, cu alte metode, aceeași nepricepere. Dreapta a răspuns ideologic. Adică a adoptat pe nerăsuflate o mantră importată prestigios, în numele eliberării de dirijism și colectivism. Epoca privatizărilor, închiderilor și abandonurilor de industrii (adesea, unul și același lucru) a distrus, într-o zăpăceală anarhică și comică, și ce era viabil, și ce nu mai era. De pe margine, presa democrată și opinia calificată au dat o mână de ajutor, asigurând proasta reputație și discreditarea fostului proletariat. Un acord analitic general și conform cu rețeta doctrinară a pieței libere s-a soldat cu sancționarea unei clase etichetate, în întregime, ca produs social și ambasador moral al comunismului. În iunie 1990, mineriada a călcat în picioare Bucureștiul. Soarta și imaginea acestui grup dezorientat și manevrat erau pecetluite. Clasa muncitoare era adusă la București pentru a distruge și pentru a fi distrusă. A fost tot ce a putut noua stângă post-comunistă. După acest gest tenebros, despărțirea lumii bune de umanitatea cenușie lăsată nouă de comunism a devenit inevitabilă. Ruptura e vie și azi.

Între aceste valuri succesive și convergente de nepricepere, s-a jucat, când fluierată, când ignorată, tragedia clasei muncitoare. Să nu ne agățăm de termeni. Clasă muncitoare descrie, aici, în lipsă de altceva mai bun, masa majoritară și potențialul uman dominant al României, așa cum și cât era el la sfârșitul lui 1989. Durerea și sălbăticia aduse de tembelismul administrativ al anilor '90 în orașele lumii industriale românești rămân nescrise și neștiute.

La începutul anilor '90, spectacolul era nou și putea încă părea eroic. Presa descria aprobator etapele inevitabil bestiale ale unei cruciade juste. Nimeni nu avea timp de fețele obosite, de cuvintele aparent neștiutoare și de deprinderile detestabile ale oamenilor din zonele date ruinei. I-am întâlnit de multe ori, fără să mă pot desprinde de aceeași repetată neînțelegere. La Autobuzul, devenit între timp Rocar, unde așteptau uluiți propria execuție industrială și își arătau petele de ulei de pe salopete. La Valea Roșie, blocând calea ferată din lipsă de altceva mai bun. Fabrica de conserve mergea bine, după care a fost declarată o rușine economică și închisă. Însă nimic nu putea întrece mizeria și disperarea stăpâne pe Motru. Cine a trecut prin acele locuri mâloase și fără speranță a întâlnit mii de oameni abandonați în alcool, trăitori prin cârciumi clătinate de dansatoare moldovence în turneu pe nicăieri. Nici o speranță. Doar certitudinea inexplicabilă a abandonului.

Comunism mascat? Nostalgie intelectuală după proletarul cu barosul la spate și zâmbetul îndreptat spre secretarul general al Partidului Comunist Român? A se slăbi! Și a se lua seama la drama umană. Am întârziat prea mult în nepriceperea și indiferența care au măcinat atâția oameni și au pustiit atâtea locuri. N-ar trebui să uităm că această eroare ne-a costat procentele decisive în pariul cu timpul. Am trecut prin malaxor o populație fără vină. Și ar trebui să înțelegem că actele de sălbăticie administrativă, nepricepere politico-economică și naivitate

intelectuală nu lasă în urmă o societate normală. De fapt, nu lasă în urmă nici un fel de societate. Datorăm fracturii de atunci distanța irecuperabilă între oamenii de rând și oamenii de soi, între turmă și inițiați. Dezgustul de mârlani s-a născut sau a fost relansat atunci și ne însoțește, mai departe, prin toate alegerile și campaniile care subînțeleg datoria cetățenească de a bloca ascensiunea plebei. În cel mai cumplit paradox cu putință, am trăit, mult mai devreme, ruptura care macină, azi, state occidentale în care elita nu mai poate suferi nația și o afurisește sub acuzația de populism.

Am numit alegerile din mai 1990 Duminica Orbului și am dat dovadă, astfel, de un discernământ geopolitic de nevăzător, dar întru totul explicabil. România plonja în alegeri pluripartite și libere după o interdicție de aproape cincizeci de ani. Enorma majoritate a celor ce au luat cu asalt secțiile de votare în mai '90 cunoșteau numai parodia electorală repetată de comuniști, o dată la patru ani, în deriziunea și plictisul general. Aproape nimeni nu votase, vreodată, în condiții de libertate politică. Emoția tulbura, fără excepție, alegătorii ambelor blocuri. Electoratul pro-FSN suferea de o neliniște aproape nevrotică, în așteptarea ordinii restabilite. Dispariția contractului cu ritualul existențial comunist lăsase un gol care risca să se permanentizeze. Electoratul anti-FSN trăia o stare vecină cu exaltarea și automat contestatară. Neocomunismul era gata de treabă la doar șase luni de la dispariția oficială a comunismului. Deruta și erorile de diagnostic ale acelor zile sunt de înțeles, însă nimic nu ar trebui să ne împiedice să revedem și să revizuim acel moment, după treizeci de ani de experiență politică și mai mult de douăzeci de consultări electorale.

Alegerile din mai 1990 erau oricum pierdute, cu sau fără furtul suplimentar din mai fiecare secție de vot. O amintire nu tocmai difuză din secția de vot Moara Vlăsiei, presiunea unui miting fioros în fața Academiei Militare și o imagine de neuitat

la secția de vot Agronomiei din București îmi spun că alegerile din 20 mai 1990 nu puteau fi câștigate de altcineva. În acea duminică, orbirea a fost a altora. Până la urmă, nevăzători am fost cu toții. Iar adevărata dramă a venit abia după, când același FSN care a capacitat și a captat voturile a arătat că nu știe ce să facă mai departe. Că nu e interesat de mesajul masiv și tulbure al acestui vot.

După treizeci de ani de nepricepere tutelară, criza a fost, ca de obicei, rezolvată printr-o criză suplimentară. În absența oricărei speranțe de schimbare și dezvoltare, fostul proletariat și urmașii lui mai tineri au părăsit târgurile și orășelele ucise de șomaj și au emigrat. Aproape patru milioane de oameni au lăsat în urmă un gol devastator și, în același timp, au creat spațiul în care nepriceperea generală are toate șansele să se maturizeze și să se diversifice. Tragedia clasei muncitoare e tragedia societății românești, chiar dacă, pentru a înțelege asta, societatea va avea nevoie de noi experiențe extreme și de atât timp cât va fi nevoie pentru a fi prea târziu. Căci, după ce a făcut vânt proletariatului industrial, nepriceperea a devenit normă. Ea a atacat rapid structurile cerebrale și viitorul activ al societății. Adică educația.

Școala a căzut desfigurată de farsa universităților-fantomă, de îndoctorizarea tuturor pușlamalelor și ignoranților, de trucajul doctoratelor plagiate și de fuga în emigrație a supraviețuitorilor. Infecția a urcat, logic și neîntârziat, într-un sindrom masiv de deprofesionalizare. Pretențiile și standardele minime au fost măturate. Oricine și orice a fost declarat calificat să devină oricine și să facă orice, mai precis nimic. Tâmplarii și anesteziștii, sudorii și filologii sunt căutați și vânați de la un capăt la altul al țării, ca păsările cu penaj exotic sau speciile strecurate cumva prin mari catastrofe geologice. Nepriceperea a devenit regn și climă. Administrație și etos. Dramă aducătoare de moarte și farsă de umor grotesc.

Biruința nepriceperii e înconjurată de sânge proaspăt, dar bătălia a început de mult. Așa cum am văzut, lumea lui Caragiale era, acum o sută de ani, jurată aceluiași legământ. Sigur, în termenii istoriei noastre recente, nepriceperea națională pare totuna cu victoria postumă a socialismului. Și, fără îndoială, socialismul a câștigat tocmai prin incapacitatea noastră de îndepărta urmările socialismului sau de a le transforma, uman și economic, într-un act pozitiv de curaj istoric.

Însă impasul prezent e înșelător. În spatele lui stă o criză mai veche, o a doua formă de nepricepere, anterioară incompetenței administrativ-oficiale dezlănțuite după 1989. Caragiale o cunoștea, fără să îi prevadă viitorul mare. Era normal pentru cumințenia unui om al secolului XIX, perfect nepregătit pentru ororile ideologice care au pus capăt optimismului european în secolul XX. Dacă e să vorbim serios de nepriceperea care își face de cap și vine de hac prezentului românesc, nu avem voie să privim doar la capătul dinspre noi al istoriei. La celălalt capăt se află ceva foarte asemănător. O stafie leită.

Putem înțelege mai bine ce și de ce ni se întâmplă dacă remarcăm că societatea românească a fost fragilă și a reușit prea puțin, îngrădită de absențe: mai întâi lipsa societății civile și, apoi, pasivitatea Bisericii. Unde societatea civilă nu e și nu trebuie să fie conceptul de astăzi, acea formulă restrictivă care mângâie vocații militante. Lipsa istorică a societății civile în România e, dimpotrivă, legată de gradul redus de participare socială. Păcatul mai vechi al despărțirii elitelor dăscălești de popor a ținut în afară o parte însemnată a societății. În consecință, am dat scriitori mari, familii slabe și o burghezie inactivă, după modelul descris de Caragiale. Biserica nu a intervenit decât pentru a-și reînnoi prestigiul. Pasivă și adesea complice, ortodoxia a rămas o chestiune de cler și nu a pregătit societatea pentru istorie. În aceste condiții, comunismul a câștigat ușor. Mai ușor decât în alte părți. Iar asta explică de ce, în decembrie '89, Polonia,

Ungaria și Cehoslovacia erau societăți precapitaliste, în vreme ce România era o societate postcomunistă. Nimic din ce a urmat nu a dejucat această condiționare istorică.

În schimb, câteva din trăsăturile contactului nostru cu lumea au menținut sau realimentat datele impasului de dinaintea eliberării. E momentul să vorbim de suma de neînțelegeri și erori care au infiltrat ieșirea noastră în lume, după 1989. Vina e felurită, și culpa Occidentului e considerabilă. Mai întâi, pentru că Estul continuă să fie un continent nedescoperit. O despărțire forțată de aproape cincizeci de ani a ascuns aproape cu desăvârșire partea estică a Europei. La ora ridicării, din spatele Cortinei de Fier, a apărut o lume pe care Occidentul se obișnuise să o simtă și presimtă în termeni exotici. De aici clasificarea Estului în termeni folcloric-arhaic-naturiști. Altfel și cu alt pastel spus, Estul, ca tărâm intact, spațiu de navigație agroturistică și binecuvântată inaptitudine la industrial sau postindustrial. Iluzia e încă vie printre comentatorii de presă, deși a fost speculată mult mai cinic de clasa politică occidentală. Marea rezervație estică a fost tocmai bună de transformare în piață de consum pentru industriile occidentale. Concomitent, mâna de lucru calificată răsăriteană s-a potrivit foarte bine cu nevoile pieței occidentale. Nu e nici un strop de *conspiraționism resentimentar* în aceste constatări. Așa lucrează istoria. Cinic, pragmatic și fără *fair-play*.

Apropierea de și, apoi, admiterea României în Uniunea Europeană nu pot fi subestimate, dar nici scutite de examen istoric. Reintegrarea în Europa a fost, adesea, citată ca act istoric exemplar și dovadă de revenire a națiunii la nivelul de performanță atestat ultima oară în 1918. Nu e așa. Nu avem nici un motiv să uităm că admiterea noastră în UE a fost doar pe hârtie, și doar în oratoria de ocazie rodul evoluțiilor interne românești. Decizia a fost determinată, în principal, de considerente și urgențe strategice, de balanța jocului Est–Vest și de expansiunea

occidentală prin export democratic (încă vie la începutul anilor 2000). Nu e nimic rău aici. Adopțiile reușesc, adesea, și fără date preliminare ideale. Numai că în cazul trecerii Estului dintr-o lume în alta prea multe lucruri rămân neclare sau se negociază încă.

La mai bine de zece ani de la admiterea în UE, România și, alături de ea, celelalte state estice notabile, de la Ungaria la Polonia și Cehia, rămân partea secundară, remorcată și nu tocmai consubstanțială a Europei. Superstiția inadecvării estice e încă vie în inima Uniunii Europene? În plus, diferențele de experiență istorică apasă greu.

Consensul etic și politic european e dat de un centrism amabil și permeabil la socialism și la rădăcina lui rusă. Din acest motiv, în mediile tot mai stângiste și corecte politic ale lumii bune europene, Estul are o problemă stăruitoare. O pată și un păcat pe care Estul le poartă cu el, în orice împrejurare și pe deasupra oricărui acord. Mai clar spus, lumea bine a Occidentului nu poate ierta Estului că a venit de petrecanie comunismului, că a compromis, adică, marele ideal progresist pe care elitele Vestului îl consumau de la mare distanță, prin corespondență și în variantă *light*.

Nimeni nu va recunoaște acest adevăr vinovat, dar realitatea psihologică a acestui reproș scoate capul la intervale regulate. Iată, de pildă, lejeritatea cu care presa occidentală vorbește despre est-europeni. În cazul lor, presa și politicienii sunt scutiți de rețineri. Est-europenii pot fi numiți în gura mare naționaliști, nostalgici autoritari, hoți, delincvenți și traficanți de carne vie din vocație. De multe ori lucrurile stau așa și, în definitiv, o presă corectă trebuie să spună lucrurilor pe nume. Numai că onestitatea dură a limbajului e permisă numai și numai în cazul est-europenilor. Dacă un ziar sau un politician occidental și-ar permite vorbească de arabi (musulmani), asiatici, africani folosind 1% din descrierile rezervate est-europenilor, lumea ar lua foc. Proscrierea și concedierea vinovatului sunt de la sine

înțelese. Nici un jurnalist sau politician nu ar supraviețui public mai mult de 24 de ore din clipa în care și-ar da pe față rasismul. Doar în cazul est-europenilor această atitudine e permisă, legală și nesancționată. Această licență reflectă nota istorică mai mică primită de estici. Care e, la rândul ei, rezultatul unui lung proces de subestimare și imputare istorică. Dar concertul de neînțelegeri cu fundal istoric nu se oprește aici.

Deși prea puțin discutată, o anume revoltă, dacă nu chiar dezamăgire a încolțit, cu timpul, în percepția est-europeană a Occidentului. E complicat și greu de mărturisit, dar „lumea liberă", superba titulatură care a emoționat și captivat minți și suflete est-europene înainte de 1989, nu a supraviețuit integral reîntâlnirii Est–Vest. Oricât ar părea de naiv sau romantic cercetătorului occidental, în Europa de Est idealul occidental al libertății a fost iubit și cultivat, adorat ca o taină păstrătoare de lumină în bezna fără fisură și fără de sfârșit a nopții comuniste. Fetișismul prodemocratic, americanismul necondiționat, occidentalomania au îmbrăcat aspirațiile societăților estice de sus până jos, în forme, ticuri și gesturi diverse. De la modă la lecturile interzise și de la muzica pop la declamarea entuziastă a principiilor libertății, convingerile pro-occidentale ale Estului pot părea, azi, o colecție înduioșătoare de mimetisme idolatre. Dar prooccidentalismul social al est-europenilor a avut o miză și o seriozitate mult mai adâncă. Comparată cu bonjurismul vioi al pașoptiștilor, năzuința occidentală nutrită sub comunism a avut o dimensiune tragică și o miză existențială. Ele explică entuziasmul și senzația de eliberare spirituală la căderea zidurilor și reîntâlnirea cu lumea occidentală.

Anii imediat următori lui 1989 au fost anii unui timp unic, arareori îngăduit de asprimea istoriei. Au fost, adică, anii în care, pentru est-europeni, prezentul a confirmat idealuri fixate stelar, pe o boltă inaccesibilă. E aproape sigur că acest cult îndelungat și secret al libertății explică un anume soi de exigență

cu care est-europenii au filtrat experiența reîntâlnirii cu Occidentul. Și cum altfel?

Est-europenii s-au prezentat la întâlnirea cu Occidentul avertizați tragic și înarmați cu certitudini de fier asupra naturii ultime a ideii socialiste. Fără iluzii și paranteze, umanitatea est-europeană nu putea fi decât un critic redutabil al cochetăriilor sau recuperărilor stângiste occidentale. Cu timpul, pe măsură ce aplecarea politică și intelectuală spre stânga a elitelor occidentale s-a osificat, dezamăgirea est-europeană a luat forme vizibile. Nu trebuie uitat că în 1989 est-europenii și-au văzut visul cu ochii, iar cei ce trec prin asemenea experiențe încep să vadă neobișnuit de bine. Și de critic. După un început feeric, percepția est-europeană a ajuns la porțile unei dileme amare.

Ce simte, ce gânduri își face și la ce încheieri poate ajunge cineva scăpat dintr-o dictatură, atunci când regăsește mecanisme de control acerb în patria libertății? Câtă îngăduință i se poate cere și cât poate dura tăcerea cuiva care află că ideile de care a scăpat ca prin urechile acului au evoluat nespus și lucrează cu mare măiestrie în altă parte? Cât optimism mai poate aduna cineva care tocmai a înțeles că în cea mai bună și mai dorită dintre lumi există forme ample și subtile de înregimentare fără pierderea libertății?

Divorțul Est–Vest nu e nici inevitabil, nici de dorit. Sursele nepotrivirii sunt, însă, active. Nu putem trece peste ce e al nostru, peste partea noastră de vină. Și nici nu putem ignora, mai departe, prejudecățile externe care au supraviețuit timpurilor în care Vestul și Estul erau despărțite. Mai grav e că, urmând lozincile curente, neînțelegerea riscă să se transforme în criză comună europeană. Iar asta, cu o vorbă deja amintită, e inadmisibil în secolul XXI!

Cuprins

III. UNDE E ESTUL?

IV. PRICEPISM ROMÂNESC

Au mai apărut:

Mircea Cărtărescu
Peisaj după isterie

Ramona Ursu
Noaptea, ca hoții!

Gabriel Liiceanu
România: O iubire din care se poate muri

ISBN 978-973-50-5748-0

TRAIAN UNGUREANU PROȘTII EUROPEI

Proștii Europei începe cu o insultă, pe copertă, și continuă, între coperte, cu apărarea celor insultați. Cartea lui Traian Ungureanu măsoară critic îndepărtarea elitelor de omul de rând și de înțelesul democrației europene.

Semnele rău prevestitoare adunate în această carte sunt o colecție de anomalii derutante pe care ne-am obișnuit să o numim actualitate. În Occident, toleranța față de intoleranța terorismului, migrația nelimitată și suferința gândirii sub apăsarea unui nou dogmatism. În România, disprețul politic plenar pentru lege, dar și naivitatea față de adevărata istorie din care au crescut problemele caracterului național.

În Vest și în Est, slăbită de conformism, aroganță și ignoranță, civilizația europeană pierde teren. Cultura și convingerile care dădeau strălucirea lumii europene se clatină. Clasa conducătoare găsește democrația neconvenabilă. Un nou model de viață și gândire neagă vehement tradițiile istorice în care am trăit până de curând.

Fără adevăr, dezbatere și valori, degradarea lumii europene poate deveni ireversibilă. Cartea lui Traian Ungureanu vorbește fără compromisuri despre rătăcirile îmbietoare care riscă să ne devină destin.

studii literare • filologie • lingvistică • studii clasice filozofie • **jurnalism** • comunicare • critică literară mentalități • sociologie • **politologie** • religie • teologie mitologie • spiritualitate • eseu • antropologie • estetică istoria ideilor • psihologie • biografii • studii culturale

